

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ: 7.9 – 14.9.2007

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 902
Παρασκευή
7 Σεπτεμβρίου 2007
Τιμή: 4 ευρώ

Πύρινος κατακλυσμός

κακαίει

5 άκαιρες εκλογές

και το μεταπολιτευτικό

σύστημα

Η διαδρομή

των αμαρτωλών ομολόγων.

Κορμπάς και Καραμανλής

• Ρεπορτάζ στον τόπο της
μεγάλης καταστροφής.

Η πυρπόληση του Καϊάφα.

Η καταστολή των δασικών
πυρκαγιών.

Η επιβαλλόμενη οικολογική
ανασυγκρότηση.

ISSN 1108-9822

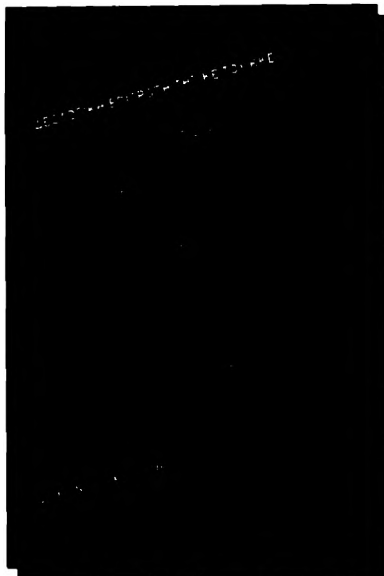
9

771108 982000

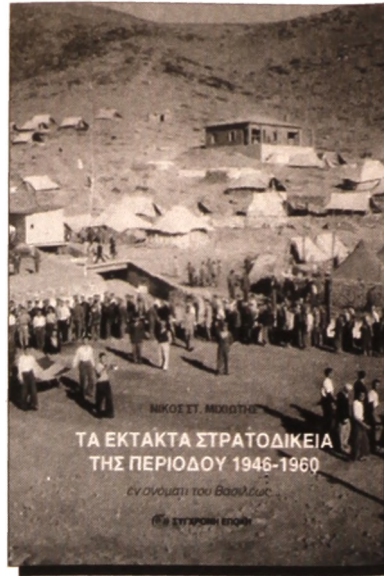
3 6

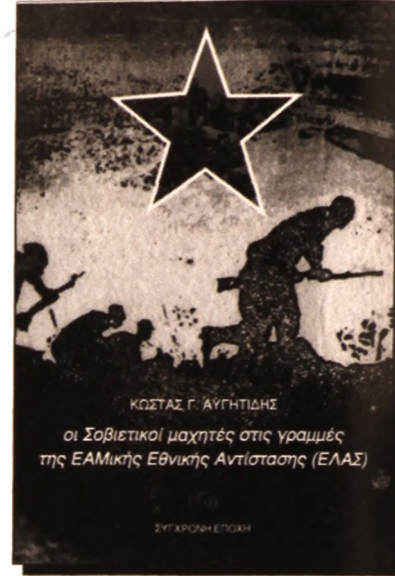
Η ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΕΘΝΗΣ
Θέσεις και Καταστατικό όπως ψηφίστηκαν
στο Β' Συνέδριο (6-25 Ιουλίου 1920)

Ιδεολογική Επιτροπή της ΚΕ του ΚΚΕ
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ
ΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΕΟΛΟΓΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Ν. Στ. Μιχαήλης
ΤΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙΑ
ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1946-1960

Κ. Αυγιδίδης
ΟΙ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ
ΤΗΣ ΕΑΜΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ (ΕΛΑΣ)

Γ. Παπαδικονόμου
ΤΟ ΔΟΚΑΝΟ

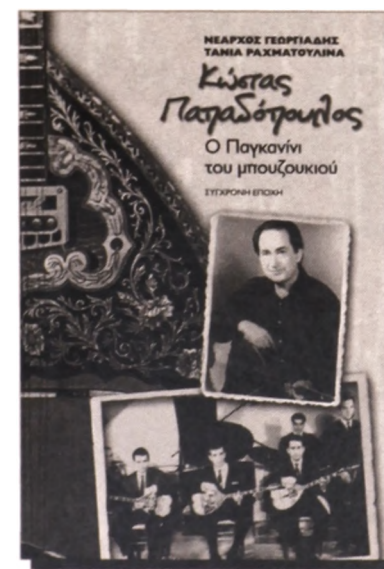
Κ. Σωτηρόπουλος
ΖΩΗ ΔΙΧΩΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥΣ

Τ. Αυγερινός
ΠΙΚΡΟ ΑΝΤΙΔΩΡΟ

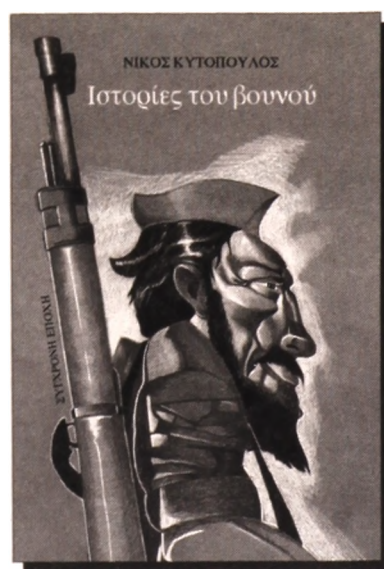
Στ. Κουτράκης
ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΜΗ ΘΙΓΕΤΕ ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ ΜΟΥ

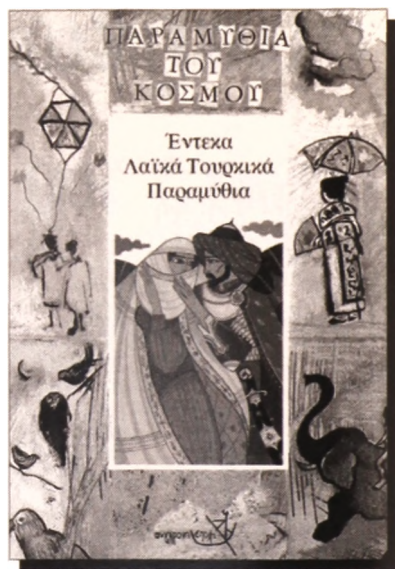
Ν. Γεωργιάδης - Τ. Ραχματούλινα
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΠΑΓΚΑΝΙΝΙ ΤΟΥ ΜΠΟΥΖΟΥΚΙΟΥ

Χ. Τσαντής
ΜΕ ΒΑΡΚΑ... ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

Ν. Κυτόπουλος
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Παραμύθια του κόσμου
ΕΝΤΕΚΑ ΛΑΪΚΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ
ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα. Τηλ.: 2103320800. Fax: 2103813354. <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132, Fax: 2103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Πλάτωνος 7, Τηλ.: 2310283810.

3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 2651038090. 4. Κύπρος, Γαβριήλ Παππάς, Λάρνακα, Τηλ.: 24423617.

Περίοδος Β' • Έτος 34ο • Τεύχος 902

Παρασκευή 7 Σεπτεμβρίου 2007

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

**ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210-7232713 - 210-7232819

Fax: 210-7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrapou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Ελευθερία Παπουτσάκη

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Άννα Χριστάκη

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: **26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη**

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξαμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξαμ. 100 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 200 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του Βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: Από τα καμένα, ελπίδα	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤΗΝΩΡ: Θα μειωθεί (και πόσο) ο δικομματισμός;	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	14
• E-mail	16
• Γιώργος Αρκουλής: Δοκάρι και έξω	17
• Θανάσης Γεωργαντέας: Μια Χιροσίμα για την Ελλάδα	18
• Τάκης Διαμαντής: Εκλογικό αλισβερίσι στα κάρβουνα	23
• Τ.Μ.: Η ολοκληρωτική καταστροφή, ολοκληρωτικά αντιμετωπίζεται	24
• Νεκτάρης Λαμπρόπουλος: Όταν ο Ηρώδης δεν σκοτώνει μόνο μικρά παιδιά	26
• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: «Μα τι κάνει το Κράτος;»	28
• Νίκος Χλύκας: Ανύπαρκτη η διαχείριση του δασικού πλούτου	30
• Γιάννης Δραγασάκης: Άμεση προτεραιότητα η οικολογική θωράκιση της χώρας	32
• Θανάσης Λεβέντης: Απουσία κοινωνικού κράτους	34
• Βασίλης Ζήσης: Η σχέση Καραμανλή - Ζορμπά	36
• Βασίλης Ζήσης: Μίζες και χοντρά παιγνίδια με το ΤΣΠΕΑΘ	40
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	42
• Βλαντιμίρ Μπόσκοβιτς: Δοσίθεος Ομπράντοβιτς	44
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	50
• Τάκης Διαμαντής: Γιώργος Κουμάντος	
• Ελένη Κοσμά - Στέργιος Μήτας: Η κτηνώδης διάσταση του ιταλικού spleen	52
• - Ευάγγελος Κρουσταλλάκης	54
• Ειρήνη Μουντράκη: Φεστιβάλ Επιδαύρου 2007	55
• Δημήτρης Χαρίτος: Μπεργκμαν - Αντονιόνι - Σοκούρωφ	58
• Δημήτρης Φιλιππίδης: Φανταστικές διακοπές	61
• ΒΙΒΛΙΟ	63
• Κώστας Παπαγεωργίου: Κριτική βιβλίου	66

Λόγω των εκλογών της 16ης Σεπτεμβρίου
το Αντί θα κυκλοφορήσει και την επόμενη Παρασκευή 14 Σεπτεμβρίου.
Θα ξαναβρεθούμε λοιπόν σε μια εβδομάδα!

ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΜΕΝΑ, ΕΛΠΙΔΑ

Ο ΠΥΡΙΝΟΣ κατακλυσμός που έπληξε όλη τη Νότια Ελλάδα μονοπώλησε, όπως ήταν εύλογο, για πολλές ημέρες την επικαιρότητα, περιορίζοντας ακόμη περισσότερο την ήδη πετσοκομμένη προεκλογική συζήτηση. Ήταν άλλωστε τόσο καταλυτική η εικόνα της φυσικής καταστροφής που όμοιά της δεν έχει ίσως γνωρίσει το νέο ελληνικό κράτος σε όλη την ιστορία του- ώστε ήταν αδύνατο να αποσπασθεί η προσοχή της κοινής γνώμης, των δημοσιογράφων ή και των πολιτικών σε ότιδήποτε άλλο.

ΟΙ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ τελικά έσβησαν μόνες τους, σε κάποιες περιπτώσεις γιατί δεν έβρισκαν τι άλλο να κάψουν, σε κάποιες άλλες γιατί απλά επικράτησε προσωρινά άπνοια στις περιοχές που καίγονταν. Δυστυχώς, ο κρατικός μηχανισμός δεν ευδόκησε αυτές τις δέκα ημέρες της καταστροφής να σταματήσει ο ίδιος, έστω και μία φωτιά. Ωστόσο, ακόμα και σήμερα, η προεκλογική εκστρατεία των δύο κυβερνητικών κομμάτων, τόσο της Νέας Δημοκρατίας, όσο και του ΠΑΣΟΚ, διεξάγεται πάνω και γύρω από τα αποκαΐδια. Όσο αναμενόμενο –έως αναπόφευκτο– κι εάν ήταν αυτό, επιφυλάσσει δύο πολύ σοβαρούς κινδύνους.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ αφορά την υπαρκτή πιθανότητα να καταλήξουν η κοινωνία και ο κρατικός μηχανισμός να αντιληφθούν την καταστροφή που συντελέστηκε κυρίως στην Πελοπόννησο και την Εύβοια, ως ένα ζήτημα που θα αντιμετωπισθεί επικοινωνιακά και θα λήξει με το εκλογικό αποτέλεσμα. Είτε με τη Νέα Δημοκρατία να «πείθει» ότι η φυσική διάσταση των πυρκαγιών ήταν ανθρωπίνως αδύνατο να αντιμετωπισθεί πιο αποτελεσματικά, και τουλάχιστον υπήρξε άμεση και γρήγορη ανακούφιση των πυρόπληκτων, είτε με το ΠΑΣΟΚ να κερδίζει, επενδύοντας στη διάλυση του κρατικού μηχανισμού και τις εικόνες τυμβωρυχίας που ακολούθησαν.

ΩΣΤΟΣΟ, οι συνέπειες των πυρκαγιών θα συνεχίσουν να υφίστανται και μετά το πέρας των εκλογών και αναμένονται τεράστιες. Δεν είναι μόνο η οικολογική καταστροφή, που παραμένει μεσοπρόθεσμα ανυπολόγιστη ιδιαίτερα σε περιοχές ήδη εξαιρετικά επιβαρυνμένες, όπως η Μεγαλόπολη με το εργοστάσιο ηλεκτρικής ενέργειας και τη μεγάλη παραγωγή διοξειδίου του άνθρακα. Είναι επίσης και η κοινωνική συνοχή των περιοχών αυτών, που δεν έδειξε να βρίσκεται και σε εντυπωσιακά επίπεδα κατά τη διάρκεια των πυρκαγιών και διακινδυνεύει να πέσει ακόμα πιο χαμηλά εξαιτίας της καταστροφής. Είναι επίσης και ο κίνδυνος ενός οικοδομικού «μπουμ» κατά μήκος της Ιονίας Οδού, την οποία κατά σύμπτωση «έγλειψαν» εξ ολοκλήρου οι πυρκαγιές.

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ κίνδυνος είναι, με αφορμή τις πυρκαγιές, να πάμε σε μια εκλογική αναμέτρηση χωρίς πολιτική ατζέντα και να εκλέξουμε κοινοβούλιο χωρίς πολιτικά κριτήρια. Να ξεχάσουμε δηλαδή, στον βραχύ δρόμο που μας χωρίζει από τις κάλπες, τα ομόλογα και το φαγοπότι που στήθηκε πάνω από τα δουλεμένα χρήματα των ταμείων των εργαζομένων. Να ξεχάσουμε την αποτυχημένη, τελικά, προσπάθεια της κυβέρνησης να κρύψει το πόρισμα Ζορμπά για την υπόθεση. Να ξεχάσουμε το σκάνδαλο των υποκλοπών, τις

απαγωγές των Πακιστανών και την ανεξέλεγκτη δράση πρακτόρων μέσα στην ελληνική επικράτεια.

ΝΑ ΞΕΧΑΣΟΥΜΕ ακόμα –και κυρίως– ότι, με ευθύνη και των δύο μεγάλων κομμάτων που κυβερνούν εναλλάξ από τη Μεταπολίτευση και μετά, η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα της ΟΝΕ σε κερδοφορία του Κεφαλαίου και ταυτόχρονα αυτή με τους πιο χαμηλούς μισθούς, τους πιο φτωχούς και τους περισσότερους φτωχούς εργαζόμενους. Ότι από κοινού και τα δύο μεγάλα κόμματα προβάλλουν ως λύση στα προβλήματα της ελληνικής εκπαίδευσης την ιδιωτικοποίησή της και την ακύρωση του δημόσιου χαρακτήρα του Πανεπιστημίου. Ότι το αγροτικό εισόδημα μειώνεται διαρκώς και τα ατομικά δικαιώματα συρρικνώνονται σταθερά, στο πλαίσιο των συνθηκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τις οποίες τα δύο μεγάλα κόμματα στηρίζουν χωρίς να έχει προηγηθεί οποιοσδήποτε σχετικός διάλογος στην ελληνική κοινωνία.

ΠΟΛΥ από τα πεπραγμένα της κυβέρνησης που απέρχεται θα κριθούν δικαστικά. Τουλάχιστον όσα από αυτά δεν πρόλαβαν να μπουν στο αρχείο. Στη δημοκρατία όμως κυρίαρχος είναι ο λαός. Σε 10 ημέρες από τώρα, όλα τα παραπάνω θα κριθούν πολιτικά. Και αυτή είναι η ανώτατη κρίση. Κάθε τι από όσα συνέβησαν στην Ελλάδα, όχι μόνο αυτά τα 3,5 χρόνια αλλά και νωρίτερα, πρέπει να σταθμιστεί ψύχραιμα και συνολικά. Η επιβεβαίωση της εκλογικής δύναμης των δύο κομμάτων εξουσίας θα σημαίνει επιβεβαίωση της οικολογικής, οικονομικής και κοινωνικής εικόνας της Ελλάδας όπως είναι σήμερα και τίποτα άλλο.

ΠΟΛΥ ΣΥΧΝΑ στην Ελλάδα, η ψήφος εμπεριέχει αρνητικό μήνυμα. Το ένα μεγάλο κόμμα ψηφίζεται για να φύγει ή να μην έρθει το άλλο. Πλέον όμως δεν υπάρχει χώρος ούτε για αυταπάτες ούτε για δικαιολογίες. Το πολιτικό status quo που αφήνει μια Ελλάδα κάρβουνο πρέπει να αλλάξει. Περισσότερο από ποτέ, είναι απαραίτητο να αναδυθεί κοινωνική ωριμότητα στις κάλπες. Μέσα από τα καμένα είναι δυνατό να ξεπροβάλει η ελπίδα. Πρέπει όμως εμείς να βάλουμε το χέρι μας. Αλλιώς, είναι σίγουρο, κανείς άλλος δεν πρόκειται να το κάνει για εμάς.

ΑΝΤΙ

ΚΡΑΝΙΟΥ ΤΟΠΟΣ

Θα μειωθεί (και πόσο) ο δικομματισμός; (Μετά τις φωτιές η απειλή πλημμυρών)

ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ τοπίο –οκτώ μόλις μέρες πριν από την αναμέτρηση της Κυριακής 16 Σεπτεμβρίου– δεν προσφέρεται για εύκολες εικοτολογίες. Ποιο θα είναι, τελικά, το άθροισμα ψήφων του δικομματισμού; Θα είναι η νέα Βουλή πεντακομματική, με το πρώτο κόμμα να διαθέτει ισχυρή πλειοψηφία; Σήμανε, μήπως, η ώρα των συμμαχικών κυβερνήσεων;

ΩΣ ΤΗΝ ΩΡΑ που σύρονται οι γραμμές αυτές (Τετάρτη απόγευμα), τα περισσότερα κόμματα που εκπροσωπούνται στη Βουλή ή στην Ευρωβουλή ομνύουν στη «νίκη» και πέραν ου! Για την κυβερνώσα Νέα Δημοκρατία, θέμα σύμπραξης με τον ΛΑΟΣ ή το ΠΑΣΟΚ δεν τίθεται, εφόσον θεωρεί δεδομένη την αυτοδυναμία της και στη νέα Βουλή. Αλλά βέβαιος για τη νίκη (παρά κάποιες εφήμερες «αντιξοότητες – λέγε με «Φώφη» ή Πατουλίδου...) εμφανίζεται και ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Γ. Παπανδρέου. «Ο

Καραμανλής –δηλώνει– είναι λίγος για πρωθυπουργός. Δεν είμαι στην πολιτική για να γίνω πρωθυπουργός, αλλά για να βοηθήσω τη χώρα. Δεν θα είμαστε μόνο καλύτερη κυβέρνηση, θα είμαστε και ριζικά διαφορετική». Πλην, επειδή ορισμένοι δημοσιογράφοι είναι «άνθρωποι επίμονες» και έθεσαν στον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ θέμα «ενδεχόμενης συνεργασίας με άλλα κόμματα», ο Γ.Α. Παπανδρέου δεν απέκλεισε την περίπτωση συνεργασίας του ΠΑΣΟΚ με τις δυνάμεις της «παραδοσιακής αριστεράς». Όσο για το ενδεχόμενο συνεργασίας του ΠΑΣΟΚ με τη Νέα Δημοκρατία (στην περίπτωση που το πρώτο στη Βουλή κόμμα δεν θα διαθέτει αυτοδυναμία), ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ υπήρξε σαφώς αρνητικός: «Άλλο το μοντέλο Σοσιαλδημοκρατών και Χριστιανοδημοκρατών στη Γερμανία και άλλο η περίπτωση της Νέας Δημοκρατίας που δεν έχει σχέση με τους Χριστιανοδημοκράτες.»

ΤΟ ΧΡΩΜΑ (ΚΑΙ ΤΟ ΒΑΡΟΣ) ΤΗΣ ΨΗΦΟΥ

ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ συνεργασίας με άλλα κόμματα απέκλεισαν τόσο η γ.γ. της ΚΕ του ΚΚΕ Αλέκα Παπαρήγα, όσο και ο πρόεδρος του ΣΥΝ Αλέκος Αλαβάνος. Ο πρόεδρος του ΣΥΝ (και επικεφαλής του ΣΥΡΙΖΑ), μάλιστα, εμφανίστηκε αντίθετος ακόμα και στο ενδεχόμενο συνεργασίας των δυο κομμάτων εξουσίας. Τέλος, ο πρόεδρος του ΛΑΟΣ, Γ. Καρατζαφέρης, ενώ απέκλεισε το ενδεχόμενο συνεργασίας του με τη Νέα Δημοκρατία (η οποία –κατά δήλωσή του– «συγγενεύει περισσότερο με το ΠΑΣΟΚ»...), δήλωσε πρόθυμος να μετασχει σε κυβέρνηση προσωπικοτήτων!

ΠΑΝΤΩΣ οι επιμέρους απόψεις στην αριστερά –και ειδικότερα στην ανανεωτική αριστερά– εμφανίζονται με πολλές αποχρώσεις. Ο Λεωνίδας Κύρκος, επί παραδείγματι, με δήλωσή του στην Κυριακάτικη Αυγή, υποστηρίζει ότι, στις εκλογές αυτές, «πρέπει να αποτραπεί η παραπέρα κατολίσθηση προς

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ (2005 ΚΑΙ 2006)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)
τέσσερις ακόμα τόμοι του ΑΝΤΙ που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
(2005) 834 έως 845 (ΞΒ) και 846 έως και 859 (ΞΓ)
(2006) 860 έως 872 (ΞΔ) και 873 έως και 885 (ΞΕ)
θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών

τη συντηρητικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας και ν' αποδοκιμασθεί ο δικομματισμός». Ωστόσο –συνεχίζει– «η εξίσωση ΝΔ και ΠΑΣΟΚ είναι το ίδιο», θυμίζει το «τι Πλαστήρας, τι Παπάγος» του 1952, που το πληρώσαμε για χρόνια. Η Ν.Δ. δεν είναι το ίδιο με την παλαιά δεξιά, την ΕΡΕ, και το ΠΑΣΟΚ δεν είναι το ίδιο με τη Ν.Δ.» Και η κατάληξη: «Ως παλαιός ψηφοφόρος της αριστεράς και μαχητής της ανανέωσής της, δεν μπορώ παρά να ψηφίσω Συνασπισμό. Θα ήθελα κάτι ευρύτερο. Ας είναι. Μια ακόμα χαμένη ευκαιρία».

ΣΤΟ ΜΕΤΑΞΥ, η γ.γ. της ΚΕ του ΚΚΕ, μιλώντας σε προεκλογική συγκέντρωση στους Αμπελόκηπους, αισθάνθηκε την ανάγκη να δηλώσει ότι «ψήφος στον Συνασπισμό και το ΛΑΟΣ είναι πολιτικά χαμένη ψήφος». Όσο για την τραγωδία των πυρκαγιών, επεσήμανε πως η τραγωδία αυτή «πρέπει να βιωθεί πολιτικά και όχι να εκτονωθεί με δάκρυα». Και οι μεν σορτίτες περί «χαμένης ψήφου», κλπ, εξέπληξαν ακόμα και σχολιαστές φίλα προσκείμενους στο ΚΚΕ. (Τον όρο είχαν χρησιμοποιήσει, κατά κόρον, τόσο ο ιδρυτής του ΠΑΣΟΚ, Ανδρέας Παπανδρέου, όσο και ο προκάτοχός του σημερινού προέδρου του κόμματος, Κώστας Σημίτης).

ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΔΕΝ ΛΥΝΟΥΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, κοινή είναι η συνείδηση ότι τα δάκρυα (από μόνα τους) δεν λύνουν προβλήματα. Στην Ελλάδα, αυτό το καλοκαίρι, μπορεί να χάθηκαν 2,7 εκατομμύρια στρέμματα δάσους και δασικών εκτάσεων, ενώ στην Πελοπόννησο (Ηλεία, Μεσσηνία, Αρκαδία, Λακωνία), η πύρινη λαίλαπα ν' αφάνισε 1.270.000 στρέμματα δάσους, συν 4.500 σπίτια που κάηκαν, 16.000 πολί-

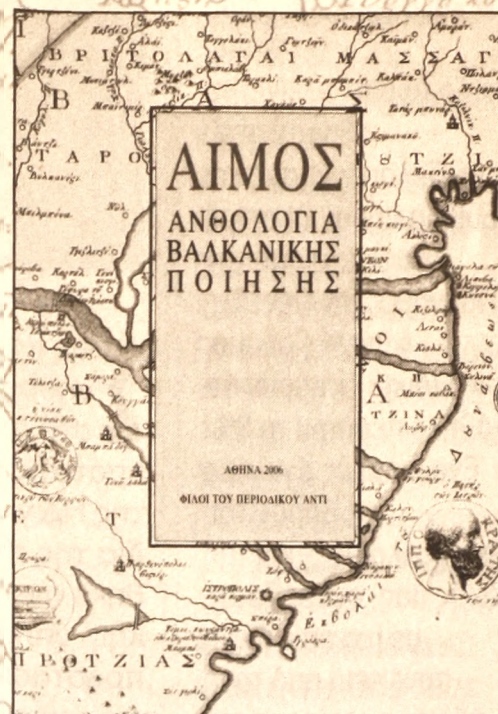
τες που έμειναν άστεγοι, 60.000 αιγοπρόβατα που αφανίσθηκαν, συν, συν... Το πρόβλημα (το κεντρικό πρόβλημα) είναι, πρώτον, ποια βοήθεια ουσιαστική βοήθεια δίνουμε στα θύματα της πύρινης λαίλαπας και, δεύτερο, ποια προγράμματα επιστημονικά προγράμματα προωθούμε, για ν' αποτρέψουμε τα ίδια, του χρόνου ή του αντίχρονου, αν ζήσουμε, βέβαια... Ήδη ειδικοί επιστήμονες μας προειδοποιούν για τους «όγκους νερού» που θα κληθούμε ν' αντιμετωπίσουμε από τις βροχοπτώσεις (αυτό τον χειμώνα), ενώ άλλοι επιστήμονες χαρακτηρίζουν «έγκλημα κατά της χώρας» (και του φυσικού περιβάλλοντος) την απουσία δασολογίου, δασικών χαρτών αλλά και την αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην κτηματογράφηση της χώρας.

ΜΠΟΥΣ: Ο ΧΕΙΡΟΤΕΡΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

...ΚΑΙ ΕΝΩ εμείς ασχολούμαστε με τα προεκλογικά και πληρώνουμε την απουσία δασικών χαρτών, η μαντήλα γίνεται πρωτοσέλιδο στις τουρκικές εφημερίδες, Σέρβοι και Κοσοβάροι συμφώνησαν να συναντηθούν (στις 28 Σεπτεμβρίου, στη Νέα Υόρκη) για το τελικό καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου και ο Μπους, με αιφνιδιαστική επίσκεψή του στο Ιράκ άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο μείωσης των εκεί αμερικανικών στρατευμάτων. Ποιος είπε ότι ο Μπους είναι «ο χειρότερος πρόεδρος στην ιστορία των ΗΠΑ»; Το είπαν όχι οι... κουκουλοφόροι των Εξαρχείων, αλλά οι κάτοικοι του Σίδνεϊ (Αυστραλία), με την ευκαιρία της εκεί επίσκεψης του Μπους. (Ποσοστό: 52%). Παρ' όλα αυτά, η ζωή τραβά των ανηφόρα.

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΔΩΡΟ

ΑΙΜΟΣ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ
ΠΟΙΗΣΗΣ

Σελίδες 552

τιμή πώλησης 40 ευρώ

**ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ:**

Οι συνδρομητές του Αντί με
έκπτωση 10%

(συμπεριλαμβανομένων των
εξόδων αποστολής για την
Ελλάδα) μπορούν να
αποκτήσουν την Ανθολογία
ΑΙΜΟΣ.

Παραγγελίες: **ΑΝΤΙ**,
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα,
τηλ: 210-7232713,
φαξ: 210-7226107,
e-mail: chpapou@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ
ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ "ΑΝΤΙ"
ΑΘΗΝΑ 2007

Επικοινωνήστε με το Αντί: www.anti.gr

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Από το μαύρο Αύγουστο, στο μαύρο Σεπτέμβρη
- και στη μαύρη μοίρα μας.
- Το πράσινο τείνει να εξαφανιστεί.
- Πελοπόννησος και Εύβοια πήραν τη σειρά τους μετά από την Πάρνηθα, την Πεντέλη και τον Γράμμο.
- Ειδικό εκτιμούν ότι χάθηκε περίπου το 8%!
- Ένα διαρκές έγκλημα σε βάρος του περιβάλλοντος, και της ζωής μας, συνεχίζεται, με μια απίστευτη συνέπεια από τους άθλιους εταίρους του δικομματισμού.
- Ο ένας συμπληρώνει τον άλλον με πάθος, υπομονή και επιμονή.
 - Υποταγμένοι στις επιταγές διάφορων οικονομικών (και όχι μόνο) συμφερόντων έχουν κάνει τρυπητήρι το θεσμικό πλαίσιο.
 - Έχουν απαξιώσει τη δασική υπηρεσία.
 - Η πυροσβεστική χωρίς εξειδικευμένο προσωπικό και επαρκή μέσα είναι ανήμπορη να ανταποκριθεί.
 - Δασολόγιο δεν υπάρχει.
 - Το κτηματολόγιο κατέληξε ανέκδοτο, ασχέτως αν δεν κάθισε ούτε ένας πασόκος στο σκαμνί!
- Το κοινό πόρισμα της διακομματικής στη βουλή επί δεκατέσσερα χρόνια βρίσκεται καταχωνιασμένο σε κάποιο συρτάρι και ουδείς ασχολείται.

ΜΕΤΑΞΕΤΑΣΤΕΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

του Δημήτρη Πισσέτση

Στις καμένες δασικές εκτάσεις της Πελοποννήσου και τα κατεστραμμένα σπίτια έγινε στάχτη η πολυδιαφημισμένη ετοιμότητα της κρατικής μηχανής και το αυτάρεσκο «όραμα» της ΝΔ για την επανίδρυση του κράτους. Στα πεδιά της πύρινης λαίλαπας δοκιμάσθηκε και κρίθηκε ανεπαρκής η ετοιμότητα της πυροσβεστικής υπηρεσίας και των υπηρεσιών πολιτικής προστασίας. Η έλλειψη συντονισμού και η απουσία ενός συντονισμένου σχεδίου δράσης έγινε εμφανής ήδη από τις πρώτες φωτιές του καλοκαιριού. Όλοι επισήμαναν τους κινδύνους για το περιβάλλον που εγκυμονούσε η παρατεταμένη ανομβρία, αλλά για την κυβέρνηση αυτό δεν μεταφραζόταν σε προσλήψεις περισσότερων πυροσβεστών. Εάν δεν βρισκόμασταν σε προεκλογική περίοδο, θα επιδείκνυε η κυβέρνηση τέτοιο ζήλο ως προς το ύψος των οικονομικών ενισχύσεων προς τους πυροπαθείς; Και πόσο οργανωμένα συντάχθηκε το συγκεκριμένο σχέδιο για την κάλυψη των πραγματικών προβλημάτων που προέκυψαν και δεν ήταν απόρροια πρόχειρων υπολογισμών; Πόσος χρόνος θα απαιτηθεί με τα ποσά που δόθηκαν για να επανέλθει κάθε στρέμμα δασικής αλλά και καλλιεργήσιμης έκτασης; (Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης σε έρευνα του υπολογίζει ότι ως προς τα χρήματα θα απαιτηθούν πάνω από 10.000 ευρώ για κάθε στρέμμα). Ο τρόπος με τον οποίο στήθηκε η επι-

χείρηση καταβολής των αποζημιώσεων κάθε άλλο παρά κολακευτικός είναι για το κυβερνών κόμμα. Με την κατά τόπους παρουσία και παρεμβολή στελεχών της ΝΔ, ακόμη και στο Νοσοκομείο Πύργου όπου παρελάμβαναν αιτήσεις πυροπλήκτων, δινόταν ανάγλυφα η εντύπωση ότι όποιος προλάβαινε και χρησιμοποιούσε «αεριτζίδικες» μεθόδους-όπως και τις γνωριμίες του- θα έφευγε με τις τσέπες του γεμάτες από ευρώ. Απλουστεύοντας τις διαδικασίες για την είσπραξη των ενισχυτικών ποσών οι της κυβέρνησης, μπορούν να επαίρονται ότι πάταξαν την γραφειοκρατία; Τι έχει να απαντήσει η κυβέρνηση για το ότι ένα χρόνο μετά δεν έχουν αποζημιωθεί οι πληγέντες από τις πυρκαγιές στην Χαλκιδική ή ότι ακόμη αναμένουν χρήματα οι κάτοικοι του Αίγιου όπου αποτεφρώθηκαν 300.000 στρέμματα; Το συμπέρασμα, ότι εάν δεν είχαμε εκλογές τώρα δεν θα ήταν και τόσο πρόθυμη η κυβέρνηση να ικανοποιήσει άμεσα τα αιτήματα των πληγέντων, ασφαλώς και δεν απέχει πολύ από την πραγματικότητα. Κατά τα άλλα κανείς στη Ν.Δ δεν τόλμησε να δηλώσει ευθαρσώς κατά πόσο υπάρχει η βούληση για την δημιουργία αυτοτελούς Υπουργείου Περιβάλλοντος ή εάν θα ακυρωθεί η διαδικασία για αναθεώρηση του άρθρου 24. Η σοβαρότητα στην Ελλάδα έχει γίνει στάχτη πολύ πριν από την καταστροφή των δασών.

Σ.Λέτσιος

Η ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΗΚΕ ΣΤΙΣ ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ

Οι πυρκαγιές απέδειξαν σε όλους ότι το ισχύον πολιτικό σύστημα, με τα δύο κόμματα - κατάλοιπο της μεταπολίτευσης του 1974, δεν μπορεί πλέον να εξυπηρετήσει όχι μόνο την ανάπτυξη του τόπου και τα συμφέροντα των κατοίκων του, αλλά ούτε τις στοιχειώδεις ανάγκες τους. Ούτε καν το ύστατο δικαίωμά να πεθαίνουν ήρεμα στο κρεβάτι τους και όχι φρικτά καμένοι. Η στατιστικά μετρούμενη πλέον ανυποληψία του πολιτικού συστήματος αποτελεί τεκμήριο κατάρρευσης και όχι απλώς «κρίσης». Το πολιτικό σύστημα έχει ολοφάνερα

καταρρεύσει και ούτε δικλίδες ασφαλείας υπάρχουν, ούτε λύσεις διαφυγής. Τα δύο μεγάλα «πολυσυλλεκτικά» κόμματα («δύο ασπόνδυλες εταιρείες θωρακισμένων συμφερόντων») δεν μπορούν πλέον να ελέγχουν κατ' αποκλειστικότητα την πολιτική αγορά. Ούτε όμως διαγράφεται στον ορίζοντα ένας νέος πολιτικός σχηματισμός που θα ενσπείρει στους κατοίκους αυτού του τόπου μια νέα ελπίδα, ένα καινούργιο όραμα. Οι λαϊκές εξεγέρσεις είναι πια αδύνατες, αφού ο λαός χειμάζει αρακτός σε αναπαιτικές πολυθρόνες, μπροστά στην τηλε-

όραση. Θα σαπίζει λοιπόν το σύστημα μέχρι την επόμενη εθνική καταστροφή. Και μέχρι τότε η άσκηση πολιτικής θα υποκαθίσταται από τον ανταγωνισμό των «επικοινωνιολόγων». Στόχος των οποίων είναι να κερδίσουν απλώς τις εντυπώσεις, αφού είναι παντελώς άσχετοι με τα προβλήματα της κοινωνίας, της άμυνας και του πολιτισμού των Ελλήνων. Θα κυβερνούν έτσι την Ελλάδα «ευρήματα» διαφημιστικών σλόγκαν και όχι πολιτικοί που εκλέχτηκαν για τα ηγετικά τους χαρίσματα, τα οράματά τους και τη δημιουργικότητά τους

Β.Ζ.

ΕΛΕΟΣ!

Εάν το κόστος για την περίφημη «ανανέωση» των ψηφοδελτίων του ΣΥΡΙΖΑ είναι να εκπροσωπείται από στελέχη όπως ο νεαρός Διομήδης Τόλιος, που τις προάλλες αποκάλυψε την αγωνίστρια του αντιδικτατορικού κινήματος Νάντια Βαλαβάνη «γνωστή ηθοποιό», να μας λείπει το βύσσινο. Τουλάχιστον ας τους κάνουν εντατικά μαθήματα σύγχρονης πολιτικής ιστορίας της Αριστεράς, πριν τους ξαμολήσουν στα κανάλια.

Γ. Κουρ

του Χρ. Παπανίκου

ΤΑ ΑΔΥΝΑΜΑ ΔΗΜΟΣΚΟΠΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Πολύ συζήτηση γίνεται για τις πρόσφατες δημοσκοπήσεις και την επιστημονική εγκυρότητά τους, ιδιαίτερα σε σχέση με το ότι αυτές έγιναν μήνα Αύγουστο. Αυτό που ελάχιστα συζητιέται είναι ότι σε όλες τις προεκλογικές δημοσκοπήσεις υπήρξε ένα 60 - 65% όσων προσεγγίσθηκαν που αρνήθηκε να συμμετάσχει στην έρευνα. Αυτό με απλά λόγια σημαίνει ότι οι δημοσκοπήσεις που δημοσιεύθηκαν δεν καταγράφουν τόσο τις διαθέσεις της κοινής γνώμης, όσο τις διαθέσεις ενός 35 - 40% που αυτή τη στιγμή δέχεται να απαντήσει σε γκάλοπ και το οποίο εύλογα σκέφτεται διαφορετικά από τους άλλους που αρνούνται.

Αν συνυπολογίσουμε ότι σε αυτό το ποσοστό

συμπεριλαμβάνονται στην πραγματικότητα και οι πλέον «φανατικοί» υποστηρικτές των κομμάτων, αλλά και ότι η ψήφος εφέτος έχει τα πιο αρνητικά χαρακτηριστικά των τελευταίων 10ετιών (δηλαδή ψήφος εναντίον κάποιου και όχι υπέρ κάποιου), οι δημοσκόποι έχουν κάθε λόγο να αμφιβάλλουν για την ειλικρίνεια των απαντήσεων που δίνονται. Αυτός είναι κι ο λόγος που εμφανίζονται τόσο κουμπωμένοι και επιφυλακτικοί.

Άλλωστε, ανάλογα ήταν τα προβλήματα και το 2000 (και μάλιστα σε μικρότερο βαθμό), όταν δημοσκοπήσεις και exit-rolls έχασαν τα αυγά και τα καλάθια. Λίγη υπομονή λοιπόν, για τα ασφαλή συμπεράσματα...

Γιαν. Ανδρ.

ΟΙ ΜΕΝ ΚΑΙ ΟΙ ΔΕ

Επειδή έχει γίνει εύκολη μόδα στην Ελλάδα να τα ρίχνει ο καθένας στους αναρχικούς που «βάζουν φωτιές και θέλουν να αποδομήσουν το Κράτος», όπως είπε η κ. Μπακογιάννη, να θυμίσουμε μερικά πράγματα: Όταν το κόμμα και η κυβέρνηση της κ. Μπακογιάννη προωθούσε την αναθεώρηση του Άρθρου 24 για την προστασία των δασικών εκτάσεων, οι αναρχικοί ήταν στο δρόμο και διαμαρτύρονταν. Όταν το κόμμα και η κυβέρνηση της κ. Μπακογιάννη υπέγραφαν την επέκταση του Καζίνο πάνω στα αποκαΐδια της Πάρνηθας, οι αναρχικοί ήταν εκεί και διαμαρτύρονταν. Όταν το ΠΑΣΟΚ υπέγραφε την παράδοση της Χαλκιδικής σε εταιρείες εξόρυξης και επεξεργασίας χρυσού, που μετέτρεπαν την περιοχή σε ζώνη υψηλής ενεργειακής έντασης, οι αναρχικοί έτρωγαν ξύλο μαζί με τους πολίτες που διαμαρτύρονταν.

Ας κοιτάξουν λοιπόν οι μεγαλοπολιτικοί αυτής της χώρας να σώσουν ένα τελευταίο στρώμα πράσινου κι ας αφήσουν ήσυχους τους χώρους που ούτε κανάλια ούτε παπαγαλάκια έχουν για να διεκδικήσουν το δίκιο τους.

Γιαν. Ανδρ.

του Δημήτρη Πετσέτιδη

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Στο καζίνο της Πάρνηθας χαρίζονται με νόμο του ΠΑΣΟΚ, παρακαλώ, που υλοποίησε η ΝΔ, εξηντατόσα στέμματα δάσους.

- Το δάσος Καϊάφα επί ΠΑΣΟΚ επιχειρήθηκε να δοθεί βορά σε «επενδυτές» για

- ξενοδοχειακές μονάδες.

- Γνωστά σε όλους μας.

- Ούτε να τους φτύσεις δεν αξίζει όταν τους βλέπεις και τους ακούς να θρηνούν για τα δάση που χάθηκαν.

- Το ΠΑΣΟΚ με τους νόμους του, έδωσε το στουπί και η ΝΔ ως συνεπής μεταρρυθμιστική δύναμη το άναψε.

- Δεν είναι μεταρρύθμιση άραγε να κάψεις τα δάση και τις καλλιέργειες;

- Δεν είναι μια Νέα Ελλάδα που επαγγέλλονται οι πράσινοι λαλάκηδες της αλλαγής;

- Ασύμμετρη απειλή για τη χώρα μας και οι δυο τους.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Κι όσον γρηγορότερα το αντιληφθεί αυτό η αποχαυνωμένη από την τηλεβλάκωση κοινωνία τόσο υπάρχει μια μικρή πιθανότητα να μείνει κάτι όρθιο.
- Αυτή τη φορά όμως φαίνεται πως κάτι πάει να αλλάξει.
- Ο δικομματισμός τρίζει και είναι υπό κατάρρευση.
- Η αυτοδυναμία φαντάζει πλέον δύσκολη.
- Εξού και η λυσσασμένη προπαγάνδα υπέρ του ετοιμόρροπου Georgos των ηλεκτρονικών, κυρίως, ΜΜΕ.
- Εφεδρεία για να σώσουν ό,τι μπορούν.
- Όμως τους έχουν πάρει χαμπάρι και οι δημοσκοπήσεις και όσο κι αν προσπαθούν (με τα ερωτήματα που θέτουν) να τους αβαντάρουν, δείχνουν ότι δεν τους προκύπτει.
- Πώς αλλιώς, άλλωστε;
- Εβδομήντα νεκροί, καμένα χωριά, ολική καταστροφή δασών και κτημάτων και αυτοί επαγγελματίες σαλτιμπάγκοι να βγάζουν δεκάδικους πάνω στα πτώματα.
- Αντί, όπως οι στρουθοκάμηλοι, να βάλουν τις μουτσούνες τους στην άμμο για να μην τους βλέπουμε ή να χωθούν, όπως οι τυφλοπόντικες, σε ποντικότρυπες, έχουν το θράσος να μας προκαλούν.
- Μ' έναν ανεκδιήγητο πλειστηριασμό υποσχέσεων προσπαθούν να μεταστρέψουν υπέρ τους την κοινή γνώμη.

Η ΦΩΦΗ...

Πόσο σοβαρά παίρνουμε στην Ελλάδα τον ρόλο και το πεδίο ευθυνών και αρμοδιοτήτων των προσώπων που κρατούν στα χέρια τους τις τύχες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης; Η περίπτωση της Φώφης Γεννηματά, που από την θέση της Υπερνομαρχίας Αθηνών κλήθηκε να συμμετάσχει στο ψηφοδέλτιο επικρατείας του ΠΑΣΟΚ, φέρνει πάλι στο προσκήνιο τη συζήτηση για το πόσο σοβαρά παίρνουν ΝΔ και ΠΑΣΟΚ τους θεσμούς αυτούς. Αποδείχτηκε ότι οι θέσεις δημάρχου και νομάρχη δεν είναι τίποτε άλλο από ένα μεταβατικό στάδιο, βραχείας διάρκειας, όπου εκεί στέλνουν τα δύο κόμματα εκείνα τα πρόσωπα, τα οποία προθερμαίνονται για να καταλάβουν αργότερα άλλες «νευραλγικότερες» θέσεις. Η τοπική αυτοδιοίκηση παραμένει υποβαθμισμένη, αντικείμενο μικροπολιτικών υπολογισμών και με ένα όραμα δράσης που εξανεμίζεται μόλις οι εκλεγμένοι αναλαμβάνουν καθήκοντα.

ΣΩ.ΛΕ

... ΚΑΙ Η ΠΑΤΟΥΛΙΔΟΥ

Αυτή τη φορά η ταχύτατη στους αγώνες των 100 μέτρων Βούλα Πατουλίδου δεν κατάφερε να κόψει το «νήμα» του τερματισμού. Δεν θα είναι τελικά υποψήφια με το ψηφοδέλτιο επικρατείας του ΠΑΣΟΚ. Εξ ου και το καυστικό ύφους κείμενο με το οποίο στόλισε τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ θεωρώντας προδοτική την στάση του τελευταίου απέναντί της. Μαλλιά κουβάρια έγιναν στο ΠΑΣΟΚ επαναφέροντας έτσι λίγη από την εικόνα της εσωστρέφειας, η οποία σαν προπατορικό αμάρτημα συνεχίζει να βασανίζει το ΠΑΣΟΚ. Τις υπηρεσίες του όμως έσπευσε να προσφέρει εθελοντικά ο άρχων της Θεσσαλονίκης Ψωμιάδης, ζητώντας να επανενταχθεί η κ. Πατουλίδου στις τάξεις του Πολεμικού Ναυτικού. Ο ίδιος άλλωστε δεν είχε δεσμευθεί ότι θα έκανε αγώνα για να εκλεγεί η Βούλα βουλευτής; Ακλόνητος στον θρόνο του ο Ψωμιάδης, έχει την άνεση να διασκεδάζει την πλήξη του.

ΣΩ.ΛΕ

«ΕΝΩΤΙΚΟΙ» ΜΑΛΛΟΝ ΟΧΙ, ΑΜΕΤΡΟΕΠΕΙΣ ΣΙΓΟΥΡΑ

Το να είσαι μικρός δεν σημαίνει ότι μπορείς να έχεις και το ακαταλόγιστο. Τέσσερις οργανώσεις της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς (ΣΕΚ, ΑΡΑΣ, ΑΡΑΝ, ΟΚΔΕ) με κάποιες δεκάδες μέλη η κάθε μία, θεώρησαν ότι δεν τους χωρά ούτε το παραδοσιακό εγχείρημα του χώρου (ΜΕΡΑ) ούτε ο ΣΥΡΙΖΑ και προχώρησαν στη συγκρότηση τρίτου ψηφοδελτίου, με την ονομασία «Ενωτική Αντικαπιταλιστική Αριστερά» (ΕΝ.ΑΝΤΙ.Α.). Δικαί-

ωμά τους και γιασάν του μάγκα που είχε την ιδέα να ονομάσει «ενωτικό» ένα ψηφοδέλτιο που προκύπτει από τη διαφωνία των μελών του με τα άλλα 7-8 αριστερά ψηφοδέλτια που κατέρχονται στις εκλογές. Η αφίσα ωστόσο που κυκλοφόρησαν με σύνθημα «Οι νεκροί δικοί μας», σε σχέση με τις πυρκαγιές, αποτελεί πολιτική αμετροέπεια που ρέπει ανάμεσα στο γραφικό και την αλητεία. Ούτε τους ρώτησαν τους νεκρούς αν θα ήθελαν

να είναι «δικοί τους» (που είναι εξαιρετικά αμφίβολο), ούτε το μονοπώλιο στην ευαισθησία για τα θύματα των πυρκαγιών έχουν. Αλήθεια τι θα λέγαμε τώρα αν το ίδιο σύνθημα το είχε λανσάρει κάποιο μεγαλύτερο κοινοβουλευτικό κόμμα; Τέτοιες ανοησίες, καλό θα ήταν να τιμωρούνται και εκλογικά, ιδιαίτερα από τους αποδεδειγμένης ευαισθησίας ψηφοφόρους της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς.

Γιαν. Ανδρ.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Μαϊάμι δεν ξεχνά τις υποχρεώσεις του ο Αρχιεπίσκοπος. Δε έχασε την ευκαιρία να αποδώσει τις πυρκαγιές σε σχέδιο εθνικής

αποσταθεροποίησης. Συγχωρητέος ο εμπρηστικός του λόγος, εφόσον αυτός συμβάλλει στην στήριξη της Δεξιάς του Κυρίου

ΣΩ.ΛΕ

ΤΖΑΜΠΑ ΧΑΡΗΚΑΜΕ

Ενα καλό πήγε να κάνει κι αυτός ο Γιωργάκης με τη μεταφορά της Φώφης στο Κοινοβούλιο και του το έκοψε ο Άρειος Πάγος. Τώρα ξαναρχίζει το θρίλερ για όλους εμάς τους κατοίκους της περιοχής του Πεδίου του Έρεως, το οποίο η Υπερνομάρχης φιλοδοξεί να μετατρέψει σε γηπεδάκια ποδοσφαίρου 5Χ5. Ήταν ανάγκη να το τηρήσουμε τόσο απaráδεκτη το Σύνταγμα στην προκειμένη περίπτωση;

Γιαν. Ανδρ.

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Σε κατάσταση εργασιακού παροξυσμού τα στελέχη της κυβέρνησης. Υπερίπτανται των καμμένων δασών πρωθυπουργός και υπουργοί αντικρύζοντας την καταστροφή από τα ελικόπτερα. Εκμηδενίστηκαν οι αποστάσεις, η εξουσία έφτασε και στο πιο απομακρυσμένο χωριό. Είναι να μην δικαιώνεται πλέον η ρήση Έβερτ, όταν δήλωνε το 1996 ότι η ΝΔ ερχόμενη στην εξουσία θα σχημάτιζε «κυβέρνηση ελικοπτέρων»; (Για την Χαλικιδική και τα μέρη που το φθινόπωρο αναμένεται να πλημμυρίσουν, σάφρον θα ήταν να παραγγείλουν υδροπλάνα).

ΣΩ.ΛΕ.

ΘΕΜΑ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑ ΟΥΣΙΑΣ

Απαράδεκτη από κάθε άποψη η συνεχιζόμενη επιμονή του Αρείου Πάγου να μην αναγνωρίζει το αυτονόητο: ότι τα κόμματα δεν είναι μπακάλικα για να τα «κλείνει» ο ιδιοκτήτης τους όποτε του καπνίσει. Και ως εκ τούτου απaráδεκτη και η συνεχιζόμενη ομηρεία του ΔΗΚΚΙ, που του αρνούνται το δικαίωμα να

συμμετέχει στις εκλογές με το όνομά του, είτε αυτόνομα είτε ως συνιστώσα. Αυτό είναι θέμα αρχής και δεν συζητιέται.

Υπάρχει ωστόσο και η ουσία. Κι αυτή λέει ότι με την κούνια – μπέλα που κάνει η ηγεσία του ΔΗΚΚΙ ανάμεσα στο ΚΚΕ, τον ΣΥΡΙΖΑ και την ανεξάρτητη κάθοδο (δεν πέρασε ούτε ένας μήνας από

τότε που η Αττική γέμισε με αφίσες που έγραφαν «ψηφίστε ΔΗΚΚΙ»), κοντεύει να δικαιώσει τον Τσοβόλα και τις λασπολογικές ασυναρτησίες που εξαπολύει σταθερά εναντίον της. Και αυτό είναι κρίμα, για την ίδια την προσπάθεια να διατηρηθεί ζωντανό το ΔΗΚΚΙ πρώτα απ' όλα...

Γ. Κουρ.

ΠΛΗΡΗΣ ΜΗΝΤΙΟΚΡΑΤΙΑ

Οι πυρκαγιές επιβεβαίωσαν την πλήρη κυριαρχία των διαπλεκόμενων ΜΜΕ στην πολιτική ζωή. Ο κοσμάκης που καιγόταν δεν έπαιρνε στο τηλέφωνο την αστυνομία ή την πυροσβεστική, αλλά τα κανάλια, για να τον σώσουν. Αντιλαμβανόμεθα λοιπόν πλήρως τους λόγους για τους οποίους η αντιδιαπλεκόμενη ΝΔ υποτάχθηκε πλήρως στους καναλάρχες. Το πολιτικό σύστημα της χώρας ελέγχεται ασφυκτικά από αυτούς και επομένως η επιδεικνυόμενη «μετριοπάθεια» και «νηφαλιότητα» των νέων επικυριάρχων, συνιστά μόνο υποταγή και ευγενικές γονυκλισίες. Καλούς τρόπους κυρίως. Το μόνο που μπορεί να κάνει πλέον μια κυβέρνηση είναι να στέλνει συγγενικά της πρόσωπα να καταλαμβάνουν μια θέση στα παράθυρα μπας και πουν κανένα καλό λόγο γι' αυτήν.

Π.Π.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Δεν έλλειψαν και οι αγανακτισμένοι «πολίτες» που γιουχάισαν τους εν είδη περιπλανώμενου θιάσου υπουργούς.
- Μόνο που ήταν βαστάζοι τοπικών βουλευτών της Ηλείας.
- Διορισμένοι σε δήμους, νομαρχία και ΔΕΚΟ συνήθεις πασόκοι με ονοματεπώνυμο.
- Όχι πως δεν τους άξιζαν τα γιουχαίσματα.
- Το αντίθετο.
- Κάτω εκεί ο κόσμος είχε τον πόνο του, την αγωνία του για το αύριο.
- Και βεβαίως την περηφάνια του.
- Οι κλακαδόροι δεν τους αφορούσαν και πολύ περισσότερο δεν τους εκπροσωπούσαν.
- Και για περισσότερο αποπροσανατολισμό για να μη συζητηθούν τα καυτά προβλήματα του σήμερα πετάνε Φώφες, Βούλες και Κίμωνες για να γελάσει κάπως το χέιλι μας και να γίνει πιο ανάλαφρη η θλιβερή ατμόσφαιρα.
- Και η ατάκα που μας συνοδεύει σ' αυτές τις εκλογές από την περιπλανώμενη από κόμμα εις κόμμα Μαρία:
- «Εμείς του ΠΑΣΟΚ».
- Περαστικά σου συναγωνίστρια.

Ν. Μολ.

ΜΑΣ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΨΙΛΟ ΓΑΖΙ

Νέα Δημοκρατία και ΠΑΣΟΚ συμφωνούν σε μια σειρά από εντελώς κομβικά ζητήματα. Σταχυολογούμε ενδεικτικά: αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης με τη θέσπιση «κινήτρων» στο ασφαλιστικό, αναθεώρηση του Άρθρου 16 του Συντάγματος στην Εκπαίδευση, συντονισμός με τις πολιτικές και τις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ό,τι αφορά τον περιορισμό του δημοσίου τομέα, τον κώδικα εργασίας, τη μείωση των δημοσιονομικών

ελλειμμάτων και τη νομισματική πολιτική, λύση του Κυπριακού στο πλαίσιο των πρόσφατων προτάσεων του ΟΗΕ, πρόσδεση στην «αμυντική» πολιτική του ΝΑΤΟ και πολλά άλλα βέβαια.

Κι όμως τα δύο κόμματα αρνούνται κατηγορηματικά ότι υπάρχει οποιαδήποτε περίπτωση να συνεργαστούν στην πιθανή περίπτωση που κανένας τους δεν συγκεντρώσει αυτοδυναμία και ξορκίζουν την «ακυβερνησία» που θα ακολουθήσει. Το ΠΑΣΟΚ μάλιστα,

υποστηρίζει ότι συζητά μόνο το ενδεχόμενο συνεργασίας με την Αριστερά, με την οποία διαφωνεί σε όλα τα παραπάνω.

Μας δουλεύουν, μας εκβιάζουν ή και τα δύο μαζί; Ό,τι κι αν είναι, συνηθίσουμε και βαρεθήκαμε. Αλήθεια ποιος κάτοικος στην Ελλάδα τρομάζει μπροστά στο ενδεχόμενο να μείνει «ακυβέρνητος» μετά από όλα όσα ζήσαμε αυτό το καλοκαίρι;

Γιαν. Ανδρ.

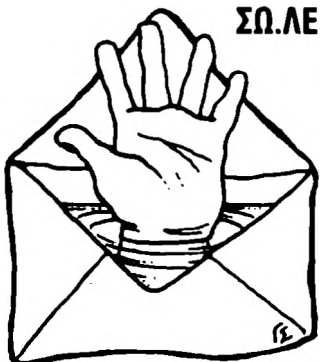
ΕΦΗ ΣΑΡΡΗ

Η βουλή θέλει κέφι, βάλε ένα σταυρό στην Έφη, αυτή την έκκληση απευθύνει η γνωστή αιτιολόγος στους ψηφοφόρους, ευφραίνοντας ψυχή και φαντασία εκείνων που προσδοκούν αναδιάρθρωση της σύνθεσης του νέου κοινοβουλίου. Το κορίτσι δηλώνει έτοιμο να θυσιάσει για το καλό των Ελλήνων, για αυτό και μας καλεί τραγουδώντας να την «σταυρώσουμε». Σε τέτοιο γλυκό μαρτύριο είναι δυνατόν να υψώσεις τείχη αδιαφορίας; (Σε κυβέρνηση συνεργασίας ποια θέση θα κληθεί να αναλάβει;)

ΣΩ.ΛΕ

ΚΟΚΟΣ

Περιοδεία στη Ολυμπία έκανε ο Τέως μαζί με τον υιό του έτσι ώστε να διαπιστώσει από κοντά την έκταση της τραγωδίας. Ως γνήσιος «πατριώτης» εκδήλωσε τον προβληματισμό και δήλωσε ότι θα βάλει από την «τσέπη» του 200.000 ευρώ! Μα, εμείς τον θεωρούσαμε φτωχό, πού βρήκε τα χρήματα; Η εμφάνισή του θύμιζε προεκλογική εκστρατεία, σε αυτό συνέβαλαν και τα τηλεοπτικά πλάνα. Μήπως να τον βάλουμε και αυτόν στη λίστα με τους εθνικούς ευεργέτες; ΣΩ.ΛΕ

ΤΙ ΘΑ ΜΑΣ ΠΟΥΝΕ;

Στις Στέρνες, το χωριό στο Ακρωτήρι Χανίων που στην είσοδό του το μνημείο θυμίζει στους περαστικούς τους εκτελεσμένους από τους Γερμανούς, μια γυναίκα με κοιτά βουρκωμένη και μου λέει: Ας κάνουν τις εκλογές τους ... Ήθελα μόνο

να ξέρω τι θα μας πούνε! Τι θα πούνε στους ανθρώπους που χάσαν τους δικούς τους και τα ζωντανά τους. Τι θα πούνε στη μάνα που έχει φαντάρο γιο να συντρέξει και κόρη να παντρεύει. Πού θα βρεθεί η δύναμη για να χτίσουν πάλι τα σπίτια και να ξα-

ναφτιάξουν τις προίκες για τα κορίτσια; Πώς θα κάνουν δίχως την κατσίκά, δίχως τις κότες και τα κουνέλια, τι φαγητό θα φτιάξει κάθε μάνα για τα παιδιά της; Ας κάνουν τις εκλογές τους ... Περιμένω ν' ακούσω τι λόγια θα βρουνε να μας πούνε... Α.Φ.

ΔΕΝ ΚΕΡΔΙΖΕΙ ΚΑΝΕΙΣ, ΑΠΛΩΣ ΧΑΝΕΙ ΠΑΛΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ

Η ΝΔ είχε υποσχεθεί ριζοσπαστικές τομές, «επανίδρυση» του κράτους, ολιγομελές κυβερνητικό σχήμα, ανυποχώρητη εντιμότητα και διαφάνεια. Αποδείχθηκαν ανέτοιμοι έστω και για το ελάχιστο. Ανίκανοι, όχι για να λύσουν το ασφαλιστικό, ή να καταπολεμήσουν την διαφθορά, αλλά για να προστατέψουν έστω τις συντάξεις από τους κερδοσκόπους των ομολόγων και τις ζωές εκείνων που τους ψήφισαν από τις πυρκαγιές. Και δεν χρειάζονται εμπειριστάτες δημοσκοπήσεις και τεκμηριωμένες αναλύσεις για να αποδειχθεί αυτό που αντιλαμβάνονται πλέον όλοι: Η δημοτικότητα της ΝΔ μειώνεται σταθερά, αλλά το ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να εισπρά-

ξει την κυβερνητική φθορά. Όχι επειδή είναι «ανέτοιμο», ούτε επειδή ο αρχηγός του «δεν μπορεί». Αλλά κυρίως επειδή είναι ακόμα αντιπαθές στην πλειοψηφία του εκλογικού σώματος. Αν τελικά ο Καραμανλής θα κερδίσει κι αυτές τις εκλογές, θα το έχει καταφέρει μόνο επειδή η πλειοψηφία του εκλογικού σώματος θα έχει προτιμήσει τους κραυγαλέα ανίκανους από τους διεφθαρμένους λαοπλάνους. Αλλά μόνο τόσα μπορούσε; Να δίνει μια μάχη εκ του συστάδην με ένα κόμμα που αυτο-σπαράσσεται; Φαντάσου δηλαδή τι θα γινόταν αν στην αντιπολίτευση υπήρχε ένας ηγέτης άλλου διαμετρήματος.

Β.Ζ.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Εφόσον η χώρα βρέθηκε στο στόχαστρο μιας «ασύμμετρης απειλής», όλο και κάποια μέτρα έπρεπε να ληφθούν προκειμένου να εμπεδωθεί το εθνικό αίσθημα ασφαλείας. Κατά ομάδες περιπολούν στους δρόμους της Αθήνας οι αστυνομικοί, ειδικών δυνάμεων και μη. Σε κεντρικές λεωφόρους, πλατείες και γωνιές με θέα, η εμφάνισή τους αναβιώνει εποχές αστυνομοκρατίας. Ποιος είναι ο ρόλος τους; Μήπως για να συλλάβουν τους εμπρηστές των δασών, να αποτρέψουν την επέκταση τρομοκρατικών χτυπημάτων προερχόμενων από διεθνή κέντρα ή για να εγγυηθούν την ομαλή μετάβαση προς τις εκλογές; Αδυνατούν να αποτρέψουν τις καταστροφές των δασών, δίνουν όμως την εντύπωση, ότι παραμένουν θεματοφύλακες της «τάξης και του νόμου» ΣΩ.ΛΕ.

Ο ΕΚΒΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ (ΠΟΛΥ) ΜΙΚΡΩΝ

Ο νέος εκλογικός νόμος έχει τη φήμη του πιο αναλογικού σε ό,τι αφορά τα μικρά κοινοβουλευτικά κόμματα -και όντως έτσι είναι- αλλά αποτελεί ευθύ εκβιασμό ενάντια στα μικρά εξωκοινοβουλευτικά κόμματα, οι ψήφοι των οποίων για πρώτη φορά συνεισφέρουν απ' ευθείας στη μεγαλύτερη κοινοβουλευτική δύναμη του πρώτου κόμματος.

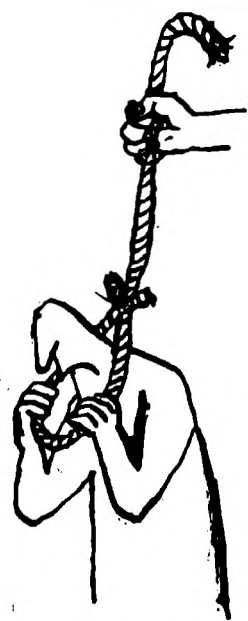
Μια τεράστια πολιτική αδικία που ελάχιστα έχει σχολιασθεί, τη στιγμή μάλιστα που αρκετές από αυτές τις δυνάμεις (όπως το Μέτωπο Ριζοσπαστικής Αριστεράς με τη μεγάλη συμμετοχή του στο φοιτητικό κίνημα, αλλά και οι οικολογικές κινήσεις) έχουν όλες τις προϋποθέσεις για μια πολύ αξιοπρεπή εκλογική παρουσία.

Γιαν. Ανδρ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ

Πάνω στην αναμπουμπούλα και την κρίση που δημιούργησαν οι πυρκαγιές, νά και από μια μεριά ξεπετάγεται η MORGAN STANLEY για να συνδράμει το έργο της κυβέρνησης. «Ψηφίστε ΝΔ για να ανεβεί η μετοχή του ΟΤΕ, επειδή σε περίπτωση νίκης του ΠΑΣΟΚ η μετοχή αυτή θα πάρει την κατιούσα», απεφάνθη ο γνωστός αμερικανικός επενδυτικός οίκος. Το κλίμα άσκησης τρομοκρατικού κλίματος και κινδυνολογίας προς ψηφοφόρους και εργαζόμενους ασφαλώς και δεν είναι το ίδιο από την εποχή των κανονιοφόρων. Άλλα όπλα χρησιμοποιούνται σήμερα. Αυτό το έρημο το Χρηματιστήριο όμως πόσους κλονισμούς και πράξεις αποσταθεροποίησης αντέχει ακόμη; (Μήπως η πλέον κερδοφόρα λύση θα ήταν να τζογάρουμε στο στοίχημα για το ποιος θα είναι ο νικητής των εκλογών;)

ΣΩ.ΛΕ

ΕΞΟΦΛΟΥΝ «ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ» ΣΤΗ ΝΔ

Με τα λεφτά του Έλληνα κατακαυμένου-φορολογούμενου, η κυβέρνηση πληρώνει τους ξένους επενδυτικούς οίκους και τις εταιρείες συμβούλων του Δημοσίου για να προαναγγέλλουν τη νίκη της ΝΔ στις εκλογές. Τελευταία στη σειρά η Morgan Stanley, η οποία σε έκθεσή της για τον ΟΤΕ «προειδοποιεί» για γκρέμισμα της μετοχής του και συνεπώς ολόκληρου του Χρηματιστηρίου, αν... κερδίσει τις εκλογές το ΠΑΣΟΚ, ενώ προβλέπει μεγάλη άνοδο αν επανεκλεγεί η Ν.Δ. Είχαν προηγηθεί η γνωστή από το σκάνδαλο των ομολόγων, JP Morgan, που δύο εβδομάδες πριν, εκτός του ότι έβλεπε ραγδαία αύξηση της μετοχής της ΔΕΗ, προεξοφλούσε και τη νίκη της ΝΔ, αλλά και η η

Citigroup, που πήρε ξεκάθαρη θέση υπέρ της εκλογικής νίκης του -φιλικού, όπως λέει, προς την αγορά- κυβερνώ-ντος κόμματος, ήρθε και η σειρά της μήπως στην τελευταία εργαζόταν και ο κ. Π. Δούκας πριν γίνει υφυπουργός Οικονομικών. Όλα αυτά δεν ξενίζουν πλέον κανέναν.

Μια ματιά στις μεγάλες μπίζνες και τα τεράστια κέρδη των ξένων οίκων στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, αλλά και στη διαπλοκή της «παρέας του Λονδίνου» με πρωτοκλασάτους παράγοντες της κυβέρνησης, δίνουν πεντακάθαρες απαντήσεις. Απλά, οι εταιρείες έχουν «πληρωθεί» με μεγάλες «δουλειές» από την κυβέρνηση και γι αυτό έχουν επενδύσει στην επανεκλογή της.

Π.Μ.

Η ΕΥΑ ΕΠΕΛΑΥΝΕΙ!

Στη Θεσσαλονίκη γίνεται χαμός. Βρίσκεται εν εξελίξει μεγάλη μάχη στο πασοκικό ψηφοδέλτιο, διότι φαίνεται πως η Εύα Καϊλή πάει καλά και αυτή τη φορά θα εκλεγεί. Οπότε κάποιος εν ενεργεία βουλευτής θα μείνει εκτός, αφού υπάρχει το ενδεχόμενο να πάρει θέση και ο Γιώργος, ο οποίος είναι και εκεί υποψήφιος! Προβλέπω ότι η Καϊλή θα εκλεγεί. Ποιος θα μείνει έξω; Όλοι τρέμουν.

Α.Δ.

ΤΕΣΣΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ ΒΟΛΙΩΤΙΚΑ

Στο Βόλο επίσης έχουμε πρόβλημα. Τελευταία στιγμή μπήκε στο πασοκικό ψηφοδέλτιο ο Δημήτρης Πιτσιώρης, πρώην υπουργός Βιομηχανίας του Αντρέα και χρόνια δήμαρχος Βόλου, άνθρωπος με κύρος και αγαπητός στο Βόλο. Έχουμε λοιπόν: Καρτάλη, Ροδούλα Ζήση, Πετρούλα Ντελεδήμου και Πιτσιώρη! Για δύο θέσεις. Όλοι αυτοί μαζί, αγαπημένοι και αγκαλιασμένοι, θα δώσουν τη μάχη εναντίον της δεξιάς.

Α.Δ.

Η ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΙΑ ΠΑΙΖΕΤΑΙ

Οι μετρήσεις της κοινής γνώμης που δημοσιεύθηκαν μέχρι την περασμένη Παρασκευή οδηγούν στα εξής ασφαλή συμπεράσματα:

1. Το σοκ που προκάλεσε στην κοινή γνώμη το φονικό κύμα των πυρκαγιών θα επηρεάσει αδιαμφισβήτητα το εκλογικό αποτέλεσμα.
2. Η φθορά της ΝΔ είναι

προφανής, αλλά εξίσου προφανής είναι και η αδυναμία του ΠΑΣΟΚ να «σηκώσει» το θέμα των πυρκαγιών εξαιτίας της αναξιοπιστίας του ίδιου και της υστέρησης του Γ. Παπανδρέου απέναντι στον Κ. Καραμανλή.

3. Η φθορά της ΝΔ και η αναξιοπιστία του ΠΑΣΟΚ οδηγούν σε μείωση των ποσοτών του δικομματισμού.

4. Η νέα Βουλή θα είναι μάλλον πεντακομματική.

Η ΝΔ θα κερδίσει μάλλον τις εκλογές με μια διαφορά της τάξης του 1,5 - 2,5 % από το ΠΑΣΟΚ, αλλά η αυτοδυναμία παίζεται και στην καλύτερη περίπτωση θα είναι οριακή. Στην περίπτωση που η ΝΔ είτε δεν θα εξασφαλίσει αυτοδυναμία (πάρει δηλαδή 148-149 έδρες), είτε ισχνή πλειοψηφία (151-

152 έδρες) ο κ. Καραμανλής ενδέχεται να προχωρήσει σύντομα στη διεξαγωγή και δεύτερης εκλογικής μάχης, η οποία όμως θα μπορεί να διεξαχθεί με λίστα. Απαραίτητη προϋπόθεση γι' αυτό είναι η εξασφάλιση σημαντικής διαφοράς από το ΠΑΣΟΚ, ικανής να προκαλέσει μια έντονη αμφισβήτηση του Γ. Παπανδρέου.

Π.Π.

ΠΕΜΠΤΗ 26.7.2007 – ΤΕΤΑΡΤΗ 5.9.2007

ΠΕΜΠΤΗ 26.7.2007

• Σε πύρινο κλοιό η χώρα. Τρεις νεκροί στο Αίγιο. Με ελικόπτερα εκκενώθηκαν χωριά στην Αχαΐα. Καθηλωμένα καναντέρ στην Ελευσίνα, επειδή η Πυροσβεστική φοβήθηκε τα ισχυρά ρεύματα στον Κορινθιακό.

• Η κυβέρνηση, ως σε αποχαύνωση, ζητά καθυστέρημένα βοήθεια από τη Ρωσία.

• Μπροστά στις εκλογές η Νέα Δημοκρατία τακτοποιεί τις δύσκολες υποθέσεις, κουκουλώνοντας τις υποκλοπές και τους Πακιστανούς.

ΣΑΒΒΑΤΟ 4.8.2007

• Μαύρη μέρα για την Ελλάδα η σημερινή, αλλά κανένας δεν την θυμάται. Το μακρινό 1936 ξεκίνησε ο κατήφορος που συνεχίστηκε με τον εμφύλιο και τη δικτατορία και τις συνέπειές του υφιστάμεθα ακόμα και σήμερα.

• Καταρρέει το οικοσύστημα του Γράμμου καθώς το πολύπαθο βουνό αφανίζεται από την ανεξέλεγκτη φωτιά. Τα άγρια ζώα φεύγουν καθώς δεν υπάρχουν πια μέρη για να φωλιάσουν.

ΤΡΙΤΗ 7.8.2007

• Ψηφοθηρικά παιχνίδια με νομοσχέδια κράχτες από την κυβέρνηση, η οποία μπουκώνει τη Βουλή, προσπαθώντας να καταστήσει όμηρους τους ψηφοφόρους.

• Εκτροχιάζεται ο προϋπολογισμός με τα προεκλογικά

μέτρα του υπουργείου Οικονομικών.

ΤΡΙΤΗ 14.8.2007

• Μυστικοί διαγωνισμοί εν όψει εκλογών. Βάλτε όσους περισσότερους μπορείτε. Κάλεσαν σημερινό δικηγόρο από τη Μαγνησία να καταθέσει τα χαρτιά του για την αγορανομία, ξεχασμένον από το 1993. Δεν ψάχνουν μπας και έχουν ξεχάσει κάποιον και από τη χούντα;

• Στο Ταμείο Πρόνοιας του Δημοσίου με τροπολογία Μαγγίνα οι κληρικοί. Δεν ακούω να διαμαρτύρεται κανένα κόμμα και ούτε ακούω από κανέναν για διαχωρισμό κράτους – εκκλησίας. Τι έγινε; Το ξέχασαν; Όλοι;

ΤΕΤΑΡΤΗ 15.8.2007

• Νυσταγμένος πηγαίνει στην Τήνο ο πρωθυπουργός καθώς έχει χάσει τον ύπνο του από το πόρισμα Ζορμπά. Αν συζητηθεί στη Βουλή και βγουν τα ονόματα στη φόρα πολλοί θα φύγουν βράδυ από τη χώρα και με άλλο όνομα. Γνωρίζουν τον τρόπο άλλωστε!

• Υποψήφιος και πάλι για την προεδρία της Τουρκίας ο Αμπντουλάχ Γκιουλ.

ΠΕΜΠΤΗ 16.8.2007

• Μετά την Πάρνηθα, η Πεντέλη ζει μέρες του '81. Καίγονται σπίτια, αυτοκίνητα και δεκάδες χιλιάδες στρέμματα δασικής γης. Οι κάτοι-

κοι κατηγορούν την Πυροσβεστική ότι άργησε να πάει. Οι αρμόδιοι τα ρίχνουν όλα στα μποφόρ.

• Και ενώ οι φλόγες εξαφανίζονται και τα τελευταία υπολείμματα του πράσινου στην Αττική, με μία πρωτοφανή δήλωσή του ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Θεόδωρος Ρουσόπουλος «προκηρύσσει» εκλογές για τις 16 Σεπτεμβρίου. Άφησε σύξυλους ακόμα και τους βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος!

• Πεθαίνει ο λαμπρός πανεπιστημιακός δάσκαλος Γ. Κουμάντος. Τον θυμάμαι τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης που είχε έρθει στη Λεόντσειο να μιλήσει σε μας τους μαθητές για την ισότητα ανδρών και γυναικών. Ο λόγος του θα λείψει, σε μία περίοδο που τον είχαμε ανάγκη.

• Και ενώ η χώρα βρίσκεται πλέον στη δίνη των εκλογών, ο κ. Βγενόπουλος της Marfin ανακοινώνει ότι κατέχει μέσω χρηματιστηρίου το 5,3% του ΟΤΕ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17.8.2007

• Υπουργικό Συμβούλιο στις 12 το μεσημέρι, ένα από τα λίγα της κυβέρνησης Καραμανλή. Τους ανακοίνωσε την απόφασή του να διαλύσει τη Βουλή και να προκηρύξει εκλογές. Κάτι που θα το πει και στον κ. Παπούλια στη 1:00 το μεσημέρι. Κλείνει η Βουλή, δεν συζητείται το πόρισμα Ζορμπά που τόσο τρομάζει την κυβέρνηση, αλλά και όλα τα νομοσχέδια που κατατέθηκαν πηγαίνουν στην επόμενη Βουλή, αν σχηματίσει κυβέρνηση βέβαια η Νέα Δημοκρατία.

• Μία από τα ίδια το διάγγελμα προς τον ελληνικό λαό του πρωθυπουργού. Ζήτησε ισχυρή πλειοψηφία. Τι άλλο θα ζήταγε; Ανίσχυρη πλειοψηφία;

• Η πύρινη κόλαση συνεχίζεται στην Αττική.

ΣΑΒΒΑΤΟ 18.8.2007

• Αναχωρεί για τις ΗΠΑ ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών κ. Χριστόδουλος για μεταμόσχευση στο ήπαρ.

• Μεγάλες κατασκευαστικές εταιρείες αγοράζουν μεγάλες εκτάσεις από τα φιλέτα των Κυκλάδων για να δημιουργήσουν παραθεριστικές κατοικίες των 200.000 ευρώ. Τραγικό παράδειγμα η Πάρος, η οποία επί δημαρχίας του νέου εκπροσώπου του ΠΑΣΟΚ έχει κτιστεί από άκρη σε άκρη.

• Το καταφέραμε και αυτό. Νεκρή ζώνη η Πεντέλη.

ΔΕΥΤΕΡΑ 20.8.2007

• Αρχίζουν τα προεκλογικά όργανα. Ο Γιωργάκης έφαγε ήδη το πρώτο όχι από τον προπονητή της εθνικής μπάσκετ Παναγιώτη Γιαννάκη. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ προκαλεί γέλιο με τα λεγόμενά του ότι «δεσμεύεται για νέα αλλαγή».

• Ανοχύρωτη πόλη στο νέφος η Αθήνα. Το όζον κτυπάει κόκκινο και σκοτώνει τους κατοίκους της. Η κυβέρνηση; Ποια κυβέρνηση;

ΤΡΙΤΗ 21.8.2007

• Όλο πρωτοτυπίες η κυβέρνηση Καραμανλή. Μετά την εξαγγελία των εκλογών από τον κ. Ρουσόπουλο, τα μετεκλογικά οικονομικά μέτρα αναγγέλλει ο ΣΕΒ. Αποκέντρωση!

• Δεν διαπιστώθηκαν πολιτικές ευθύνες στην υπόθεση των ομολόγων υποστηρίζει ο πρωθυπουργός. Οι κ. Δούκας και Κουρής το γνωρίζουν; Γιατί τα αποσπάσματα του πορίσματος Ζορμπά που διαρρέουν στον Τύπο άλλα λένε!

ΤΕΤΑΡΤΗ 22.8.2007

• Τρίτος κάυσωνας σαρώνει

την Ελλάδα. Αλλά η κυβέρνηση νιώθει ένα σύγκρου καθώς όλα δείχνουν ότι υπάρχει και δεύτερο πόρισμα Ζορμπά για τα ομόλογα.

- Ο πρωθυπουργός εξαγγέλλει το πρόγραμμά του για τις συντάξεις και το ασφαλιστικό το οποίο είναι ίδιο με εκείνο που είχε εξαγγείλλει και το 2004. Το ΠΑΣΟΚ απλώς δεν εξαγγέλλει πρόγραμμα. Ποιος να το διατυπώσει άλλωστε; Ο Γιωργάκης;

- Στο μεταξύ οι δημοσκοπήσεις δείχνουν προβάδισμα της Νέας Δημοκρατίας κατά 2 μονάδες.

- Ξεσπούν φωτιές στον Γράμμο, στο Λαγονήσι, στον Ταΰγετο και τον Πάρνωνα.

ΠΕΜΠΤΗ 23.8.2007

- Αυξάνονται τα πύρινα μέτωπα, καθώς οι πυροσβεστικές δυνάμεις δεν μπορούν να τις περιορίσουν!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 24.8.2007

- Εθνική τραγωδία. Η Λακωνία θρηνεί έξι νεκρούς και η Ηλεία δέκα. Στάχτη η Ζαχάρω, στάχτη και η Αρεόπολη. Ανυπολόγιστη η οικολογική καταστροφή. Τα χωριά εκκενώνονται το ένα μετά το άλλο κακώς, ενώ τα πύρινα μέτωπα αυξάνονται λογαριθμικά σε όλη τη χώρα. Η κυβέρνηση απέχει, ενώ οι πυροσβεστικές δυνάμεις λείπουν. Ειδικά η Πελοπόννησος βρίσκεται στο έλεος της φωτιάς.

- Ο πρωθυπουργός επισκέπτεται τη Ζαχάρω και δίνει εντολή να προστατευθεί πάση θυσία ο Καϊάφας. Σε έξαλλη κατάσταση κάτοικοι της περιοχής τα ψέλνουν στον κ. Καραμανλή, ο οποίος δεν κάνει καμία δήλωση. Είναι τέτοια η καταστροφή που περιμένει ως φαίνεται τις υποδείξεις του κ. Λούλη.

- Μέσα στον ορυμαγδό το ΠΑΣΟΚ δείχνει μια αναίσχυτη συμπεριφορά. Στελέχη

του κάνουν αντικυβερνητικές δηλώσεις σχεδόν πανηγυρίζοντας.!

ΣΑΒΒΑΤΟ 25.8.2007

- Το ολοκαύτωμα σε Πελοπόννησο και Εύβοια συνεχίζεται. Τίποτα δεν μπορεί να σταματήσει την πύρινη λαίλαπα που σαρώνει τη χώρα. Ο κρατικός μηχανισμός εξακολουθεί να μένει άφαντος.

ΚΥΡΙΑΚΗ 26.8.2007

- Μαύρη μέρα για τον Πολιτισμό. Παρά τις εκκλήσεις αρχαιολόγων και δημοσιογράφων, από τα ξημερώματα καίγεται ο αρχαιολογικός χώρος

της Ολυμπίας. Το Μουσείο με τον Ερμή του Πραξιτέλους και τη Νίκη του Παιωνίου γλιτώνει γιατί άντεξαν τα τζάμια. Ο υπαρχηγός της πυροσβεστικής είχε δώσει εντολή εγκατάλειψης του χώρου. Ο επί του Πολιτισμού, πρώην υποκλοπών, υπουργός Γ. Βουλγαράκης δηλώνει ότι κάηκαν μερικά δενδράκια και φεύγει από την περιοχή. Μετά από προτροπή, όχι και τόσο ήρεμη, του κ. Ρουσόπουλου επιστρέφει και αναδιπλώνεται: υποστηρίζει ότι κάηκαν μερικά ακόμα. Δυστυχώς για αυτόν, μετά τη συνέντευξη για τις υποκλοπές είναι η δεύτερη φορά που γίνεται ρεζίλι. Και μαζί με την Ολυμπία κάηκαν και οι όποιες φιλοδοξίες

του να παραμείνει υπουργός Πολιτισμού σε περίπτωση νίκης της παράταξής του. Βουλευτή θα τον βγάλουν οι ψηφοφόροι της Α' Αθήνας;

ΔΕΥΤΕΡΑ 27.8.2007

- Οι 64 νεκροί, τα εκατοντάδες καμμένα χωριά και τα εκατομμύρια καρβουνιασμένα στρέμματα δασικών εκτάσεων αλλάζουν την ατζέντα των εκλογών.

- Η κυβέρνηση μέσα στον παραλογισμό της μιλάει δια στόματος Πολύδωρα για «ασύμμετρη απειλή». Μετά τη γενική κατακραυγή το παίρνει πίσω. Τα διεθνή δίκτυα το παί-

κτους εξαγγέλλει η κυβέρνηση. Αιτήσεις για βοήθημα με συνοπτικές διαδικασίες. Το έλα να δεις γίνεται σε νομαρχίες και εφορίες. Όποιος προλαβαίνει παίρνει 3.000 ευρώ. Ο Γιωργάκης υπόσχεται ακόμα περισσότερα. Το θέμα είναι που θα τα βρουν. Καλά αυτό θα το σκεφτούν μετά!

- Βουβή διαδήλωση για τα καμμένα δάση σε όλες τις πλατείες της χώρας. Σιγά και μην κατάλαβαν τίποτα οι κρατούντες!

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 31.8.2007

- Μπουρλότο στις δημοσκοπήσεις. Η ολοκληρωτική καταστροφή της Πελοποννήσου αλλάζει και τα δεδομένα τόσο που η MRB αναγκάζεται να αποσύρει την τελευταία που θα έδινε σήμερα στη δημοσιότητα.

- Ανακοινώνεται το ψηφοδέλτιο Επικρατείας του ΠΑΣΟΚ με επικεφαλής τη Φώφη Γεννηματά.

ΣΑΒΒΑΤΟ 1.9.2007

- Αρχίζει το φθινόπωρο, η κυβέρνηση όμως τρέχει και δεν φτάνει, καθώς φαίνεται ότι καίγονται οι δύο επικοινωνιακές κινήσεις της. Η ασύμμετρη απειλή και η επιχείρηση εξαγοράς των πυρόπληκτων.

ΤΡΙΤΗ 4.9.2007

- Επανεμφάνιση Λαλιώτη στα κανάλια και πολύ γέλιο από τη συνέντευξη Γιώργου που υποστηρίζει ότι «ο Καραμανλής είναι λίγος για πρωθυπουργός». Έλεος φτάνει θα το φάμε το φαί μας!

ΤΕΤΑΡΤΗ 5.9.2007

- Αρχίζουν να βγαίνουν ονόματα από το πόρισμα Ζορμπά. Η τελική μάχη άρχισε. Ελπίζουμε ο δικομματισμός να αλληλοσκοτωθεί!

ζουν πρώτη είδηση. Ο τουρισμός δέχεται πισώπλατο κτύπημα από αυτούς που υποτίθεται ότι πρέπει να τον προστατεύουν.

ΤΕΤΑΡΤΗ 29.8.2007

- Ακυβέρνητη η χώρα εξακολουθεί να βρίσκεται στο έλεος των πυρκαγιών. Αρίτσαίνα και Καρύταινα κινδυνεύουν να γίνουν κάρβουνο.

- Συνεχίζουν να στέλνουν βοήθεια σε αεροπλάνα και δασοκομάντος χώρες της Ευρώπης και Ασίας. Κατάλαβαν ότι αν δεν βοηθήσουν είμαστε ικανοί να κάψουμε όλη την Ελλάδα.

ΠΕΜΠΤΗ 30.8.2007

- Μέτρα για τους πυρόπλη-

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ ο Δ' ο ΚΑΒΟΥΡΝΙΑΣΜΕΝΟΣ

ΦΩΦΗ

Η πιο διάσημη υπάλληλος τραπέζης, η Φώφη, έπεσε θύμα δικαστικού πραξικοπήματος. Μπροστά στη βέβαιη νίκη του διδύμου Γιώργου - Φώφης, το κατεστημένο τρομοκρατήθηκε και συνεδρίασε εκτάκτως. Στη σύσκεψη, σύμφωνα με πληροφορίες, συμμετείχε και το κράτος της δεξιάς.

ΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΟ

Εκεί αποφασίστηκε η καρατόμηση της Φώφης. Σου λέει το κατεστημένο: Με τη Φώφη ο Γιώργος κερδίζει. Γίνεται πρωθυπουργός. Και τότε τι κάνουμε; Που θα τρέξουμε για να σωθούμε;

ΓΙΩΡΓΟΣ

Οπότε, μπροστά στον κίνδυνο που ακούει στο όνομα Γιώργος, πάρθηκαν οι σοβαρές αυτές αποφάσεις. Και τώρα ο Γιώργος θα χάσει. Διότι χωρίς τη Φώφη πως θα πορευθεί; Μόνο με τη Λούκα;

ΒΟΥΛΑ

Και δεν φτάνει αυτό. Έφυγε και η Βούλα. Να πεις ότι είναι ένα μόνο. Τόσα τον βρήκαν τον άνθρωπο. Καπάκι βγαίνει και ο Κουλούρης να τον βρίζει, οπότε το γλυκό έδεσε. Τώρα πρέπει να υπερβεί εαυτόν, ώστε να νικήσει. Και πώς να υπερβεί τέτοιον εαυτό; Δεν είναι και εύκολο να πεις. Κοτζάμ Γιώργος είναι αυτός. Γίγαντας.

ΕΓΩ

Εγώ θα πρότεινα, στις επόμενες εκλογές, προκειμένου να αποφευχθούν τα ίδια λάθη, να μου πούνε εμένα να τους φτιάξω το επικρατείας. Δεν είναι εύκολο βέβαια. Χρειάζεται μεγάλη ευφυΐα.

ΝΟΜΑΡΧΗΣ

Πάντως θα προσπαθήσω. Θα κάτσω ένα μεσημέρι, θα φτιάξω καφέ, θα πάρω το μολύβι μου και θα βρω δώδεκα έλληνες πασόκους που να μην είναι νομάρχες, ώστε να τους βάλω στο επικρατείας. Και να αφήσω τον Γιώργο να ασχοληθεί απερίσπαστος με το έργο του. Να γίνει πρωθυπουργός.

ΕΡΩΤΗΜΑ

Αν θα γίνει; Δεν το ξέρω. Κάτι μου λέει πως όχι, μα δεν ξέρω τι.

ΤΡΕΛΕΣ

Η μισή Πελοπόννησος κάηκε. Είναι προφανές ότι αυτό δεν μπορεί να είναι τυχαίο. Δεν είναι

έργο οικοπεδοφάγων. Είναι έργο οργανωμένο. Δεν έβαλαν τη φωτιά δυό παπούδες κάνοντας τρελίτσες, όπως σωστά είπε η Παπαρήγα. Τη φωτιά την έβαλαν με σχέδιο επαγγελματικό.

ΣΕΝΑΡΙΑ

Όσοι ειρωνεύονται τα σενάρια οργανωμένου σχεδίου, απλώς είναι αφελείς. Φωτιές μέσα στη νύχτα, στην κορυφή του Ταΰγετου, στην κορυφή του Πάρνωνα και σε άλλα 100 σημεία δεν μπαίνουν στην τύχη. Αυτό είναι σαφές.

ΔΙΕΘΝΕΣ

Γιατί; Άγνωστο. Πολλά λέγονται. Κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά. Πάντως σ' αυτές τις περιπτώσεις, σε τόσο σοβαρές ενέργειες, πάντα το κίνητρο είναι πολιτικό και οικονομικό. Και διεθνές. Ψάξτε να το βρείτε.

ΜΩΡΙΑΣ

Το τελικό ζήτημα είναι ότι θα ερημώσει ο Μωριάς. Δηλαδή η Ελλάδα. Διότι εκεί είναι η ρίζα μας. Η παράδοσή μας. Η ελληνική ζωή που κρατιέται από αιώνες. Έτσι και χαθεί ο Μωριάς, Ελλάδα τέλος.

ΚΥΝΗΓΙ

Το πρόβλημα με τα χωριά μας όμως άρχισε από το κυνήγι των ανθρώπων. Εκεί γύρω στο '50 στις επαρχίες κυνηγάγανε τους ανθρώπους. Τώρα μας κυνηγάει η φωτιά.

ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

Λίγο πριν πεθάνει ο Αριστομένης Προβελέγγιος, μεγάλος αρχιτέκτονας, συνεργάτης του Λε Κορμπιζιέ, μου είπε: «Όταν δεν έχεις νερά να κελαρίζουν, όταν δεν έχεις πουλιά, ζώα και κήπους, όταν δεν έχεις αντύλαλο, από πού θα βγει η γλώσσα; Μέσα από τα νεύρα των τρελόκομειών, τα οποία είναι σπίτια και ξενοδοχεία; Θέλουμε να χαλάσουμε μια όμορφη ζωή και να την αντικαταστήσουμε με ένα φρενοκομείο ζωής. Τίποτα δεν μπορεί να γίνει τώρα. Τώρα το άδικο επί των κεφαλών τους και επί των κεφαλών των παιδιών τους. Διότι είναι η κατάρρα της αδικίας που πληρώνουμε. Τόσος κόσμος διώχθηκε, σκοτώθηκε, δυστύχησε. Λοιπόν τώρα όλα αυτά πληρώνονται».

ΜΗΛΙΕΣ

Στην πλατεία, στις Μηλιές, στο Πήλιο υπάρχει μια πλάκα, κοντά στην εκκλησία: «Τήδε κείμεθα πατέρες πατέρων». Εμείς όμως δεν είμαστε άξιοι των πατέρων. Δεν είμαστε άξιοι της πατρίδας. Τα δάση θα ξαναγίνουν. Όμως τα χωριά όχι. Γιατί ερημώσανε. Η χώρα ερημωσε και χάθηκε.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Και ίσως έρθουνε άλλοι, πιο άξιοι από μας; να ζήσουν εδώ στο Μωριά, να γίνουν Έλληνες και να φυλάξουν το μέρος. Γιατί μόνο το μέρος σου λέει ποιος είσαι. Και σου δίνει ταυτότητα.

Ξεκίνημα για σκληρά συμπεράσματα (δηλαδή κλάματα...) στο ποδόσφαιρο

του Γιώργου Αρκουλή

Σχεδόν 120 αλλοδαποί ποδοσφαιριστές, (όσοι εμφανίστηκαν στην πρεμιέρα του ελληνικού πρωταθλήματος) έναντι καμιάς εξηταριάς ιθαγενών, φαίνεται πλέον καθαρά ότι κρατάνε στα... πόδια τους το μέλλον του σπορ στην φτώχη, πλην τίμια, αυτή χώρα! Κι αν προέκυψε κάποια μικρή χαραμάδα ελπίδας, αυτή οφείλεται σε ελάχιστους ημέτερους νεαρούς (κυρίως του Πανιωνίου και της Λάρισας) τους οποίους εμπιστεύτηκαν οι προπονητές τους. Δυστυχώς η πρεμιέρα του 2ου επαγγελματικού πρωταθλήματος, που πλέον ονομάζεται Σούπερ Λιγκ (τρομάρα μας!) θύμιζε υπερβολικά τις προηγούμενες διοργανώσεις. Αρκούσε μια

– μηδέν, όμως το αφεντικό Γιάννης Β. Βαρδινογιάννης μάλλον δικαιώθηκε που γύρισε την ομάδα του στο γερασμένο γήπεδο λεωφόρου Αλεξάνδρας. Και δικαιώθηκε διότι ούτε αυτό το κοτέτσι μπόρεσε να γεμίσει τις εξέδρες. Προφανώς οι οπαδοί περιμένουν την επιστροφή του Δομάζου, του Ελευθεράκη και του Φυλακούρη για να συγκινηθούν πάλι. Βεβαίως, τα μέτρα πρόληψης επεισοδίων και λοιπών γνωστών ατραξιόν που συνοδεύουν παραδοσιακά την μπάλα έφεραν αποτέλεσμα. Μπορεί στα περίχωρα της Ξάνθης (συγκεκριμένα στη θέση Πηγάδια

Οργανισμός Προγνωστικών Αγώνων Ποδοσφαίρου (ΟΠΑΠ), οι χορηγίες του οποίου σε όλους τους αναξιοπαθούντες προσφέρονται με συνοπτικές διαδικασίες (αυτό έλειπε, εδώ το ευαγές ίδρυμα της Λεωφόρου Κηφισού δίνει χορηγία στη Μυρτιδιώτισσα, το πιο αργό πλοίο του Κρητικού πελάγους...). Όσο για τον μόνιμο πρωταθλητή, Ολυμπιακό Πειραιώς, φαίνεται καθαρά ότι εύκολα θα διατηρήσει τη δυναστεία του και στο νέο τουρνουά και αυτό αναμένεται να γλυκάνει τους οπαδούς ενόψει της

καταιγίδας που πλησιάζει με το όνομα Ευρώπη.

Το περίεργο της πρεμιέρας ήταν που οι περισσότεροι

τηλεματιά στον αγώνα ΟΦΗ – Απόλλωνα Καλαμαριάς για να αγανακτήσεις με το ξερό χωράφι πάνω στο οποίο έτρεχαν πόδια αξίας εκατομμυρίων ευρώ. Το ίδιο τερέν με την πρώτη βροχή θα θυμίζει ορυζώνα της Ταϋλάνδης... Ακούστηκε ότι το Ηράκλειο της Κρήτης, εδώ και μήνες υποφέρει από αζεπέραστο πρόβλημα νερού και δεν υπήρχε στάλα για να ποτίσουν το χορτάρι. Εντάξει, όταν βρέξει καλά στη Μεγαλόνησο θα φτιάξουν τα πράγματα... Το πολυδιαφημισμένο ντέρμπι Παναθηναϊκού – Ολυμπιακού πρόσφερε υπερβολική ανία στους 13.000 θεατές, έμεινε στο άχαρο μηδέν

όπου εδρεύει η ακριτική ομάδα) χουλιγκάνοι του ιστορικού ΠΑΟΚ να πυρπόλησαν και να λεηλάτησαν περιουσίες, όμως να τους δικαιολογήσουμε, διότι η ομάδα τους μόλις είχε ηττηθεί... Συλλήψεις δεν αναφέρθηκαν, προφανώς για να μη χαλάσει το προεκλογικό κλίμα στη Βόρειο Ελλάδα...

Σε γενικές γραμμές, απουσίασαν οι θεατές (μόλις 36.000 ψυχές σε επτά αναμετρήσεις, όσες συγκινεί ένας αγώνας Β' Αγγλίας στο Νόριτς ή στο Κόβεντρι...), απουσίασε το θέαμα, απουσίασε κάποιο νέο στοιχείο. Παραδοσιακά το παρών έδωσε ο

παράγοντες (παραδοσιακά γνώριμοι σε όλους μας και ως παντογνώστες του αντικειμένου) δήλωσαν ικανοποιημένοι. Ίσως επειδή δεν προέκυψαν συμπλοκές, δεν ξεριζώθηκαν πλαστικά καθίσματα, δεν υπήρξαν εμπρηστικές δηλώσεις σε βάρος των διαιτητών. Από μια άποψη, συνεπώς, καλά τα πήγε η πρεμιέρα και μας αφήνει ανοιχτό το περιθώριο να υποθέσουμε ότι τα χειρότερα δεν τα είδαμε ακόμη. Συνιστάται λίγη υπομονή σε όλους τους υποστηρικτές. Ποιος ξέρει, μπορεί το πρώτο φάλτσο σφύριγμα για καταλογισμό μη πέναλτι να αργήσει πολύ...

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

του Θ. Γεωργαντέα

Μια Χιροσίμα για την Ελλάδα

Και τώρα τι γίνεται;
Καλά τα τριχίλιαρα για
να αναστραφεί
προεκλογικά το
αρνητικό κλίμα για την
κυβέρνηση στις
καμένες περιοχές.
Ωραίες και οι
βαρύγδουπες
εξαγγελίες για
φιλόδοξα σχέδια
ανασυγκρότησης της
Πελοποννήσου. Όμως,
θα ξαναφτιαχτεί η
Ηλεία και τα κομμάτια
της Μεσσηνίας, της
Λακωνίας και της
Αρκαδίας που
καταστράφηκαν; Ή θα
αφανιστούν οικονομικά
από το χάρτη
ολόκληρες περιοχές
της χώρας και θα
υπάρξει ένα
πρωτοφανές για τα
μεταπολεμικά
δεδομένα κύμα
εσωτερικής
μετανάστευσης στην
Ελλάδα;

Η οικολογική καταστροφή, ειδικά στην Ηλεία, δεν έχει προηγούμενο. Με εξαίρεση ένα μικρό κομμάτι δάσους, στο νότιο μέρος του νομού Ηλείας, από το ύψος του χωριού Φυγαλεία έως τα όρια των νομών Ηλείας – Μεσσηνίας στην περιοχή του ναού του Επικούρειου Απόλλωνα, και προς βορρά, κοντά στο νομό Αχαΐας, ουσιαστικά δεν έχει μείνει τίποτε. Εάν δίπλα στις εικόνες της Χιροσίμα με το δάσος των σκελετών των βομβαρδισμένων κτιρίων, μετά τη ρίψη της ατομικής βόμβας, βάλει κανείς τα δάση των μαυρισμένων κορμών των δέντρων, η διαφορά δεν θα είναι μεγάλη. Και το χειρότερο: Η φύση δεν θα ξαναγεννήσει τα δάση, έτσι όπως ήταν, παρά μονάχα ύστερα από δεκαετίες.

Μαζί με την απόλυτη οικολογική καταστροφή, επήλθε και η οικονομική. Πόσο μάλλον, αφού ολόκληρος ο νομός ζούσε από την καλλιέργεια της ελιάς και τον τουρισμό. Ελιές δεν έμειναν ούτε για δείγμα, αλλά και οι τουρίστες γιατί να επισκεφθούν πλέον το νομό, όταν όλη η φυσική ομορφιά του αφανίστηκε; Η κτηνοτροφία, αυτό το σημαντικό κομμάτι της παραγωγικής δραστηριότητας της Ηλείας, σβήνει. Είναι χαρακτηριστικό ότι όσοι κατάφεραν να σώσουν τα κοπάδια τους (δηλαδή να μην χάσουν όλα τα ζώα τους), σήμερα δεν έχουν που να τα βοσκήσουν, επειδή ο τόπος είναι καμένος. Στο μεταξύ, αμέτρητες είναι οι καταγγελίες ότι ήδη άρχισε η σπέκουλα στις τιμές των ζωοτροφών. Από 8 και 10 ευρώ που ήταν η τιμή για τροφές χοίρων, έλεγαν κάτοικοι του χωριού Πλατιάνα, έφτασαν 3–4 ημέρες μετά τις πυρκαγιές στα 15. Το οξύμωρο είναι μάλιστα, ότι, ενώ οι κτηνοτρόφοι της Ηλείας είχαν –και έχουν– άμεση ανάγκη από ζωοτροφές, τους έστελναν ως βοήθεια εμφιαλωμένο νερό και τροφές για να φάνε οι ίδιοι. Ούτε το ένα, ούτε το άλλο έχουν ανάγκη.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΚΟΡΟΪΔΙΑ

Όπως σε όλες τις περιπτώσεις τα πάντα έγιναν για επικοινωνιακούς λόγους, για να φανεί η «άμεση αντίδραση της πολιτείας». Έτσι και σε αυτή την περίπτωση έστελναν στους πυρόπλη-

κτους άλλα αντί άλλων. Έτσι, κάποια χωριά έφτασαν στο σημείο να φορτώσουν τη «βοήθεια» στα ημιφορητά τους και επιδεικτικά, μπροστά στις κάμερες της TV να τα πετάνε μπροστά στα Δημαρχεία. Βεβαίως, πολίτες από όλη την Ελλάδα, ανταποκρινόμενοι στην τραγωδία έσπευσαν να δείξουν την αλληλεγγύη τους. Πού να ξέρουν όμως, ότι η «βοήθεια» απλά μετετράπη σε μια πινακίδα κοροϊδίας στον επικοινωνιακό καμβά της κυβέρνησης, αλλά και των κάθε λογής τοπικών παραγόντων της Ηλείας (με λίγες εξαιρέσεις). Είναι χαρακτηριστικό ότι στα πολυδιαφημισμένα ξενοδοχεία και «στρατόπεδα» με σκηνές που στήθηκαν για να φιλοξενήσουν τους πυρόπληκτους, σχεδόν κανείς δεν πήγε. «Μα, μας δουλεύουν», έλεγαν. «Όλοι έχουμε συγγενείς εδώ. Αυτοί μας φιλοξενούν. Προς τι αυτό το σόου;» Ενδεικτική είναι η περίπτωση του καταυλισμού στην πόλη της Ζαχάρως, όπου στις δεκάδες σκηνές που στήθηκαν σε χώρο κάμπινγκ της κωμόπολης, μόνον δύο αδέρφια έμειναν εκεί. Κι αυτά, όχι στις σκηνές, αλλά σε ένα τροχόσπιτο του συγγενούς τους ιδιοκτήτη του κάμπινγκ. Και οι δύο είναι μόνιμοι κάτοικοι της Αθήνας και θα έφευγαν από εκεί, όταν έπαιρναν τις αποζημιώσεις για το καμένο σπίτι τους.

Οι αγρότες και κτηνοτρόφοι του νομού Ηλείας, όπως και οι υπόλοιποι κά-

τοικοί του, οι οποίοι θα υποστούν και αυτοί τις οικονομικές συνέπειες των πυρκαγιών, αφού επλήγη ο βασικός παραγωγικός κορμός της περιοχής, δεν θέλουν την ελεημοσύνη για το θεαθήναι. Ούτε τις χορηγίες των διαπλεκόμενων μεγαλοεπιχειρηματιών, που αίφνης κόπτονται για τον κατακαημένο λαουτζίκο. Ίδια απαίτηση έχουν και οι πολίτες των γειτονικών νομών (Μεσσηνίας, Αρκαδίας, Λακωνίας, Αχαΐας), οι οποίοι εκτός των καταστροφών που υπέστησαν από τις πυρκαγιές, φοβούνται ότι τα προβλήματα του νομού Ηλείας θα επηρεάσουν και τους ίδιους. Κι' αυτό, διότι οι οικονομίες όλων αυτών των νομών αλληλεξαρτώνται η μια από την άλλη. Να σημειωθεί ότι μόνον η Ηλεία έχει 47 βιομηχανίες, 2.298 μονάδες που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό, 2.169 βιοτεχνίες και εμπορικές εταιρείες και χιλιάδες άλλες μικρές (μαγαζιά, κ.λπ.). Τι θα απογίνουν όλοι αυτοί;

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ

«Είτε πάμε σε αφανισμό της επαρχίας και όλου του νομού ή εκμεταλλευόμαστε την καταστροφή για να ξανακτίσουμε τα πάντα από την αρχή σε νέες βάσεις. Ξεκινάμε από το μηδέν, αλλά, εφόσον βέβαια δοθούν τα απαραίτητα κονδύλια, θα πρέπει να ξανακτιστεί ο νομός και η οικονομία του σε σύγχρονες βάσεις». Ο δήμαρχος Ανδρίτσαι-

νας Τρύφων Αθανασόπουλος δεν ζητάει βοηθήματα-ελεημοσύνη από την πολιτεία, αλλά συνέπεια, πρόγραμμα, οργανωμένη ανάπτυξη βάσει επιστημονικών μελετών και γενναίες χρηματοδοτήσεις, ώστε όχι απλά να ξαναγίνει η Ηλεία όπως ήταν, αλλά για να γίνει καλύτερη και να μετατραπεί σε νομό-πρότυπο σε όλη την Ελλάδα.

«Πρώτη προτεραιότητα είναι να δοθούν κονδύλια για αντιπλημμυρικά έργα. Εάν τα πρωτοβρόχια είναι έντονα, θα καταστραφεί ό,τι έμεινε ανέπαφο από τις φλόγες. Στο νομό επίσης, λόγω της μεγάλης έκτασης της καταστροφής, πάρα πολλοί άνθρωποι βρίσκονται σε απόγνωση. Αυτή η τάση θα πρέπει να συγκρατηθεί, ώστε να μην εγκαταλειφθεί η επαρχία. Τέλος, οι μεγάλες παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν στο εξής, απαιτείται να είναι της ίδιας μεγάλης έκτασης με αυτές των καταστροφών. Προπάντων όμως, πρέπει να γίνουν κατόπιν συστηματικής μελέτης από ειδικούς επιστήμονες, σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τις τοπικές κοινωνίες. Η ανασυγκρότηση, για την ακρίβεια η αναγέννηση της Ηλείας, πρέπει να πάει το νομό πολύ πιο μπροστά από εκεί που βρισκόταν».

Ήδη, οι προβληματισμοί για το τι πρέπει να γίνει, αλλά και ποιοι θα είναι οι φορείς υλοποίησης του σχεδίου ανασυγκρότησης της περιοχής, είναι έντονοι. Θα υπάρξει ένα μοντέλο αντί-

στοιχο με αυτό για τους σεισμούς της Καλαμάτας, όπου παρά τα σημαντικά χρηματικά ποσά που έφτασαν στους κατοίκους της, είναι βέβαιον ότι τεράστια ποσά μπήκαν στις τσέπες επιτηδείων, συχνά κυβερνητικών παραγόντων που είχαν αναλάβει το έργο της ανασυγκρότησης; Ποιος εμπιστεύεται τους παράγοντες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Ηλείας, οι περισσότεροι εκ των οποίων βλέπουν την ανάπτυξη με κοντόφθαλμα τοπικά και πελατειακά κριτήρια, για να υλοποιήσουν ένα τόσο μεγάλο και σημαντικό σχέδιο; Για να μην μιλήσει κανείς για διάφορους «τοπάρχες» που κατά τις πυρκαγιές παρήλαυναν από τα ηλεκτρονικά ΜΜΕ και οι κάτοικοι τους χαρακτηρίζουν απλά ως «μαφία της περιοχής». Ποιος όμως θα εμπιστευθεί και την οποιαδήποτε κυβέρνηση προκύψει από τις εκλογές για να θέσει εφαρμογή ένα νέο μίνι «σχέδιο Μάρσαλ», όπως πολλοί λένουν ότι απαιτείται για την περιοχή; Εκτός αυτού, με την «ευκαιρία» των πυρκαγιών, θα προωθηθούν θεσμικά μέτρα, όπως το κτηματολόγιο –έστω– στην Ηλεία και η διαμόρφωση μιας οργανωμένης, υψηλού επιπέδου, παραγωγικής δομής στον αγροτικό και κτηνοτροφικό κλάδο; Το στοίχημα είναι πολύ μεγάλο και ξεπερνά κατά πολύ τις κοντόφθαλμες ελληνικές κυβερνήσεις που μέσα από κάθε σχέδιο ανασυγκρότησης, μετά από μια τραγωδία,

κοιτάζουν τα μικροκομματικά οφέλη τους και τα «έσοδα» στα... ταμεία τους.

ΑΠΟΧΗ;

Δυστυχώς, η ευφυΐα του ελληνικού συστήματος εξαντλείται στις προεκλογικές παροχές. Αποκορύφωμα αυτής της λογικής ήταν το μοίρασμα χρημάτων στην Ηλεία, ουσιαστικά για να εξορροπήσουν τις εις βάρος της κυβέρνησης αρνητικές εντυπώσεις για τις πυρκαγιές. Όχι ότι οι πληγέντες δεν τα είχαν ανάγκη. «Για αρχή είναι καλά. Ελπίζουμε όμως, μετά τις εκλογές να μην μας ξεχάσουν», λένουν. Μια τέτοια πρωτοβουλία όμως, που έγινε με κύριο γνώμονα τη συγκράτηση της δυσαρέσκειας πριν τις εκλογές, είναι κατάντια να καταλήγει στον τραγέλαφο του «δώσε και σε μένα μπάριμπα» των χιλιάδων τσιγγάνων που είδαν ότι... και πλάκωσαν κι εκείνοι να πάρουν λεφτά. Τι σοβαρότητα μπορεί να έχει ένα τέτοιο κράτος για να αναλάβει το έργο της ανοικοδόμησης της καμένης γης; Τι σοβαρότητα να έχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στο νομό, όταν έριζε με την κυβέρνηση και υπέσκαπτε την παροχή των αποζημιώσεων, επειδή δεν εδόθη στους Δήμους και τη Νομαρχία η αρμοδιότητα να «μοιράσει» τα κονδύλια; Μικροί, πολύ μικροί για μεγάλα γεγονότα! Κατώτεροι των συγκυριών. Χαμένη; Και πάλι η Ελλάδα.

Το μείζον ζήτημα για την «επόμενη ημέρα» είναι η επούλωση των βαθιών οικολογικών και οικονομικών πληγών. Εξίσου σοβαρό όμως, είναι πώς κατανέμονται οι ευθύνες γι' αυτές τις καταστροφές. Πολύ περισσότερο, τι πρέπει ν' αλλάξει, ώστε να αποτραπεί μια νέα Ηλεία. Διότι, αποδίδοντας την κατάσταση αποκλειστικά και μόνον σε συνωμοσία παρακρατικών κέντρων και εμπρηστών, «καίγεται» κάθε προβληματισμός και συζήτηση γύρω από το τι πρέπει να κάνει μια

συντεταγμένη και σύγχρονη πολιτεία (τέτοια, μάλλον δεν υπάρχει στην Ελλάδα) για να αντιμετωπίσει παρόμοιες περιστάσεις. Βέβαια, η κυβέρνηση έχει κάθε λόγο να υποστηρίζει τη θεωρία της συνωμοσίας, διότι έτσι σγκώνει τα χέρια ψηλά και δηλώνει ότι δεν μπορούσε να κάνει τίποτε μπροστά σε ένα οργανωμένο σχέδιο. Δεδομένου ότι υπήρξαν ορισμένες πυρκαγιές που έβγαζαν μάτι ότι οφείλονταν σε εμπρησμό, η εκδοχή αυτή δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Αποδεικνύεται όμως, ότι όλες οι μεγάλες πυρκαγιές ήταν

εμπρησμοί; Οι «Πουαρό» της ΕΥΠ και της Αντιτρομοκρατικής πάντως, μέχρι τώρα δεν έχουν προσκομίσει ιδιαίτερα σοβαρά στοιχεία. Και κάτι ακόμα: Τρεισήμισι χρόνια ως κυβέρνηση και πάρα πολλά ως αξιωματική αντιπολίτευση, η ΝΔ δεν έχει πάρει ακόμα χαμπάρι που βρίσκεται το παρακράτος; Τι σόι κυβέρνηση είναι αυτή που αίφνης ξαναανακάλυψε την τρομοκρατία –και– πίσω από τις πυρκαγιές; Όχι τίποτε άλλο, αλλά έτσι, εκτός από τη νοημοσύνη μας, προσβάλει και τις οικολογικές

Έστω και με αυτό τον τρόπο πάντως, η κυβέρνηση κατάφερε να απαλύνει τη δυσарέσκεια των πληγέντων. Να δούμε βέβαια, πως αυτό θα εκφραστεί στις 16 Σεπτεμβρίου. Διότι η αγανάκτηση για την ανικανότητα, ανοργανωσιά και έλλειψη συντονισμού στην αντιμετώπιση των πυρκαγιών που προκάλεσαν την ολοκληρωτική καταστροφή, είναι αμφίβολο εάν εξαγοράζεται με μερικές χιλιάδες ευρώ. Μάλιστα, δεν είναι λίγοι εκείνοι που δηλώνουν κατηγορηματικά: «Δεν θα πάμε να ψηφίσουμε στις εκλογές». Ιδιαίτερως ενδιαφέρουσα θα είναι η εκλογική συμπεριφορά των κατοίκων της Αθήνας που κατάγονται από την Πελοπόννησο. Και αυτοί, ως γνωστόν, είναι πάρα πολλοί. Να σημειωθεί ότι μεγάλης έκτασης καταστροφές υπέστησαν η Μεσσηνία και η Λακωνία, δύο από τα προπύργια της ΝΔ στην Ελλάδα. Εκεί, δεν αποκλείεται να υπάρξουν εκπλήξεις υπέρ Καρατζαφέρη. Αυτό το καλοκαίρι επίσης, σημαντικά πλήγματα δέχτηκαν η Αχαΐα, η Αρκαδία και η Κορινθία.

Ο κόσμος βέβαια, δεν τρώει κουτόχορτο. Όλοι δικαιολογούν ως ένα βαθμό ότι μεγάλο ρόλο στις πυρκαγιές έπαιξαν οι αντίξοες καιρικές συνθήκες που υπήρξαν φέτος. Άπαντες επίσης, εκφράζουν την υποψία ότι υπήρξαν εμπρησμοί. Όμως, αυτό που «επ' ουδενί δεχόμαστε –λέγουν οι περισσότεροι– είναι η αδυναμία, σχεδόν ανυπαρ-

ξία, του κρατικού μηχανισμού ... η παντελής έλλειψη σχεδίου... Γιατί λοιπόν, να πάμε να ψηφίσουμε»; Υπάρχουν μάλιστα, και οι «ακραίοι», όπως οι κάτοικοι στο χωριό Φανάρι του δήμου Ανδρίτσαινας, οι οποίοι σε συνελεύσεις τους συζητούν ακόμα και το ενδεχόμενο να απέχουν ως χωριό από τις εκλογές. Να σημειωθεί πως το Φανάρι ζει από τα γιδοπρόβατα (4.000), τα περισσότερα από τα οποία σώθηκαν, αλλά δεν υπάρχει βοσκή για να τα ταΐσουν.

ΒΑΤΕΡΛΟ ΣΤΗΝ... ΟΛΥΜΠΙΑ.

Παρά τις κοκορομαχίες τους για το ποιος έχει τις ευθύνες για την καταστροφή, τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο και η ΝΔ σιώπησαν για την ταμπακέρα. Απέφυγαν να παραδεχθούν ότι το σύστημα αντιμετώπισης κρίσεων στην Ελλάδα και ειδικά στον τομέα της δασοπυρόσβεσης, έχει φάει τα ψωμιά του και πρέπει να αλλάξει. Ανήγαγαν δε, το όλο πρόβλημα στην κόντρα Κόη (Πυροσβεστική) – Φούρλα (Πολιτική Προστασία). Οι ΠΑΣΟΚοι μάλιστα, υπερθε-

μάτιζαν για το σύστημα που στήθηκε επί Σημίτη, το οποίο, όμως, ουδέποτε δοκιμάστηκε σε τόσο μεγάλης –ή και μικρότερης– έντασης συνθήκες, όπως οι φετινές. Άπαντες εκθειάζαν έναν αναποτελεσματικό μηχανισμό που οικοδομήθηκε με βάση τις μίζες για τα πυροσβεστικά αεροπλάνα και οχήματα. Ουδείς από αυτούς παραδέχτηκε ότι, όταν ο Σημίτης παραχώρησε αποκλειστικά όλες τις αρμοδιότητες στην Πυροσβεστική και απομάκρυνε τους δασολόγους, μπήκε η ταφόπλακα κυρίως στην πρόληψη των πυρκαγιών, αλλά και στην ίδια τη δασοπυρόσβεση. Όποιος βρέθηκε αυτές τις ημέρες στα μέτωπα των πυρκαγιών, δεν χρειάζεται να είναι ειδικός για να καταλάβει ότι οι πυροσβέστες –παρά τις ηρωικές προσπάθειες που κατέβαλαν– δεν έχουν ιδέαν για το τι είναι πυρκαγιά στο δάσος και πως πρέπει να την αντιμετωπίσουν. Είναι βέβαιο ότι, ανεξάρτητα από τις υστερίες των τηλεοπτικών καναλιών, σε αρκετές περιπτώσεις, πολίτες που διαμαρτύρονταν για ανικανό-

ευαισθησίες του Κουφοντίνα! Για να μην κρυβόμαστε όμως, πίσω από το δάκτυλό μας. Η ΝΔ ένα εννοούσε, ότι «παρακρατικοί κύκλοι που υποκινούνται από το ΠΑΣΟΚ» έβαζαν τις φωτιές. Φυσικά, η Χαριλάου Τρικούπη και τα ΜΜΕ που την υποστηρίζουν, έκαναν σημαία τους αυτά τα «υπονοούμενα», περνώντας παράλληλα στην αντεπίθεση και κατηγορώντας την κυβέρνηση για ανικανότητα. Άσχετα από το ποιο χέρι έβαζε φωτιές, το γεγονός των εμπρησμών δεν απαλλάσσει την κυβέρνηση από τις ευθύνες της. Αναμφισβήτητα,

όταν ταυτόχρονα σε διαφορετικά σημεία της χώρας ξεσπούν πυρκαγιές, το έργο της κατάσβεσης καθίσταται πολύ δύσκολο. Όμως, δεν είναι η πρώτη φορά που η χώρα «μπουρλοτιάζεται» από εμπρηστές. Άλλωστε, η αποστολή του μηχανισμού δασοπυρόσβεσης είναι να αντιμετωπίζει την πυρκαγιά, είτε είναι τυχαία τα αίτια της, είτε οφείλονται σε εμπρησμό. Πάντως, άξιο προσοχής στον προβληματισμό των ημερών για τις αιτίες των καταστροφικών πυρκαγιών, είναι ότι τα τελευταία χρόνια

αναπτύσσεται μια ιδιαίτερα μεγάλη δραστηριότητα στο χώρο του real estate στην Ελλάδα από μεγάλα εγχώρια και ξένα συμφέροντα. Ως εκ τούτου, είναι φυσικό οι οικιστικές πιέσεις που ασκούνται σε κάθε γωνιά της χώρας μας, να είναι μεγάλες. Να σημειωθεί ότι μόνον τους τελευταίους 26 μήνες, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία, κτίστηκαν ή ολοκληρώνεται η οικοδόμηση του τεράστιου αριθμού των 340.000 νέων κατοικιών. Σχεδόν οι μισές από αυτές βρίσκονται στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη.

Επίσης, οι πωλήσεις κατοικιών, αγροτοτεμαχίων και οικοπέδων υπολογίζονται στις 100.000 ετησίως. Ανεξαρτήτως αυτού, φέτος, με εξαίρεση την Κρήτη, το μεγαλύτερο κομμάτι της Μακεδονίας, την Ήπειρο και τη Θεσσαλία, οι μεγαλύτερες πυρκαγιές μπήκαν σε Ηλεία, Εύβοια, Γράμμο (παρ' ότι προκάλεσε μεγάλη καταστροφή, ουδείς ασχολήθηκε σοβαρά), Αττική (Πάρνηθα, Πεντέλη, Υμηττός), Μεσσηνία, Λακωνία, Αχαΐα, Κεφαλονιά, Ζάκυνθο και Έβρο.

Θ.Γ.

τητα της Πυροσβεστικής είχαν δίκιο.

Το «Βατερλό» αυτού του συστήματος αποδείχτηκε με το κάψιμο της αρχαίας Ολυμπίας. Ως ένας από τους κυριότερους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας η εικόνα του οποίου, με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, κάθε τέσσερα χρόνια κάνει το γύρο του κόσμου και που κάθε χρόνο δέχεται εκατομμύρια ξένους επισκέπτες, εθεωρείτο αδιανόητο να πληγεί. Και όμως, έγινε. Ήταν σαν να έπαιρνε φωτιά η Ακρόπολη και ο Παρθενώνας, είπαν πολλοί. Αν αυτό δεν είναι σόου ανικανότητας, λάθος κατανομή πυροσβεστικών δυνάμεων από την ηγεσία της Πυροσβεστικής και έλλειψη σχεδίου, τότε τι είναι; Και κάτι ακόμα, ενδεικτικό του μπάχαλου που κυριάρχησε: Γιατί έπρεπε να λάβει μέρος στην κατάσβεση της πυρκαγιάς στην αρχαία Ολυμπία ο –χαρακτηριζόμενος ως ικανότατος– υποδιοικητής της Πυροσβεστικής; Έπρεπε άραγε, να φτάσουμε σε αυτό το σημείο; Για να μην μιλήσει κανείς για το ακριβοπληρωμένο σύστημα προστασίας του λόφου «Κρόνιον», που τελικώς δεν λειτούργησε όπως έπρεπε. Ούτε και γι'

αυτό φέρει κάποιος, από το υπουργείο Πολιτισμού και την αρχαιολογική υπηρεσία, ευθύνες; Θα πέσουν επιτέλους κάποια κεφάλια; Αμ' το άλλο; Εκκένωναν όλα τα χωριά όπου πλησίαζαν οι πυρκαγιές, αγνοώντας στοιχειωδώς τον τρόπο που πρέπει να γίνει. Είναι πλέον βέβαιον ότι πολλοί από τους βασανιστικούς θανάτους μέσα στις φλόγες προκλήθηκαν ακριβώς εξαιτίας αυτού του μπάχαλου και της ασυνεννοησίας. Πολλοί θα σώζονταν εάν είχαν παραμείνει στα σπίτια τους, οργανώνοντας, χωρικοί και πυροσβέστες μαζί, την αντιμετώπιση της φωτιάς. Όπως και να 'χει, επιβάλλεται πια, όπως και στην περίπτωση των σεισμών, η ενημέρωση των πολιτών, ειδικά σε κατοικημένες περιοχές δίπλα σε δάση, για τον τρόπο αντιμετώπισης των πυρκαγιών.

Εάν το ΠΑΣΟΚ ευθύνεται για τον αναποτελεσματικό μηχανισμό που δημιούργησε, η ΝΔ ευθύνεται εξίσου επειδή επαναπαύτηκε και δεν άλλαξε τίποτε. Για την ακρίβεια, το μόνο που άλλαξε ήταν να τοποθετήσει «γαλάζια παιδιά» στην ηγεσία της Πυροσβεστικής.

Πρόκειται για ένα ακόμη έγκλημα, αφού τρεις μήνες πριν από την αντιπυρική περίοδο αποστράτευσε το 70% των αξιωματικών. Κατά τα λοιπά, εξαιτίας της «σφικτής» οικονομικής πολιτικής της, η κυβέρνηση δεν έκανε προσλήψεις, με αποτέλεσμα να υπάρχουν 4.000 κενές θέσεις στη Πυροσβεστική. Δηλαδή, το 1/3 του προσωπικού της. Για να μην μιλήσει κανείς για το θεσμό του εθελοντή δασοπυροσβέστη, που είναι απαξιωμένος και διακοσμητικός. «Τα παιδιά –λένε Πυροσβέστες– γράφονται στους καταλόγους για να πάρουν μόρια, προκειμένου να μπουν στην Πυροσβεστική. Είναι ανενεργοί, δεν έχουν εξοπλισμό, ούτε εκπαίδευση. Και για να μην υπάρξουν ατυχήματα και θάνατοι, αποφεύγουμε να τους ρίξουμε στη φωτιά».

Δυστυχώς, το γενικότερο πρόβλημα στην Ελλάδα είναι πολύ σοβαρό για να περιορίζεται στις αιτίες των καταστροφικών πυρκαγιών και στις συνέπειές τους. Η τραγωδία που σημειώθηκε αυτό το καλοκαίρι, αποδεικνύει το χειρότερο: Ένα νεκρό σύστημα ταιριάζει σε μια νεκρή χώρα.

Εκλογικό αλισβερίσι στα κάρβουνα

του Τάκη Διαμαντή

Οι φωτιές, που ξέσπασαν πριν από περίπου δυο εβδομάδες και κατέστρεψαν σχεδόν τη μισή Ελλάδα, μπορεί να χαρακτηρίστηκαν –και ήταν– η μεγαλύτερη οικολογική και οικονομική καταστροφή που γνώρισε η χώρα στη νεότερη ιστορία της. Στη συνείδηση και του τελευταίου Έλληνα, όμως, που παρακολουθούσε με σοκ και δέος την εξέλιξη της συμφοράς, αποτέλεσαν παράλληλα και ένα ισχυρό δείγμα της χρόνιας ελληνικής παθογένειας, η οποία, εκτός των άλλων, περιλαμβάνει και την αδυναμία του κράτους, στο σύνολό του, να ανταποκριθεί στις ανάγκες που δημιουργούν έκτακτες καταστάσεις, ιδιαίτερα εκείνες που προκαλούν φυσικές καταστροφές. Για το λόγο αυτό και η τεράστια καταστροφή του περασμένου μήνα αποκτά μια εξόχως πολιτική διάσταση, σε συνάρτηση και με τις εκλογές που πρόκειται να διεξαχθούν στις 16 Σεπτεμβρίου.

Την πολιτική διάσταση στις φωτιές που κατέκαψαν πέντε νομούς της χώρας και προκάλεσαν το κάψιμο τριών εκατομμυρίων στρεμμάτων δάσους και αγροτοκαλλιεργειών, την καταστροφή εκατοντάδων σπιτιών και δεκάδων χωριών και κυρίως την απώλεια 65 ανθρώπων, έδωσε ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής, όταν αποφάσισε να προκηρύξει τις εκλογές σε μια ημέρα που ήδη καιγόταν η περιοχή της Πεντέλης. Γεγονός που λειτούργησε σαν το «πράσινο φως» για ό,τι ακολούθησε μια εβδομάδα αργότερα.

Τη διάσταση αυτή, εξάλλου, ενέτεινε περισσότερο και πάλι ο κ. Καραμανλής, όταν, μετά την διαπίστωση της τεράστιας ζημιάς και με σκοπό να διασκεδάσει τις προφανείς ευθύνες της κυβέρνησης, με τη συνεργεία βασικών υπουργών του και συνεπικουρούμενος από το ΚΚΕ και το ΛΑΟΣ –ακόμα και από τον αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο– καλλιέργησε το σενάριο της τάχα ορ-

γανωμένης δράσης κύκλων που επεδίωκαν την αποσταθεροποίηση της χώρας. Ένα σενάριο, πάντως, που, όπως καταδείχτηκε, δεν αντέχει σε καμία λογική και μόνο αρνητικές επιπτώσεις μπορεί να έχει τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό της χώρας.

Έτσι, είναι περισσότερο από βέβαιο ότι, στις φωτιές που έκαιγαν για πάνω από δέκα ημέρες και τις οποίες, παρά τη σημαντική βοήθεια από αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, χρειάστηκε να περιμένουμε τη... βροχή για να σβήσουν, είχαν βάλει το χέρι τους και κάθε λογής εμπρηστές.

Εκείνο, ωστόσο, που έμεινε ως κύρια εντύπωση –σ' αυτές τις φωτιές, όπως και στις άλλες που κατέκαψαν πριν από ένα μήνα την Πάρνηθα, την Πεντέλη, την Αχαΐα, τη Φθιώτιδα και άλλες περιοχές, με συνολικά 10 νεκρούς –είναι οι αδυναμίες, οι ελλείψεις και η ασυνεννοησία του κρατικού μηχανισμού, που φέρουν το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης για την τεράστια οι-

κολογική και οικονομική καταστροφή που συντελέστηκε.

Διότι, εκτός από τις τραγικές ελλείψεις του κρατικού μηχανισμού, σε ένα σημαντικό ποσοστό οι ζημιές και οι απώλειες έδειξαν επίσης τη γύμνια της τοπικής αυτοδιοίκησης –μια γύμνια, όμως, που οφείλεται και αυτή στις πολιτικές των κομμάτων που εναλλάσσονται στην εξουσία, αλλά και την έλλειψη αντίδρασης εκ μέρους της ίδιας της κοινωνίας, η οποία έχει «εκπαιδευτεί» να περιμένει τα πάντα από την πολιτεία.

Στο επίκεντρο, ωστόσο, παραμένει η εγκληματική ανευθυνότητα του επίσημου κράτους. Μια ανευθυνότητα που συνεχίζεται εδώ και δεκαετίες και η οποία τροφοδοτεί με τη σειρά της τη δράση των καταπατητών γης και βεβαίως των οργανωμένων οικονομικών συμφερόντων, μοναδικός στόχος των οποίων είναι το κέρδος. Μια ανευθυνότητα, ακόμα, η οποία συνοδεύεται από την επίσης εγκληματική αδιαφορία για τις επιπτώσεις των πολιτικών που ακολουθούνται και τη μπακαλίστικη νοοτροπία που επιδεικνύουν όλες οι κυβερνήσεις, η μια μετά την άλλη, και την οποία τώρα καλείται –δικαίως– να «πληρώσει» η σημερινή κυβέρνηση.

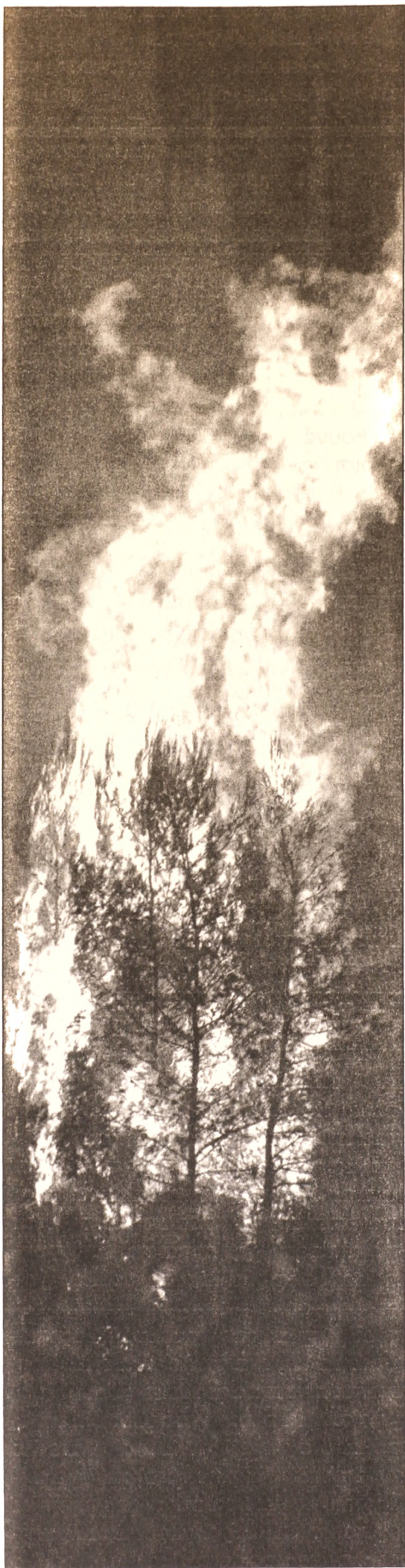
Η ανευθυνότητα αυτή και η αδιαφορία, μάλιστα, αναμένεται να διαπιστωθούν και πάλι πολύ σύντομα με την έναρξη των πρώτων βροχών, οι οποίες θεωρείται βέβαιο ότι, με τις δραματικές επιπτώσεις από την αλλαγή του κλίματος σε διεθνές επίπεδο, θα προκαλέσουν νέες τεράστιες καταστροφές από κατολισθήσεις και πλημμύρες, γύρω από τις περιοχές που έχουν δοκιμαστεί από τις φωτιές των δασών και των καλλιεργήσιμων εδαφών. Μια διαδικασία που ήδη άρχισε

να κάνει την εμφάνισή της στην περιοχή της Χαλκιδικής.

Παρ' όλα αυτά, όταν διαπιστώθηκε το μέγεθος της συμφοράς και κυρίως το μέγεθος της αγανάκτησης των πολιτών, τόσο ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής, όσο και ο αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης Γ. Παπανδρέου έσπευσαν να επιδοθούν σε έναν άνευ προηγουμένου πλειστηριασμό παροχών προς τα θύματα της φωτιάς και σε εξαγγελίες φιλόδοξων –και λίγο πολύ υπερφύαλων– σχεδίων «ανασυγκρότησης», συμπεριφερόμενοι σαν να μην είχαν καμία ευθύνη για ό,τι συνέβη, ενώ στο μεταξύ εκπρόσωποι των παρατάξεων τους τσακώνονταν στα τηλεοπτικά παράθυρα, για το ποιος και πότε είχε αντιμετωπίσει μεγαλύτερες φωτιές στο παρελθόν και ποιος είχε φανεί πιο αποτελεσματικός στην αντιμετώπισή τους.

Ούτε κουβέντα, όμως, για τις πραγματικές αιτίες που κάθε χρόνο τέτοια εποχή προκαλούν μικρές και μεγάλες φωτιές –οι φετινές πάντως ήταν όντως οι μεγαλύτερες– με αντίστοιχες καταστροφές, ή για τις ουσιαστικές ανάγκες των πυρόπληκτων αγροτών και των κτηνοτρόφων. Ούτε κουβέντα για τα σχέδια «ανάπτυξης» των καμένων περιοχών που έχουν ήδη έτοιμα διάφοροι ντόπιοι και ξένοι μεγαλοεπενδυτές και τα οποία απειλούν να αλλοιώσουν τη φυσιογνωμία των περιοχών αυτών, με την ανοχή, αν όχι με τη σύμφωνη γνώμη, των κομμάτων εξουσίας.

Κατόπιν όλων αυτών, ήταν πολύ φυσικό το θέμα των πυρκαγιών και των καταστροφών που προκάλεσαν να καταστεί κυρίαρχο ζήτημα –λες και δεν υπάρχουν άλλα– στις επικείμενες εκλογές, τόσο από την πλευρά των κομμάτων, που προσπαθούν το καθένα να υπερθεματίσει έναντι των άλλων σε ιδέες και προτάσεις, όσο και από την πλευρά των ψηφοφόρων. Από αυτούς, μια μεγάλη μερίδα εμφανίζεται βαθιά επηρεασμένη από την απογοήτευση, το θυμό και την αγανάκτηση γι' αυτή την τεράστια καταστροφή και βεβαίως για τη στάση ιδιαίτερα των μεγάλων κομμάτων, τα οποία δείχνουν να ενδιαφέρονται μόνο για την κατάκτηση της εξουσίας, αδιαφορώντας για τον ίδιο το λαό στο όνομα του οποίου κυβερνούν.

Η ολοκληρωτική

Επί δεκατέσσερις συνεχείς ημέρες καιγόταν η Πελοπόννησος. Η καταστροφή είναι πρωτοφανής για τα δεδομένα του ελληνικού κράτους από την ίδρυση του. Η Πελοπόννησος έχει να υποστεί τέτοιου μεγέθους καταστροφή από την εποχή του Ιμπραήμ Πασά, ο οποίος, σε συνεργασία με την Πύλη, έφτασε στην Ελλάδα για να καταστείλει την Επανάσταση. Και βρήκε έναν από τους προσφιλής για την εποχή τρόπους, το κάψιμο του Μοριά. Όπως αποδείχθηκε βέβαια φέτος, δεν ήταν και πολύ δύσκολο για τους Αιγύπτιους του Ιμπραήμ να τον κάψουν. Εδώ, με δεκάδες πυροσβεστικά αεροπλάνα, με βοήθεια από το εξωτερικό και χιλιάδες πυροσβέστες, οι νεοέλληνες δεν μπόρεσαν όχι μόνο να σβήσουν αλλά ούτε καν να περιορίσουν τη φωτιά που κατέκαψε τελικά πάνω από δύο εκατομμύρια στρέμματα γης.

Η οικονομική καταστροφή που έχει συντελεστεί στην Πελοπόννησο είναι τεράστια. Έχουν καεί το μεγαλύτερο μέρος των ελαιοδένδρων, το μεγαλύτερο τμήμα του κάμπου της Ηλείας, εκατομμύρια κυψέλες καθώς και ανυπολόγιστος αριθμός πεύκων, ελάτης και άλλων δένδρων που καθιστούσαν την Πελοπόννησο ένα από τα σπουδαιότερα οικοσυστήματα της Μεσογείου. Και δεν μιλάμε βέβαια για τα αυτονόητα: τις 65 ζωές που χάθηκαν και τα εκατοντάδες σπίτια που κάηκαν.

Η οικονομική ανάπτυξη της Πελοποννήσου ήταν ανισομερής και άργησε πάρα πολύ να επιτευχθεί. Για πολλά χρόνια μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο ήταν μία από τις πιο φτωχές περιοχές του ελληνικού κράτους. Ειδικά για την Αρκαδία, της οποίας το μεγαλύτερο μέρος αποτελείται από βουνά, οι ντόπιοι συνήθιζαν να λένε ότι «ο Θεός δεν ήξερε που να ρίξει τις πέτρες

καταστροφή, ολοκληρωτικά αντιμετωπίζεται

και τις έριξε στην Αρκαδία».

Οι μόνες περιοχές που κατάφεραν να ξεφύγουν από την ανέχεια ήταν η Ηλεία και η Μεσσηνία, αν και η οικονομική καταστροφή με τις φυτείες που καπνού ήταν ολοκληρωτική στη δεκαετία του '50. Οι υπόλοιποι νομοί ζούσαν ουσιαστικά μέσα στη φτώχεια και στην εγκατάλειψη. Οι κάτοικοι φρόντιζαν να έχουν μερικές κότες και λίγα κατσίκια, ενώ προσπαθούσαν να καλλιεργούν και το μικρότερο τμήμα γης που μπορούσαν, είτε σε κάποια ραχούλα είτε σε κάποιο οροπέδιο του Πάρωνα ή του Ταΰγετου.

Από τα μέσα της δεκαετίας του '50 και μετά οι νομοί της Πελοποννήσου έδωσαν τους περισσότερους μετανάστες σε Καναδά και Αυστραλία. Τα χωριά εγκαταλείφθηκαν, τα χωράφια ξεράθηκαν. Περιοδεύοντας κάποιος στα χωριά της Αρκαδίας και της Λακωνίας στα χρόνια του '60 και του '70 θα νόμιζε ότι η Πελοπόννησος ήταν εγκαταλελειμμένη. Οι μοναδικοί που αύξαναν την περιουσία τους ήταν οι Μονές της περιοχής από τα κτήματα που τους άφηναν στη διαθήκη τους οι κάτοικοι, η πλειοψηφία των οποίων πέθαιναν στην ξενιτιά.

Μόνο από τα τέλη του '70 και μετά άρχισε κάπως να αφυπνίζεται η οικονομία της Πελοποννήσου: Μερικές βιομηχανίες άνοιξαν εργοστάσια, καθώς ο γυναικείος πληθυσμός δεν μπορούσε να απορροφηθεί στις γεωργικές εργασίες και τα μεροκάματα ήταν φθηνά, και οι πρώτοι τουρίστες άρχισαν να επισκέπτονται τις μοναδικές της παραλίες· έτσι άρχισε να βελτιώνεται κάπως και η ζωή των κατοίκων της.

Από το '80 και μετά πολλοί νέοι άρχισαν να επιστρέφουν στα πατρογονικά κτήματα, κυρίως στις παραθαλάσσιες περιοχές της δυτικής και νότιας Πελο-

ποννήσου. Η ανατολική εξακολουθούσε σε πολλές περιοχές –εξακολουθεί ακόμα και μέχρι σήμερα– να είναι εγκαταλελειμμένη. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, άρχισε να αναπτύσσεται στα βουνά της Πελοποννήσου ο αγροτουρισμός καθώς και τα extreme sport, κυρίως στον ποταμό Λούσιο της Αρκαδίας.

Από αυτά, όμως, σήμερα, μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές του Αυγούστου δεν υπάρχει πλέον τίποτα. Ακόμα και ο αρχαιολογικός χώρος της Ολυμπίας, μετά τις μεγάλες ζημιές που υπέστη από τη φωτιά, εξαιτίας της τερατώδους αμέλειας του κρατικού μηχανισμού, χάνει τους επισκέπτες του.

Η Πελοπόννησος, στο μεγαλύτερο μέρος της, είναι οικονομικά νεκρή. Τα μέτρα που εξήγγειλαν τα δύο κόμματα για να προσελκύσουν ψηφοφόρους είναι για κλάματα. Καραμανλής και Παπανδρέου σε έναν πλειστηριασμό παροχών προσπαθούν να κοροϊδέψουν τους δυστυχείς κατοίκους για να τους υπαρπάξουν την ψήφο. Θα σας φτιάξουμε σπίτι, λέει ο ένας, θα σας φτιάξουμε δύο σπίτια, λέει ο άλλος. Και οι υπόλοιπες πολιτικές δυνάμεις καταγγέλλουν τους δύο μεγάλους. Τραγέλαφος.

Κανένας δεν έχει προτείνει ένα πρόγραμμα με βάση την επιστροφή του πληθυσμού στην Πελοπόννησο. Γιατί είναι βέβαιο ότι, μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές, η ερήμωση της περιοχής θα είναι μεγαλύτερη και από τότε που κατέβηκαν οι Σλάβοι.

Η οικονομία της Πελοποννήσου πρέπει να ξανασχεδιαστεί από την αρχή. Τα κονδύλια που θα δοθούν από τον κρατικό προϋπολογισμό πρέπει να επενδυθούν σωστά· όχι όπως δόθηκαν τα 13.000 ευρώ, σε όποιον «ήθελε» να τα πάρει, μόνο και μόνο για να δείξει η κυβέρνηση της Νέας Δημο-

κρατίας ότι νοιάζεται για τους πληγέντες. Γιατί όλα αυτά είναι προεκλογικά τεχνάσματα. Τα χρήματα, έτσι κι αλλιώς, δεν υπάρχουν στον προϋπολογισμό, που ήταν ήδη επιβαρυνμένος με τις προεκλογικές παροχές πριν την καταστροφή, η οποία σύμφωνα με ορισμένους θα φτάσει ακόμα και τα 4 δισ. ευρώ. Εντάξει, το ένα, άντε τα δυο, δις ευρώ θα μας τα δώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα υπόλοιπα; Στην κυβέρνηση που θα προκύψει μετά τις εκλογές της 16ης Σεπτεμβρίου δεν μένει παρά μόνον η εύκολη λύση: η επιβολή φόρων και η αύξηση του ΦΠΑ στο 20, ακόμα και στο 22%. Ο πρότερος μη έντιμος βίος των μεταπολιτευτικών κυβερνήσεων δεν αφήνει καμία αισιοδοξία.

Μια οικονομία που έπαθε τόσο ολοκληρωτική καταστροφή δεν ξαναγεννιέται με ψέματα και με κούφια λόγια. Είναι μία μοναδική ευκαιρία στην ιστορία του ελληνικού κράτους να σχεδιαστούν από την αρχή και σωστά οι υποδομές μιας τόσο μεγάλης περιοχής. Αυτά όμως τα θέματα δεν λύνονται με κοκορομαχίες μεταξύ πολιτικών αρχηγών, ούτε από στενοκέφαλα μυαλά οικονομολόγων που θέλουν να «γράψει το όνομά τους η ιστορία».

Έτσι και αλλιώς την καταστροφή αυτή θα την πληρώσει μέχρι και το τελευταίο σεντς ο ελληνικός λαός. Γιατί να μη λυθεί το τεράστιο αυτό πρόβλημα που δημιουργήθηκε πάνω σε μία κοινή πλατφόρμα, στην οποία θα συμφωνήσουν όλα τα κόμματα;

Όλες οι άλλες προσπάθειες είναι σίγουρο ότι θα αποτελέσουν μία οικτρή αποτυχία και δεν θα έχουν κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα, για τους κατοίκους και το περιβάλλον της Πελοποννήσου. Εκτός και αν κάποιοι ακριβώς αυτό επιθυμούν!

T.M.

Όταν ο Ηρώδης δεν σκοτώνει μόνο μικρά παιδιά πώς τον λένε;

του Νεκτάριου Λαμπρόπουλου

Εκαψαν που λες τον Καϊάφα. Πέρα από τους ανθρώπους που κήκαν και που έχουν φορτώσει στις μνήμες μας τη βαρύτητα της απώλειας –και δεν πρόκειται να γυρίσουν και θα τρίζουν ανάμεσα στ' αποκαΐδια τα κόκκαλά τους– κήκε κι ο Καϊάφας, ένα από τα πιο όμορφα και μοναδικά μέρη της μπουρδελοχώρας αυτής. Δεν επιτρέπεται να μιλάμε άσχημα, αλλά έκαψαν και τον Καϊάφα, έκαψαν και τη Μάνη, έκαψαν και τον Ταΰγετο, έκαψαν και την υπόλοιπη Πάρνηθα (εκτός από το καζίνο), έκαψαν κάποιες ντουζίνες ανθρώπων και κάποιες χιλιάδες δέντρων που θα κάνουν κάποια εκατομμύρια χρόνια να ξαναγεννηθούν αν αθροίσουμε τα χρόνια που κουβαλούσαν. Μπροστά στις ανθρώπινες απώλειες θα μπορούσε να πει κάποιος πως δεν είναι τίποτα ένα δάσος. Κι όμως, πόσες ανθρώπινες απώλειες θα σημάνει μακροπρόθεσμα η απώλεια ενός δάσους; Δυστυχώς, όταν θα έρθει η ώρα να το διαπιστώσουμε δεν θα είναι λίγες και θα είναι αργά.

Αύριο, σήμερα, αργά, νωρίς, με τα πουκαμισάκια ανοιχτά, με τα μάτια μαύρα από το ξενύχτι και το κατάλληλο μακιγιάζ, θα βγουν κι οι μέντορές μας, οι πολιτικοί μας ταγοί, τα πονεμένα προσωπάκια τους ίσα που δε θα δακρύσουν για την καταστροφή. Ακόμα κι εκείνοι οι ίδιοι που υπερψήφισαν το άρθρο 24 δίχως ντροπή, στις προεκλογικές τους υποσχέσεις θα βγουν να μιλήσουν με λόγια δυνατά και σταράτα. Θα τα πουν έξω από τα δόντια και μέσα από αυτά θα γελούν, γιατί κανένας από εμάς δεν θα πάρει μια πέτρα να τους πάρει στο κυνήγι, δεν θα πάρει ένα αναπηράκι να βάλει φωτιά στα μπατζάκια τους, δεν θα πάρουμε εντέλει την οργή μας –την οργή του λαού, κατά την προσφιλή τους έκφραση– τοις μετρητοίς για να τους ξεμπροσιτιάσουμε και να τους ξεφτιλίσουμε. Ολόκληροι πρώην υπουργοί (ξέρουν όλοι για ποιον μιλάω) είχαν υποστηρίξει ότι ο Καϊάφας δεν είναι λίμνη που έχει επαφή με τη θάλασσα, η ΕΤΑ (όχι της Ισπανίας, αυτή η άλλη που έχει αποφασιστεί εδώ και χρόνια να ξεπουλήσει όλη την ελληνική γη, που μια είναι Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης και μια γίνεται Εταιρία Τουριστικών Ακινήτων και γύρευε πώς θα την πουν σε λίγο) τον είχε παρατημένο στην μοίρα του δίχως έναν κάδο ανά κάποια μέτρα, η τοπική κοινωνία, ας μην το κρύβουμε, αδιαφορούσε και οι μόνοι που νοιάζονταν, έστω λίγο, ήταν κάποιοι ρομαντικοί κατασκηνωτές ή κάποιοι αληθινοί αγωνιστές που

ΚΟΥΙΖ: Οι σημερινοί πολιτικοί, μετά την καταστροφή που έχει συμβεί ποιο ρόλο πιστεύετε ότι παίζουν καλύτερα;

- A. Του διασημότερου εμπρηστή της Ιστορίας, Νέρωνα;
- B. Του Αρχιερέα Καϊάφα;
- Γ. Του Καϊάφα της Ηλείας;
- Δ. Του Πόντιου Πιλάτου και θα νίψουν τας χείρας τους;

προσέφευγαν στο Συμβούλιο Επικρατείας ή ακόμα και στην κατ' όνομα Ευρωπαϊκή Ένωση για να μην περάσει ο νέος καταπληκτικός δρόμος που βαφτίζεται Ιόνια οδός –ένα έργο πνοής για την δυτική Ελλάδα, όπως το λένε (έτσι δεν βαφτίζουν όλα τα εκτρώματα σήμερα και πάντα μετά τη μεταπολίτευση;), με την υπογραφή του αγαπητού Σουφλιά, αλλά και με τις προεγκρίσεις άλλων δεκάδων ή εκατοντάδων πολιτικώνών και επίδοξων λαμόγιων. Μόνο παγκόσμιους αγώνες θαλάσσιου σκι –ναι, αυτούς που όλοι λένε πως καταστρέφουν τους υδροβιότοπους, γιατί ήταν υδροβιότοπος ο Καϊάφας–μπορούσαν να οργανώνουν, να χαίρονται και να καταστρέφουν, αλλά λίγο προσοχή δεν μπορούσαν να δώσουν σε αυτήν την κουκκίδα του χάρτη. Τον τελευταίο χρόνο είχε κλείσει ακόμα και το περίπτερο που υπήρχε εδώ και χρόνια, ένα ταβερνάκι που βρισκόταν και τάζε τους επισκέπτες είχε κλείσει κι αυτό, και είχε μείνει μόνο το παλιό κτίριο του ΟΣΕ που είχε γίνει καφέ με αφεντικό έναν ανεκδιήγητο τύπο που δεν σέρβιρε τους κατασκηνωτές όταν δεν φορούσαν μπλούζα, τους έδινε ζεστά μπουκαλάκια νερό και κάθε τρεις και λίγο καλούσε την αστυνομία για να τους γράψουν για ελεύθερο κάμπινγκ που πλέον εδώ και δύο δεκαετίες απαγορεύεται –ό,τι υπαγορεύει δηλαδή η πατροπαράδοτη ηλειακή φιλοξενία ενώ όλοι ξέρουμε πως μόνο οι «άπλυτοι προλετάριοι των παραλιών» αγαπούν τη φύση και γίνονται ένα μαζί της αντί να πάνε να μείνουν σε ένα υπερπολυτελές ξενοδοχείο με πισίνα –ενώ η θάλασσα είναι δίπλα!

Πόσο ντρέπομαι που μπήκα το '95 στη Σχολή Πολιτικών Μηχανικών, αυτών όλων που παιδεύουν και βιάζουν τη φύση μας, τις πόλεις μας, τη ζωή μας δίχως να κοκκινίζουν ένα δράμι. Αλήθεια λέω, ντρέπομαι περισσότερο που μπήκα παρά που για 6 μαθήματα δεν την τέλειωσα κι ο πατέρας μου το 'χει καημό. Κι έρχεται κι ο διάλογος κάθε μέρα και μου λέει: «Τι το θέλεις το κωλοπυχίο; Θεε να γίνεις κι εσύ γλυκός υπάλληλός μου στην εξ ορισμού παρανομία, θαμώνας στις αμαρτωλές πολεοδομίες, στις μονόφθαλμες αρχαιολογικές υπηρεσίες ή στα απαρχαιωμένα δασαρχεία με αεροφωτογραφίες του '50;» και λέω μέσα μου, λες να άλλαξε ο διάλογος και πάει να με προφυλάξει απ' το κακό; Ντρέπομαι που σε όλη τη διάρκεια αυτής της φοίτησης δεν υπήρχε ένα μάθημα επαγγελματικής δεοντολογίας και ηθικής, ανάμεσα στα μαθηματικά, στη φυσική και στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μετριούνται και πληρώνονται αδρά. Και όλοι κάνουν –κάνουμε– τα στραβά μάτια. Λαμόγια πάνε και κάνουν επενδύσεις 200 μέτρα από αρχαιολογικούς χώρους και η αρχαιολογία παίρνει αποφάσεις γιατί έπεσε τηλέφωνο από τον κ. τάδε χωρίς μια ενδεικτική τομή στο έδαφος. Και μεθαύριο, τα ίδια λαμόγια, με κάποιον έμμεσο τρόπο θα βρεθούν μπροστάρηδες σε οικολογική πολιτική και θα πουλάνε οικολογικό προφίλ.

Και για να μην ξεχνιόμαστε, έκαψαν τον Καϊάφα. Βρήκα πριν μια βδομάδα τον Θρασύβουλο, μισομεθυσμένο στο καφενείο του Βάκρου να μου λέει πως περιμένει να μεγαλώσει ένα χρόνο ο γιος του για να τον πάρει του χρόνου το καλοκαίρι και να κατασκηνώσουν τσίτσιδοι στον Καϊάφα. Να μου λέει: «Γράψε το άρθρο που μου 'λεγες γιατί είσαι από κει, αν δεν τους φωνάξεις εσύ θα τον πάρουν, θα τον καταστρέψουν τον Καϊάφα, θα τον φάνε», κι εγώ να του απαντάω ναι, θα το γράψω, κάτσε

να χαλαρώσω λίγο με τις δουλειές και θα το γράψω. Κι όταν τον ρωτούσα αν θα έρθει σε μια συγκέντρωση διαμαρτυρίας αν την οργανώσω μέσα στον Αύγουστο, σηκωνόταν όρθιος, και μου 'λεγε «πες στο Βάκρο να με βρει και θα είμαι εκεί». Αλλά δεν πρόλαβα να το γράψω το κείμενο, δεν πρόλαβα να το δημοσιεύσω, δεν πρόλαβα να μαζέψω κανέναν να κατέβουμε μέσα στο δάσος όρθιοι (τώρα μόνο σκυφτοί θα περπατάμε στα καμμένα δέντρα) και να φωνάξουμε πως ανήκει σε όλους και πως πρέπει να το προστατέψουμε από αλήτες πολιτικούς, από αλήτες τοπικούς, από αλήτες της τηλεόρασης που με τα κροκοδείλια δάκρυά τους θα σβήναμε δεκάδες φωτιές αλλά τα φυλάνε για να γεμίσουν τις πισίνες τους στα βόρεια προάστεια, που κι αυτά παραλίγο να καούν. Κι όταν 300.000 στρέμματα κήκαν στην Αιγιαλεία δόθηκαν υποσχέσεις αλλά ουσιαστικά τίποτα άμεσα. Όσο άμεσα κήκε ένας από τους τελευταίους παραδείσους της Πελοποννήσου και της Ελλάδας ολόκληρης –ο Καϊάφας ντε, γι' αυτόν μιλάω τόση ώρα! Και την προηγούμενη βδομάδα βγήκαν στους δρόμους οι πληγέντες της Αιγιαλείας για να ζητήσουν χρήματα. Και τι έγινε; Και τι έγινε που βγήκαν στους δρόμους παρόλο που έχουμε εκλογές σε λίγο; (Μην είναι τυχαίο πως δεν δόθηκαν σχεδόν καθόλου μεταθέσεις σε εκπαιδευτικούς στο τέλος της σχολικής χρονιάς, αλλά τώρα που έχουμε εκλογές γίνεται χαμός με τις αποσπάσεις και όταν θα έρθει η ώρα, δε θα υπάρχουν καθηγητές σε κάποια σχολεία να διδάξουν;)

Τόσα χωριά, τόσα κορμιά και τόσα ζωντανά είναι στάχτη και κάποιοι τρίβουν τα χέρια τους, τρίζουν τα δοντάκια τους από αγωνία για το πότε θα μπορέσουν να εκμεταλλευτούν την περίσταση, πότε θα καταλαγιάσει η μπόρα και θα ξεχαστούν όλα, για να πάνε να βάλουν το πρώτο παλούκι-σύνορο, στην εκ του πυρός γενόμενη περιουσία τους. Και μετά από χρόνια, όταν οι μπόρες θα πέφτουν η μια μετά την άλλη, θα πνίγονται οι νέοι κάτοικοι, θα διαμαρτύρονται γιατί δεν έγιναν τα κατάλληλα αντιπλημμυρικά έργα, στους τόπους που οι ίδιοι καταπάτησαν, οι ίδιοι βρήκαν ως περιουσία από ένα παλιό χαρτί που δηλώνει την ιδιοκτησία τους –κάποτε τσιφλίκι του πατέρα τους, δώρο του βασιλιά, του δικτάτορα, του κατακτητή, του κάθε αλήτη που έχοντας το μαχαίρι και το πυρ, μοιράζει κατάλληλα κι εμείς κοιτάμε τους μπράβους να κλείνουν τις ακτές και τις παραλίες και να μας ζητάνε εισιτήριο.

Κι εμείς τι κάνουμε; Θα πάμε να τους ψηφίσουμε πάλι όπως και την προηγούμενη φορά; Ή θα θυμηθούμε πόσες χιλιάδες στρέμματα έχουν αποχαρακτηριστεί από τις δυο παρατάξεις που εναλλάσσονται στην κυβέρνηση από το '74 και μετά και θα τους μαυρίσουμε και θα τους ρίχνουμε μια καρπαζιά κάθε φορά που θα ξανασηκώσουν κεφάλι συνέλληνες; (όπως λέει κι ένας караγκιόζης που δε θυμάμαι το όνομά του και μου έχουν πει πως βγαίνει στην τηλεόραση –πούλα πούλα πούλα...).

Για λίγα λεπτά θα έχουμε στα χέρια μας και το μαχαίρι και το καρπούζι. Ας τα χρησιμοποιήσουμε σωστά σε λιγότερο από ένα μήνα. Κι ας χρησιμοποιήσουμε και τη φωνούλα μας και την πένα μας και το αυστηρό μας βλέμμα και για κάτι σημαντικό επιτέλους κι όχι μόνο για να βγάζουμε τα ματάκια μας.

Με μια απέραντη στεναχώρια κι έναν θυμό που σιγοβράζει.

«Μα τι κάνει το Κράτος;»...

Πώς η κοινωνική αδράνεια μετατρέπεται γοργά σε κοινωνική συνενοχή

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

έχουν και πλούσιο παρελθόν και ζωντανό παρόν. Οι γραφικές εικόνες, με τους νεοέλληνες γιωταχίδες που βγαίνουν βόλτα με το αυτοκίνητο στα χιόνια χωρίς αλυσίδες, κολλάνε και μετά ζητάνε από «το Κράτος» να έρθει να τους ξεκολλήσει είναι πρόσφατες. Η έννοια της κοινωνίας των πολιτών εξακολουθεί να είναι άγνωστη στην Ελλάδα και ο κοινωνικός εθελοντισμός ανύπαρκτος εκτός από περιπτώσεις μαζικής έκτασης του νεοραγιαδισμού, όπως συνέβη με τους πρόσφατους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Ακόμα χειρότερα, ασθενής είναι και η κοινωνική ένταξη. Στα συνδικάτα, τις οργανώσεις για την ποιότητα της ζωής, τις οικολογικές κινήσεις, τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, ελάχιστη ζωή συναντά κανείς. Κάτι παραπάνω από ένας χρόνος έχει περάσει από τότε που από τις σελίδες αυτού του εντύπου, σχολιάζαμε την αντίφαση του γεγονότος ότι στην Ελλάδα το Κοινωνικό Φόρουμ ελάχιστα βασίζεται σε κοινωνικές οργανώσεις και πολύ περισσότερο στα κόμματα, παρόλο που υποτίθεται ότι γεννήθηκε για να ξεπεράσει τη συγκεντρωτική τους δομή. Σε όλα αυτά έρχεται να προστεθεί η απροθυμία οποιουδήποτε να ασκήσει ουσιαστική κριτική στην κοινωνική αδράνεια. Ο ελληνικός λαός διεκδικεί για τον εαυτό του το δικαίωμα της «ανευθυνότητας» που διατηρούσαν οι απόλυτοι μονάρχες κατά το παρελθόν.

ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ

Οι βαριές ωστόσο ευθύνες της ελληνικής κοινωνίας στην καταστροφή αυτού του Αυγούστου –και συνολικά αυτού του καλοκαιριού– είναι σχεδόν αδύνατον να κρυφτούν. Και δεν αφο-

Η κρίση είναι κρίση για όλους. Στις οριακές στιγμές κρίνονται τα πάντα, έστω και μακροπρόθεσμα, έστω και καθυστερημένα. Η καταστροφή της Πελοποννήσου –η μεγαλύτερη που έχει καταγραφεί στους ιστορικούς χρόνους– είναι αναμφισβήτητα μια τέτοια στιγμή. Η απόδοση των μέγιστων ευθυνών στην ελληνική πολιτεία, και την κυβέρνηση συγκεκριμένα, είναι απολύτως εύλογη και δικαιολογημένη. Θα σχολίαζε άλλωστε κανείς ότι σε σχέση με το μέγεθος των κυβερνητικών ευθυνών, της ανεπάρκειας του κρατικού μηχανισμού, της αλαζονείας που εμφάνισαν υπουργοί και δημόσιοι λειτουργοί στις δηλώσεις τους και τον ιταμό τρόπο με τον οποίο ο πρωθυπουργός και οι στενότεροι συνεργάτες του διαχειρίστηκαν αυτήν την ιστορία, για επικοινωνιακές σκοπιμότητες προεκλογικού χαρακτήρα, η απόδοση ευθυνών μοιάζει να υστερεί και όχι να υπερβάλλει.

Ωστόσο, η κυβέρνηση δεν ζει μόνη της σε αυτήν τη χώρα. Όχι τόσο υπό

την έννοια ότι «κυβερνά μόλις 3,5 χρόνια», όπως μονότονα επαναλαμβάνουν με κάθε ευκαιρία τα στελέχη της Νέας Δημοκρατίας (εξάλλου έγινε κάτι παραπάνω από εμφανές στον καθένα ότι σε αυτά τα 3,5 χρόνια η αξιοπιστία του ελληνικού Κράτους όχι μόνο δεν βελτιώθηκε αλλά και χειροτέρευσε), όσο γιατί –θεωρητικά τουλάχιστον– θα όφειλε να ελέγχεται διαρκώς και σταθερά από ολόκληρο το σώμα της ελληνικής κοινωνίας. Μιας κοινωνίας η οποία, παρά την περί δημοκρατίας στρέβλωση που κυριαρχεί στην Ελλάδα, είναι η ίδια υπεύθυνη του εαυτού της, των συνθηκών στις οποίες ζει, της ανοχής που δείχνει σε αρνητικά φαινόμενα, των πρωτοβουλιών που παίρνει και σε τελική ανάλυση και εκείνων που αποφεύγει να πάρει.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΣΕ ΥΠΝΟ

Η ελληνική κοινωνία ποτέ δεν υπήρξε ιδιαίτερα παρεμβατική. Οι ιστορίες με τους «πατέρες» των διάφορων κοινωνικών ομάδων που αναλαμβάνουν εργολαβικά τη λύση των προβλημάτων

ρούν πλέον την «ανέμελη αδιαφορία» του κοινωνικού ιστού πριν την καταστροφή, δεν αφορούν καν την ασυνείδητη δράση που αναπτύσσουν κοινωνικές ομάδες και η οποία συμβάλλει στη διόγκωση των προβλημάτων. Έχουν πολύ περισσότερο να κάνουν με τη διαπίστωση ότι η ελληνική κοινωνία έχει καταστεί ανίκανη να διαχειριστεί κρίσεις, έχει χάσει το συντριπτικά μεγαλύτερο κομμάτι από την ουσιαστική –και όχι επιφανειακή– αλληλεγγύη της, ακόμα και τη συλλογική συνείδησή της τελικά.

Δεν είναι ανάγκη να σταθούμε στα χιλιάδες αυθαίρετα σπίτια που κατά κανόνα αποτελούν τα πρώτα οικιστικά θύματα των πυρκαγιών και των πλημμυρών. Αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως θεία δίκη –ή έστω ως η φυσική τάξη των πραγμάτων– έστω κι εάν ελάχιστοι ρισκάρουν να το αναφέρουν. Δεν πρόκειται καν για την αναμφισβήτητη συνήθεια κατοίκων της ελληνικής υπαίθρου να βάζουν ελεγχόμενες φωτιές στα κοντινά δασοτόπια για να εξασφαλίσουν τη βοσκή των ζώων τους, ούτε για τα εκατοντάδες χιλιάδες μέλη των οικοδομικών συνεταιρισμών, της τελευταίας μαζικής μορφής οργάνωσης που επιβιώνει στην Ελλάδα. Πρόκειται κυρίως για την καταθλιπτική αδυναμία που ανέδειξαν οι νεοέλληνες να αμυνθούν στη συμφορά που χτύπησε τυχαία ή οργανωμένα –ελάχιστη σημασία έχει– τον ίδιο τον τόπο που ζούνε.

ΑΜΕΣΗ ΛΑΪΚΗ ΔΡΑΣΗ

Το καλοκαίρι του 1981, με τις αντίστοιχα μεγάλες και καταστρεπτικές πυρκαγιές, τα κόμματα είχαν καλέσει τις τοπικές τους οργανώσεις να φτιάξουν επιτόπιες επιτροπές προστασίας για να αντιμετωπίσουν τη φωτιά. Δεν επρόκειτο για κομματική πρωτοβουλία, τα κόμματα απλώς έσπευσαν να επικυρώσουν αυτό που αποτελούσε μια πραγματική λαϊκή πρωτοβουλία. Σε κάθε χωριό είχαν δημιουργηθεί αυθόρμητα λαϊκές ομάδες, οργανωμένες από αγροτικούς συνεταιρισμούς, εξωραϊστικούς συλλόγους ή παρέες, που χρησιμοποιούσαν την εμπειρία τους από τη γη τους για να περιορίσουν τη ζημιά. Το αποτέλεσμα ήταν διπλό: οι

μεν φωτιές περιορίστηκαν, στο βαθμό βέβαια που ήταν δυνατό, από την άμεση λαϊκή κινητοποίηση, οι δε κοινωνίες των πυρόπληκτων περιοχών ανέπτυξαν την αλληλεγγύη τους, ώστε να εξέλθουν από την καταστροφή δυνατές και γεμάτες αυτοπεποίθηση.

Αυτό το καλοκαίρι, σε ανύποπτο χρόνο, το ΚΚΕ κάλεσε τις τοπικές κομματικές του οργανώσεις να πάρουν την πρωτοβουλία για τη συγκρότηση λαϊκών κινήσεων σε κάθε πόλη και χωριό, προκειμένου να δημιουργηθεί ένας πρώτος σχεδιασμός για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Επρόκειτο όμως αυτή τη φορά για μια τυπική και φιλολογική πρόσκληση. Ήταν κάτι παραπάνω από φανερό ότι πουθενά στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια των πυρκαγιών, οι τοπικές κοινωνίες δεν κινητοποιήθηκαν για την αντιμετώπισή τους. Η διαρκώς υποτροπιάζουσα εικόνα ήταν οι χωρικοί να μαζεύονται στα καφενεία των πλατειών τους, περιμένοντας τη φωτιά να κάψει περιμετρικά τον οικισμό πριν επιστρέψουν στα σπίτια τους.

ΣΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ

Η συχνότερη πρωτοβουλία που απαντήθηκε αυτές τις ημέρες στην Ηλεία, την Αρκαδία, τη Μεσσηνία, την Εύβοια ήταν τα τηλεφωνήματα που έκαναν οι κάτοικοι στα ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια, προκειμένου να ενημερώσουν για την απόσταση του χωριού τους από τις φλόγες. Τα ίδια τα κανάλια εκμεταλλεύτηκαν το γεγονός και κόμπαζαν συχνά ότι τα ίδια έπαιζαν τον συντονιστικό ρόλο που απέτυχε να παίξει το Κράτος. Η πραγματικότητα είναι όμως διαφορετική. Αν έπαιξαν ένα ρόλο τα κανάλια, αυτός ήταν ο ρόλος του καλού αγωγού της συλλογικής διάλυσης του νεοελληνικού κοινωνικού σχηματισμού. Η αδυναμία του Κράτους να παίξει το ρόλο του «καλού πατερούλη» στην κατάσβεση των πυρκαγιών, όχι μόνο δεν ώθησε τους κατοίκους των πυρόπληκτων περιοχών στην ανάγκη να αναπτύξουν οι ίδιοι κάποια στοιχειώδη δράση για λογαριασμό τους, αλλά τους ώθησε στην αναζήτηση ενός «πατερούλη» ακόμα πιο απόμακρου και έμμεσου: στην τηλεόραση.

Φυσικά, η αντιμετώπιση των πυρκα-

γιών δεν είναι υπόθεση ανθρώπων που δεν έχουν σχετική κατάρτιση ή εκπαίδευση και κανείς δεν ανέμενε από τους κατοίκους των χωριών να σβήσουν τις φωτιές. Στοιχειώδεις τρόποι άμυνας ωστόσο υπήρχαν, από τη δημιουργία πρόχειρων ξέφωτων έως την δημιουργία «οδών» που θα κατεύθυναν τη φωτιά και από τη συλλογική εκκένωση των χωριών (που σε ορισμένες περιπτώσεις πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία των δημάρχων) έως τη μετατροπή των αγροτικών αρδευτικών μηχανών σε ένα μικρό οδόφραγμα απέναντι στις φλόγες. Τίποτα από όλα αυτά δεν συνέβη και πουθενά δεν ακούστηκαν περιπτώσεις κατά τις οποίες τα μέσα «κολεκτιβοποιήθηκαν» προκειμένου να προληφθούν τα χειρότερα. Αντίθετα, προτεραιότητα του καθενός έμοιαζε να είναι η περιουσία του. Σε τέτοιο βαθμό, ώστε –όσο ιερόσυλο κι αν ακούγεται– κάποιοι άνθρωποι κατέληξαν να καούν μέσα στα σπίτια τους και τα χωράφια τους, επειδή αρνήθηκαν πεισματικά να τα εγκαταλείψουν, έστω και την τελευταία στιγμή.

ΕΜΕΙΣ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ...

Τίποτα από όλα αυτά δεν μειώνει τις ευθύνες του Κράτους και της κυβέρνησης ειδικότερα. Ας έχουμε εντούτοις κάτι υπόψη μας. Ιστορικά το Κράτος λειτουργεί τόσο, όσο περισσότερο πιέζεται από τις κοινωνίες. Ο ρόλος του είναι κυρίως περιοριστικός και λιγότερο αναζωογονητικός, γι' αυτό και άλλωστε δεν υπάρχει ουτοπία –σοσιαλιστική ή φιλελεύθερη– που να μην ευαγγελίζεται το ξεπέρασμά του. Την επόμενη φορά λοιπόν που ως νεοέλληνες θα αναφωνήσουμε «μα τι κάνει το Κράτος;», ας αναρωτηθούμε πρώτα τι κάνουμε εμείς. Ποτέ και πουθενά στην ιστορία, κανείς δεν έκανε για εμάς, περισσότερα από όσα κάνουμε εμείς για τον εαυτό μας.

του Νίκου Χλύκα

Οι πυρκαγιές της Πελοποννήσου και της Εύβοιας κατέδειξαν την ανεπάρκεια του κρατικού μηχανισμού και την έλλειψη πολιτικής αντιπυρικής προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων.

Κατέδειξαν επίσης την έλλειψη πολιτικής πρόληψης και την έλλειψη συντονισμού κατά την διάρκεια της καταστολής των πυρκαγιών.

Δεν τα γράφουμε αυτά με διάθεση να ασκήσουμε πολιτική κριτική αλλά από καθήκον να πούμε μερικές αλήθειες, απλές και κατανοητές, και στον τελευταίο πολίτη αυτής της χώρας.

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΛΟΙΠΟΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ;

Δεν σημαίνει μόνον φύλαξη των δασών επί εικοσιτετραώρου βάσεως και ύπαρξη σχεδίου αντιμετώπισης μιας

πιθανής πυρκαγιάς. Σημαίνει, πρώτα από όλα, διαχείριση του δάσους σύμφωνα με τους κανόνες της δασολογικής επιστήμης, καθώς και άσκηση δασικής πολιτικής για τον ορεινό και παραδασόβιο πληθυσμό. Αυτά γίνονται μέσω των θεσμοθετημένων φορέων που είναι οι κατά τόπους αρμόδιες δασικές υπηρεσίες.

Δυστυχώς η πρόληψη έχει εκλείψει από τους σχεδιασμούς των κυβερνήσεων από τη χρονική στιγμή που το αντικείμενο της καταστολής των πυρκαγιών πέρασε στην αρμοδιότητα της πυροσβεστικής υπηρεσίας. Θεώρησαν οι πολιτικοί ότι το ζήτημα λύθηκε ως δια μαγείας και σ' αυτό βοήθησε και η συγκυρία των ευνοϊκών καιρικών συνθηκών κάποια καλοκαίρια.

Σε ό,τι αφορά την καταστολή των πυρκαγιών, οι οποίες ήταν οι καταστροφικότερες στην σύγχρονη ελληνική ιστορία τόσο από απόψεως έκτασης όσο και απωλειών ανθρώπινων ζωών, απεδείχθη ότι έλειπε ο συνολικός

σχεδιασμός, η γνώση του χώρου και η γνώση της συμπεριφοράς των δασικών ειδών στην πυρκαγιά.

Επίσης, όπως παραστατικά αυτό αποτυπώθηκε και από τα ΜΜΕ, απεδείχθη ότι κανόνας ήταν η αεροπυρόσβεση ως η κύρια δύναμη και οι επίγειες δυνάμεις βοηθούσαν επικουρικά, μια αντίληψη τελείως λαθεμένη, διότι όλοι γνωρίζουν ότι στις δασικές πυρκαγιές οι επίγειες δυνάμεις καταστέλλουν την πυρκαγιά και τα αεροπλάνα βοηθούν στην κατεύθυνση αυτή.

Μ' αυτά που αναφέρονται δεν θέλουμε να μειώσουμε την προσφορά των δυνάμεων της πυροσβεστικής υπηρεσίας αλλά να καταδείξουμε την ανυπαρξία δασικής πολιτικής και αντιπυρικής προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας. Άλλωστε αυτό προκύπτει περίτρανα και από την παντελή απουσία του καθ' ύλην αρμοδίου για τα δάση υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ως προς τα εξαγγελλόμενα μέτρα που αφορούν

Ο Νίκος Χλύκας είναι
Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος

τα δασικά οικοσυστήματα.

Αυτοί είναι οι λόγοι που καίγονται τα δάση μας και ας μην ψάχνουμε αλλού τις αιτίες.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ;

- Αν προχωρήσει και ολοκληρωθεί η σύνταξη των δασικών χαρτών και του δασολογίου, τότε θα πάψουμε να συζητάμε για οικοπεδοφάγους.

- Αν διατεθούν πιστώσεις για την καλλιέργεια και τη διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων, τότε θα υπάρξει πρόληψη.

- Αν ο ορεινός πληθυσμός εργάζεται για κάποιο χρονικό διάστημα στο δάσος, τότε το δάσος έχει εξ ορισμού αναπτύξει τον μηχανισμό λειτουργίας του.

- Αν γίνουν τα έργα διευθέτησης των ορεινών χειμάρρων, τότε δεν θα έχουμε πλημμύρες στα πεδινά.

- Αν η δασική υπηρεσία είχε προσωπικό φύλαξης και κάποια μέσα για την άσκηση φύλαξης και πρώτης επέμβασης στα δάση, τότε θα φυλασσόταν καλύτερα τα δασικά οικοσυστήματα.

- Αν δεν συζητούσαν κάθε τέσσερα χρόνια την αναθεώρηση του άρθρου 24 του Συντάγματος, δεν θα δημιουργούνταν «φρούδες ελπίδες» στον οποιαδήποτε βλέπει τα δάση ως κερδοφόρα δραστηριότητα.

Οι πυρκαγιές όμως ανέδειξαν και την διάθεση του ορεινού πληθυσμού να παραμείνει στις εστίες του, να σώσει το σπίτι του, την περιουσία του και πάνω απ' όλα τη ιστορία του τόπου του και του πολιτισμού του. Και αυτό το κάνει με αυτοθυσία, γι' αυτό και θρηνούμε σήμερα δεκάδες ανθρώπινες ζωές.

Είναι καθήκον της πολιτείας να αποκαταστήσει το φυσικό περιβάλλον, να στηρίξει τον τοπικό πληθυσμό να παραμείνει στις εστίες του, διότι το μεγαλύτερο μέρος των δασών που καταστράφηκαν, εφόσον τηρηθούν οι κανόνες προστασίας και διαχείρισης, θα αναγεννηθεί φυσικά και σε 10 – 15 χρόνια θα αναπτυχθεί το δάσος, αλλά πρέπει παράλληλα να παραμείνει και ο άνθρωπος εντός αυτού, διότι αποτελεί το δυναμικό στοιχείο του οικοσυστήματος και τον φυσικό προστάτη του.

Τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για το σκοπό αυτό είναι απλά, αλλά επειδή ζούμε στην εποχή των εξαγγελιών, κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούν σε επόμενο τεύχος.

Κλείνοντας, θέλουμε να επισημάνουμε ότι ξαφνικά θυμήθηκαν όλοι το ομόφωνο πόρισμα της διακομματικής επιτροπής της Βουλής για τα δάση, το οποίο δεν εφαρμόστηκε ποτέ.

Αλήθεια, όταν ψηφίστηκε η μεταβίβαση της αρμοδιότητας της καταστολής των δασικών πυρκαγιών από τη δασική

υπηρεσία διαφώνησε κάποιο κόμμα και ποιο;

Τότε είμαστε πολύ λίγοι αυτοί που το υπερασπιζόμαστε και ζητούσαμε την ίδρυση και λειτουργία ενιαίου φορέα δασοπροστασίας, στον οποίο θα μετείχαν όλες οι συναρμόδιες υπηρεσίες, οι Ο.Τ.Α., οι εθελοντές δασοπροστασίας, με θεσμοθετημένους ρόλους ο καθένας.

Έστω και αργά καλό είναι που αναγνωρίζεται, αλλά εν τω μεταξύ χάσαμε κάποια εκατομμύρια στρέμματα δάσους.

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Εισαγωγικά Σεμινάρια 2007-2008 Αθήνα - Ιωάννινα - Θεσσαλονίκη

- Ομαδική Δυναμική και Ψυχόδραμα
 - Δυναμικές της Οικογένειας
 - Ψυχολογική Αξιολόγηση
 - Ίδεολογικοπολιτικά της Ψυχιατρικής και της Ψυχοθεραπείας

Μεταπτυχιακές Επαγγελματικές Εκπαιδεύσεις

- Ομαδική Ανάλυση
- Ψυχολογική Αξιολόγηση
- Ψυχόδραμα - Κοινωνικοθεραπεία
- Θεραπεία Οικογένειας

Πληροφορίες - Εγγραφές:

Γραμματεία του Α.Ψ.Κ., 9.00 π.μ. - 9.00 μ.μ.

Σ. Χαραλάμπη 1 & Μαυρομιχάλη, 114 72 ΑΘΗΝΑ

Τηλ.: 210 6435 980, 6447 533, Fax: 210 6445 140

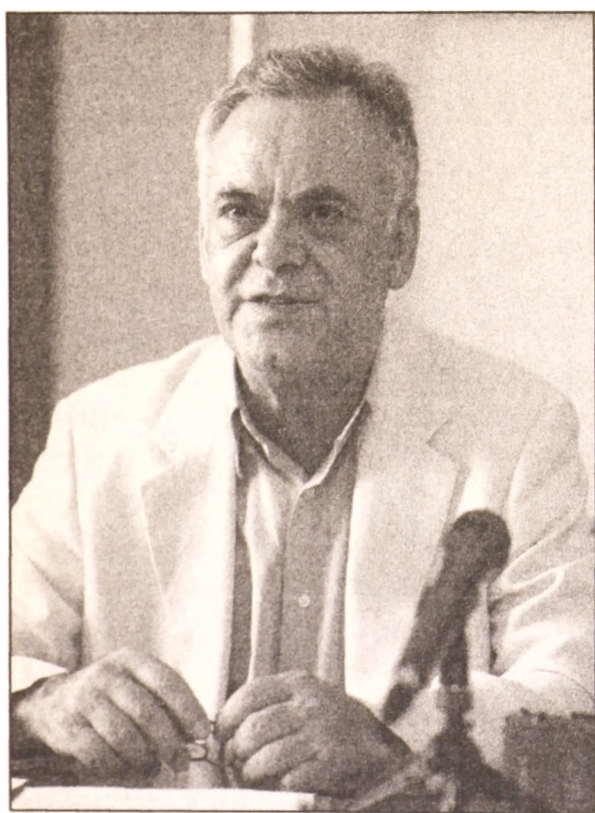
e-mail: igaa-opc@otenet.gr, http: www.opc.gr

Άμεση προτεραιότητα η οικολογική θωράκιση της χώρας

του Γιάννη Δραγασάκη

Οι πρωτοφανείς σε έκταση πυρκαγιές, τα πολλά ανθρώπινα θύματα και οι ανυπολόγιστες οικολογικές, οικονομικές και πολιτιστικές καταστροφές άλλαξαν βίαια την ατζέντα των εκλογών.

Ο Γιάννης Δραγασάκης είναι υποψήφιος βουλευτής στη Β' Περιφέρεια Αθηνών

Στην πραγματικότητα, μ' έναν τρόπο δραματικό και επώδυνο εξαναγκάζομαστε από τα γεγονότα να αναγνωρίσουμε το αυτονόητο και χιλιοειπωμένο, ότι δηλαδή δεν μπορούμε να μιλάμε για οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική πρόοδο ερήμην του περιβάλλοντος, όπως και δεν μπορούμε να μιλάμε για ατομική ευημερία χωρίς τις συλλογικές προϋποθέσεις της και μεταξύ αυτών τα δημόσια αγαθά, τις υλικές και τις κοινωνικές υποδομές σε πρώτη γραμμή.

Θα υποχρεωθούν, δηλαδή, όλοι κάτι να πουν για ό,τι εξαρχής θα έπρεπε να κατέχει πρωτεύουσα θέση στην ατζέντα των εκλογών. Για την ανανεωτική και ριζοσπαστική Αριστερά, για τις οικολογικές κινήσεις και οργανώσεις, για όσους και όσες χρόνια τώρα αγωνίζονται για την οικολογική ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και την προστασία του περιβάλλοντος. Αυτή η αλλαγή της ατζέντας μπορεί και πρέπει να αξιοποιηθεί, για να έρθουν στο κέντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης τα ζητήματα της ανασυγκρότησης και οικολογικής θωράκισης της χώρας.

ΤΑ ΑΜΕΣΑ ΜΕΤΡΑ

Τα ποσά που ανακοινώθηκαν για την άμεση ανακούφιση των πληγέντων πρέπει και να καταβληθούν άμεσα.

Μαζί μ' αυτό, πρέπει να αρχίσει η λεπτομερής καταγραφή και αποτίμηση των ζημιών των άμεσα πληγέντων, αλλά και των ευρύτερων επιπτώσεων συνολικά στις τοπικές οικονομίες και κοινωνίες. Σ' αυτή την πρώτη φάση είναι αναγκαία επίσης δέσμη μέτρων για την επιβίωση και την αναζωογόνηση της αγροτικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας, του τουρισμού και γενικά της οικονομίας, ώστε να μην υπάρξει κύμα φυγής από τις κατεστραμμένες περιοχές. Στη ζώνη του επείγοντος ανήκουν επίσης και άμεσα αντιπλημμυρικά έργα.

Από κει και πέρα, όμως, είναι ανάγκη να υπάρξουν, μέσα από διάλογο με τις τοπικές κοινωνίες, μεσομακροπρόθεσμα ολοκληρωμένα προγράμματα ανασυγκρότησης για όλες τις πληγείσες περιοχές, όπως έχει γίνει διεθνώς με φθίνουσες βιομηχανικές ή οικολογικά υποβαθμισμένες περιοχές

Για τη χρηματοδότηση των προγραμμάτων αυτών θα μπορούσε να διεκδικηθεί η διάθεση των αδιάθετων κονδυλίων του Τρίτου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Θα μπορούσαν επίσης να ενταχθούν στο Δ' ΚΠΣ.

Πέρα όμως από τις πληγείσες περιοχές, μια νέα ολοκληρωμένη πολιτική αποτελεσματικής θωράκισης της χώρας από ανάλογες καταστροφές στο μέλλον είναι αναγκαία. Πρέπει άμεσα

να μπει τέρμα στις προσπάθειες αναθεώρησης του άρθρου 24 του Συντάγματος. Να δοθεί λύση στο πρόβλημα των δασικών χαρτών. Να δημιουργηθεί ξεχωριστό Υπουργείο Περιβάλλοντος. Να επαναπροσδιοριστούν οι όροι δόμησης και συνύπαρξης της ανθρώπινης δραστηριότητας και των οικιστικών ιστών με τα δάση και το περιβάλλον.

ΝΑ ΚΑΙ ΠΑΣΟΚ: ΟΥΤΕ ΘΕΛΟΥΝ ΟΥΤΕ ΜΠΟΡΟΥΝ

Είπαμε πως άλλαξε βίαια η ατζέντα των εκλογών. Όχι όμως και οι όροι διεξαγωγής τους. Κάνει εντύπωση η ταχύτητα με την οποία η δικομματική αντιπαράθεση μετατοπίστηκε από το πόρισμα Ζορμπά στο πεδίο των θεωριών συνωμοσίας ως προς τους υπεύθυνους των πυρκαγιών.

Εκείνο που συγκαλύπτεται από τις θεωρίες συνωμοσίας δεν είναι μόνο οι άμεσες πολιτικές ευθύνες. Συγκαλύπτεται γενικότερα ένα μοντέλο ανάπτυξης και πολιτικής που από την ίδια μήτρα παράγει ταυτόχρονα ιδιωτικά κέρδη και δημόσια μιζέρια, συσσωρεύει ιδιωτικό πλούτο και δημόσια ελλείμματα και μετασχηματίζει δημόσια αγαθά σε ιδιωτικές περιουσίες, πηγές ιδιωτικού κέρδους και αναλώσιμα εμπορεύματα.

Θα πει κάποιος πως, ακόμη και με δεδομένο αυτό, θα μπορούσαν εν τούτοις να είχαν επικυρωθεί οι δασικοί χάρτες, να είχε μπει φραγμός στο καθεστώς των αυθαιρέτων και των αυθαιρεσιών και να υπάρξει μια πολιτική πρόληψης και καταστολής που να αποτρέπει έστω τη διακινδύνευση της ανθρώπινης ζωής, πόλεων, ιστορικών μνημείων. Φαίνεται, όμως –εκ του αποτελέσματος– πως ακόμη και αυτό καθίσταται δύσκολο, στο πλαίσιο ενός μοντέλου πολιτικής που έχει αποστεωθεί σ' ένα καρτέλ δικομματικής εξουσίας στο οποίο η συμπληρωματικότητα των ρόλων έχει αντικαταστήσει τον ουσιαστικό προγραμματικό και πολιτικό ανταγωνισμό.

Τώρα βέβαια, εν όψει των εκλογών, η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ δεν θα διστάσουν να υιοθετήσουν ακόμη και προωθημένες θέσεις οικολογικών και αριστερών οργανώσεων, ειδικών επιστημόνων και

των ίδιων των πολιτών για την οικολογική, οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση των περιοχών που επλήγησαν, για τη θωράκιση της χώρας συνολικά, για μια άλλη στάση απέναντι στο δάσος και το περιβάλλον.

Το πρόβλημα ωστόσο της οικολογικής ανασυγκρότησης και θωράκισης της χώρας δεν είναι καινούργιο. Έχει τεθεί με τρόπο επιτακτικό και εμπεριστατωμένο με το πόρισμα της Διακομματικής Επιτροπής που συγκροτήθηκε από τη Βουλή το 1991 και ολοκλήρωσε το έργο της το 1993.

Το πόρισμα εκείνο, αν και είχε την αποδοχή όλων των κομμάτων, αν και είχε δηλαδή αυξημένη πολιτική νομιμοποίηση, αγνοήθηκε επιδεικτικά από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ.

Όλοι οι νόμοι που ψηφίστηκαν από τότε μέχρι σήμερα, όλες οι τροπολογίες που ψηφίστηκαν ή επιχειρήθηκε να ψηφιστούν, όλες οι συζητήσεις που έγιναν για το Σύνταγμα και το άρθρο 24 ή με άλλες αφορμές, όλες είχαν ως αντικείμενό τους την περιστολή της έννοιας του δάσους, τη διευκόλυνση της καταπάτησης, της ιδιωτικοποίησης ή της εμπορευματοποίησης των δασών.

Ακριβώς γι' αυτό, το παρελθόν του ΠΑΣΟΚ δεν το καθιστά αξιόπιστη εναλλακτική λύση έναντι της Ν.Δ. Όσες εξαγγελίες κι αν κάνει προεκλογικά, αυτές θα στερούνται αξιοπιστίας, όσο το ΠΑΣΟΚ θα επιχειρεί με την πολιτική του να συστεγάζει θύτες και θύματα.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Μόνο η αλλαγή πολιτικής, μόνο η εφαρμογή ενός συνολικού σχεδίου ανασυγκρότησης και οικολογικής θωράκισης μπορεί να δώσει ελπίδα ότι ο εναπομείνας οικολογικός πλούτος θα μπορέσει να διασωθεί, ότι οι πυρόπληκτες περιοχές δεν θα ερημοποιηθούν, αλλά θα αναζωογονηθούν κοινωνικά, οικονομικά, οικολογικά. Γι' αυτό, η εφαρμογή ενός τέτοιου σχεδίου πρέπει να αποτελέσει κεντρικό στόχο και μετά τις εκλογές. Πόσο ρεαλιστικό όμως είναι αυτό; Πώς θα διαμορφωθεί το μετεκλογικό τοπίο πολιτικά και οικονομικά; Ποιες προτεραιότητες θα κυριαρχήσουν;

Η Κυβέρνηση, προβάλλει ως επίτευγ-

μα της πολιτικής της τη μείωση των δημόσιων ελλειμμάτων κάτω από το όριο του 3% και τη συνακόλουθη άρση της επιτήρησης από την Ε.Ε. Δίνει την εντύπωση ότι τα δημοσιονομικά δύσκολα ανήκουν στο παρελθόν. Όμως, το επίτευγμα αυτό το πλήρωσαν σκληρά οι εργαζόμενοι με καθήλωση των μισθών και με αύξηση της έμμεσης (κυρίως) φορολογίας. Το χειρότερο είναι ότι οι θυσίες αυτές, αποδείχτηκαν για μια ακόμη φορά χωρίς ελπίδα και προοπτική, αφού, στο μεταξύ μια νέα δημοσιονομική κρίση έχει ωριμάσει.

Δεν πρέπει να υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η προεκλογική εικόνα των παροχών και υποσχέσεων μετά τις εκλογές θα δώσει τη θέση της σε μια εντελώς διαφορετική εικόνα δημοσιονομικών πιέσεων.

Η διεύρυνση της φοροδιαφυγής, η μείωση των Δημόσιων Εσόδων λόγω μείωσης των φορολογικών συντελεστών στα κέρδη και τα μερίσματα, η υπέρβαση των δημόσιων δαπανών κατά το τρέχον έτος, αλλά και η διαρκής αναπαραγωγή κρυφών χρεών και ελλειμμάτων, οδηγούν σε μια νέα εκδοχή της δημοσιονομικής κρίσης, που ενδέχεται να πάρει τη μορφή μιας κρίσης των δημόσιων εσόδων αμέσως μετά τις εκλογές.

Ο άμεσος κίνδυνος που διαγράφεται, λοιπόν, είναι, μετά τις εκλογές, υπό την πίεση ακριβώς αυτής της «κρίσης εσόδων», να κυριαρχήσουν ξανά κοντόφθαλμες και στενά δημοσιονομικές λογικές, να επιχειρηθούν ξανά σκληρές εισοδηματικές και φορολογικές επιδρομές, να αγνοηθούν ξανά οι ανάγκες για μια μακρόπνοη στρατηγική και, πριν από όλα, η ανάγκη για ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανασυγκρότησης και οικολογικής θωράκισης της χώρας.

Για μας, για το Συνασπισμό της Ριζοσπαστικής Αριστεράς, οι αγώνες για την υλοποίηση ενός τέτοιου σχεδίου, αλλά και για την απόκρουση των νέων επιδρομών στο εισόδημα και τα δικαιώματα των εργαζομένων, των νέων και των γυναικών, θα είναι ο μεγάλος πρωταγωνιστής των μετεκλογικών εξελίξεων. Η εκλογική ενίσχυση του ΣΥΡΙΖΑ ασφαλώς θα δώσει ώθηση σ' αυτό τον αγώνα και σ' αυτή την προοπτική.

Απουσία κοινωνικού κράτους

του Θανάση Λεβέντη

Το Κράτος Πρόνοιας που δημιουργήθηκε με πολύχρονους σκληρούς αγώνες και ποταμούς αίματος των εργαζομένων όλου του κόσμου, υφίσταται τα τελευταία χρόνια συστηματική και μεθοδευμένη υπονόμευση τόσο στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες όσο και στην Ελλάδα, που ούτως ή άλλως δεν ήταν σε εξαιρετική άνθηση. Στο πλαίσιο της νεοφιλελεύθερης πολιτικής που έχει θεοποιήσει την οικονομία της αγοράς και του κέρδους, επιτεύγματα όπως η εργασία και η προστασία των εργαζομένων, η κοινωνική ασφάλιση, οι συντάξεις, η δωρεάν υγεία, παιδεία, πρόνοια απειλούνται άμεσα είτε με πλήρη κατάργηση, είτε με δραστικό περιορισμό.

Με τον τρόπο αυτό οι κοινωνικές αδικίες και ανισότητες μεγαλώνουν. Όλο και μεγαλύτερες ομάδες του πληθυσμού δυσκολεύονται ή και αδυνατούν να έχουν πρόσβαση στα κοινωνικά αγαθά και οδηγούνται στο περιθώριο, την πείνα και την εξαθλίωση. Το φαινόμενο της πάμπλουτης Αμερικής όπου ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού έχει μετατραπεί σε κοινωνικούς παρίες επεκτείνεται με γοργούς ρυθμούς και στην Ευρώπη. Στη χώρα μας είναι μόνιμη κατάσταση: πάνω από 2,5 εκ. άνθρωποι ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας, ενώ τουλάχιστον 700.000 ζουν κάτω από τα όρια της ακραίας φτώχειας, δηλ. κυριολεκτικά λιμοκτονούν.

Η ΝΔ συνεχίζοντας και επεκτείνοντας τη νεοφιλελεύθερη πολιτική που ξεκίνησε το ΠΑΣΟΚ πήρε μια σειρά μέτρα που περιορίζουν τα εργασιακά δικαιώματα, τα κοινωνικά αγαθά και το κράτος Πρόνοιας στο σύνολό του. Ψήφισε νόμους που καταστρατηγούν ή και καταργούν το δωρο και τα άλλα εργασια-

κά δικαιώματα. Εφαρμόζει ένα νέο πρότυπο εργασιακών σχέσεων που προωθείται σε όλη την Ευρώπη με την κωδικοποιημένη ονομασία flexicurity (flexibility –ευελιξία– και security –ασφάλεια) με στόχο τη μείωση της ανεργίας. Τις θεωρεί ως νόμιμες και κανονικές μορφές απασχόλησης, ενώ μέχρι σήμερα αντιμετωπίζονταν ως εξαιρέσεις, όπως: μερική απασχόληση, συμβάσεις ορισμένου χρόνου, ενοικίαση εργαζομένων και αδήλωτη εργασία, με σκοπό την κατάργηση της πλήρους, νομικά προστατευόμενης απασχόλησης. Μοιράζει έτσι μια θέση εργασίας σε δύο. Μπορεί και να διπλασίασε έτσι τις θέσεις εργασίας, ελαττώνοντας όμως αντίστοιχα στο μισό το μισθό. Και μπορεί να κομπορημονεί μετά ότι ελάττωσε την ανεργία.

Τα κατώτερα ημερομίσθια φθάνουν σήμερα στα 29 ευρώ και ο κατώτερος μισθός στα 657 ευρώ, ενώ όσον αφορά τις συντάξεις το 66% των συνταξιούχων αμείβεται με συντάξεις κάτω των 600 ευρώ και το 49% των αγροτών με 300.

Για τους νέους τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα αφού, εκτός της δυσκολίας να βρουν εργασία –η ανεργία στους νέους ξεπερνά το 25%–, πληρώνονται λιγότερο, τους υποχρεώνουν σε περίοδο προσαρμογής ενός και πλέον χρόνου χωρίς ασφαλιστικές εισφορές (Κράτους και εργοδότη) με μειωμένες έτσι και τις δυνατότητες σύνταξης. Οι νέοι πολλές φορές κάτω από το φόβο της ανεργίας και της επιβίωσης ξεχνάνε τα πτυχία που έχουν, τα εργασιακά και ασφαλιστικά τους δικαιώματα και δουλεύουν κάτω από τριτοκοσμικές και απαράδεκτες συνθήκες.

Ο στόχος λοιπόν της «ελαστικής εργασίας» δεν είναι να αντιμετωπίσει την ανεργία, αλλά να εξουδετερώσει την πλήρη απασχόληση.

Επιπλέον η κυβέρνηση άνοιξε το φά-

κελο ασφαλιστικό εισάγοντας ρυθμίσεις που στόχο έχουν να περάσουν τα αποθεματικά των ταμείων στην κεφαλαιαγορά και να κατευθύνει ακόμη περισσότερο τα ταμεία στη λογική της αύξησης του επενδυτικού κινδύνου και της κερδοσκοπίας

ΥΓΕΙΑ – ΠΡΟΝΟΙΑ

Η υγεία αποτελεί υπέρτατο κοινωνικό αγαθό και βασικό ανθρώπινο δικαίωμα. Η Πολιτεία είναι υποχρεωμένη να προσφέρει δωρεάν και ισότιμα σε όλους τους πολίτες της υψηλού επιπέδου και σύγχρονες υπηρεσίες υγείας.

Βάση των υπηρεσιών υγείας πρέπει να είναι η πρόληψη, η οποία προϋποθέτει την πλήρη ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας που στη χώρα μας είναι υποτυπώδης. Αυτό απαιτεί ένα πλήρες δίκτυο Περιφερειακών Ιατρείων, Κέντρων Υγείας Νοσοκομείων, Κέντρων Αποκατάστασης και Πρόνοιακών Ιδρυμάτων με τις απαραίτητες υποδομές, πλήρως στελεχωμένων με το ανάλογο εξειδικευμένο προσωπικό και εξοπλισμένο με όλα τα σύγχρονα διαγνωστικά και θεραπευτικά μέσα.

Η τριτοκοσμική κατάσταση στο υγειονομικό μας σύστημα αποτελεί διαπίστωση και του αρμόδιου υπουργού Υγείας κ. Αβραμόπουλου. Το ΕΣΥ καθημερινά φθίνει, καταρρέει. Η ανάπτυξη των υπηρεσιών υγείας σήμερα εμφανίζει μεγάλες ανισότητες όχι μόνο ανάμεσα στο Κέντρο και την Περιφέρεια, αλλά και μεταξύ των διαφόρων περιοχών της ίδιας της πρωτεύουσας. Τα νοσοκομεία έχουν άνιση κατανομή και αντίστοιχα προβλήματα ιδίως έλλειψη νοσηλευτικού προσωπικού, που αποτελεί και την αχίλλειο πτέρνα του

Ο Θ. Λεβέντης είναι βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ, υποψήφιος στο υπόλοιπο Αττικής.

υγειονομικού μας συστήματος. Το 30-50% των οργανικών θέσεων των υγειονομικών μονάδων της χώρας παραμένουν κενές. Το υγειονομικό μας σύστημα εξακολουθεί να παραμένει ιατροκεντρικό και νοσοκομειακοκεντρικό και συνολικά δυσλειτουργικό και ανεπαρκές.

Οι δημόσιες δαπάνες για την υγεία είναι οι χαμηλότερες στην Ευρώπη των 27 -μόλις το 2,6% του ΑΕΠ ή το 6% των δαπανών του κρατικού προϋπολογισμού, με μέσο κοινοτικό όρο το 13,6%. Χρειάζεται τουλάχιστον υπερδιπλασιασμός των δημόσιων δαπανών, όπως ζητεί και ο Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς. Ο ιδιωτικός τομέας απορροφά πάνω από το 50% του συνόλου των δαπανών υγείας -με την αύξηση του ΑΕΠ κατά 25%, όπως διακηρύχθηκε, οι ιδιωτικές δαπάνες πρέπει να ανέρχονται σήμερα στο 57%, με τάση περαιτέρω αύξησης.

Η ανεπάρκεια του συστήματος και η κακή ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών υποχρεώνει τους πολίτες να στραφούν μαζικά προς τον ιδιωτικό τομέα ή την παραοικονομία του δημόσιου τομέα.

Η πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας για να αναπτυχθεί και λειτουργήσει αποτελεσματικά και να προσφέρει τις αντίστοιχες υπηρεσίες ισότιμα σε όλους απαιτεί τη δημιουργία *Ενιαίου Φορέα Υγείας*, ο οποίος θα συγκεντρώνει σε ενιαίο σύνολο τους κλάδους υγείας των εκατοντάδων αναποτελεσματικών, σε μεγάλο ποσοστό Ταμείων.

Η κυβέρνηση της Ν.Δ. διακηρύσσει συχνά ότι στηρίζει το δημόσιο σύστημα υγείας, αλλά στην πράξη συστηματικά το υπονομεύει, πρακτική που είχε ξεκινήσει ήδη από το ΠΑΣΟΚ. Ήδη και μέσα στα νοσοκομεία έχουν εκχωρηθεί μεγάλοι τομείς της δημόσιας υγείας στον ιδιωτικό κεφάλαιο (φύλαξη, σίτιση, καθαριότητα, τεχνικές υπηρεσίες, οικονομικές υπηρεσίες, κ.λπ.) και η εκχώρηση συνεχίζεται.

Τα Προνοιακά Ιδρύματα της χώρας βρίσκονται σε άθλια κατάσταση, από έλλειψη πόρων, εξοπλισμού και κυρίως τεράστια κενά σε εξειδικευμένο ή άλλο προσωπικό. Κραυγαλέο παρά-

δειγμα αυτό των Λεχαινών, όπου 28 παιδιά με νοητικά και άλλα προβλήματα έχουν χάσει τη ζωή τους από το 1988, δύο μέσα στον τελευταίο χρόνο από κατάποση ξένων σωμάτων.

ΠΑΙΔΕΙΑ

Συνολικά, εκείνο που κυριαρχεί στο εκπαιδευτικό τοπίο είναι μια αντιλαϊκή και αντιδημοκρατική εκπαιδευτική πολιτική, νεοφιλελεύθερης έμπνευσης, που δεν υπηρετεί τις ανάγκες του ελληνικού λαού και της νεολαίας. Δεν αναβαθμίζει την παρεχόμενη εκπαίδευση, αλλά επιτείνει και οξύνει τις ανισότητες στον τομέα της μόρφωσης. Το φάσμα της ολοένα εντεινόμενης ιδιωτικοποίησης της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες της είναι παραπάνω από ορατό.

Τα ποσοστά της scho-

του Δημήτρη Πετσετίδη

λικής διαρροής εξακολουθούν να είναι ανησυχητικά. Ο δείκτης του αναλφαβητισμού, ακόμη και στους μαθητές που τυπικά ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση, είναι αρκετά υψηλός (λειτουργικός αναλφαβητισμός). Σύμφωνα με τη Γ.Γ. Νέας Γενιάς, μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων πολιτών, που προσεγγίζει το 50%, έχουν σοβαρές αδυναμίες σε μια τουλάχιστον από τις πιο βασικές δεξιότητες του εγγράμματου πολίτη, όπως η ανάγνωση, η γραφή και η αριθμητι-

κή. Πολλοί περισσότεροι είναι εκείνοι που δεν μπορούν να χειριστούν τις νέες τεχνολογίες (ψηφιακός αναλφαβητισμός).

Οι στοιχειώδεις προϋποθέσεις για τη λειτουργία των σχολείων, των οποίων η κάλυψη σε άλλες χώρες θεωρείται αυτονόητη, στην Ελλάδα δεν διασφαλίζονται αφού ο δαπάνες για την εκπαίδευση είναι καθηλωμένες μόνιμα στο 3% του ΑΕΠ όταν ο μέσος όρος στην Ε.Ε. είναι τουλάχιστον 5%.

Η πολιτική της καθήλωσης των εκπαιδευτικών δαπανών οδηγεί στη διατήρηση της διπλής βάρδιας σε πολλά σχολεία, στην αδυναμία λήψης μεταρρυθμιστικών μέτρων, τελικά στη διαιώνιση μιας υποβαθμισμένης εκπαίδευσης.

Επιβεβαιώνεται έτσι ότι το εκπαιδευτικό σύστημα τελικά εξακολουθεί να αναπαράγει και να ενισχύει τις μορφωτικές ανισότητες, δημιουργώντας έτσι άνισους όρους στη συμμετοχή των πολιτών στα κοινωνικά αγαθά.

Η κατάσταση ασφαλώς θα επιδεινωθεί πολύ με την ενδεχόμενη αναθεώρηση του άρθ. 16 και την ιδιωτικοποίηση της Ανώτατης Παιδείας.

Το ανοιχτό, δημόσιο και δωρεάν «χωρίς σύνορα», σχολείο -που αγκαλιάζει όλα τα παιδιά και προωθεί τις ίσες ευκαιρίες- και το δημόσιο, αναβαθμισμένο πανεπιστήμιο -που παρέχει σύγχρονη, κριτική και δημιουργική γνώση στην υπηρεσία της ειρήνης, της προόδου, της κοινωνικής δικαιοσύνης- είναι βασικά στοιχεία του οράματος της ελληνικής κοινωνίας. Είναι ώριμα κοινωνικά αιτήματα, είναι τα δικά μας αιτήματα, για τα οποία αγωνιζόμα-

στε μέσα και έξω από τη Βουλή. Είναι η απάντησή μας στο «ανταγωνιστικό-επιχειρηματικό» σχολείο, στο επιχειρηματικό πανεπιστήμιο, που ευαγγελίζονται οι εκφραστές των συμφερόντων της οικονομικής ολιγαρχίας.

Οι προσδοκίες των ανθρώπων από ένα τόσο μίζερο πολιτικό σκηνικό έχουν πλέον μειωθεί στο ελάχιστο. Γι' αυτό πιστεύουμε ότι έχει έρθει η ώρα των μεγάλων κοινωνικών αγώνων και της ισχυρής Αριστεράς.

Καραμανλής Η πορεία μιας ναρκοθετημένης

του Βασίλη Ζήση

Άμυνας Σπήλιο Σπηλιωτόπουλο και το ανόητο περιβάλλον του και αφετέρου με το νέο σύστημα εξουσίας που εγκαθιδρύεται τότε περί το Μαξίμου με τη συμμετοχή κορυφαίων υπουργών της κυβέρνησης. Των ίδιων που λειτούργησαν όλα αυτά τα χρόνια και συνεχίζουν σήμερα να λειτουργούν «αντ' αυτού».

ΠΩΣ ΑΡΧΙΣΕ Η ΥΠΟΓΕΙΑ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΖΟΡΜΠΑ

Στις 11/3/2005 συνεκλήθη μυστικά η «διυπουργική επιτροπή για την αμυντική βιομηχανία», προκειμένου να αποφασίσει την απευθείας ανάθεση μεγάλων συμβάσεων παρουσία των ενδιαφερομένων επιχειρηματιών. Ούτε στην Ουγκάντα του Αμίν Νταντά να ζούσαμε! Εκτός του κ. Σπηλιωτόπουλου, παρόντες στη μυστική σύσκεψη ήταν και δύο από τους κατεξοχήν σημερινούς πολέμιους του κ. Ζορμπά για το περίφημο πόρισμα των ομολόγων, ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας Γ. Αλογοσκούφης και ο υπουργός Ανάπτυξης Δ. Σιούφας. Παρούσα και η οικονομική σύμβουλος του πρωθυπουργού και υποψήφια Επικρατείας σήμερα της ΝΔ κ. Ελένη Λουρή, η οποία πριν καλά καλά αρχίσει η σύσκεψη επέπληξε τους παρόντες λέγοντας: «Ακόμα να υπογραφεί η σύμβαση του Γερμανού;» –αναφερόταν στην πρόταση του γνωστού επιχειρηματία για την κατασκευή οπλικών συστημάτων υποβρυχίων.

Έκπληκτος ο παριστάμενος, ως εξ αρμοδιότητος, Ζορμπάς, διαφώνησε λέγοντας ότι «η σύμβαση δεν μπορεί να υπογραφεί, επειδή έχει δημιουργηθεί θέμα ασφαλείας και πιστοποίησης της τορπίλης». Αυτό όμως δεν πτόησε καθόλου τον κ. Αλογοσκούφη ο οποίος είπε το εξής καταπληκτικό, αναφερόμε-

Η πορεία των σχέσεων του Κωνσταντίνου Καραμανλή με τον Γεώργιο Ζορμπά συμπυκνώνει, θα έλεγε κανείς, την πορεία των σχέσεων αυτής της κυβέρνησης με τη διαπλοκή και τη διαφθορά. Πριν το 2004, ο κ. Ζορμπάς (και μερικοί πολύ λίγοι άλλοι δικαστές) πρόσφεραν στη ΝΔ με τα πορίσματα και τις παρεμβάσεις τους ένα ηθικό πλεονέκτημα που διαφορετικά δεν θα μπορούσε να αποκτήσει ποτέ ένα κόμμα που όπως αποδείχθηκε έχει ασφυκτικούς δεσμούς με τη διαπλοκή. Επί κυβέρνησης της ΝΔ όμως έγιναν εμπόδιο στην εγκαθίδρυση του νέου συστήματος εξουσίας και ως εκ τούτου αποδιοπομπαίοι τράγοι.

Ο Γ. Ζορμπάς δεν έτρεφε πολιτικές φιλοδοξίες. Το μόνο που τον ενδιέφερε ήταν η υστεροφημία του και η συγγραφή, όταν θα περνούσε στη σύνταξη, ενός βιβλίου για τα γεγονότα του 1922, καθώς η ιστορία είναι το δεύτερο μεγάλο πάθος της ζωής του. Τον έπεισε όμως ο ίδιος ο Κ. Καραμανλής να συστρατευθεί στον «αγώνα κατά της διαπλοκής», επειδή χρειαζόταν το κύρος και τη νομομάθειά του. Αρχικά ο κ. Καραμανλής τον προόριζε για το υπουργείο Δικαιοσύνης, λες και ήξερε από τότε το σάλο που θα ξεσπούσε με τα παραδικαστικά κυκλώματα. Αντέδρασαν όμως έντονα άλλοι παράγο-

ντες της δικαιοσύνης, οι ίδιοι που έγιναν αργότερα αφορμή για πολλά δεινά της κυβέρνησης στο χώρο αυτό. Έτσι ο δυστυχής (για όσα έμελλε να πάθει) τέως εισαγγελέας του Αρείου Πάγου τοποθετήθηκε στη θέση του γ.γ. Εξοπλισμών του υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Η αποστολή του ήταν διπλή: να προετοιμάσει το υλικό για την εξαγγελθείσα κάθαρση στις προμήθειες των Ενόπλων Δυνάμεων και να προστατέψει τον πρωθυπουργό από τις αναμενόμενες λοβιτούρες των πειναλέων γαλάζιων παιδιών και προμηθευτών.

Εκεί όμως ήρθε πολύ γρήγορα σε σύγκρουση, αφενός με τον τότε υπουργό

Ζορμπάς εξαρχής σχέσης

νος στον παρόντα επιχειρηματία: «Αρχή είναι ακόμα, θα μάθει, ας ξεκινήσουμε και βλέπουμε». Αργότερα, ο εν λόγω επιχειρηματίας, πολύ γνωστός ήδη στο πανελλήνιο από τις τηλεοπτικές διαφημίσεις του, θα γίνει περισσότερο γνωστός όταν η αγορά της ομώνυμης αλυσίδας του από τον ΟΤΕ θα χαρακτηριστεί ως «σκάνδαλο». Ποιος ελέγχει τον ΟΤΕ; Ο κ. Αλογοσκούφης φυσικά.

Κάπως έτσι άρχισε ο ακήρυκτος πόλεμος μεταξύ του Ζορμπά και του νέου συστήματος εξουσίας που εγκαθιδρύθηκε μετά τις εκλογές του 2004. Ο πόλεμος αυτός συνεχίστηκε και όταν τοποθετήθηκε στην Αρχή για το Βρώμικο Χρήμα, καθώς ο κ. Αλογοσκούφης ήταν εκείνος που δεν τον ήθελε εκεί με τίποτα και άρχισε από την πρώτη στιγμή να τον υπονομεύει και να του δημιουργεί προβλήματα. Ο κ. Αλογοσκούφης, σε στενή συνεργασία με τον κ. Ρουσόπουλο, ήταν πάλι αυτός που οργάνωσε την κυβερνητική αντεπίθεση στο πόρισμα Ζορμπά διαπράττοντας τη μια γκάφα μετά την άλλη. Και όταν η κυβέρνηση, προκειμένου να θεμελιώσει την άποψη Κολιοκώστα ότι το πόρισμα δεν ήταν «σύννομο», συγκάλυψε τους «10» της Ανεξάρτητης Αρχής για να διαφωνήσουν με τον Ζορμπά, στην ενορχηστρωμένη αντίδρασή τους πρωτοστάτησαν οι κ. Παπαθανασίου και Χάντζιος, δύο κομματικά στελέχη που ανήκουν στο στενό περιβάλλον των κ. Αλογοσκούφη και Σιούφα αντίστοιχα.

ΜΕΤΑΜΑΞΕΙΣ

Πραγματικός στόχος του νέου συστήματος εξουσίας που εγκαθιδρύθηκε μετά τις εκλογές του 2004 δεν ήταν η τιμωρία του «συστήματος ΠΑΣΟΚ», αλλά η αντικατάστασή του από ένα νέο και γαλάζιο σύστημα διαπλοκής. Έτσι,

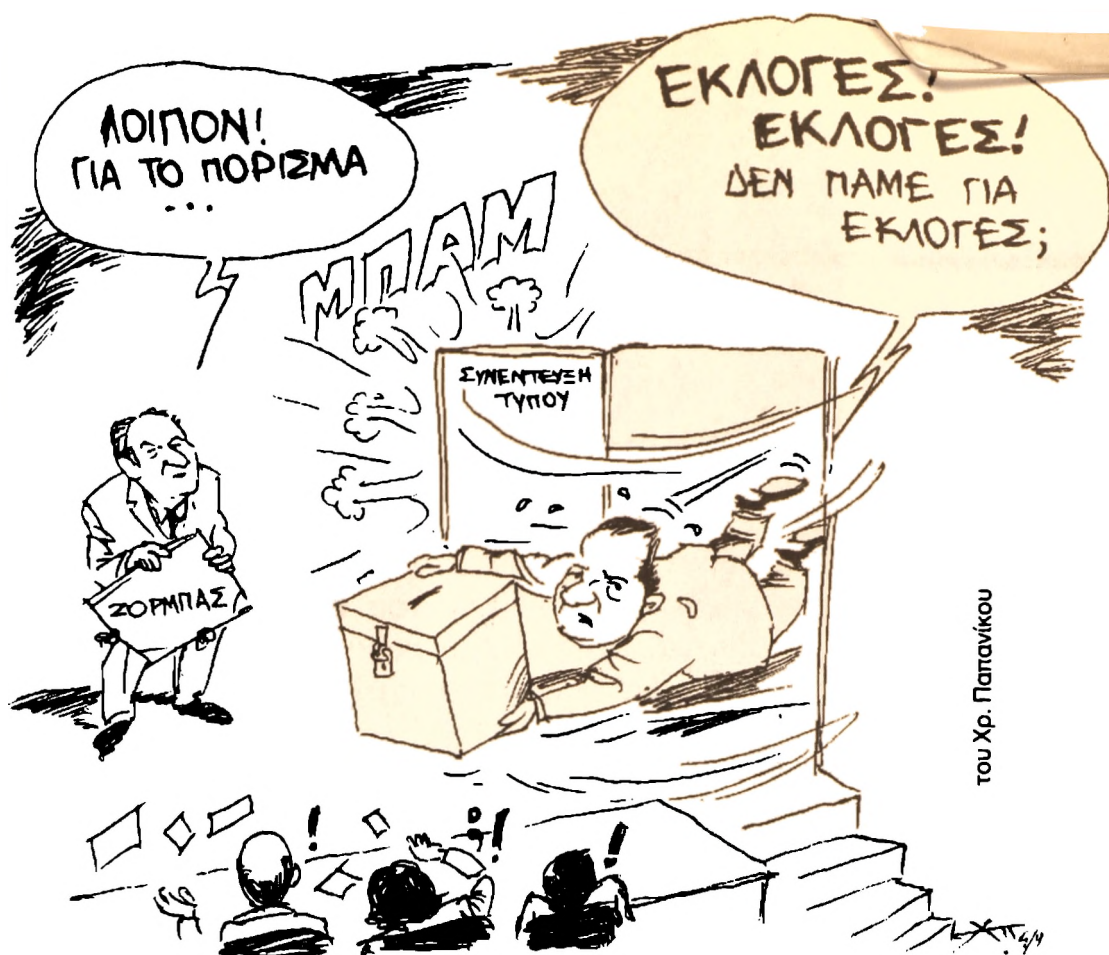

η υπόθεση του «βασικού μετόχου» δεν ήταν μια ακόμα «κυβερνητική αποτυχία», αλλά μια κίνηση που αποσκοπούσε στην υποταγή των «εθνικών προμηθευτών» του ΠΑΣΟΚ στους νέους επικυρίαρχους της πολιτικής ζωής. Έτσι, η εξαγγελθείσα κάθαρση στα σκάνδαλα του ΠΑΣΟΚ, έπρεπε να ματαιωθεί επειδή καμιά κυβέρνηση δεν μπορεί να κάνει δουλειές όταν κλείνει στη φυλακή εκείνους που λάδωναν την προηγούμενη. Ιδίως όταν η ίδια είναι ανίκανη και έχει ανάγκη την εμπειρία των προηγούμενων στα πράγματα αυτά.

Για να υλοποιηθούν όμως οι παραπάνω στόχοι έπρεπε να απομακρυνθούν από την κυβέρνηση, να περιθωριοποιηθούν και στην ανάγκη να γελοιοποιηθούν ως «γραφικοί» εκείνοι στους οποίους στηρίχθηκε η ΝΔ για να ανέβει στην εξουσία. Δεν θυσιάστηκε μόνο ο Ζορμπάς στην βρώμικη αυτή επιχείρηση. Θυσιάστηκαν και πολλοί άλλοι, όπως εκείνος ο γνωστός συνδικαλιστής του ΟΣΕ που πήγε στο Μαξίμου για να καταγγείλει σκάνδαλα και την επομένη βρέθηκε στο... πειθαρχικό της Ρηγίλλης. «Γιατί ασχολείσαι εσύ με αυτά»

ήταν η μόνιμη απάντηση του Μαξίμου σε όσους αφελείς δεν είχαν ακόμα καταλάβει τι γινόταν και ανέφεραν σκάνδαλα, πιστεύοντας ότι έκαναν το κομματικό καθήκον τους. Όμως ένα σύστημα εξουσίας θέλει καιρό για να εγκαθιδρυθεί. Δεν σπήνεται έτσι, άτσαλα και βιαστικά. Γι' αυτό είδαμε σε αυτά τα τριάντισι χρόνια τον τόπο να συγκλονίζεται από μεγάλα σκάνδαλα και την κυβέρνηση να μην μπορεί να χειριστεί τις αλλεπάλληλες κρίσεις. Άραγε, πόσο θα κρατούσαν στην εξουσία, αν στη θέση του αρχηγού του ΠΑΣΟΚ δεν βρισκόταν ένας τόσο ανεπαρκής ηγέτης;

Τι έκαναν όταν η κατάσταση έφτασε στο απροχώρητο στο υπουργείο Άμυνας, εξαιτίας των λαθών του Σπήλιου και της σύγκρουσής του με το νέο σύστημα εξουσίας; Φρόντισαν να απαλλαγούν και από τους δύο, επειδή και οι δύο αποτελούσαν εμπόδιο, για διαφορετικούς λόγους ο καθένας. Το πρόσημα ήταν ότι έπρεπε να «τηρηθούν ισορροπίες». Έτσι ο πρωθυπουργός έστειλε τον μεν Σπήλιο στο σπίτι του, τον δε Ζορμπά στη σημερινή του θέση. «Τιμώρησε» δηλαδή εξίσου έναν

υπουργό που υπέπεσε σε πολλά και κατηγορήθηκε για περισσότερα και έναν άνθρωπο που όχι μόνο δεν υπέπεσε σε κανένα αμάρτημα, αλλά που ο ίδιος ο Κ. Καραμανλής τον έπεισε να μπει στην κυβέρνηση και τον άφησε απροστάτευτο σε έναν βρώμικο πόλεμο, στον οποίο δεν ήταν συνηθισμένος ούτε μπορούσε να χειριστεί. Τελικά, οι εμπνευστές της κατά Ζορμπά εκστρατείας το μόνο που κατάφεραν ήταν να στερήσουν από τον Καραμανλή και το τελευταίο ηθικό πλεονέκτημα που διέθετε. Ο κ. Σπηλιωτόπουλος απολαμβάνει τώρα το πολυτελές κότερό του (αξίας εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ), ενώ ο κ. Ζορμπάς συνεχίζει να ζει σε ένα δωράκι στην Καλλιθέα, ίδιος και απαράλλακτος με πριν.

Ο ΠΡΟΘΑΛΑΜΟΣ ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΙΑΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΕΠΑΛΞΗ

Ο Γ. Ζορμπάς γνώριζε εξ αρχής ότι η θέση του προέδρου της Εθνικής Αρχής για την Καταπολέμηση Εγκληματικών Εσόδων ήταν ο προθάλαμος για μια τιμητική αποστρατεία. Κανονικά, θα έπρεπε να είχε παραιτηθεί από τότε, αλλά δεν το έπραξε «για να μην κάνει ζημία στον Καραμανλή» τον οποίο συνεχίζει να εκτιμά. Έτσι «αγύριστο κεφάλι» όπως ήταν ανέκαθεν, έδωσε μάχη για να συγκροτήσει την Αρχή και να την κάνει να λειτουργήσει, έχοντας αντιμέτωπο τον κ. Αλογοσκούφη που κατέφευγε σε μικρότητες για να τον σταματήσει: Δεν ενέκρινε τα απαραίτητα κονδύλια λειτουργίας, καθυστέρωσε να εγκρίνει τις απαραίτητες αποσπάσεις, οι υπάλληλοι πλήρωναν από την τσέπη τους τη γραφική ύλη. Ούτε καρέκλες δεν είχαν να καθίσουν τους πρώτους μήνες στα γραφεία της Αρχής. Τελικά, αποδείχθηκε πως υπάρχει ακόμα Θεός στον τόπο αυτό. Κανείς δεν περίμενε ότι θα ξέσπαγε το σκάνδαλο των ομολόγων και ότι ο Γ. Ζορμπάς θα αναλάμβανε την αναζήτηση του βρώμικου πολιτικού χρήματος που αδιαμφισβήτητα πλέον έρρευσε προς συγκεκριμένες κατευθύνσεις.

Τους πρώτους μήνες, η έρευνα Ζορμπά για το ομόλογο του ΤΕΑΔΥ σημάδεύτηκε από απίθανες παρεμβάσεις του υπουργού Εθνικής Οικονομίας Γ. Αλογοσκούφη, στις οποίες και οφείλεται κυρίως η καθυστέρηση στην επιβολή του πορίσματος. Ήταν τόσο μεγάλος ο φόβος στο υπουργείο Οικονομικών από τις έρευνες Ζορμπά που συγκαλούσαν συσκέψεις καθημερινά για την αντιμετώπισή του. Στην αρχή, η γραμμή ήταν οι μάρτυρες και οι εμπλεκόμενοι να επικαλούνται «πολιτική κάλυψη» προκειμένου να φοβηθούν ο Ζορμπάς και οι ανακριτικοί υπάλληλοι. Όταν όμως, λόγω κυρίως των συγκρουόμενων συμφερόντων, η γραμμή αυτή δεν έπιασε, άρχισαν να επιστρατεύουν τις ανοικτές απειλές —όπως εκείνος ο διοικητής ταμείου που έκανε λόγο για αποστολή... μπράβων. Τελικά, αντιμέτωποι με τις σαφείς ποινικές ευθύνες τους και όταν κατάλαβαν ότι δεν μπορεί να υπάρξει «πολιτική κάλυψη», οι μάρτυρες άρχισαν να καταρρέουν ο ένας μετά τον άλλο και να μιλάνε για βαλίτσες και άλλα. Κατόπιν αυτών, η υποβολή του πορίσματος ήταν μονόδρομος για τον Γ. Ζορμπά.

Είναι πλέον ευρέως γνωστό από τον Τύπο ότι το πόρισμα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν πολιτικές ευθύνες και βάσιμες ενδείξεις για μαύρο χρήμα που έρρευσε σε συγκεκριμένο κόμμα, δηλαδή στη ΝΔ. Όμως, αυτές οι εκτιμήσεις δεν συνοδεύονται ακόμα από συγκεκριμένα ονόματα, αφού εκκρεμεί το άνοιγμα συγκεκριμένων λογαριασμών και θα ακολουθήσει και δεύτερο πόρισμα. Αυτό σημαίνει ότι, αν η κυβέρνηση δεν πανικοβαλλόταν, αν κάποιοι δεν ενεργούσαν για να εκθέσουν τον Κ. Καραμανλή και αν δεν

έκαναν τις απίστευτες γκάφες που διέπραξαν, το πόρισμα ενδεχομένως δεν θα προκαλούσε και, αργά ή γρήγορα, θα χανόταν μέσα στη γενικότερη προεκλογική διαμάχη.

Μόνη της όμως η κυβέρνηση το ανέδειξε σε μείζον προεκλογικό

θέμα, αφού το διέρρευσε πρώτη, όταν το ΠΑΣΟΚ δεν ήξερε καν ότι είχε υποβληθεί —αυτό είναι εντελώς διασταυρωμένο, αφού στη Χ. Τρικούπη πληροφορήθηκαν έκπληκτοι την υποβολή του πορίσματος από δημοσιογράφους.

Το πρώτο μεγάλο λάθος της κυβέρνησης ήταν ένα δημοσίευμα του ΑΠΕ, την Παρασκευή 10/8 που ανέφερε ότι το πόρισμα υπεβλήθη στην Εισαγγελία Πλημμελειοδικών, αλλά «δεν εντοπίζει πολιτικές ευθύνες», ενώ τις προσδιόριζε σαφώς. Η ίδια γραμμή επαναλήφθηκε στα φιλοκυβερνητικά φύλλα της επομένης (11/8). Βγήκε όμως την επόμενη ημέρα το Έθνος και αποκάλυψε ότι όχι μόνο το πόρισμα αναφερόταν σαφώς σε πολιτικές ευθύνες, αλλά και ότι η υπογραφή της σχετικής υπουργικής απόφασης δεν ήταν σύννομη. Έτσι η κυβέρνηση συνελήφθη ψευδόμενη και έγινε το έλα να δεις.

Ποια θα ήταν άραγε η αντίδραση των άλλων κομμάτων αν η κυβέρνηση δήλωνε πρώτη ότι «υπάρχουν πολιτικές ευθύνες, αλλά δεν προσδιορίζονται ακόμα» και «όποιος ευθύνεται θα πάει φυλακή»; Όπως έκανε δηλαδή ο ίδιος ο Καραμανλής, με μεγάλη καθυστέρηση, στην συνέντευξή του στην *Καθημερινή*, της περασμένης Κυριακής (2/9/07); Είναι βέβαιο ότι στην περίπτωση αυτή η κυβέρνηση θα διέθετε ένα μεγάλο πλεονέκτημα και δεν θα ξεσπούσε ο σάλος που ξέσπασε. Όμως είπε ψέματα και την πάτησε. Αποδεικνύεται δηλαδή για μια ακόμα φορά ότι το περίφημο «επικοινωνιακό επιτελείο» της κυβέρνησης είναι μόνο για τα εύκολα.

Ο Γ. Ζορμπάς δεν είναι πολιτικός, ούτε τρέφει πολιτικές φιλοδοξίες. Κι αυτά που διέδιδε η κυβέρνηση περί φιλο-

δοξιών του για το ψηφοδέλτιο Επικρατείας είναι ντροπή. Το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι η υστεροφημία του και το νομικό και δικονομικό έργο του. Γι' αυτό και διέπραξαν το δεύτερο τεράστιο λάθος με την παρέμβαση Κολιοκώστα, που του επέστρεψε το πόρισμα ως... «μη σύννομο», επειδή δεν συνοδεύεται τάχα από τις υπογραφές των άλλων δέκα μελών της Αρχής. Κτύπησαν δηλαδή τον Ζορμπά στο μόνο που τον πονάει, τη νομική του κατάρτιση και επάρκεια, επειδή και ένας πρωτοετής φοιτητής της Νομικής γνωρίζει ότι η ανάκριση είναι «μυστική» και ως εκ τούτου δεν μπορεί να είναι πολυπρόσωπη. Γι' αυτό και στη συνέχεια χάθηκε κάθε έλεγχος.

ΠΟΙΟΙ ΜΕΘΟΔΕΥΣΑΝ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ;

Τα δύο αυτά μεγάλα λάθη μόνο με μια εκτίμηση εξηγούνται: Η κυβέρνηση αντέδρασε έντονα και σπασμωδικά, επειδή φοβάται όσα ενδεχομένως κρατάει στο συρτάρι του ο Ζορμπάς και όσα μπορεί να αποκαλυφθούν στη συνέχεια. Και επειδή γνωρίζουν οι υπεύθυνοι ότι υπάρχουν πολιτικές ευθύνες που δεν μπορούν πλέον να συγκαλυφθούν.

Αλλά, διέπραξε πράγματι «γκάφα» ο κ. Κολιοκώστας; Είναι δυνατόν ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Εφετών να μη γνωρίζει τις διατάξεις του νόμου περί μυστικότητας της ανάκρισης; Η εκτίμηση έγκυρων νομικών κύκλων είναι ότι κάθε άλλο παρά περί «γκάφας» πρόκειται, αφού και ο κ. Κολιοκώστας είναι ένας πολύ καλός γνώστης της δικονομίας. Οι ίδιοι κύκλοι υποστηρίζουν ότι ο κ. Κολιοκώστας δεν είχε καμία αρμοδιότητα σχετικά με το πόρισμα και ότι μόνο το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο μπορούσαν να αποφασίσουν για την τύχη του. Αυτό σημαίνει ότι ο κ. Κολιοκώστας ήταν υποχρεωμένος να το στείλει στον ειδικό εφέτη – ανακριτή που έχει αναλάβει το ομόλογο του ΤΕΑΔΥ και ο οποίος ήταν ο μόνος που θα μπορούσε να το στείλει στην Βουλή. Όλα έγιναν δηλαδή για να μην πάει το πόρισμα στη Βουλή μετεκλογικά.

Όσο και αν προσπαθεί η κυβέρνηση να πείσει ότι το πόρισμα Ζορμπά δεν έπαιξε κανένα ρόλο στην επίσπευση των εκλογών, δεν πείθει. Ο κ. Καραμανλής ταλαντευόταν μεταξύ 16ης και 21ης Σεπτεμβρίου και τελικά η 16η

«κλείδωσε» για να κλείσει η Βουλή και να μην καταθέσει στην αρμόδια επιτροπή ο κ. Ζορμπάς στις 21/8, όπως είχε από καιρό προγραμματιστεί. Δεν υπάρχει επίσης καμία αμφιβολία ότι η κυβέρνηση γνώριζε το περιεχόμενο του πορίσματος, ήδη από την Παρασκευή 10/8, ημέρα της παράδοσής του στον προϊστάμενο της Εισαγγελίας Πρωτοδικών. Σε χρόνο μηδέν μετά την παράδοσή του στην Εισαγγελία, αντίγραφο του πορίσματος βρισκόταν στα χέρια της κυβέρνησης η οποία άρχισε πρώτη τις επιλεκτικές διαρροές.

Μεταξύ των άλλων, τις κυβερνητικές μεθοδεύσεις «κάρφωσε» άθελά του ο κ. Βουλγαράκης, όταν στις 17/8 μιλώντας στα τηλεοπτικά παράθυρα δήλωνε ότι ο κ. Ζορμπάς δεν κατέθεσε πόρισμα αλλά έκθεση. Την πάτησε, επειδή ο ίδιος ο Ζορμπάς, θέλοντας να ελέγξει πηγές διαρροών, έχει χρησιμοποιήσει λέξεις και όρους κλειδιά. Μία από αυτές τις λέξεις είναι και η λέξη «έκθεση» αντί για «πόρισμα». Άλλα κυβερνητικά στελέχη κάρφωσαν ένοικους του Μαξίμου ότι έκαναν επιλεκτικές διαρροές προκειμένου να πλήξουν συνυποψηφίους τους εκείνες τις ημέρες.

Όποιος φταίει ας πληρώσει για τις αμαρτίες του

Πριν ξεσπάσουν οι καταστροφικές πυρκαγιές η αποδοχή του πορίσματος του Γ. Ζορμπά από την κοινή γνώμη ξεπερνούσε το 75% και η δημοτικότητα του ίδιου είχε φτάσει στα ύψη. Γεγονός που όπως ήταν φυσικό έσπευσε αμέσως να εκμεταλλευτεί το ΠΑΣΟΚ εκθειάζοντας τον κ. Ζορμπά ως «μεγάλο δικαστικό, μεγάλο δικαστή, όπως ήταν παλιά ο Σαρτζετάκης στην υπόθεση Λαμπράκη» (βλ. συνέντευξη Θ. Πάγκαλου στο Έθνος της 2/8). Αυτά οδηγούν τον κ. Ζορμπά στο απυρόβλητο και θα είναι δύσκολο για την κυβέρνηση να τον απομακρύνει –όπως σχεδιάζει– μετά τις εκλογές. Αν το επιχειρήσει μάλλον το αντίθετο από το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα θα επιτύχει.

Τις διαστάσεις που έχει πάρει πλέον το θέμα Ζορμπά φαίνεται να τις αντιλαμβάνεται επιτέλους και ο κ. Καραμανλής, ο οποίος στη συνέντευξή του στην Καθημερινή της Κυριακής (2/9/07) δήλωσε ότι η ιστορία των ομολόγων «είναι μια υπόθεση σοβαρή» και «όποιος φταίει ας πληρώσει για τις αμαρτίες του».

Ο κ. Καραμανλής θα μπορούσε όμως να είχε εμποδίσει την υπόθεση να φτάσει εκεί που έφτασε, αν έβγαινε και έλεγε αυτά τα λόγια εγκαίρως, όταν δημοσιοποιήθηκε το περιεχόμενο του πορίσματος. Και αν έκανε μια απλή, αλλά

πολύ αποτελεσματική κίνηση: Να επισκεπτόταν τον κ. Ζορμπά στο γραφείο του και να τον στήριζε, επειδή ο ίδιος του είχε ζητήσει να τον συνδράμει την επαύριον των εκλογών του 2004. Δεν θα τους «άδειαζε» έτσι όλους; Δεν θα στερούσε από το ΠΑΣΟΚ όλα τα επιχειρήματα που απέκτησε από τις κυβερνητικές γκάφες; Δεν το έκανε όμως και μόνο μια εξήγηση υπάρχει: Το περιβάλλον του δεν τον αφήνει να δει την πραγματικότητα.

Και θα πούμε και κάτι άλλο για να αντιληφθούν όλοι το μέγεθος του προβλήματος ανεξαρτήτως εκλογικού αποτελέσματος, επειδή η σημερινή πραγματικότητα θα είναι χειρότερη την επαύριον της 16ης Σεπτεμβρίου: Ο Ζορμπάς δεν ήταν διατεθειμένος να υποχωρήσει με τίποτα και στην υποβολή του πορίσματος και στα συμπεράσματά του. Για λόγους όμως προσωπικής ηθικής και επειδή πιστεύει στην εντιμότητα του πρωθυπουργού επιχείρησε πολλές φορές να τον προειδοποιήσει για τις διαστάσεις του σκανδάλου που ερευνούσε. Κάθε φορά όμως προσέκρουε στο περιβάλλον του. Προφανώς εκείνο το «τίποτα δεν θα αλλάξει, μετά τις εκλογές», που του έλεγε ο Καραμανλής πριν από τον Μάρτιο του 2004, δεν ίσχυε πλέον. Άλλαξαν πολλά, δυστυχώς.

Μίζες και χοντρά παιχνίδια με το ΤΣΠΕΑΘ

του Βασίλη Ζήση

Νέα στοιχεία που δημοσιεύονται για το ομόλογο του ΤΣΠΕΑΘ δίνουν άλλη διάσταση στην υπόθεση των ομολόγων και επιβεβαιώνουν ότι στην πραγματικότητα πρόκειται περί ενός καλά στημένου κόλπου ασύλληπτων, ακόμα, διαστάσεων. Αποκαλύπτονται επίσης οι ευθύνες της ηγεσίας του υπουργείου Οικονομικών, αλλά και του υπουργείου Δικαιοσύνης, που τεχνηέντως διαχώρισαν το ομόλογο του ΤΕΑΔΥ και το οδήγησαν μόνο του στη δικαιοσύνη για να συσκοτίσουν την ύπαρξη ενός και του αυτού οργανωμένου σχεδίου και να αποπροσανατολίσουν σε ότι αφορά τις σαφείς πλέον πολιτικές ευθύνες.

Νέες διαστάσεις παίρνει, λίγες μόνο ημέρες πριν από την εκλογική αναμέτρηση της 16ης Σεπτεμβρίου η υπόθεση των ομολόγων. Την Τετάρτη (5/9/2007) η εφημερίδα Έθνος αποκάλυψε στοιχεία τα οποία όπως υποστηρίζει «αποκαλύπτουν τις προμήθειες που δόθηκαν για την αγορά του ομολόγου των 130 εκατομμυρίων ευρώ από το Ταμείο Συντάξεως Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών – Θεσσαλονίκης (ΤΣΠΕΑΘ)». Σύμφωνα με την εφημερίδα «το συνολικό ποσό που κατατέθηκε σε επτά τραπεζικούς λογαριασμούς ανέρχεται σε 3.987.000 ευρώ και αποτελεί τις μίζες που έλαβαν όσοι ενεπλάκησαν με διάφορους τρόπους στην αγορά του ομολόγου από τη χρηματιστηριακή εταιρεία «Τρωῦλος». Πέντε καταθέσεις συνολικού ύψους 827.000 φέρεται να έγιναν «σε τρεις προσωπικούς τραπεζικούς λογαριασμούς υψηλού βαθμού παράγοντα του ΤΣΠΕΑΘ, ο οποίος έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην αγορά του δομημένου ομολόγου των 130 εκατομμυρίων ευρώ σε τιμή υψηλότερη κατά 24 ως 33 εκατομμύρια ευρώ, ποσό που ουσιαστικά είναι οι προμήθειες που εισέπραξαν οι πωλητές του ομολόγου».

Η εφημερίδα δημοσιεύει συγκεκριμένα στοιχεία με τραπεζικούς λογαριασμούς, ημερομηνίες και ποσά, αλλά δεν αποκαλύπτει το όνομα του «υψη-

λόβαθμου παράγοντα του ΤΣΠΕΑΘ», που εισέπραξε τη «μίζα». Το ερώτημα είναι γιατί; Δεν το γνωρίζει; Δεν είναι τα στοιχεία επαρκή; Θέλει να σιγοψήσει τη ΝΔ τις λίγες ημέρες που απομένουν μέχρι τις εκλογές; Γιατί βάζει την φωτογραφία του προέδρου του ΤΣΠΕΑΘ κ. Καπράνου, δίπλα σε εκείνη του κ. Ζορμπά; Από πού προέρχονται τα εμβάσματα; Απευθύνονται μόνο σε ένα πρόσωπο;

Υπενθυμίζουμε συνοπτικά την ιστορία του ομολόγου του ΤΣΠΕΑΘ. Στις 6 Ιουλίου 2006 το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους υπέγραψε με την Εμπορική Τράπεζα σύμβαση και για δεύτερο «κρυφό» ομόλογο, 20ετούς διάρκειας. Το ομόλογο αξίας 130 εκατ. ευρώ με κωδικό XS0260349492, εκδόθηκε, όπως και εκείνο του ΤΕΑΔΥ, μυστικά, στο πλαίσιο της κάλυψης των αμυντικών δαπανών, με μη σύννομη ουσιαστικά κυβερνητική απόφαση. Το ομόλογο κατέληξε στις 10/7/2006 στο Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Εφημερίδων Αθηνών – Θεσσαλονίκης (ΤΣΠΕΑΘ), πρόεδρος του οποίου είναι ο κ. Δ. Καπράνος. Ο σχεδιασμός του ομολόγου έγινε από την εταιρεία Caylon του ομίλου της γαλλικής Credit Agricole και η διάθεσή του από την κυπριακή Troilos Securities Ltd. Αναμειγνύονται επίσης η Εμπορική Τράπεζα, η Proton Bank, και η HypoVereinsBank.

Η Τρωῦλος ΚΕΠΕΥ ισχυρίστηκε ότι

εργάστηκε δωρεάν για το ΤΣΠΕΑΘ. Τουλάχιστον αυτό προκύπτει από έγγραφο του Ταμείου, το οποίο αναφέρει πως «δεν κατεβλήθη προμήθεια». Η πραγματικότητα είναι βέβαια άλλη. Έπεσαν μίζες και μάλιστα πολύ μεγάλες. Διαψεύδεται έτσι πανηγυρικά ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας Γιώργος Αλογοσκούφης που έσπευσε να δηλώσει στην Καθημερινή της 15/4/2007 ότι θεωρεί τη συναλλαγή «πολύ επωφελή για το δημόσιο». Πράγματι, ήταν πολύ επωφελής, αλλά όχι για το δημόσιο ούτε για τα ταμεία. Μόνο για κάποιους άλλους, οι οποίοι ήταν πολύ φίλοι κάποιων πολύ υψηλά ισταμένων.

ΓΙΑ ΠΟΙΟΥΣ ΖΗΤΗΣΕ ΑΝΟΙΓΜΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ Ο ΖΟΡΜΠΑΣ.

Η υπόθεση του ΤΣΠΕΑΘ άνοιξε για την Αρχή του κ. Ζορμπά, όταν ομόλογη υπηρεσία ευρωπαϊκού κράτους εντόπισε την ύποπτη διακίνηση μεγάλων χρηματικών ποσών σε συγκεκριμένους τραπεζικούς λογαριασμούς. Έτσι βάσει των στοιχείων που προέκυψαν, η Αρχή του κ. Ζορμπά ζήτησε στις 23 Ιουλίου το άνοιγμα των τραπεζικών λογαριασμών των εξής προσώπων:

Παστελάκος Δ.: Φέρεται ως ο ιθύνων νους πίσω από την Τρωῦλος.

Παστελάκου Ειρήνη: Σύζυγος του προηγούμενου

Μπασπανέλου Ζωή: Στενή συνεργάτιδα του προηγούμενου, η οποία φέρεται επίσης να ελέγχει μαζί του την Τρωῦλος.

Καπράνος Ν.: Πρόεδρος του ΤΣΠΕΑΘ.
Δεσποτόπουλος Ν.: Παιδικός φίλος του κ. Καπράνου, με τον οποίο είχε διορισθεί από τη ΝΔ στο Νοσοκομείο Μεταξά του Πειραιά.

Πατέλη Αικατερίνη: Σύζυγος του προηγούμενου.

Τρουλινός Αριστοτέλης Αντώνης: Μέλος του ΔΣ σε Τρωῦλος και της «Ευ-

ρωπαϊκής Ελληνικής Αναπτυξιακής» που επίσης ελέγχεται από τον κ. Παστελάκο. Όταν η ΝΔ ήταν στην αντιπολίτευση ήταν στέλεχος του Οικονομικού Τομέα της ΝΔ, υπό τους Πέτρο Δούκα και Γιώργο Κουρή που εμπλέκονται άμεσα στην υπόθεση των ομολόγων, ως υφυπουργός και γ.γ. του υπουργείου Οικονομικών. Μετά τις εκλογές του 2004 τοποθετήθηκε στο διοικητικό συμβούλιο του ΟΔΔΥ και στην επενδυτική επιτροπή της θυγατρικής εταιρείας «Διαχείριση Αμοιβαίων Κεφαλαίων», που έχουν συστήσει από κοινού το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και τα ΕΛΤΑ.

Πούλιος Βασίλειος: Φέρεται ως στενός συνεργάτης του Παστελάκου.

Κυριακόπουλος Κ.: Στέλεχος της τράπεζας PROTON.

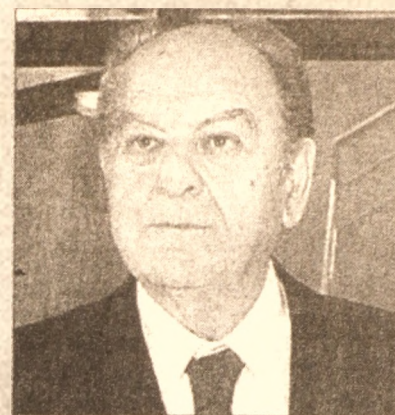
ΥΠΟΓΕΙΕΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Στοιχεία της υπόθεσης ΤΣΠΕΑΘ κυκλοφορούν επί μήνες σε δημοσιογραφικά γραφεία, με την μια ή άλλη μορφή (λογαριασμοί, σχέσεις, μυστικές συναντήσεις κ.λπ.). Και ήταν η αφορμή για να αρχίσει να εκτυλίσσεται ένα υπόγειο πολιτικό και εκδοτικό παιχνίδι, τα νήματα του οποίου μάλλον κινούν άτομα που εμπλέκονται στην υπόθεση και θέλουν να διασφαλίσουν τον εαυτό τους εν όψει των αποκαλύψεων που έρχονται και θα είναι καταγιστικές.

Έχει σημασία να επισημανθεί ότι η πρώτη αποκάλυψη για την «κουμπαριά» του πρωθυπουργού με τον κ. Τρουλινό, έγινε από κυριακάτικη εφημερίδα μεγάλης κυκλοφορίας που λέγεται ότι διάκειται ευνοϊκά προς τον κ. Αλογοσκούφη. Η αλήθεια είναι ότι ο Κ. Καραμανλής μάλλον δεν έχει ξαναδεί τον κ. Τρουλινό από την μέρα που τον πάντρεψε με την κόρη του τότε εκδότη της Καθημερινής κ. Π. Καραγιάννη, στον οποίο έκανε την «χάρη». Όταν λοιπόν βγαίνει πρωτοσέλιδο ένα δημοσίευμα που επιχειρεί να πλήξει τον πρωθυπουργό, αλλά αφήνει στο σκοτάδι τις υπαρκτές και πολύχρονες σχέσεις του κ. Αλογοσκούφη με τον πρόεδρο του Ταμείου, τον κ. Καπράνο, οι σκοπιμότητες είναι προφανείς. Όπως και τα μεγάλα παιχνίδια στην κυβέρνηση, πίσω από τις πλάτες του λαού, που άλλα

Το ΔΣ του ΤΣΠΕΑΘ υπό τον πρόεδρό του Δ. Καπράνο αποφάσισε την αγορά του ομολόγου των 130 εκατ. ευρώ στις 28 Ιουνίου του 2006. Στα χέρια του κ. Γ. Ζορμπά βρίσκονται αποκαλυπτικά ντοκουμέντα για λογαριασμούς και καταθέσεις

ΟΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Το σκάνδαλο με το ομόλογο του ΤΣΠΕΑΘ

Στις 7 Ιουλίου του 2006 εκδόθηκε το 20ετούς διάρκειας ομόλογο το οποίο και αγόρασε το ΤΣΠΕΑΘ τρεις μέρες μετά, στις 10 Ιουλίου, στην ονομαστική τιμή των 130 εκατ. ευρώ. Μάλιστα η αγορά του αποφασίστηκε από το διοικητικό συμβούλιο, υπό τον πρόεδρο κ. Δ. Καπράνο του ΤΣΠΕΑΘ, με τη διαδικασία του επείγοντος στις 28 Ιουνίου του 2006.

Μπήκε στο Ταμείο των δημοσιογράφων σε τιμή 100

μανλή. Ο κ. Καραμανλής τον Αύγουστο του 1998 βάφτισε την κόρη του κ. Τρουλινού. Μάλιστα είναι στέλεχος της Ν.Δ. και πολιτεύτηκε στον Νομό Ρεθύμνου, ενώ συμμετείχε ενεργά στον τομέα Οικονομίας της Ν.Δ., όταν ήταν στην αντιπολίτευση.

Ο κ. Τρουλινός, μετά τις εκλογές του 2004, τοποθετήθηκε στο διοικητικό συμβούλιο του ΟΔΔΥ, όπου παρέμεινε μέχρι το 2005, αλλά και στην επενδυτική επι-

DRESDNER BANK (SCHWEIZ) AG alle Konti betr.			
Von	Ab	Konten-Nr.	Absoluter Holder
17.07.2006	31.07.2006	DRESDNER BANK (SCHWEIZ) AG	8.007.267.0071
20.07.2006	27.07.2006	HBS BANK PLC London	IBAN: GB66MIDL40061639087416
20.07.2006	27.07.2006	MIDLAND BANK PLC Pfraden	IBAN: GB6607100010000001016007130
28.07.2006	30.07.2006	MIDLAND BANK PLC Pfraden	IBAN: GB6607100010000001016007130
28.07.2006	30.07.2006	MIDLAND BANK PLC Pfraden	IBAN: GB6607100010000001016007130
01.08.2006	14.08.2006	MIDLAND BANK PLC Pfraden	IBAN: GB6607100010000001016007130
02.08.2006	30.08.2006	BANK VONTobel Genf	33008

Από το Έθνος της Τετάρτης 5/9/2007: Επάνω ο Δ. Καπράνος και ο Γ. Ζορμπάς και κάτω το τεκμήριο της διακίνησης του λογαριασμού του ομολόγου του ΤΣΠΕΑΘ στην ελβετική DRESDNER BANK.

περίμενε πριν από τρεισήμισι χρόνια.

Έχει επίσης σημασία να σημειωθεί ότι, αν όχι όλοι, ορισμένοι τουλάχιστον από τους εμπλεκόμενους στο ομόλογο του ΤΣΠΕΑΘ ανδρώθηκαν επιχειρηματικά επί ΠΑΣΟΚ. Η «γαλαζοπράσινη» διαπλοκή για την οποία γράφουμε επί τρία χρόνια. Οι έμπειροι και πολύφερνοι καταφερτζήδες του ΠΑΣΟΚ που έσπευσαν να προσφέρουν τις γνώσεις τους και τις υπηρεσίες τους στους άσχετους γαλαζιούς. Το μεγάλο ερώτημα είναι, φυσικά, πώς εμπλέκεται σε όλα αυτά ο δακτυλοδεικτούμενος πλέον κ. Καπράνος. Επειδή, τότε η απόσταση από το ΤΣΠΕΑΘ μέχρι το υπουργείο Οικονομικών θα είναι πλέον πολύ μικρή. Ο κ. Καπράνος είναι στενός φίλος του κ. Αλογοσκούφη, ο οποίος μάλλον τον υπέδειξε για το ΤΣΠΕΑΘ και το Δ.Σ.

του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, αλλά και σειρά άλλων δημοσίων θέσεων (Νοσοκομείο Μεταξά, Φεστιβάλ Αθηνών, συμβούλιο Σύγχρονης Τέχνης του Εθνικού Μουσείου). Η άμεση και στενή σχέση του κ. Καπράνου με τον πρόεδρο του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου κ. Π. Τσουπίδη (του οποίου είναι ειδικός σύμβουλος) τον οδηγεί, εξάλλου, στις παρυφές της γνωστής «παρέας του Λονδίνου», η οποία κατηγορείται ότι μαζί με τον κ. Παπαμαρκάκη έστησε το κόλπο των ομολόγων. Ένα είναι βέβαιο: Οι σχέσεις της Τρωΐλος με το ΤΣΠΕΑΘ ήταν στενότερες αφού ακόμα και ο κ. Κατσανεβάκης, ο προηγούμενος πρόεδρος του Ταμείου, εργαζόταν παλαιότερα για την «Τρωΐλος» και σήμερα εργάζεται για την «Ελληνική Ευρωπαϊκή Αναπτυξιακή» του ομίλου της «Τρωΐλος».

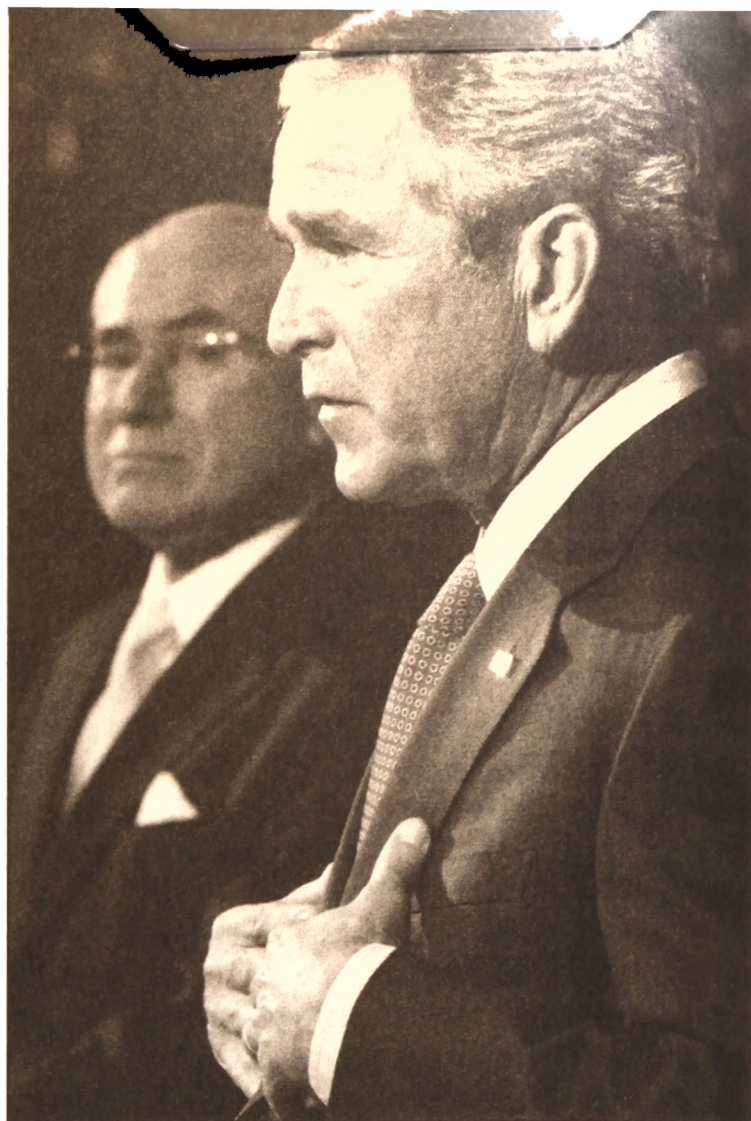
κοσμο δρομιο

ΙΡΑΚ ΕΛΙΓΜΟΙ ΤΟΥ ΜΠΟΥΣ ΣΤΟ ΙΡΑΚ

Κάνοντας την ανάγκη φιλοτιμία ο πρόεδρος Τζορτζ Μπους, κάτω από την πίεση των τελευταίων εξελίξεων, σε μια επίσκεψη-αστραπή στο Ιράκ, δήλωσε ότι είναι πιθανό σύντομα να αποχωρήσει ένα μέρος των αμερικανικών δυνάμεων που σταθμεύουν στη χώρα.

Ως προϋπόθεση για την ενέργεια αυτή ο Μπους έθεσε την ολοκλήρωση της προσπάθειας βελτίωσης των συνθηκών ασφαλείας στο Ιράκ –για το λόγο αυτό και προορισμός της επίσκεψής του ήταν όχι η Βαγδάτη αλλά η πόλη Ανμπάρ του κεντρικού Ιράκ, στην οποία οι αμερικανικές δυνάμεις έχουν καταφέρει αποφασιστικά πλήγματα στις ομάδες των ανταρτών που δρουν στην περιοχή.

Στρατιωτικές πηγές των ΗΠΑ στη Βαγδάτη, ενισχύοντας τη δήλωση Μπους, ισχυρίζονται ότι η αποχώρηση μέρους των αμερικανικών δυνάμεων είναι δυνατό να αρχίσει σε

τρεις με τέσσερις μήνες, ανάλογα όμως με τις συνθήκες που θα δημιουργηθούν και ιδιαίτερα μετά το ραμαζάνι που αρχίζει στις 12 Σεπτεμβρίου.

Η δήλωση του Μπους δεν σημαίνει, βεβαίως, ότι ξαφνικά αποφάσισε να αλλάξει τη στάση του στο θέμα του Ιράκ. Υποχρεώθηκε απλώς να κάνει έναν ελιγμό, αφενός εξαιτίας της απόφασης των Βρετανών να αποσύρουν τις δυνάμεις τους από την πόλη Βασόρα, δεύτερη σε μέγεθος πόλη του Ιράκ και σημαντικό πετρελαϊκό κέντρο που βρίσκεται μόνιμα στο στόχαστρο των ανταρτών του σείχη Μογκντάντ αλ Σαντρ, κυρίως όμως εξ αιτίας της διευρυνόμενης εκστρατείας στις ΗΠΑ εκ μέρους των Δημοκρατικών, οι οποίοι συνεπικουρούμενοι και από βουλευτές του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος προσπαθούν να επιβάλουν την απόσυρση των αμερικανικών δυνάμεων από το Ιράκ το συντομότερο δυνατό.

ΙΣΡΑΗΛ ΤΡΕΧΕΙ Ο ΤΟΝΙ ΜΠΛΕΡ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Περιοδεία στη Μέση Ανατολή πραγματοποιεί τις ημέρες αυτές ο πρώην πρωθυπουργός της Βρετανίας Τόνι Μπλερ, με την ιδιότητα του ειδικού μεσολαβητή του ΟΗΕ για την περιοχή, σε μια προσπάθεια να προετοιμάσει τη διεθνή διάσκεψη που πρόκειται να διεξαχθεί στο προσεχές διάστημα, υπό την αιγίδα του «κουαρτέτου» ΟΗΕ, ΗΠΑ, ΕΕ και Ρωσία με θέμα την εξεύρεση τρόπων να ξεπεραστεί η κρίση στις σχέσεις Ισραήλ-Παλαιστινίων.

Στο πλαίσιο αυτό, ο πρόεδρος της Παλαιστινιακής Αρχής Μαχμούντ Αμπάς κατέθεσε ήδη το σχέδιο ενός νέου εκλογικού νόμου, στο οποίο βεβαίως αντιδρά έντονα η οργάνωση Χαμάς, που υποστηρίζει ότι ο νόμος αυτός έχει σχεδιασθεί για να της αποκλείσει κάθε δυνατότητα να κερδίσει εκλογική αναμέτρηση στο μέλλον.

Παράλληλα, ο Αμπάς πρόκειται να συνυπογράψει με τον πρωθυπουργό του Ισραήλ Εχούντ Όλμερτ μια διακήρυξη θέσεων, με σκοπό την ειρήνευση ανάμεσα στις δυο πλευρές.

Αυτό το τελευταίο δήλωσε, χωρίς να δώσει άλλες λεπτομέρειες, ο ίδιος ο Όλμερτ, ο οποίος πραγματοποιεί συχνές

συναντήσεις με τον Αμπάς, με τον οποίο συζητά όλα τα ζητήματα που αφορούν στη βελτίωση των σχέσεων των δυο πλευρών, όπως λέγεται, όμως, δεν είναι ακόμα διατεθειμένος να συζητήσει σοβαρά το θέμα της δημιουργίας ανεξάρτητου παλαιστινιακού κράτους.

ΤΟΥΡΚΙΑ Ο ΕΡΝΤΟΓΑΝ ΣΠΡΩΧΝΕΙ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΟ ΣΤΗ ΓΩΝΙΑ

Το κλίμα παραμένει βαρύ στην Τουρκία, καθώς το Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης του πρωθυπουργού Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, μετά την περφηφανή νίκη του στις βουλευτικές εκλογές του περασμένου Ιουλίου, προσπαθεί να εδραιώσει την κυριαρχία του σε όλα τα μέτωπα και παράλληλα να «περάσει» τις μεταρρυθμίσεις που έχει προγραμματίσει.

Στο πλαίσιο αυτό, αφού πέτυχε, την περασμένη εβδομάδα την εκλογή του ισλαμιστή πρώην υπουργού Εξωτερικών Αμπντουλάχ Γκιουλ στη θέση του προέδρου της Δημοκρατίας και μόλις προχτές την εξασφάλιση ψήφου επι-

στοσύνης στη Βουλή για τη νέα κυβέρνηση, βάζει εμπρός την υιοθέτηση ενός νέου Συντάγματος, το οποίο, όπως τονίζεται, θα είναι το πρώτο που ψηφίζεται στη χώρα χωρίς τη συμμετοχή του στρατού.

Από τις μέχρι τώρα πληροφορίες, με το νέο αυτό Σύνταγμα, που αναμένεται να παρουσιασθεί σε τρεις-τέσσερις μήνες, οπότε και θα τεθεί σε δημοψήφισμα, μεταξύ άλλων θα διευρύνονται οι ατομικές ελευθερίες, πράγμα που σημαίνει εκτός των άλλων και χαλάρωση της απαγόρευσης στη χρήση της κουρδικής γλώσσας, αλλά και της απαγόρευσης στη χρήση της μου-

σουλμανικής μαντήλας στα πανεπιστήμια.

Αυτές οι ελευθερίες, όμως, εγκυμονούν τον κίνδυνο να αντιδράσει ο στρατός, η ηγεσία του οποίου τηρεί φανερά αποστάσεις από το νέο πρόεδρο της Δημοκρατίας, παραμένοντας, σύμφωνα με εκτιμήσεις, έτοιμη να δώσει τη δική της μάχη, ιδιαίτερα στην περίπτωση που το νέο Σύνταγμα θα αποκλείει την άμεση ανάμιξη της στα πολιτικά πράγματα της χώρας, γεγονός που θα της αφαιρέσει τον τίτλο του θεματοφύλακα του κεμαλικού κράτους που διατηρεί μέχρι σήμερα.

Β.ΚΟΡΕΑ Η ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ ΤΑ ΒΡΗΚΕ ΜΕ ΠΙΟΝΓΚ ΓΙΑΝΓΚ, ΑΠΕΙΛΕΙ ΤΗΝ ΤΕΧΕΡΑΝΗ

Τα «βρήκαν» τελικά Ουάσιγκτον και Πιονγκ Γιανγκ στο ζήτημα του πυρηνικού προγράμματος της Βόρειας Κορέας, τερματίζοντας έτσι μια διαμάχη που πολλές φορές απείλησε να προκαλέσει μια ανάφλεξη στην περιοχή της Άπω Ανατολής, που θα μπορούσε να πάρει διεθνείς διαστάσεις. Όπως είναι κατανοητό, η συμφωνία των δυο χωρών ήταν αποτέλεσμα των υποχωρήσεων που έκανε η Πιονγκ Γιανγκ στην Ουάσιγκτον, η οποία εκτός των άλλων δέχθηκε να άρει το εμπάργκο που είχε επιβάλει σε βάρος της Βόρειας Κορέας και ακόμα να την αφαιρέσει από τη λίστα των χωρών που υποθάλλουν τη διεθνή τρομοκρατία.

Αντίθετα από τη Βόρεια Κορέα, ωστόσο, παραμένει η ένταση

στις σχέσεις της Δύσης με το Ιράν, το οποίο επιμένει στο πυρηνικό πρόγραμμα που έχει αναπτύξει, γεγονός που εντείνει την πολεμική τόσο της Ουάσιγκτον, όσο και του Παρισιού που εδώ και αρκετό καιρό προσπαθεί να διαδραματίσει ενεργότερο ρόλο στην περιοχή της Μέσης Ανατολής. Το θέμα του ιρανικού προγράμματος ανέπτυξε τις ημέρες αυτές ο επικεφαλής της υπηρεσίας πυρηνικής ενέργειας του ΟΗΕ Μοχάμεντ ελ Μπαρνεϊ, ο οποίος έδωσε περιθώριο περίπου τεσσάρων μηνών στο Ιράν να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της «διεθνούς κοινότητας», τονίζοντας ότι αυτή θα είναι η «τελευταία ευκαιρία» για την Τεχεράνη.

ΡΩΣΙΑ Ο ΠΟΥΤΙΝ ΣΤΟ ΣΤΟΧΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ

Μπορεί ο Βλαντιμίρ Πούτιν να αντιμετωπίζει προβλήματα στις σχέσεις του με τη Δύση, όμως στο εσωτερικό της χώρας του απολαμβάνει τη γενική σχεδόν εκτίμηση, γεγονός που μετρά περισσότερο όσο πλησιάζει το 2008, χρονιά στη διάρκεια της οποίας θα διεξαχθούν εκλογές (το Μάρτιο προεδρικές και τον Δεκέμβριο βουλευτικές). Εκλογές που θα σημάνουν την απομάκρυνση του Πούτιν, αφού δεν του επιτρέπεται τρίτη προεδρική θητεία, είναι βέβαιο όμως ότι ο σημερινός πρόεδρος, προωθώντας ήδη ανθρώπους της εμπιστοσύνης του, θα συνεχίσει να επηρεάζει την πορεία της Ρωσίας από το παρασκήνιο.

Αυτός, άλλωστε, είναι και ο λόγος για

τον οποίο ο Πούτιν υφίσταται συνεχείς έμμεσες και άμεσες επιθέσεις από χώρες της Δύσης, οι οποίες θα ήθελαν μια Ρωσία πλήρως ενταγμένη στο δυτικό-στροφο σύστημα της παγκοσμιοποίησης και άρα άμεσα ελεγχόμενη τόσο στο πολιτικό όσο και στο οικονομικό πεδίο.

Οι επιθέσεις αυτές αφορούν βεβαίως και ορισμένα ζητήματα που έχουν σχέση με περιορισμούς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και ακόμα σε ορισμένες περιπτώσεις εγκληματικών πράξεων σε βάρος ατόμων που εκφράζονται ή ενεργούν εναντίον της πολιτικής που ασκεί ο Πούτιν. Η σπουδή, όμως, με την οποία οι Δυτικοί ασκούν υποτίθεται έλεγχο στη Μόσχα, σε μια περίοδο, μάλιστα, κατά την

οποία οι ατομικές ελευθερίες παραβιάζονται με το χειρότερο τρόπο σε διεθνές επίπεδο, μάλλον είναι εκ του πονηρού.

Πολύ περισσότερο καθώς ο Πούτιν και η κυβέρνησή του ανεβάζουν συνεχώς τους τόνους εναντίον των σχεδίων για την εγκατάσταση της αμερικανικής πυρηνικής ομπρέλας στην Ευρώπη, καθώς και εναντίον θεμάτων διεθνούς ενδιαφέροντος, όπως η εκκρεμότητα του Κοσσυφοπεδίου, την οποία οι Δυτικοί επιδιώκουν να λύσουν όπως-όπως. Θεμάτων που, όπως ξεκαθάρισε τις ημέρες αυτές ο υπουργός Εξωτερικών Σεργκέϊ Λαβρόφ, θεωρούνται ως «κόκκινη γραμμή», την οποία η Μόσχα δεν πρόκειται να επιτρέψει σε κανένα να την ξεπεράσει.

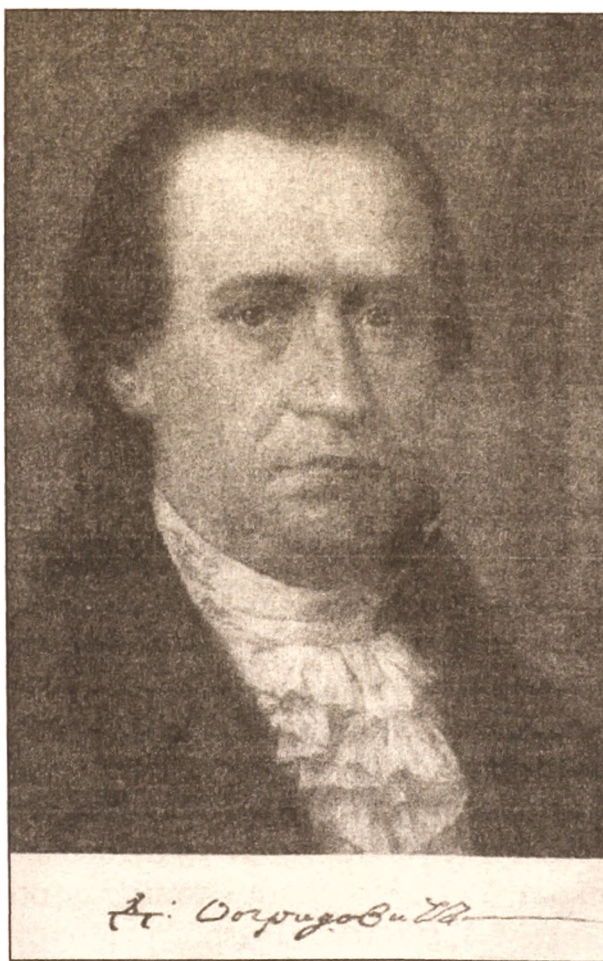
Dositej [Dimitrije] Obradović (1742-1811)

Ο σέρβος συγγραφέας και διαφωτιστής στην Ελλάδα

του Vladimir Bošković

Ένας από τους σπουδαιότερους αντιπροσώπους του σερβικού διαφωτισμού, *illuminatus*, συγγραφέας, ταξιδεύων δάσκαλος και πρώτος υπουργός Παιδείας στην αυτόνομη Σερβία, ο Dositej Obradović αποτελεί εξέχουσα μορφή της βαλκανικής εποχής των Φώτων. Παρά το γεγονός ότι πέρασε συνολικά έξι χρόνια στο χώρο της Ελλάδας (στην Κέρκυρα, στη Σμύρνη και στη Χίο, για το οποίο έχουν γίνει μερικές μελέτες), ο Dositej είναι ακόμα λιγότερο γνωστός στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό.¹

Έγινε ξακουστός για το πρώτο βιβλίο του, την αυτοβιογραφία *Βίος και περιπέτειες του Dimitrije Obradović*, στη μοναστηριακή ζωή επονομαζομένου Dositej, γραμμένα και εκδοθέντα υπό του ιδίου (Λειψία 1783, δεύτερος τόμος 1788). Η παραδοσιακή σερβική κριτική θεωρεί ότι με αυτό το βιβλίο αρχίζει η σύγχρονη εποχή της σερβικής λογοτεχνίας. Η εγγενής περιέργεια, η φιλανθρωπία, η ευρεία μόρφωση και η ελαφριά ειρωνεία για τον εαυτό του είναι τα χαρακτηριστικά που εξασφάλισαν καλή τύχη για τα βιβλία του: η αυτοβιογραφία του τυπώνεται και διαβάζεται στη Σερβία ακόμα και σήμερα. Ο Dositej θεωρείται «διαφωτιστής

Ο Δοσίθεος Ομπράντοβιτς.

του γένους» με συνεπακόλουθη μυθοποίηση του βίου και του έργου του.² Το κατά πόσο η μορφή του έγινε συνώνυμη με τις προοδευτικές ιδέες από τη Δύση, διαφαίνεται και από την πρόσφατη απόφαση

της Κυβέρνησης της Σερβίας (συνεδρίαση της 22ας Μαρτίου 2007) να ανακηρύξει το τρέχον έτος «έτος Dositej Obradović», με σκοπό να προβάλει ένα καινούργιο πολιτισμικό πρότυπο στη σύγχρονη Σερβία και να δείξει τον οριστικό προσανατολισμό της χώρας προς τις πολιτισμικές αξίες της Δυτικής Ευρώπης.³

Ο Dositej γεννήθηκε στο Μπανάτο, στο χωριό Čakovo (σημερινό Ciacova στη Ρουμανία), σε πολύγλωσσο και πολυπολιτισμικό περιβάλλον, με όνομα Dimitrije. Νωρίς έμεινε ορφανός και τον μεγάλωσε ένας θείος του. Από παιδί είχε την ευκαιρία να ακούσει τη ζωντανή ελληνική γλώσσα από τους Έλληνες αποδήμους στην εκκλησία της πολίχνης του, όπως περιγράφει στην αυτοβιογραφία του:

«Βρισκόταν τότε στο Čakovo κάποιος γερο-Δήμας, Έλληνας. Ούτε ένας όρθρος, ούτε ένας εσπερινός, και όποια άλλη τελετή γίνεται στην εκκλησία, δεν θα μπορούσε να γίνει χωρίς αυτόν· πολλές φορές ο εφημέριος παπάς αναγκαζόταν να έρθει στην εκκλησία και εκτός εορτών μόνο και μόνο για χατίρι του. Κρούο, ζέστη, λάσπη, βροχή, τίποτα δεν μπορούσε να τον σταματήσει να παρευρεθεί σύμφωνα με τους κανόνες, και πολλές φορές,

1. Οι δύο μελέτες του Ι. Ταρνανίδη, «Dositej Obradovic et le monde grec», *Cyrrillomethodianum II* (1972), σσ. 47-55, και το σερβικό αντίστοιχο «Grčka prosveta i Dositej Obradović» [Ελληνική παιδεία και ο Δ. Ο.], πρακτικά συμποσίου: *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, 10/1 (1981), σσ. 235-241, είναι από τα σπάνια κείμενα που δείχνουν ενδιαφέρον για τη διαμονή του Dositej στην Ελλάδα. Έχουν επίσης παρατηρηθεί οι συγγένειες μεταξύ του Dositej και του Μοισιόδακα· αρκετά στοιχεία αναφέρει ο Π. Κιτρομηλίδης, *Ιώσηπος Μοισιόδακας: οι συντεταγμένες της δυτικής σκέψης τον 18ο αιώνα*, Αθήνα 1985. Στον τόμο *Proceedings of the Fifth Greek-Serbian Symposium*, Θεσσαλονίκη: IMXA 1991, δημοσιεύτηκαν δύο σχετικές μελέτες,

η μία του Α. Καραθανάση, «Dositej Obradović et Jossipov Moesiodax: points de rencontre et divergences dans l'Aufklärung balkanique» (σσ. 155-161) και η άλλη της Ε. Σκοπετέα, «Greek and Serbian Enlightenment: A Comparative Approach» (σσ. 201-209).

2. Βλ. π.χ. W. Fischer, *The Role of Dositej Obradovic in the Construction of Serbian Identities during the 19th Century*, στην ιστοσελίδα <http://www.univie.ac.at/spaceofidentity/Vol_3/_HTML/Fischer.html> [τελευταία πρόσβαση 29/05/2007].

3. Στην ιστοσελίδα <http://www.mfa.gov.yu/Srpski/Bilteni/Srpski/b230307_s.html> [τελευταία πρόσβαση 29/05/2007].

ακόμα και πριν απ' ό,τι ορίζουν οι κανόνες και πριν καν ανοίξει η εκκλησία, στεκόταν στην πόρτα της εκκλησίας και φώναζε, έβριζε στα ελληνικά με θυμό και έψεγε τους παπάδες που αργούσαν. Αυτές είναι οι πρώτες ελληνικές λέξεις που έμαθα, ακούγοντάς τες συχνά από αυτόν: "Katarameni papades pu katonde metismeni".⁴ Μου φαίνεται ότι εκείνο τον καιρό όλοι οι ιερείς του Čakono θα χαίρονταν περισσότερο για το θάνατό του από το να πέθαινε κάποιος από τους ηγεμόνες τους...».⁵

(Σε «μεικτές» περιοχές της αυστριακής αυτοκρατορίας ήταν συνηθισμένο να μοιράζεται μια ορθόδοξη εκκλησία ανάμεσα σε διάφορους ορθόδοξους λαούς, ανάλογα με τον πληθυσμό τους.) Ύστερα, όταν ήρθε ένας Έλληνας *daskal* στο χωριό, ο Dositej ανακατεύτηκε με τα Ελληνόπουλα για να παρακολουθήσει μαθήματα ελληνικής: τόσο έντονη ήταν η επιθυμία του να μάθει αυτή την περίεργη, αινιγματική γλώσσα («όταν μάθω ακόμα και τα ελληνικά, ποιος θα είναι πιο έξυπνος από μένα;»). Η περιγραφή αυτή είναι ένα δείγμα του γνωστού «γλυκού» στυλ του, το οποίο σύντομα έγινε αντικείμενο θαυμασμού και μίμησης:

«Μου φάνηκε ότι εκείνη τη μέρα βρισκόμουν στον θείο Παράδεισο. Σαν να βρισκόταν η ψυχή μου πριν από πολλά χρόνια σε κάποιο μαθητή του Πυθαγόρα, σαν να ήξερε κάποτε τη χρυσή και γλυκιά γλώσσα του Σωκράτη και του Ομήρου, σαν να την ξέχασε πίνοντας το νερό της λήθης, και ξαφνικά, πάλι, σαν να ξανασυναντήθηκε με τη μελίρροη γλυκύτητά της, και άρχισε με φλεγόμενη καρδιά και ψυχή να την μαθαίνει. Έτσι ένιωθα εγώ κοιτάζοντας τα ελληνικά γράμματα και προφέροντας: άλφα, βήτα, γάμα, δέλτα, έψιλον κ.λπ. [...] Πέφτοντας στο κρεβάτι όλο έλεγα: άλφα, βήτα, γάμα, δέλτα, έψιλον. Στον ύπνο μου ονειρευόμουν όχι μόνο ότι διαβάζω τέλεια τα ελληνικά και ότι τα προφέρω πιο όμορφα από τον γερο-Δήμα, αλλά και ότι είμαι ντυμένος με ελληνικά ρούχα και φαρδιά παντελόνια (*dimlije*): όταν ξυπνούσα, έκρινα το όνειρό μου ως καλό».

Το όνειρό του, ωστόσο, δεν αποδείχτη-

Καρτ ποστάλ του 1920. Το Μουσείο του Βουκ Κάρατζιτς και του Δοσίθεου Ομπράντοβιτς. Είναι το παλαιότερο τούρκικο σπίτι που απέμεινε στο Βελιγράδι, κτισμένο στα μέσα του 18ου αι. Από το 1808 έως το 1813 στεγάστηκε εδώ το σχολείο που διηύδηνε ο Δοσίθεος Ομπράντοβιτς.

κε ιδιαίτερα καλό: όταν άκουσε ο Σέρβος δάσκαλος τι είχε συμβεί, έστειλε δύο μεγαλύτερους μαθητές να τον φέρουν πίσω στην παλιά του τάξη και ο Dimitrije έλαβε «μια ντουζίνα χτυπήματα τόσο φλογερά, που ούτε το πυρακτωμένο σίδερο δεν θα με έκαιγε χειρότερα». Έτσι τελείωσε η πρώτη επαφή του με την ελληνική παιδεία, όπως την περιγράφει στο κεφάλαιο *Αρχή της ελληνομάθειας*.

Ακόμα παιδί, διαβάζει συναξάρια και άλλα εκκλησιαστικά βιβλία και, επηρεασμένος από αυτά, αποφασίζει να γίνει μοναχός. Μετά από μερικές περιπέτειες και μια προσπάθεια να μάθει τέχνη στην Τιμισοάρα, φεύγει από το σπίτι στο μοναστήρι Χορονο στη Fruška Gora, όπου παίρνει το όνομα Dositej. Εκεί στα χέρια του έρχονται και ρωσικά «αστικά» βιβλία, δηλαδή έργα εμπνευσμένα από τη μεταρρυθμιστική πολιτιστική πολιτική του Μεγάλου Πέτρου, ιστορικά και άλλα, και τώρα τον καταλαμβάνει μια άλλη επιθυμία: να αποκτήσει όσο το δυνατόν καλύτερη μόρφωση, να γνωρίσει τον κόσμο. Η επιθυμία του συνέπιπτε με το γενικό κλίμα της εποχής, όπως ενδεικτικά λέει ο

καλός ηγούμενος της μονής του: «Έτσι απλός και αμόρφωτος όπως είμαι, προτιμώ να δω εκείνο τον λογιότατο νεαρό Rajić [άλλος εκπρόσωπος του σερβικού διαφωτισμού, ιστορικός και ποιητής], παρ'ότι τέσσερις οικουμενικούς πατριάρχες που να είναι χωρίς μόρφωση, όπως εγώ. Είδες πως είναι νέος και χωρίς γένια, μα όταν αρχίσει να ομιλεί, όλοι εμείς με τα μεγάλα γένια τον κοιτάζουμε σαν να ήλθαμε από άγριο βιλαέτι; [...] Πίστεψέ με, γιε μου, όταν ακούω τον νεαρό Rajić να ομιλεί, νοσταλγώ τα νιάτα μου, και αν είχα κάποια εξουσία, θα τα μετέτρεπα όλα αυτά τα μοναστήρια μας σε σχολεία και σπουδαστήρια. Γι' αυτό άκουσε τη συμβουλή μου, άφησε την καλογερική σε βεβαιώνω, μά τη σερβική μου τιμή, ότι δεν ωφελεί σε τίποτα. Φρόντισε να μάθεις γράμματα και μη σε νοιάζει αν πεινάς ή αν διψάς ή αν είσαι στερημένος από κάτι. Σου εύχομαι καλύτερα να διδάσκεις γράμματα στα παιδάκια σε κανένα μικρό χωριό, παρά να γίνεις στο Χορονο ηγούμενος ή αρχιμανδρίτης».

Έτσι ο Dositej φεύγει και πάλι, αυτή τη φορά από το μοναστήρι για τον κόσμο. Ο

4. Στο πρωτότυπο στην ελληνική γλώσσα και με σερβικό αλφάβητο.

5. Dositej Obradović, *Sabrana dela*, knj. 1, Beograd: Prosveta 1961 (*passim*).

Ανδριάντας του Δοσίδεου Ομηράντοβιτς.

δρόμος τον πάει στο Ζάγκρεμπ, όπου για ένα μικρό χρονικό διάστημα μαθαίνει λατινικά («όπου εντυπωσιάστηκα πόσο αυτά μοιάζουν με τα ρουμανικά, τα οποία εγώ από τα παιδικά μου χρόνια ήξερα καλά και μιλούσα») και από εκεί στη Δαλματία, όπου μένει τρία χρόνια κάνοντας ιδιαίτερα μαθήματα. Το αρχικό του σχέδιο είναι να εξοικονομήσει χρήματα για να πάει στην Πνευματική Ακαδημία στο Κίεβο (και ο καλός ηγούμενός του του έδωσε δεκαπέντε φλορίνια, όταν έφυγε, για να φτάσει εκεί), αλλά αντί για Ρωσία, ο Dositej ξαφνικά αποφασίζει να πάει στην Ελλάδα, στη Σχολή του Άθω του Ευγένιου Βούλγαρη. Χωρίς να μας πληροφορήσει για το λόγο που αλλάζει το αρχικό του σχέδιο, μας λέει απλά: «Άκουσα ότι στο Άγιο Όρος ο σπουδαίος δάσκαλος Ευγένιος παρέδιδε επιστήμες στην ελληνική γλώσσα. Ας ταξιδέψω εκεί, σκέφτηκα».

Από το Σπλιτ παίρνει ένα ιταλικό καράβι για την Κέρκυρα, με περίπου είκοσι ναύτες, όλοι τους Έλληνες. Παρόλο που δεν ξέρει λέξη ελληνικά, οι ναύτες έχουν μια ανεξήγητη τάση να μιλήσουν μαζί του. Τον εντυπωσιάζει και τον φοβίζει η ταχύτητα της προφοράς των συλλαβών στην ελληνική γλώσσα (κάτι με το οποίο σίγουρα θα συμφωνούσαν και οι σημερι-

νοί μαθητές της νεοελληνικής): «Άκουγα με μεγάλη προσοχή μήπως και καταλάβω τίποτα. Ούτε ένα γιώτα! Ποτέ στον αιώνα, σκέφτηκα, δεν θα μάθω αυτή τη γλώσσα. Μα είναι τόσο ψιλά, ψιλά, πέρα από κάθε μέτρο και λόγο. Τα λόγια ξεχύνονται από το στόμα τους σαν το κεχρί· και όλο παραξενευόμουν πώς μπορούν και καταλαβαίνονται μεταξύ τους».

Στην Κέρκυρα πέρασε σαράντα πέντε μέρες, μαθαίνοντας τους πρώτους του ελληνικούς διαλόγους από ένα Βενετό στρατιώτη, γράφοντάς τους με κυριλλικούς χαρακτήρες. Από εκεί ξεκίνησε για το Άγιο Όρος μέσω Πελοποννήσου, όπου, μετά τη σύντομη διαμονή του στην Πάτρα, «δύο ολόκληρους μήνες επισκεπτόμουν διάφορα μέρη ανειπίτης ομορφιάς και μέσα από την Τριπολιτσά, την αρχαία Μεγαλόπολη, πατρίδα του Φιλοποίμενα, πέρασα στο Ναύπλιο, όπου βρήκα καράβι για το όρος του Άθω». Επειδή ο Βούλγαρης είχε ήδη φύγει από το Άγιο Όρος («επειδή δεν μπόρεσε να χωνέψει τα των καλόγερων»), ξεκίνησε να πάει στην Πάτμο, όπου άκουσε πως υπάρχει η ένδοξη Σχολή. Αλλά στη στάση που έκανε στη Σμύρνη, έτυχε να γνωρίσει τον Ιερόθεο Δενδρινό και να μείνει στην Ευαγγελική Σχολή επί τρία ολόκληρα χρόνια, και να μη φτάσει ποτέ στην Πάτμο.

Η εικόνα του Ιερόθεου, όπως τον βλέπει ο Dositej, είναι αντίθετη προς εκείνη του Κοραή (ο οποίος φοίτησε εκεί την ίδια εποχή, αλλά ήταν σε μικρότερη τάξη): «Τιμιότατος και εντιμότατος, χωρίς καμία πρόληψη, απλός μοναχός, αλλά άσπονδος εχθρός των μοναχικών καταχρήσεων, των ψεμάτων και της επαιτείας, των επινοημένων εικόνων και λειψάνων και της θαυματουργίας κατόπιν πληρωμής». Ύστερα, κλείνοντας το κεφάλαιο για τη Σμύρνη, λέει σε πανηγυρικό ύφος: «Άγια, μακάρια, ευλαβής ψυχή του Ιεροθέου! Από καιρό πεθύμησα από τον πρᾶο Θεό αυτή τη στιγμή να μπορώ, όσο ζω, να λέω: *Διηγῆσομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε!* [Ψαλ. 21:23]. Δίκαιη ψυχή, εσύ τώρα αναπαύεσαι με τα μακάρια πνεύματα στη δόξα του ουράνιου πατέρα, για τον οποίο ζούσες και του οποίου την αγία θέληση εκπλήρωνες. Δέξου αυτό το δείγμα της αιωνιάς μου ευγνωμοσύνης και μνήμης. Κηρύσσοντας και δοξά-

ζοντας την ευεργεσία και το όνομά σου, δοξάζω τον ίδιο το Θεό, ο οποίος είναι η πηγή και η πρώτιστη αρχή του κάθε καλού και της ελεημοσύνης».

Η ανάμνηση των Ελλήνων συμφοιτητών του είναι εξίσου θερμή:

«Όλοι οι μαθητές ζούσαν μεταξύ τους με τέλεια καλοσύνη και αγάπη· ούτε που είχε κανείς λόγο να θυμώνει ή να κρατάει κακία σε κάποιον. [...] Η αγαπητή ελληνική νεολαία είναι πιο ικανή και πρόθυμη για μάθηση απ' όλους τους λαούς στον κόσμο. Εκ φύσεως γρήγοροι και οξυδερκείς, όταν από τα νιάτα τους κατευθυνθούν προς το καλό, δεν υπάρχει μεγαλύτερη καλοσύνη και φιλοπονία από τη δική τους· αλλά για τον ίδιο αυτό λόγο, εάν στραφούν προς το κακό, πρέπει κανείς να το προσέχει πολύ· γιατί η μεγάλη ταχύτητα, όταν στραφεί στην πονηρία, γίνεται μεγάλο κακό· αλλά ο κακός, ο πονηρός και ο βάνανυσος στον Ιερόθεο δεν είχαν θέση, ούτε λιμάνι. [...] Και όταν οι Έλληνες μπορούν να τα κατορθώσουν αυτά κάτω από πικρή καταπίεση, τι θα μπορούσε να περιμένει κανείς από αυτούς, όταν θα δώσει ο Θεός να απελευθερωθούν και να έρθουν σε τέτοιες συνθήκες, όπου οι ίδιοι οι καίσαρες το απαιτούν και το διατάσσουν;».

Από τη Σμύρνη αναγκάζεται να φύγει, όπως ισχυρίζεται, εξαιτίας της έναρξης του ρωσοτουρκικού πολέμου το 1767. «Πολλοί με αποκαλούσαν εκεί *para-Servos*» και πολλοί επίσης *para-Moshovitis*· γι' αυτούς ήταν ένα και το ίδιο πράγμα». Περνάει στην Πελοπόννησο και από εκεί στο Χόρμοβο, στη Βόρειο Ήπειρο, όπου μένει ένα χρόνο και μαθαίνει και την αλβανική γλώσσα. Εκεί κάνει και την απόπειρα γραφής της αλβανικής με κυριλλικούς χαρακτήρες.

«Η γλώσσα τους [...] γράφεται με τα γράμματά μας [κυριλλικά] σαν να ήταν φτιαγμένα γι' αυτήν. [...] Οι Αλβανοί θαύμαζαν και χαίρονταν βλέποντας αυτό που δεν έχουν δει ποτέ, να μπορεί η γλώσσα τους να γράφεται τόσο όμορφα. Σχεδόν δύο χρόνια ύστερα, στη Βενετία γνώρισα κάποιον παπα-Θόδωρο, δάσκαλο από τη Μοσχόπολη, ο οποίος εκτύπωνε αλβανικά με ελληνικά γράμματα· αλλά μ' αυτά δεν μπορεί κανείς να γράψει ούτε το ένα τρίτο σε σύγκριση με τα [εκκλησιαστικά] σλαβικά, επειδή οι Έλληνες δεν έχουν στοιχεία για να πεις *ѣ ѣ ѣ ѣ*, και αυτά είναι

απαραίτητα για τα αλβανικά [...] Εάν τυχόν κάποιος βρεθεί να προφητεύσει ότι με τον καιρό ο αλβανικός όπως και ο βλάχικος [=ρουμανικός] λαός θα έχει βιβλία με σλαβικούς χαρακτήρες στη γλώσσα του, αυτός ο καλοπροαίρετος προς το ανθρωπινό γένος προφήτης δεν θα πρέπει να φοβάται καθόλου, αλλά να προφητεύει και να προλέγει ελεύθερα αυτό το επιθυμητό κοινό όφελος. Είναι ένα πράγμα που μπορεί να γίνει εύκολα και φυσιολογικά, και θα γίνει όταν ο Θεός ελεήσει εκείνο το γενναίο έθνος και εκείνα τα πανέμορφα μέρη». Το όραμά του, όμως, δεν πραγματοποιήθηκε· μάλιστα και οι ίδιοι οι Ρουμάνοι μόλις ύστερα από μερικές δεκαετίες εγκατέλειψαν τα κυριλλικά και ασπάστηκαν το λατινικό αλφάβητο.

Λόγω των αναστατώσεων στην Αλβανία ανάμεσα στους τοπικούς πασάδες, ο Dositej πηγαίνει στην Κέρκυρα. «Τώρα πια ένιωσα στην Κέρκυρα σαν να είμαι στο Μπανάτο, ούτε μου φαινόταν η ελληνική γλώσσα υπερβολικά ψιλή, αλλά ακριβώς όπως πρέπει για να κουβεντιάσεις με τις Μούσες και τις Χάριτες». Αμέσως γνωρίζεται με τον δάσκαλο Ανδρέα Πετритσόπουλο και τον Χρυσάνθο Ζακύνθιο,⁶ μαθαίνει πάλι λατινικά, διδάσκει κατ' οίκον και περνάει δεκατρείς μήνες σε ευχάριστο περιβάλλον, πάντα κοντά στην οικογένεια του Πετритσόπουλου («οι άγγελοι των ουρανών αν εμφανίζονταν, δεν θα μπορούσαν να πάρουν μορφή πιο όμορφη και πιο καλή από αυτή τη φιλική και αγαπημένη οικογένεια».⁷ Για τον Πετритσόπουλο θα καταθέσει μια πολύ συναισθηματική μαρτυρία: «Ευγενική ψυχή! Όμορφη, καλή η καρδιά του Ανδρέα μου! [...] Ο αγαπημένος μου Ανδρέας Πετритσόπουλος, Κερκυραίος, αγα-

πώντας την καλοσύνη, επέλεξε την αρετή της Μαρίας, η οποία εις τον αιώνα δεν θα του αφαιρεθεί. Ήξερε καλά τι έκανε. Και ας μην ήξερε ότι ύστερα από είκοσι χρόνια θα γραφτούν και θα εκτυπωθούν αυτά γι' αυτόν...».

Όταν τελειώνουν τα χρήματά του, ο Dositej επιστρέφει στη Δαλματία και από εκεί στη Βιέννη, όπου θα εγκατασταθεί μόνιμα για τα επόμενα χρόνια, κάνοντας ιδιαίτερα μαθήματα σε Ελληνόπουλα και Σερβόπουλα. Εκεί θα εγκαταλείψει το

ράσο του. Ύστερα από έξι χρόνια, συνοδεύοντας έναν πλούσιο έμπορο, πηγαίνει στις πόλεις της Βόρειας Ιταλίας και από το Λιβόρνο επιβιβάζεται στο πλοίο για την Κωνσταντινούπολη, όπου έχει ακούσει πως μπορεί να κερδίσει αρκετά χρήματα από τη διδασκαλία. Κάνει μια στάση

στη Χίο όπου, αντί για δέκα μέρες όπως υπολόγιζε, θα μείνει ένδεκα μήνες, λόγω της πανούκλας στην Κωνσταντινούπολη. Ο ίδιος δεν το λέει πουθενά, αλλά πρέπει να υποθέσουμε ότι και ο αιγαιοπελαγίτικος τρόπος ζωής ήταν ένα κίνητρο επιπλέον για να μείνει στη Χίο. Του έκαναν ιδιαίτερη εντύπωση τα περίφημα «ξυστά» (*sgraffio*) σε προσόψεις των σπιτιών, αλλά και νησιώτικη αρχιτεκτονική, πηγάδια με μάγγανο, πορτοκαλέωνες κλπ.

«Εδώ, μόλις βγει κανείς από την πόλη, αμέσως αρχίζουν μεγάλοι κήποι, γεμάτοι λεμόνια και πορτοκαλιές, με πανέμορφα χτισμένα πέτρινα σπίτια διακοσμημένα με διάφορα χρώματα μαρμάρου. Θα έλεγε κανείς, όταν βρεθεί εδώ, ότι δεν βρίσκεται σε νησί υπό τουρκική διοίκηση, αλλά στη μέση της Τοσκάνης. Οι πολίτες της Χίου, οι οποίοι όλοι είναι πλούσιοι έμποροι, έχουν εξοχικά σπίτια, πιο όμορφα από εκείνα που έχουν στην πόλη. Μου έλεγαν ότι αυτό το νησί έχει έσοδα μισό εκατομμύριο πιάστρα μόνο από τα λεμόνια και τα πορτοκάλια, τα οποία στέλνει παντού και ιδιαιτέρως στην Κωνσταντινούπολη. Ολόκληρο το νησί, λοιπόν, εκτός από την πλευρά των ψηλών βραχωδών βουνών, παρουσιάζει μια πόλη εξαιρετικού φάρδους, γεμάτη αυλές περικυκλωμένες από μεγάλους πέτρινους τοίχους, και μέσα τους υπάρχουν καστέλια, όπου ζουν οι οικογένειες από τον Μάρτιο μέχρι τον Νοέμβριο. Εδώ ο πιο σκληρός χειμώνας είναι όπως σε μας στο Μπανάτο τον

Οκτώβριο. Το καλοκαίρι εδώ έξι μήνες δεν έχει βροχή και η ζέστη θα ήταν πολύ μεγάλη, αν δεν υπήρχαν οι θαλασσινοί άνεμοι για να φέρνουν δροσιά. Πάνω στις λεμονιές και τις πορτοκαλιές όλο το χρόνο φαίνονται λουλούδια με κόκκινους και ώριμους καρπούς. Ο κάθε κήπος έχει

6. Μάλλον πρόκειται για τον Χρυσάνθο Κεφαλά, και ο Dositej σύγχυσε την Κεφαλονιά με τη Ζάκυνθο. Βλ. Π. Τζιβάρα, *Σχολεία και δάσκαλοι στη Βενετοκρατούμενη Κέρκυρα (16ος-18ος αι.)*: συμβολή στην ιστορία της Εκπαίδευσης. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης 2000 (διατριβή).

7. Με τη διαμονή του Dositej στην Κέρκυρα ασχολήθηκε ιδιαίτερα

ο Μ. Στογιάνοβιτς, «Η παραμονή του Δοσιθέου Ομπράντοβιτς στα Ιόνια νησιά», στο: Γ. Ν. Μοσχόπουλος (επιμ.), *Πρακτικά του Ε' Διεθνούς Πανιώνιου Συνεδρίου*, τόμ. 1, Αργοστόλι: Εταιρεία Κεφαλληνιακών Ιστορικών Ερευνών 1989, σσ. 389-396.

Η πρώτη σελίδα της αυτοβιογραφίας του Δοσίθεου Ομπράντοβιτς, έκδοση Λειψίας 1783.

δικό του πηγάδι με άφθονο νερό· θα έλεγες ότι σ' αυτή τη γη πιο κάτω από μερικούς πήχεις δεν έχει τίποτα παρά μόνο νερό, το οποίο κάθε πρωί και βράδυ μέσα από μικρά κανάλια φέρνουν σε όλο τον κήπο για να ποτίζουν τα δέντρα. [...] Ο καθένας μπορεί εύκολα να φανταστεί πώς είναι από τον Μάρτιο μέχρι τα τέλη Νοεμβρίου να περπατάς σ' αυτό το νησί. Τόσο άρωμα από τους καρπούς και τα λουλούδια που θα σκεφτόσουν ότι είσαι στον Παράδεισο».

Ύστερα μνημονεύει και το εξαιρετικά οργανωμένο νοσοκομείο με τη μεγάλη αυλή για πενήντα νοσηλεύομενους, ξένους ή ντόπιους, λίγο πιο μακριά από την πόλη τα μεγάλα τα κτήρια του λοιμοκαθαρτηρίου και περίπου μισό μίλι από εκεί ένα άλλο νοσοκομείο για τα λοιμώδη νοσήματα, το επονομαζόμενο «του Αγίου

Λαζάρου», καθώς και «το πλούσιο βασιλικό μοναστήρι με το όνομα Νέα Μονή και την εντός του παλαιά βιβλιοθήκη με ελληνικά χειρόγραφα βιβλία». Στο νησί υπάρχουν δύο σχολεία· σε ένα από αυτά ο Dositej διδάσκει γαλλικά και ιταλικά. Μένει στον πλούσιο έμπορο, «τίμιο γέροντα εβδομήντα τεσσάρων χρόνων ακόμα γερό και υγιή, ονόματι Μανόλη Στρατηπετροκόκκινο» και περνάει το χρόνο του με τους καινούργιους φίλους του, «τον λόγιο γιατρό, κύριο Σκυλίτση, τον ηλικιωμένο Άγγλο, Σάμουελ Μπρέτσμπριτζ, ο οποίος ζούσε εκεί πολλά χρόνια, τον αγαπημένο παπα-Αγάπιο, τον δάσκαλο, κύριο Νικόλαο Αργέντη».⁸

Όταν η πανούκλα στην Κωνσταντινούπολη υποχωρεί, ο Dositej φεύγει από τη Χίο· αλλά λίγο μετά τον ερχομό του στην Πόλη, μαθαίνει ότι ο λοιμός επανεμφανίστηκε. «Τι να την κάνω», γράφει, «και την Κωνσταντινούπολη και όσες χιλιάδες να έχει παράδες, πιάστρα και ρούπια; Αν κολλήσω κάπου πανούκλα, θα με βοηθήσουν τότε τα πιάστρα; Αυτή δεν ξέρει από αστεία, ούτε θα τη νοιάζει που εγώ ακόμα δεν έχω δει Παρίσι και Λονδίνο». Φεύγει με το πρώτο πλοίο που βρίσκει, για την Μολδαβία, όπου περνάει ένα χρόνο, και από τις Παρίστριες Ηγεμονίες πηγαίνει στη Γερμανία, στη Λειψία και στο Χάλε. Για ένα σύντομο χρονικό διάστημα σπουδάζει φιλοσοφία και θεολογία στα εκεί πανεπιστήμια. Στη Λειψία το 1783 δημοσιεύει και τον πρώτο τόμο της αυτοβιογραφίας του.

Θα κάνει πολλά ταξίδια τα επόμενα χρόνια (Γαλλία, Αγγλία, Ρωσία, Λιθουανία κ.ά.), κάποτε διδάσκοντας, κάποτε βασιζόμενος στη γενναιοδωρία των πλούσιων φίλων και ευεργετών του, κάποτε απλά γνωρίζοντας τα καινούργια μέρη. Η στιγμή της *Aufklärung* τον βρίσκει στο Λονδίνο, όπως λέει χαρακτηριστικά: «Πού είμαι τώρα και ποιος είμαι; Σαν να έχω ξαναγεννηθεί σ' έναν και-

νούργιο κόσμο!».

Τα τελευταία του χρόνια τα περνάει κυρίως στην πλούσια σερβική εμπορική κοινότητα της Τεργέστης. Μετά την έναρξη της σερβικής Επανάστασης του 1804, σπεύδει στο Βελιγράδι για να βοηθήσει την καινούργια κυβέρνηση, ιδρύει τη Μεγάλη Σχολή και ανακηρύσσεται πρώτος Υπουργός Παιδείας το 1811, τρεις μήνες πριν από το θάνατό του. Τις τελευταίες του μέρες περνάει τριγυρισμένος με εκτίμηση και σεβασμό από τους συμπατριώτες του. Σήμερα κείται στην αυλή της Μητρόπολης στο Βελιγράδι.

* * *

Σ' αυτό το σημείο θεωρούμε σκόπιμο να ασχοληθούμε σύντομα και με την τύχη του έργου του στην Ελλάδα. Τα βιβλία του μεταφράστηκαν σύντομα σε ξένες γλώσσες. Τη μεγαλύτερη απήχυσή τους είχαν στους άλλους βαλκανικούς λαούς με παρόμοια ιστορική κατάσταση: στους Βουλγάρους και στους Ρουμάνους. Τα κείμενά του έπαιξαν σημαντικό ρόλο στο κίνημα της βουλγαρικής εθνικής αφύπνισης. Η τύχη της ελληνικής μετάφρασης του *Βίος και περιπέτειες*, από την άλλη, είναι ενδιαφέρουσα αυτή καθαυτή και αξίζει να μελετηθεί λεπτομερέστερα. Συνδέεται με την ακμάζουσα κοινότητα Ελλήνων εμπόρων στο Σεμλίνο (Zemun, σήμερα δήμος Βελιγραδίου) στις αρχές του 19ου αιώνα.

Το ελληνικό σχολείο του Σεμλίνου κατείχε ξακουστούς δασκάλους και τύπωνε και διδακτικά βιβλία για εκμάθηση της ελληνικής. Οι δάσκαλοί της ήταν Έλληνες, όπως ο περίφημος Γεώργιος Ζαχαριάδης, που δίδασκε εκεί μέχρι το 1824, όταν μετακόμισε στο Šabac. Ο γιος του Ζαχαριάδη, Αλέξανδρος Ζαχαριάδης, μετάφρασε το βιβλίο *Βίος και περιπέτειες* στα ελληνικά πριν από το 1842 και προσπάθησε να το δημοσιεύσει.⁹ Όταν αυτό μαθεύτηκε στην Κωνσταντινούπολη, ο Οικουμενικός Πατριάρχης και η Ιε-

8. Προς το παρόν δεν εντοπίσαμε αυτά τα πρόσωπα.

9. Στην αίτηση για μια θέση στο Γυμνάσιο του Κραγκούγιεβατς το 1840 ο Αλέξανδρος Ζαχαριάδης αναφέρει στοιχεία της προσωπικής και επαγγελματικής του ζωής. Γεννήθηκε στο Σεμλίνο, από πατέρα ελληνοδάσκαλο, σπούδασε επί τρία χρόνια γερμανικά και ελληνικά στο Ελληνομουσείο της Βιέννης και διεκπεραίωσε την εμπορική αλληλογραφία του εμπόρου Θεοδώρου Τύρκα στα ελληνικά. Η αίτηση, όμως,

απορρίφθηκε, επειδή η ελληνική γλώσσα δεν διδασκόταν πλέον στο Κραγκούγιεβατς (Ι. Παπαδριανός, *Οι Έλληνες απόδημοι στις γιουγκοσλαβικές χώρες (18ος-20ός αι.)*, Θεσσαλονίκη: Βάνιας 1993, σ. 139) Γνωρίζουμε ότι στο πρώτο αυτό σερβικό Γυμνάσιο από την ίδρυσή του (1836) διδασκόνταν παράλληλα και αρχαία και νέα ελληνικά, υπό το όνομα *jelinski* και *grečeski* αντίστοιχα.

ρά Σύνοδος αποστέλλουν στις 19 Μαΐου μια επιστολή στον Έλληνα Μητροπολίτη του Βελιγραδίου, στην οποία δηλώνουν ότι εξέτασαν το βιβλίο του Obradović (στην έκδοση του Βελιγραδίου του 1833) και, επειδή το βιβλίο περιέχει ιδέες «πάνυ αντιθρησκευτικάς και κακοδόξους», παραξενεύονται γιατί ο Μητροπολίτης δεν έχει ήδη εμποδίσει την εκτύπωσή του. Γι' αυτό απαιτούν από τον Μητροπολίτη να φροντίσει να μάθει πόσα αντίτυπα του έργου έχουν τυπωθεί και σε ποιες περιοχές και πόλεις έχουν κυκλοφορήσει, καθώς και να εξουδετερώσει όλες τις αρνητικές συνέπειες που αναμφίβολα μπορούν να δημιουργηθούν από το ανάγνωσμα τέτοιων βιβλίων.¹⁰

Παρόλα αυτά ο Ζαχαριάδης το 1842 ζήτησε από τη λογοκρισία στη Βιέννη την άδεια για τη δημοσίευση. Κάποιος κόντε Sednitzky από το Υπουργείο Εσωτερικών υπέβαλε στις 14 Σεπτεμβρίου μια αίτηση στον Metternich να δώσει *debit* και *toleratur* για την έκδοση και κυκλοφορία του βιβλίου «Die Selbstbiographie des Mönchs Obradovich», όπως γράφει, *in griechischer Sprache, welches Alexander Zachariades herauszugeben bezieht*. Ο Metternich, μάλλον μετά την επέμβαση

των ελληνικών εκκλησιαστικών αρχών, απαντάει ότι επιτρέπεται η εκτύπωση του βιβλίου στο εξωτερικό και η κυκλοφορία του στην αυτοκρατορία, αλλά μόνο με τον περιορισμό της κρίσης *transeat*.¹¹ Προς το παρόν δεν γνωρίζουμε τίποτα για την ύστερη τύχη αυτής της μετάφρασης. Οι μεταγενέστεροι Έλληνες μελετητές χρησιμοποιούν την αγγλική μετάφραση του G. R. Noyes (Berkeley 1953).

Αξιζει, επίσης, να αναφερθεί και η πρόσληψη του έργου του Dositej στην Ελλάδα του 19ου αιώνα. Ο Νικόλαος Πολίτης, σ' ένα άρθρο του στην *Εστία* το 1885, παρουσίασε με συντομία τη βιογραφία και τις δραστηριότητες του Σέρβου διαφωτιστή στο ελληνικό κοινό.¹² Σπουδασμένος στο Μόναχο, ο Πολίτης αντλεί τις πληροφορίες του, όπως δηλώνει ο ίδιος, από το κλασικό έργο του μεγάλου Ρώσου σλαβιστή, Α. Ν. Πύπιν, *Ιστορία των σλαβικών λογοτεχνιών*, πιθανότατα στη γερμανική του μετάφραση του 1880.¹³ Σ' αυτό το σημείο διαφαίνεται η αλλαγή λόγων [*discourse*] στα εθνικά κράτη των Βαλκανίων· ο Πολίτης παίρνει θέση δυτικού επιστήμονα και κρίνει το βαθμό της «διανοητικής ανάπτυξεως εν Σερβία» και αναφέρει φράσεις όπως «μόλις δέ

κατά τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ὀγδόου ἐφάνησαν ἐξεγειρόμενοι οἱ Σέρβοι τοῦ πνευματικοῦ ληθάργου, ἐν ᾧ ἕως τότε διετέλουν». Παρακολουθώντας την πηγή του, παραλείπει π.χ. και να αναφέρει τη διαμονή του Dositej στη Χίο, παρά την έκταση του αποσπάσματος —γιατί για τον Πύπιν αυτή δεν είχε μεγάλη σημασία.

Από το κείμενο προκύπτει, επίσης, ότι ο Πολίτης δεν γνώριζε τίποτα για την ύπαρξη της ελληνικής μετάφρασης του βιβλίου. Αυτό μπορούμε να το εξηγήσουμε από το απλό γεγονός ότι αυτή προέρχεται από τον κόσμο της υπό αφανισμόν βαλκανικής ορθόδοξης κοινοπολιτείας (*millet-i Rum*), στον οποίο ανήκε ο Αλέξανδρος Ζαχαριάδης και ο οποίος ήταν πια ξένος και άγνωστος στον Πολίτη. Ταυτόχρονα, βλέπουμε και την τελική φάση της καθιέρωσης του μύθου του Dositej, την οποία μετέφερε ο Πύπιν από τις σερβικές πηγές. Η ζωή του Dositej παρουσιάζεται αποκλειστικά σύμφωνα με τα δεδομένα της αυτοβιογραφίας του, χωρίς κριτική ανάλυση ή έρευνα, εξαιτίας του ρόλου που έπαιξε στην ιστορία της σερβικής γραμματείας.

10. Μ. Λάσκαρις, «Ο grčkom prevodu Dositejeva "Života"» [Περί ελληνικής μετάφρασης του "Život" του Dositej], *Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor* XVIII (1938), σσ. 67-8, παραπέμπει στον Κ. Δελικάνη, *Πατριαρχικά έγγραφα*, τ. 3, Κων/πολη 1905, σσ. 757-759.

11. Ρ. Popović, «Ο grčkom prevodu Dositejeva "Života" i rumunskom prevodu "Sobranija"» [Περί ελληνικής μετάφρασης του "Život" του Dositej και της ρουμάνικης μετάφρασης του "Sobranije"], *Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor*, knj. VIII (1928), σσ. 177-9.

12. Ν. Πολίτης, «Δοσίθεος Οβράδοβιτς ο θεμελιωτής της σερβικής

φιλολογίας», *Εστία*, τόμ. 20, αρ. 516 (17 Νοεμβρίου 1885), σσ. 771-774.

13. Α. Н. Пыпин, В. Д. Спасович, *История славянских литератур*, τόμ. 1-2, δεύτερη έκδ. Санкт-Петербург: М. М. Стасюлевич 1879-1881. Η γερμανική μετάφραση: Α. Ν. Pypin und V. D. Spasovič, *Geschichte der Slavischen Literaturen*, μτφρ. T. Pech, τόμ. 1-2, Leipzig: Brockhaus 1880. Η γαλλική μετάφραση κυκλοφόρησε ένα χρόνο αργότερα: Pypine et Spasovic, *Histoire des littératures slaves*, μτφρ. E. Denis, Paris: E. Leroux 1881.

Κάτι το «ωραίο»

Λεύκωμα με άρθρα, μελέτες και πάνω από χίλιες τετράχρωμες φωτογραφίες, που αποτυπώνει τη σύγχρονη νεοελληνική κακογουστιά. Αναλύει το κιτς, αναζητά τις ρίζες του και σχολιάζει με χιούμορ τις χιλιάδες περιπτώσεις του φαινομένου.

Για την πολιτική, την κοινωνική συμπεριφορά, τη διακόσμηση, το σινεμά, το θέατρο, την τηλεόραση, το αυτοκίνητο, το σπίτι, το γραφείο...

Κεντρική διάθεση: Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα, τηλ.: 210-72.32.819

Επισημαίνουμε

Καίγομαι σα χώρα...

«Αυτή η χώρα είναι το χτικιό μας. Θα μας πεθάνει, θα μας ξεκάνει. Πώς θα γλυτώσουμε; Τι θα μείνει όμως απ' αυτήν χωρίς εμάς; Τι θα είναι αυτή όταν δεν θα 'χει μείνει τίποτ' από μας;... Το χρώμα της έχει πάρει το σχήμα μου... Το σώμα μου έχει πια τις διαστάσεις της... Έχω μέσα μου τη μοίρα της... Πεθαίνω σα χώρα...».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ
Πεθαίνω σα χώρα

Παραφράζω, ένεκα των ημερών, τον τίτλο του προφητικού βιβλίου του Δ. Δημητριάδη *Πεθαίνω σα χώρα*, κείμενο φραγγέλιο αλλά και εθνικής αυτογνωσίας.

Θα περάσουν πάρα πολλά χρόνια για να λησμονηθεί ο Αύγουστος του 2007 –εκτός και αν ο επόμενος αποδειχτεί χειρότερος... Όλα τα είχαμε φανταστεί διαφορετικά. Ήταν βέβαια οι καύσωνες αλλά γι' αυτούς είχαμε τη Φουζίτσου και των άλλων εταιριών τις κλιματιστικές ασπίδες, καθώς και τις καταφυγές της Μυκόνου, της Σαντορίνης και της Παροναξίας. Στα σχέδιά μας περιλαμβάνονταν τα «μπάνια του λαού» και ο «άρτος και θεάματα». Ατυχώς, με το που ξεψυχούσε ο Ιούνιος μας βρήκε η συμφορά της Πάρνηθας, αλλά κάτι οι μούντζες που ρίξαν οι bloggers στο κτίριο που «στεγάζει» τους 300 εθνοπατέρες κάτι και το γεγονός ότι την αποκατάσταση του βουνού πρόθυμα την ανέλαβε ο αποδεδειγμένα «φίλος» του περιβάλλοντος κ. ΥΠΕΧΩΔές, μας καθυσήχασαν. Ως γνωστόν μιας παρ-«εκτροπής», μύριαι έπονται. Και για τον μεν «άρτον» ας είναι καλά π.χ. οι ολόδροσες ψησταριές της Σταμάτας και τα μεζεκλητζίδικα στο Γκάζι και τις παραλίες της Αττικής. Αλλά για τα «θεάματα» ήταν το αληθινά ρηξικέλευθο πρόγραμμα του Γιώργου Λούκου για το εκ της κόνεως του αναγεννημένο Φεστιβάλ Αθηνών. Και είχε χρόνια η Αθήνα να αξιωθεί τέτοια και τόσο πλούσια ποιότητα καλλιτεχνικής αναβάθμισης. Λεφτά και χρόνο να είχες και τι να πρωτοδιαλέξεις: Τους Murgueros του Μπουένος Άιρες, το «Σήκωσε τα κόκκινα φανάρια» του Ζανγκ Γιμού, τη «Musica Aeterna» του Θεόδωρου Κουρεντζή (εκπληκτική η «Διδώ και Αινείας» τους), η μαγεία του Μπομπ Γουίλσον στο «Κουαρτέτο» του Χάινερ Μύλλερ, η Φαίρουζ, η Αύνούρ και ο Αλί Ακμπάρ Μοράντι, ο Elvis Costello με την παρέα του, ο Γιάννης Κόκκος με τη «Μήδεια» του Κερουμπίνι, η ευριππίδεια αναγωγή της «Ανδρομάχης» του Ρακίνα από τον Δημήτρη Μαυρίκιο, η «Ηλέκτρα» του Πήτερ Στάιν και οπωσδήποτε η εντυπωσιακή σύλληψη και απόδοση του «Πεθαίνω σα χώρα» του Δημήτρη Δημητριάδη, από τον Μιχάλη Μαρμαρινό.

Αλλά εκεί, καρδιά του: «Αύγουστε καλέ μου μήνα...» ήρθαν οι μέρες του Νέρωνα, ο μέγας αιφνιδιασμός από ένα (ποτέ δεν θα 'λεγα, αναπάντεχο) τεράστιο πύρινο τσουνάμι και κατάκαψε ό,τι φαινόταν και ό,τι δεν φαινόταν· ακόμα και τις ψυχές. Και είδαμε πως όχι μόνο ο «βασιλιάς» –και όλοι οι διεκδικητές του θρόνου– ήταν γυμνός, αλλά και ο καθένας μας. Και δείχναμε ο καθένας μας τη γύμνια του άλλου, μέσα και έξω απ' το γυαλί της τηλεόρασης. Και επειδή ό,τι και να συμβαίνει σε ετούτο τον τόπο, χαρά, συμφορά, ακόμα και θάνατο πρέπει να φέρνει τηλεοπτικό διάφορο μετατράπηκε η συμφορά σε θέαμα καταλυτικής παντοδυναμίας. Η ένοχη παραδοχή (υποταγή της πολιτείας και η σιωπή αυτών που θα μπορούσαν να αρθρώσουν λόγο καταγγελτικής διαμαρτυρίας επιβεβαίωνε ό,τι θα ακολουθούσε. Το αληθινά ζεϊδωρο Φεστιβάλ Αθηνών το διαδέχτηκε το Πανελλαδικό Τηλεοπτικό Φεστιβάλ Ενημέρωσης. Δεκάδες νεοσσοί των καναλιών ξεχύθηκαν στους χώρους της (in vivo) τραγωδίας και με κραυγές κι ολολυγμούς που ξεπερνούσαν τις αντίστοιχες κραυγές της Στεφανίας Γουλιώτη στην «Ηλέκτρα» του Πήτερ Στάιν, σαν άλλοι εξαγγελιοί από τους «Πέρσες» του Αισχύλου: («Αρχή στην πάσα συμφορά...») περιέγραφαν ό,τι έβλεπαν, ό,τι νόμιζαν ότι έβλεπαν κι όσαν τα άβουλα κι αλαφιασμένα θύματα τους περιέγραφαν. Και εμείς οι άλλοι, τα εκατομμύρια των «θεατών», στις «κερκίδες» των πολυθρονών μας, αξιολογούσαμε υποκριτικές επιδόσεις, με στόμα ανοιχτό μπρος στα μεγαλοπρεπή θεάματα που η φύση έστηνε (σε καλλιτεχνικά καδραρισμένα πλάνα) σαν σε χολιγουντιανή ψηφιακή υπερπαραγωγή. Θεόστραβοι κι ανυποψίαστοι, στην άλλη, την αόρατη, φωτιά που ήδη διαπερνούσε τις τηλεοπτικές οθόνες και κατάκαιγε και εμάς. Η φωτιά της αλλοτριωμένης επίγνωσης ατομικής και συλλογικής ευθύνης, που δεν έχει να κάνει με εκείνη την οποία αναθέσαμε στις συλλήβδην σοβαροφανεές φιγούρες του πολιτικού θεάτρου σκιών. Ο καθένας μας καίγεται στην Ελλάδα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Την έκθεση **ZONE D**, που εγκαινιάστηκε χθες και θα διαρκέσει ως τις 6 Οκτωβρίου. Η **Σοφία Πετρίδη**, η **Δανάη Στράτου** και η **Ευανθία Τσαντίλα**, στην πρώτη τους κοινή έκθεση με μέσο τη φωτογραφία, το βίντεο και τη γλυπτική αντιμετωπίζουν το χώρο ως φορέα κοινωνικοπολιτικών, ιδεολογικών και ψυχολογικών εννοιών. Η επιμέλεια είναι της Δάφνης Ζουμπουλάκη. Η έκθεση στεγάζεται σε ένα διατηρητέο βιομηχανικό κτίριο, το Thission Lofts (απέναντι από το Γκάζι, Πειραιώς 123).

• Σήμερα (**Παρ. 7/9**), στις 8μμ εγκαινιάζεται στο Μουσείο Μπενάκη (Κουμπάρη 1) η προγραμματισμένη έκθεση **«Ντίκος Βυζάντιος. Στα ίχνη του χαμένου βλέμματος»**.

Ο διεθνούς φήμης ζωγράφος Ντ. Βυζάντιος απεβίωσε στις 11/8/07 στη Μαγιόρκα. Από την Πέμπτη 13/9 έως τις 7/10 θα προβάλλεται και το **ντοκιμαντέρ της Πανδώρας Μαυρίκη «Ντίκος Βυζάντιος, στα ίχνη της Χαμένης Ματίας»**. Καθημερινά (εκτός Τρ.) 2μμ έως 4μμ, Πέμ. 6μμ έως 9μμ και Κυρ. 12μμ και 1μμ. (διάρκεια 52').

• Το **Διεθνές Φεστιβάλ Πέτρας** που ολοκληρώνεται στις 14 Σεπτεμβρίου: **Σαβ. 8/9**: Συναυλία του **Γκόραν Μπρέγκοβιτς** με την Wedding and Funeral Band (Ορχήστρα για γάμους και κηδείες). Θα ακούσουμε οχτώ χάλκινα πνευστά, δύο βουλγάρικες φωνές, κρουστά και τη φωνή και την κιθάρα του Μπρέγκοβιτς. **Κυρ. 9/9**: Η **«Ανδρομάχη»** του Ρακίνα από το Εθνικό Θέατρο σε σκηνοθεσία **Δημήτρη Μαυρίκου**, σκηνικά της Ελένης Μανωλοπούλου και μουσική του Νίκου Κυπουργού, με τη Λ. Φωτοπούλου (Ανδρομάχη), τον Ν. Καραθάνο (Πύρρο), τη Μ. Κεχαγιόγλου (Ερμιόνη) και τον Χρ. Λούλη (Ορέστη). Για όσους δεν προλάβουμε να δούμε την παράσταση στην Επίδαυρο. **Δευτ. 10/9**: **«Οι τρεις σωματοφύλακες και τα διαμάντια της βασίλισσας»** του Αλέξανδρου Δουμά. Παιδική παράσταση σε σκηνοθεσία **Κάρμεν Ρουγγέρη**. **Τρ. 11/9**: η **«Μήδεια»** του Μποστ. Η υπέροχη σάτιρα του Μποστ από το Θέατρο Προσκήνιο σε σκηνοθεσία **Σταμάτη Φασουλή**. Παίζουν: Ε. Κωνσταντινίδου (Μήδεια), Μ. Χατζησάββας, Ζέτα Μακρυπούλια και Α. Μπουρδούμης.

Γιώργος Κουμάντος

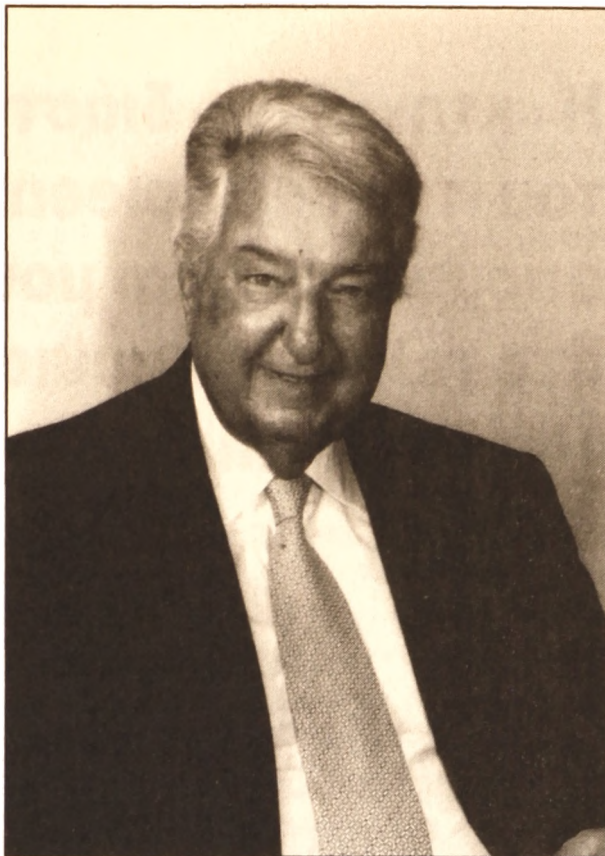
Φτωχότερη έμεινε η ακαδημαϊκή κοινότητα, αλλά και γενικότερα η ελληνική διανόηση, μετά τον ξαφνικό θάνατο ενός από τους λαμπρότερους νομικούς και πανεπιστημιακούς δασκάλους της χώρας, του καθηγητή Γιώργου Κουμάντου, ο οποίος άφησε την τελευταία του πνοή πριν από δυο εβδομάδες, ενώ κολυμπούσε στην παραλία του Άστρους.

Για την πλατειά ελληνική κοινή γνώμη, το όνομα του Γιώργου Κουμάντου έκανε την εμφάνισή του αμέσως μετά την πτώση της χούντας των συνταγματαρχών, με αφορμή το δημοψήφισμα που είχε οργανωθεί από την τότε κυβέρνηση εθνικής ενότητας υπό τον Κ. Καραμανλή για το πολίτευμα της χώρας, οπότε, με καθημερινά άρθρα του στον ημερήσιο Τύπο, είχε πρωταγωνιστήσει στην εκστρατεία για την οριστική αποπομπή της μοναρχίας από την Ελλάδα.

Μια εκστρατεία, στην οποία ο Γ. Κουμάντος επέδειξε την βαθιά πίστη του στις αρχές μιας ανοιχτής δημοκρατίας, και μιας ελεύθερης πλουραλιστικής κοινωνίας, με απόλυτο σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αρχές των οποίων στάθηκε, άλλωστε, υπέρμαχος σε όλη του τη ζωή και κυρίως σε όλη τη μακρά πανεπιστημιακή και νομική του καριέρα.

Ήδη, αμέσως μετά την εκδήλωση του πραξικοπήματος το 1967, είχε ταχθεί κατά της χούντας των συνταγματαρχών, για το λόγο αυτό και είχε εξοριστεί στο Κερασσώρι Ευρυτανίας.

Ανυποχώρητος από τις πεποιθήσεις του, αλλά με ανοιχτό μυαλό και οξυδέρκεια, με πλατειά γνώση της νομι-

κής επιστήμης και με απόλυτο σεβασμό στο δίκαιο, το οποίο συνέδεε πάντα με την κοινωνική και πολιτική πραγματικότητα, αλλά και με βαθιά αίσθηση του χιούμορ, κατάφερνε πάντα να κερδίζει την αποδοχή και την αναγνώριση όχι μόνο των φοιτητών που συνωστίζονταν στο αμφιθέατρο κατά τις παραδόσεις του, αλλά και όλων των συνομιλητών του στις πάμπολλες διεθνείς συναντήσεις, στις οποίες εκπροσώπησε κατά καιρούς την Ελλάδα.

Όντας επίσης ανήσυχο πνεύμα, ένας από τους τελευταίους ονειροπόλους, όπως χαρακτηρίστηκε από πολλούς, εκπροσώπους της ακαδημαϊκής κοινότητας, άφησε πίσω του μια μεγάλη σειρά από βιβλία, συγγράμματα, άρθρα και άλλα κείμενα, στα οποία με μοναδικότη-

τα και αυθεντικότητα ερμηνεύει και αναλύει ζητήματα της νομικής επιστήμης, προωθώντας με κάθε τρόπο την ελεύθερη σκέψη και την πρωτοποριακή αναζήτηση για νομοθετικές μεταβολές με γνώμονα τις κοινωνικές ανάγκες.

Στον Γ. Κουμάντο, άλλωστε, οφείλεται μεταξύ άλλων και η νομοθετική μεταρρύθμιση για την καθιέρωση του πολιτικού γάμου, ενός ζητήματος για το οποίο του είχε μείνει η πικρία ότι ο τότε πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου «του την έφερε», καθώς είχαν συμφωνήσει ότι στο νέο νόμο θα καθιερωνόταν ως κύριος ο πολιτικός γάμος και ο θρησκευτικός ως προαιρετικός, τελικά όμως ο Ανδρέας υποχώρησε σε πιέσεις της εκκλησιαστικής ιεραρχίας και άλλαξε το νόμο την τελευταία στιγμή, χωρίς να ενημερώσει προηγουμένως τον συντάκτη του.

Σ' εκείνον επίσης οφείλεται το νομοσχέδιο για το συναινετικό διαζύγιο, ενώ εργάστηκε για τα δικαιώματα των ευρεσιτεχνιών και ως μέλος αρμόδιας επιτροπής υπήρξε υπέρμαχος του χωρισμού κράτους και εκκλησίας.

Χαρακτηριστικό, εξάλλου, των απόψεων και των θέσεών του ήταν ένα άρθρο, το τελευταίο του, μια εβδομάδα πριν τον θάνατό του που δημοσιεύτηκε στην *Καθημερινή* της Κυριακής και στο οποίο τόνιζε την αναγκαιότητα μιας έγκαιρης και σε βάθος συνεννόησης ανάμεσα σε όλα τα πολιτικά κόμματα, για τη διευθέτηση μιας σειράς βασικών ζητημάτων της ελληνικής κοινωνίας, όπως η Παιδεία, η Υγεία, το Ασφαλιστικό και άλλα.

Τ. ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Media dell' arte και γιορτές στις Κυκλάδες

Ορισμένοι άνθρωποι κάνουν θαύματα. Με μεράκι και δουλειά, αυτή είναι η συνταγή, και αγάπη για την τέχνη, το γλέντι, τα νησιά. Τους ανθρώπους των νησιών, αυτούς τους ντόπιους, τους ιθαγενείς –που λέει και ο Φιλιππίδης στο ανά χείρας τεύχος. Γιατί τα νησιά δεν είναι μόνο οι παραλίες τους και το φρέσκο κατσικάκι ή ψαράκι, έχουν και τον ανθρώπινο πολιτισμό, τους ανθρώπους τους, με τις ιστορίες τους, τις παραδόσεις τους, τα βάσανα και τα ονειρά τους. Εκεί, στην άγρονη γραμμή και συγκεκριμένα στη Φολέγανδρο, τη Σίκινο και τη Δονούσα η δημιουργική ομάδα Media dell' arte, μαζί με τους κατοίκους –και αυτό είναι το σημαντικό– έστησαν ένα δίμηνο πανηγύρι, από τις αρχές Ιουλίου ως τα τέλη Αυγούστου. Ο Άθως Δανέλλης με το μπερντέ του και τα κολλητήρια του, σε αυλές σχολείων και

ταβέρνες, από νησί σε νησί, ο καθηγητής Κοτινάς από την Αστρονομική Εταιρεία Κέρκυρας στην Φολέγανδρο, η έκθεση «Μικροιστορίες: Κι εσείς από που είστε;» στη Σίκινο (μια έκθεση με αγγήσεις-αναμνήσεις Σικινιωτών, φωτογραφικό υλικό και έγγραφα από το κοινοτικό αρχείο), φεστιβάλ κινηματογράφου, συναυλίες και μια από τις πιο καλοστημένες αρχαιολογικές εκθέσεις που έχουμε δει στη Δονούσα. Η μουσειολόγος Ελεάννα Βλάχου αναπαρέστησε άρτια την ανασκαφή του γεωμετρικού οικισμού στο Βαθύ Λιμενάρι Δονούσας που διεξήγαγε το 1968 η έφορος αρχαιοτήτων Κυκλάδων Φωτεινή Ζαφειροπούλου. Στην έκθεση υπήρχε και ψηφιακή αναπαράσταση του οικισμού!

Οι γιορτές πραγματοποιήθηκαν υπό την αιγίδα του Οργανισμού Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού.

ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ:

Το «Πρότυπο Βασίλειο»
και η Μεγάλη Ιδέα

Το κορυφαίο
σύγγραμμα της
Έλλης Σκοπετέα που
εξετάζει το ιστορικό
υπόβαθρο του
εθνικισμού όπως
διαμορφώθηκε στην
Ελλάδα και τη Σερβία
τον 19ο και τον 20ό
αιώνα.

Ένα προφητικό βιβλίο
που παραμένει
σύγχρονο και αναλύει
τις αιτίες των
σημερινών εξελίξεων
στην βαλκανική
χερσόνησο.

Εκδόσεις Πολύτυπο

Κεντρική διάθεση:
Δημοχάρους 60, Αθήνα
τηλ.: 210-72.32.819

Η «κτηνώδης» διάσταση του ιταλικού spleen: απομύθευση και μοντερνισμός στο τελευταίο μυθιστόρημα του Dario Giudice

**Dario Giudice, Προσοχή: τα κτήνη,
μετάφραση: Ιάκωβος Μιχαήλ,
επίμετρο: Ανέστης Γ. Δειλινός,
εκδ. Σηματολόγιον, 2007**

Ο Dario Giudice ήταν μέχρι πρότινος ελάχιστα γνωστός στην Ελλάδα και σίγουρα έτσι θα παρέμενε, αν δεν καταπιανόταν μεταφραστικά με το τελευταίο του βιβλίο *Προσοχή: τα κτήνη* [Attention: les bêtes, éd. Gallimard, 2005] ο ελληνικής καταγωγής καθηγητής του Πανεπιστημίου της Σορβόνης Ιάκωβος Μιχαήλ. Δεδομένων, λοιπόν, των ελάχιστων (αν όχι ανύπαρκτων) αναφορών στο πρόσωπο του συγγραφέα, χρήσιμη θα ήταν μια μικρή εισαγωγή στη ζωή και το έργο του. Ο Dario Giudice γεννήθηκε στη Mestre της Ιταλίας το 1952. Από εφηβική (κατ' αρχήν) αντίδραση ενάντια στον υπερσυντηρητικό πατέρα εντάχθηκε σε αριστερούς εξτρεμιστικούς κύκλους που ευαγγελίζονταν την ένοπλη πάλη και έπειτα από μια ανεπιτυχή επίθεση στα γραφεία της κεντρικής ασφάλειας της Βενετίας, κατέφυγε στη Γαλλία. Η πρώτη του επαφή με τη γαλλική γλώσσα οργανώθηκε γύρω από το μελέτημα –προϋπόθεση μιας υποτροφίας που απέσπασε από το Κέντρο Γαλλόφωνων Εβραίων Διανοουμένων– για το βιβλικό μοτίβο της γυναικείας ερωτικής φιγούρας από τη Ρουθ μέχρι την Αβισάκ τη Σωμανίτιδα. Το υλικό που συγκέντρωσε αποτέλεσε και τη «βάση δεδομένων» για το πρώτο του μυθιστόρημα με τίτλο *L' éternel retour*

du sein, 1975 [Η αιώνια επιστροφή του στήθους]. Ο Dario Giudice δεν άργησε να γίνει γνωστός στο γαλλικό αναγνωστικό κοινό, χάρη και στην ενθουσιώδη κριτική που απέσπασε από τον καθηγητή ιταλικής λογοτεχνίας του Πανεπιστημίου της Τεργέστης Stelio Vinci σ' ένα κυριακάτικο φύλλο της *Humanité*.

Η γλώσσα συγγραφής είναι πλέον η γαλλική. Η προσχώρηση στην ξένη γλώσσα σημαίνει και την οριστική πλέον αποχώρηση από την Ιταλία της λευκής τρομοκρατίας των «μολυβένιων χρόνων». Δεκαεπτά χρόνια σιωπής και το 2002 κυκλοφορεί από τον οίκο Gallimard το τελευταίο του μυθιστόρημα, *Προσοχή: τα κτήνη*. Βρισκόμαστε στις αρχές της δεκαετίας του '70. Το δέσιμο τεσσάρων Ιταλών, κατοίκων διαφορετικών πόλεων και χωρών, γύρω από ένα απόκομμα εφημερίδας συνθέτει ένα αλληγορικό σχόλιο για την απάθεια, την παραίτηση και την αποκτήνωση. Όλα μοιάζουν να κυλούν ως είθισται, ώσπου στα χέρια των τεσσάρων πέφτει ένα ρεπορτάζ της *Corriere della Sera* για την ελληνική στρατιωτική δικτατορία. Στο εξής παρακολουθούμε τις εφαιπόμενες της εμπλοκής (και στη συνέχεια απεμπλοκής) του καθενός στο ελληνικό ζήτημα μέχρι την επιλογική εξιστόρηση της «πτώσης» τους.

Ο ιταλογερμανός Gulielmo Lösgen ζει στο Duisburg της Γερμανίας και πολιτεύεται στο τοπικό συμβούλιο της πόλης του. Έπειτα από αλλεπάλληλες αποτυχημένες προσπάθειες ανόδου στην κεντρική πολιτική σκηνή, έχει

πλέον συμβιβαστεί με την ιδέα μιας μέτριας «πολιτείας» και ενός ακόμη μετριότερου βίου. Η συνάντησή του με την ελληνική υπόθεση του προσφέρει (τελείως αναπάντεχα) την ευκαιρία που ζητούσε:

δραστηριοποιείται στην υπόθεση της διεθνούς αλληλεγγύης στον αγώνα των ελλήνων φοιτητών, παρεμβαίνει με καταγγελίες στο γερμανικό δημόσιο χώρο και αναδεικνύεται –έτσι– από πολιτευτής μεσαίου μεγέθους σε πολιτικό σταρ. Παρακολουθούμε την μικροπολιτική μιζέρια, τις φιλοδοξίες: την μακιαβελική άνοδο και την «πτώση».

Ο ταχυδρομικός υπάλληλος Alfredo Brillo ζει στο Πουατιέ της Γαλλίας. Του μένουν δυο χρόνια για να συνταξιοδοτηθεί. Αφού έχει μοιράσει την αλληλογραφία στην περιοχή του πάρκου του Μπλοσάκ, αποφασίζει να κάνει ένα διάλειμμα: κάθεται σ' ένα παγκάκι και ανοίγει την *Corriere della Sera* για να μάθει τα νέα της πατρίδας του. Η αιφνίδια καρδιακή προσβολή τον βρήκε με τη σελίδα ανοιγμένη στο άρθρο για την ελληνική δικτατορία. Το δημόσιο γεγονός ήλθε να σφραγίσει οξύμωρα μια ταπεινή ιδιωτική ζωή την ύστατη στιγμή της «πτώσης» της.

Ο Riccardo Venturri ζει στο Μεξικό και είναι η τυπική περίπτωση εργένη πανεπιστημιακού: διατηρεί μια φιλολογική σχέση με την Αριστερά και την πολιτική στράτευση. Διαβάζει το άρθρο για την ελληνική δικτατορία και αποφασίζει να επιδοθεί σ' έναν αγώνα συλλογής υπογραφών. Περιοδεύοντας στα πανεπιστημιακά τμήματα του Μεξικού, γνωρίζει την Marga, την οποία και παντρεύεται: η πολιτική ψευδοσυμμετοχή συνοδεύεται πια εξαίσια από τη συζυγική αλλοτρίωση, το συμβιβασμό και την «πτώση».

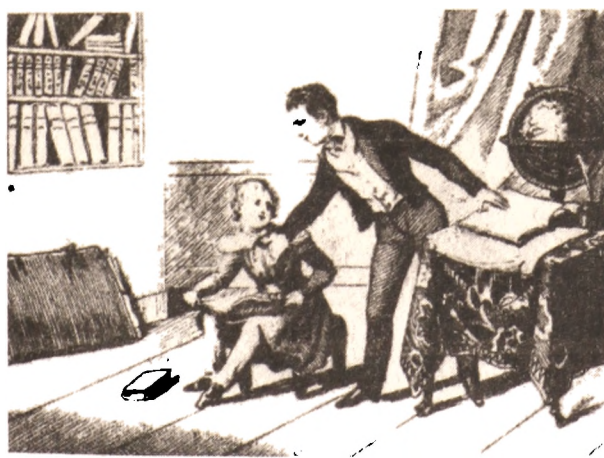
Μόλις έχει χωρίσει από τη γυναίκα του, ο γυμναστής Francesco Guadagnati ζει πλέον με τη μητέρα του στα προάστια του Εδιμβούργου. Το άρθρο στην εφημερίδα του προξενεί ένα τέτοιο σοκ που αποφασίζει να ταξιδέψει στην Ελλάδα προκειμένου να βοηθήσει με οποιοδήποτε τρόπο στον αγώνα των Ελλήνων φοιτητών: στο κάτω κάτω

δεν έχει να χάσει και τίποτα.

Αποφασίζει να μείνει στην Ελλάδα και έπειτα από λίγους μήνες (τέλη του ταραχώδους 1973), εκτός από ένα νέο σπίτι στις Σποράδες, έχει πλέον αποκτήσει και μια νέα, ανέφελη, ζωή. Παραίτηση, ρουτίνα, «πτώση».

Οι τέσσερις φωνές συμπλέκονται, οι αφηγήσεις καλύπτονται (και αλληλοαποκαλύπτονται) επεμβαίνοντας στο εσωτερικό ενός ανομοιογενούς χωρικού και χρονικού πυρήνα. Η εναλλαγή των προσώπων στην αφήγηση δίνει τον τόνο της κάθε ιστορίας, συμβάλλοντας και στην αρτίωση του προφίλ των κεντρικών χαρακτήρων. Το κάθε όνομα εμφανίζεται στο μυθιστόρημα άπαξ. Από εκεί και στο εξής καταλαβαίνουμε για ποια ιστορία γίνεται λόγος από το πρόσωπο που αφηγείται: σε πρώτο πρόσωπο μιλά ο ιταλογερμανός Lösger και σε δεύτερο ο γυμναστής Francesco· τριτοπρόσωπος είναι ο λόγος του ακαδημαϊκού Venturri και ένα αναπάντεχο δεύτερο πληθυντικό επιλέγει ο ταχυδρόμος Brillo. Η αφήγηση προικίζεται με επίσημα διαγγέλματα και πρωτογενή ντοκουμέντα από τον ελληνόφωνο τύπο της εποχής. Οι μεταφραστικές επιλογές του Ιακώβου Μιχαήλ αναδεικνύουν τη σημαίνουσα κρυπτικότητα του κειμένου και οι εν είδει επιμέτρου σημειώσεις του Ανέστη Γ. Δειλινού προσφέρουν το καταλληλότερο πλαίσιο για την ανάγνωση ενός δυνατού, και σε κάθε περίπτωση απαιτητικού, μυθιστορήματος.

Ελένη Κοσμά – Στέργιος Μήτας

Υ.Γ. Μην παρασυρθείτε από το κείμενο. Σκεφθείτε το άλλη μια φορά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Ένας συλλογικός τόμος που αναδεικνύει τη μοναδική προσωπικότητα του Αλέξανδρου Παπαναστασίου. Ο πολιτικός που σφράγισε με την προοδευτική παρουσία και δράση του την εποχή της διαμόρφωσης του νέου ελληνικού κράτους.

Γράφουν: Ν. Αλιβιζάτος, Γ. Αναστασιάδης, Τούλα Αποστολοπούλου, Ευ. Βενιζέλος, Θ. Βερέμης, Θ. Διαμαντόπουλος, Η. Ηλιού, Δ. Κοντόγιωργα, Γ. Κοντογιώργης, Γ. Κουκιάδης, Γ. Μαυρογορδάτος, Δ. Νικόπουλος, Ν. Πανταζόπουλος, Χ. Παπαστάθης, Π. Πετρίδης, Αλ. Ρήγος, Χρ. Ροζάκης, Κ. Σβολόπουλος, Αλ. Σβώλος, Αν. Τάχος.

Εκδόσεις Πολύτυπο

Κεντρική διάθεση:
τηλ.: 210-72.32.819

Ευάγγελος Κρουσταλλάκης (1936–2007)

Ο θάνατος του πρώην Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Ευάγγελου Κρουσταλλάκη ήταν ένας κλονισμός για όσους είχαν την τύχη να τον γνωρίσουν προσωπικά, αλλά και μια σοβαρή απώλεια για τον κόσμο της Δικαιοσύνης την οποία τίμησε με τον όρκο και την διακονία του.

Ο Ευάγγελος Κρουσταλλάκης υπήρξε γενικός διευθυντής της Εθνικής Σχολής Δικαστών και ανακηρύχθηκε επίτιμος διδάκτωρ του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης το 2001. Είχε δημοσιεύσει πλήθος επιστημονικών μελετών και είχε συμμετάσχει σε πολλές νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Έπεσαν πάνω του τα φώτα της δημοσιότητας όταν μαζί με τον Σκαρλάτο υπέβαλαν στη Βουλή το πόρισμα της έρευνας που διεξήγαγαν για το σκάνδαλο Κοσκωτά.

Ο Ευάγγελος Κρουσταλλάκης, αποχώρησε το 2003 από τη θέση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου λόγω ορίου ηλικίας, ένα χρόνο ύστερα από το διορισμό του το 2002. Την προηγούμενη χρονιά, το 2001 αποκλείστηκε από τη θέση αυτή μετά από τις έντονες αντιδράσεις υπουργών της κυβέρνησης Σημίτη που είχαν επικαλεστεί «τη στάση του στην υπόθεση Κοσκωτά».

Μετά την αποχώρησή του από τη θέση του Αρείου Πάγου, ο Ευάγγελος

Κρουσταλλάκης παραχώρησε μια συνέντευξη στο περιοδικό η οποία σήμαινε πολλά. Στο τεύχος 800 (14.11.2003) που δημοσιεύτηκε η συνέντευξη ανοίγει την καρδιά του και μιλά τόσο για την ζωή του όσο και για την δικαστική του σταδιοδρομία και την ίδια την Δικαιοσύνη. Μιλά ανοικτά και δεν διστάζει να

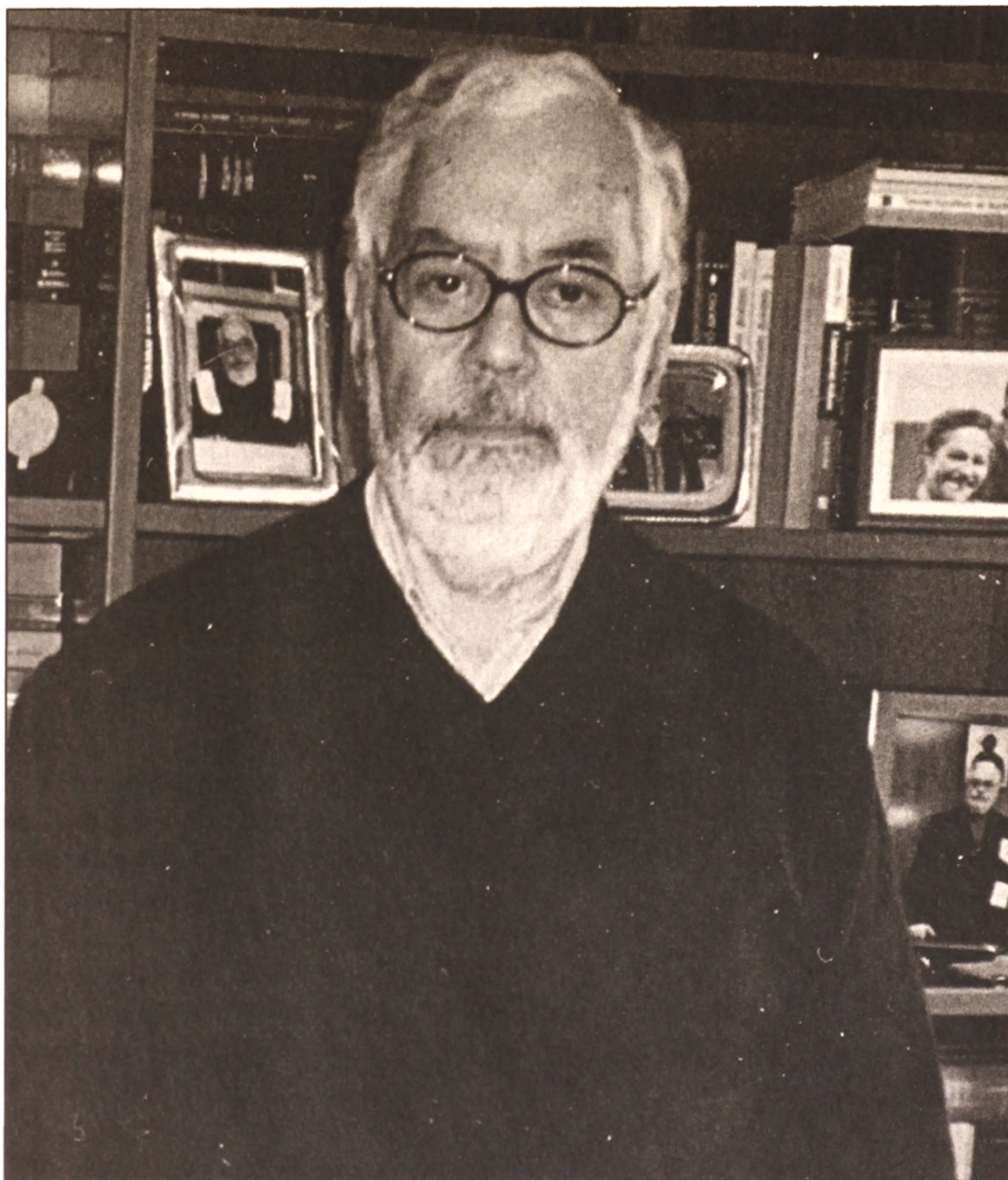
Κόκκαλη και την υπόθεση Μπουρμπούλια. Η υπόθεση Κόκκαλη θάφτηκε οριστικά μετά και την ενσωμάτωση της ΝΔ στη διαπλοκή, αλλά η υπόθεση Μπουμπούλια βγήκε επιτέλους στο φως τρία χρόνια μετά, το 2006, ύστερα από τα όσα αποκαλύφθηκαν για το παραδικαστικό κύκλωμα.

Η συνέντευξη εκείνη, πέραν του πολλαπλού ενδιαφέροντος που παρουσιάζει, προκάλεσε ιδιαίτερο σχολιασμό γιατί εκεί ο πρώην Εισαγγελέας λέει ανοικτά ότι πολλοί δικαστικοί και χρηματίζονται, κάτι που τώρα πια διαπίστωσε η έρευνα για το παραδικαστικό κύκλωμα. Η καταγγελία εκείνη προκάλεσε την οργή της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων η οποία έβγαλε ανακοίνωση και στην οποία ανταπάντησε ο Ευάγγελος Κρουσταλλάκης. Ο πρώην Εισαγγελέας δεν δίστασε ούτε λεπτό: Επέστρεψε τις «διαμαρτυρίες» της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων με οξείς τόνους.

Σε επόμενο τεύχος θα αναφερθούμε αναλυτικά για τον εκλιπόντα. Θέλουμε όμως να κλείσουμε με τα δικά του λόγια από εκείνη τη συνέντευξη: «Υπάρχουν μερι-

καταγγείλει μερικά από τα πολλά που εγνώριζε για το «δικαστικό μαγειρείο». Αναφέρεται στη διαφωνία του σε δύο υποθέσεις τις οποίες η Ολομέλεια Εφετών «έβαλε στο ράφι». Την υπόθεση

κοί άνθρωποι που αντιδρούν –λίγοι, πολλοί, δεν ξέρω– και οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως Δον Κιχώτες, ως γραφικοί...». Ένας, από τους λίγους αυτούς ήταν και ο Ευάγγελος Κρουσταλλάκης.

Θεατρο

Κι όμως είναι ακόμα εδώ κι αυτό το καλοκαίρι

Ολοκληρώθηκε και η δεύτερη χρονιά του «ανανεωμένου» Ελληνικού Φεστιβάλ, και φυσικά του Φεστιβάλ Επιδαύρου, υπό τη διεύθυνση του Γιώργου Λούκου. Οι παραστάσεις και η διάρκεια του Φεστιβάλ Επιδαύρου αυξήθηκαν ικανοποιώντας το αίτημα θεατών, επιχειρηματιών και δήμων. Οι παραστάσεις που επιλέχθηκαν για το φιλόδοξο πρόγραμμα του Φεστιβάλ τα είχαν όλα: και αρχαίο δράμα και όπερα και νεότερους κλασικούς και Μπέκετ. Οι επιλογές αντιφατικές, χωρίς μια ουσιαστική συνολική πρόταση και πολλά τα στοιχήματα που τέθηκαν. Άλλα κερδήθηκαν, άλλα χάθηκαν και άλλα δίχασαν.

Το βασικό ζήτημα που μπαίνει είναι, κατά τη γνώμη μου, ένα: Ωραία τα ανοίγματα, σημαντικές οι πρωτοβουλίες και οι πρωτοπορίες. Όμως, μήπως, στην αγωνία μας να εκσυγχρονιστούμε, χάνουμε την ευκαιρία να αποδώσουμε στο Φεστιβάλ Επιδαύρου έναν ουσιαστικό χαρακτήρα; Φεστιβάλ υπάρχουν πάμπολλα ανά τον κόσμο και κάθε είδους. Ο χώρος της αρχαίας Επιδαύρου και ιδίως το θέατρο του Πολυκλείτου είναι μοναδικά. Γιατί λοιπόν να μην εστιάσουμε την προσοχή μας σε μια ανανέωση, αναβάθμιση και καθιέρωση ενός Φεστιβάλ Αρχαίου Δράματος που θα μπορούσε να καταθέτει μία πρόταση ανεβάσματος του αρχαίου δράματος, αλλά να προσελκύει το ενδιαφέρον ολόκληρου του κόσμου, αλλά αντιθέτως μπαίνουμε στη διαδικασία δημιουργίας ενός ακόμα συγκεχυμένου και μεικτού φεστιβάλ όπως τόσα και τόσα άλλα; Η μοναδικότητα του χώρου, το παρελθόν και οι μέχρι σήμερα επιλογές επιτρέπουν τη συγκρότηση ενός φεστιβάλ με ισχυρό χαρακτήρα που θα μπορούσε να έχει μια περίοπτη θέση στον φεστιβαλικό χάρτη.

Αντιγόνη από τη Νέα Σκηνή.

Η **Αντιγόνη** της Νέας Σκηνής που έκλεισε πανηγυρικά το επίσημο Φεστιβάλ 2006 άνοιξε την αυλαία για το Φεστιβάλ Επιδαύρου 2007 στις 29 Ιουνίου. Δεκαπέντε χιλιάδες θεατές είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν μια ήδη σημαντική παράσταση, ακόμη πιο

ολοκληρωμένη και δουλεμένη με έμφαση στη λεπτομέρεια. Μεγάλη σημασία δόθηκε στον απόλυτο συνδυασμό ήχου, λόγου και κίνησης που εναλλάσσονταν σε ένα παιχνίδι ρυθμού, αισθήσεων και συγκινήσεων.

Στο ανήσυχο σταχιασμένο τοπίο της Χλόης Ομπολένσκι με τις τσαρουχικές καταβολές και τα χαλάσματα που πρόβαλαν ως προεκτάσεις-μέλη του αρχαίου θεάτρου, η Αντιγόνη του Βογιατζή στόχευε στην αμεσότητα και την οικειότητα. Απλή, γεμάτη αθωότητα και πίστη στην αλήθεια της συγκίνησε τους θεατές που ήρθαν αντιμέτωποι όχι με την επίδειξη τεχνικών και ικανοτήτων αλλά με την προσπάθεια προσέγγισης μιας κοινής αλήθειας και ουσιαστικής συνύπαρξης. Μια Αντιγόνη που έφερε στο σήμερα τις μνήμες και τα σημάδια του παρελθόντος από την εξαιρετική Αμαλία Μουτούση, ένας αλαζών και στενόμυαλος Κρέοντας από τον Λευτέρη Βογιατζή, ένας εκλεπτυσμένος και συναισθηματικός Αίμων από τον Νίκο Κουρή, μια τρυφερή και φοβισμένη Ισμήνη από την Εύη Σαουλίδου. Το παιχνίδι των άφυλων φύλων αποδόθηκε με τον καλύτερο τρόπο από την Αγλαΐα Παππά και τον Νικόλα Παπαγιάννη στους ρόλους του Τειρεσία και της Ευρυδίκης αντίστοιχα.

Η **Μήδεια** του Λουίτζι Κερουμπίνι, σε σκηνοθεσία, σκηνικά και κοστούμια του Γιάννη Κόκκου, αποτέλεσε την κορύφωση του αφιερώματος στην Μαρία Κάλλας για την επέτειο των 30 χρόνων από τον θάνατό της, το Σάββατο 14 Ιουλίου. Το 1961, 46 χρόνια πριν, η

Κάλλας είχε ερμηνεύσει στην Επίδαυρο την Μήδεια του Κερουμπίνι σε σκηνοθεσία του Αλέξη Μινωτή, σκηνικά-κοστούμια του Γιάννη Τσαρούχη, χορογραφίες της Μαρίας Χορς και με τη συμμετοχή της ορχήστρας, της χορωδίας και του μπαλέτου της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, σε μια παράσταση που τον επόμενο χρόνο μεταφέρθηκε στη Σκάλα του Μιλάνου. Η Μήδεια ήταν για εννέα χρόνια μέρος του ρεπερτορίου της Κάλλας, που την τραγούδησε συνολικά 31 φορές.

Στη δοκιμασμένη παράσταση του Κόκκου, που ήδη έχει διαγράψει μια επιτυχή πορεία στη Γαλλία, πρωταγωνίστησε η ιταλίδα υψίφωνος Άννα Κατερίνα Αντονάτσι, αλλά εκείνη που ξεχώρισε με το πάθος της ερμηνείας της ήταν η αλβανή μεσόφωνος Ενκελέιντα Σκόζα στο ρόλο της Νέριδας, της συντρόφου της Μήδειας. Η γερμανική ορχήστρα Καπέλα Κολονιένσις έπαιξε με όργανα εποχής υπό τη διεύθυνση του Λουκά Καρυτινού, ενώ αρκετά ικανοποιητικά αντιμετωπίστηκαν τα προβλήματα ακουστικής.

Τον Οιδίποδα που θα σκηνοθετούσε ο Αντύπας για το Εθνικό Θέατρο αντικατέστησε, μετά την παραίτηση του σκηνοθέτη, ο Γιάννης Χουβαρδάς –στην πρώτη του επιλογή ως καλλιτεχνικός διευθυντής του πρώτου θεάτρου της χώρας– με μια τραγωδία του γαλλικού κλασικισμού. Την **Ανδρομά-**

χη του Ρακίνα (20 & 21 Ιουλίου) σε μετάφραση, διασκευή και σκηνοθεσία του Δημήτρη Μαυρίκιου, με την Λυδία Φωτοπούλου στον ομώνυμο ρόλο, τον Νίκο Καραθάνο στον ρόλο του Πύρρου, τη Μαρία Κεχαγιόγλου της Ερμιόνης και τον Χρήστο Λούλη του Ορέστη. Ο Μαυρίκιος έστησε ένα πολύ εντυπωσιακό και αισθητικά προκλητικό θέαμα φωτός και σκιάς κάνοντας χρήση των προσφιλών του κινηματογραφικών τεχνικών σε ένα βιομηχανικό σκηνικό (Ελένη Μανωλοπούλου) αποτελούμενο από στοιβαγμένα κοντέινερ, με τη σύμπραξη της κινηματογραφικής μουσικής του Νίκου Κυπουργού και με έναν χορό-κομάντο.

Εμπορική επιτυχία κατάφερε να κάνει το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος με την **Λυσιστράτη**, τον μοναδικό Αριστοφάνη που βρήκε φέτος το δρόμο για το αργολικό θέατρο. Με συνταγή τη σκηνοθεσία του Γιάννη Ιορδανίδη, την πνευματώδη και δηκτική μετάφραση του Γιάννη Βαρβέρη, με την δημοφιλή Ρένια Λουϊζίδου στον ομώνυμο ρόλο και τους Δημήτρη Πιατά (Πρόβουλος), Μίνα Αδαμάκη (Κλεονίκη), Δάφνη Λαμπρόγιαννη (Μυρρίνη), Αντώνη Λουδάρο (Κινησίας), Θεοδώρα Σιάρκου (Λαμπιώ), το Κρατικό έφερε στο θέατρο 17.000 θεατές στις 27 και 28 Ιουλίου.

Η δράση τοποθετήθηκε σε μια εμπολεμη χώρα, και συγκεκριμένα στα ερεί-

πια ενός θεάτρου (σκηνικά Γιώργου Γαβαλά) όπου οι καλλιτέχνες, φορώντας εντυπωσιακά κοστούμια (του Γιάννη Μετζικώφ) από το βεστιάριο του κατά τα άλλα κατεστραμμένου θεάτρου, αναλαμβάνουν να αντισταθούν παίζοντας την αριστοφανική Λυσιστράτη! Ασυνέπειες, αντιφάσεις και κενά υπήρχαν όμως πολλά. Πρόθεση της παράστασης, σύμφωνα με τους συντελεστές της, υπήρξε η επικαιροποίηση του έργου, η ανεύρεση σύγχρονων αναλογιών και η λειτουργία του στο παρόν. Αυτό όμως που «επετεύχθη» ήταν μια επιθεωρησιοποίηση του έργου, μια φαντασμαγορία της υπερβολής και μια υπέρ του δέοντος ελευθερία σε μια προσπάθεια για «παραγωγή» γέλιου.

Ιφιγένεια εν Ταύροις από τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου.

Επουλώθηκε η περσινή πληγή του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου με τη φετινή του κάθοδο στην Επίδαυρο με την **Ιφιγένεια εν Ταύροις** που σκηνοθέτησε ο Γιάννης Μαργαρίτης (3 & 4 Αυγούστου) σε μετάφραση του Κ.Χ. Μύρη, μουσική του Θάνου Μικρούτσικου, σκηνικά του Άντη Παρτζίλη και κοστούμια του Σταύρου Αντωνόπουλου. Η σκηνοθεσία θέλησε να αντιμετωπίσει το έργο ως ένα βήμα διαλεκτικής, ως το κομβικό σημείο επαφής και επικοινωνίας μεταξύ του ελληνικού στοιχείου και του βάρβαρου, του οικείου και του αλλότριου, του επιθυμητού και του απευκταίου. Το εύστοχο όμως ιδεολογικό υπόβαθρο δεν μπόρεσε να βρει την πρακτική του εφαρμογή σε

Ανδρομάχη του Ρακίνα από το Εθνικό Θέατρο.

μια παράσταση που, παρά τις ενδιαφέρουσες προθέσεις της, στερήθηκε έμπνευσης και δημιουργικού νεύρου. Εντούτοις, η Στέλλα Φυρογένη ως Ιφιγένεια μπόρεσε να διακριθεί χάρη στην ερμηνευτική της δεινότητα.

Ηλέκτρα
του Εθνικού Θεάτρου.

Χωρίς αμφιβολία η πιο πολυσυζητημένη παράσταση και η μεγαλύτερη εμπορική επιτυχία του Φεστιβάλ ήταν η **Ηλέκτρα** του Εθνικού Θεάτρου σε σκηνοθεσία Πέτερ Στάιν· η τελευταία παράσταση που έκλεισε ο αείμνηστος Νίκος Κούρκουλος και η πρώτη συμπαραγωγή Εθνικού Θεάτρου και Ελληνικού Φεστιβάλ. Σε ένα ανέβασμα όπου χωρούν πολλές ενστάσεις και πολλά ερωτηματικά τόσο για τις προθέσεις της όσο και για την εκτέλεσή τους, η νεαρή Στεφανία Γουλιώτη πήρε κύριολεκτικά επάνω της την παράσταση παρασύροντας το κοινό με τη δυναμικότητα, την ενέργεια, την κατ'ουσίαν μέθεξή της και την ένταση που αποδέσμευσε επάνω στη σκηνή. Όχι με την ένταση της υπερβολής και της επίδειξης, αλλά της σεμνότητας, του ήθους και της ισχυρής τεχνικής. Ακολουθώντας τις σκηνοθετικές οδηγίες, και ανεξάρτητα από την ορθότητα ή όχι της σκηνοθετικής άποψης, η Γουλιώτη έκανε το ξεκίνημα μιας σημαντικής πορείας. Η Κλυταιμνήστρα της Καριοφυλιάς Καραμπέτη και ο Αίμων του

Ορέστεια του Αισχύλου από τον Θεατρικό Οργανισμό Schauspiel.

Λάζαρου Γεωργακόπουλου αποδόθηκαν με έμφαση στα χαρακτηριστικά που η σκηνοθεσία πρότεινε: τη φιλαρέσκεια, τη φιλοδοξία και τη ματαιοδοξία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχε και το σκηνικό του Διονύση Φωτόπουλου που συνδυάζε ένα αχυρένιο αλώνι με ένα μεταλλικό ανάκτορο.

Με ενδιαφέρον παρακολούθησαν οι δύομισι χιλιάδες θεατές την **Ορέστεια** του Αισχύλου από τον Θεατρικό Οργανισμό Schauspiel της Φρανκφούρτης στις 17 & 18 Αυγούστου σε σκηνοθεσία της Κάριν Νόιχόιζερ και συ-σκηνοθεσία Florian von Hoermann. Η παράσταση που είχε κάνει πρεμιέρα ήδη από τον Οκτώβρη του 2006 στη Μεγάλη Σκηνή του Σάουσιπλχαους είχε σαφείς αναφορές στη σύγχρονη πραγματικότητα συνδυάζοντας στοιχεία της σύγχρονης ζωής με μνήμες από την πρόσφατη ιστορία της Γερμανίας και του μεταπολεμικού κόσμου. Οι όποιες εντάσεις και ενστάσεις κορυφώθηκαν στις **Ευμενίδες** που, παρουσιασμένες ως παρωδία και τοποθετημένες στο τηλεοπτικό στούντιο μιας εκπομπής με θέμα τη βία, απομακρύνθηκαν εντελώς από το αισχυλικό πρότυπο.

Το κλείσιμο της Επιδαύρου έγινε λίγο εσπευσμένα με μια παραγωγή που την περίμεναν με αγωνία θεατές, κριτικοί και άνθρωποι του θεάτρου. Η έλευση του Μπέκετ στην Επίδαυρο με τις **Ευτυχισμένες Μέρες** είναι ένα γεγονός που δεν θα μπορούσε να περάσει απαρατήρητο αφού ήταν η πρώτη φορά που ένα έργο εκτός της θεματικής του αρχαίου δράματος παρουσιάστηκε στο θέατρο αυτό. Μόνο που η παράσταση, μέσα στο γενικότερο πλαίσιο της φωτιάς και της καταστροφής, πραγματοποιήθηκε σε μια χώρα που κάθε άλλο παρά ευτυχισμένες μέρες ζούσε (η δεύτερη παράσταση το Σάβ-

βατο, 25 Αυγούστου ακυρώθηκε).

Η παράσταση που σκηνοθέτησε η Deborah Warner για το Εθνικό Θέατρο της Μεγάλης Βρετανίας είχε κάνει την πρεμιέρα της ήδη από τον Ιανουάριο στο Lyttelton Theatre στο Λονδίνο. Η Fiona Shaw (Γουίνι), θαμμένη κάτω από ένα βουνό από μπάζα που σου έδινε την εντύπωση ότι το ίδιο το θέατρο είχε κατακυλήσει στην ορχήστρα και την είχε θάψει (σκηνογραφία Tom Pye), ερμήνευσε μοναδικά το δράμα της Γουίνι που βουλιάζει κάτω από τη στοίβα της απελπισίας, των υποχρεώσεων, της μοναξιάς και της απομόνωσης. Επίτευγμα για την ηθοποιό σε έναν χώρο όπου κάθε λεπτομέρεια έκφρασης εξαφανιζόταν και απέμεινε με μοναδικό αξιοποιήσιμο μέσο τη φωνή της, σε ένα έργο που τοποθετεί την ανθρώπινη εμπειρία στα άκρα και όπου η σωματική ακινησία επιβάλλει ούτως ή άλλως ερμηνεία λέξεων, ήχων, εκφράσεων και κυρίως παύσεων. Ο Tim Potter στον ρόλο του Γουίλι την συνέδραμε επιτυχώς.

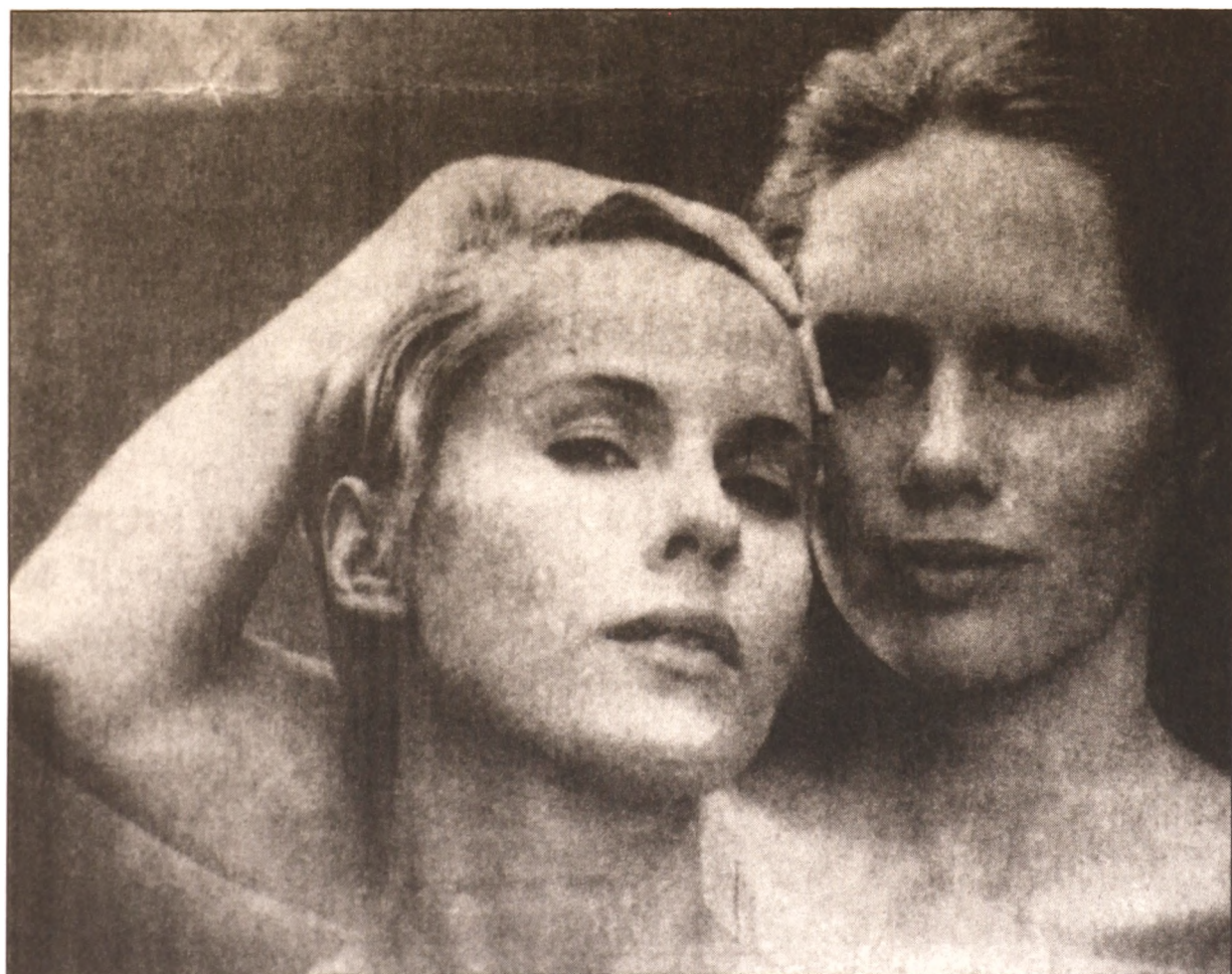
ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

Η Φιόνα Σο.

Από την «αναχώρηση» των Μπέργκμαν και Αντονιόνι στην «Αλεξάντρα» του Σοκούροφ

Και η ζωή συνεχίζεται. Αν βέβαια αυτό που βιώνουμε ετούτες τις μέρες είναι ζωή. Τέλος πάντων. Ο κινηματογράφος –μαζί με άλλα επουσιώδη– συνεχίζει την παρουσία του χωρίς, ευτυχώς, την ανάγκη ούτε εναέριας ούτε επίγειας βοήθειας. Από καλές ταινίες κι από εισιτήρια έχει ανάγκη, αλλά η βοήθεια που του δίνεται «μπάζει από παντού». Είναι, δηλαδή, κι αυτή «ασύμμετρη». Αλλά τέτοια ώρα τέτοια λόγια.

Η Μπίμι Άντερσον και η Λιβ Ούλμαν στην «Περσόνα» του Ίνγκμαρ Μπέργκμαν (1966).

Οπως κάθε Αύγουστο, οι άνθρωποι του Αντί πηγαίνουν να ξεκουραστούν. Η κινηματογραφική όμως πραγματικότητα παραμένει on-line προσφέροντας, με τον δικό της τρόπο, ανακουφιστική από τον καύσωνα βοήθεια στις από φυσικού τους δροσερές –όσες απόμειναν– καλοκαιρινές αυλές, τις αυλές με,

κατά Κηληδόνη, «αγιόκλημα και γιασεμιά» (αλλά και με τυρόπιτες, νάτσος και μπιρίτσες). Εναλλακτικά προσφέρεται και η με... air conditioning κατάψυξη των πολυαιθουσών, καταφύγιο, κατά κανόνα, των teenagers. Άδικη η πραγματικότητα της παντοδύναμης «οικονομίας της αγοράς». Ξεκόβει τις μικρές ηλικίες από την πολιτιστική πα-

ράδοση του καλοκαιρινού κινηματογράφου ο οποίος προσφέρει μια καθαρά δική του κουλτούρα ψυχαγωγίας.

Επαναλήψεις, λοιπόν, προεξάρχουσας της μεγάλης επιτυχίας του χειμώνα «Οι ζωές των άλλων», και οι καθιερωμένες αμερικάνικες b-movies. Υπήρξαν, όμως, και ενδιαφέρουσες πρωτιές. Να διασώσουμε τη μνήμη κάποιων απ' αυτές. Αναζητήστε τις. Όλο και κάποιοι μίνι-καύσωνες θα παρατείνουν αυτό το καλοκαίρι... Ήταν π.χ. οι δύο ανάλαφρες κομεντί, αυθεντικής γαλλικής φινέτσας, «Ο κολλητός μου» του Πατρίς Λεκόντ, με έναν από τους καλύτερους Ντανιέλ Οτέιγ των τελευταίων χρόνων, και το «Φτάνει να 'μαστε μαζί» του Κλοντ Μπερί, με ένα καλό καστ από το οποίο, όσο να 'ναι, διακρίνεται η Οντρέ Τοτού (η γνωστή μας «Αμελί»). Ακόμα, ήταν το «Death Proof» του Κουέντιν Ταραντίνο, μια (από πρόθεση!) b-movie ταινία, που παρουσιάστηκε στις φετινές Κάννες. Και ακόμα δύο καλοφτιαγμένες αμερικάνικες κωμωδίες: «Με την πρώτη» του Τζαντ Άπατου (απολαυστικό το σκηνοθετικό εύρημα καθώς και το ζευγάρι Κάθριν Άιγκλ και Σεθ Ρόγκεν που το ερμήνευσε) και «Ο πρωτάρης της χρονιάς» του Τομ Βαν. Ένα σπουδαίο γυναικείο καστ (Βανέσα Ρεντγκρέιβ, Μέριλ Στριπ και οι κόρες τους Μιράντα Ρίτσαρντσον και Κλερ Ντέινς) μάταια προσπάθησε να στηρίξει ένα ισχνό σενάριο. Αλλά, η καλλιτεχνικά διαφορετική ταινία –την οποία, όμως, αδίκησε η προβολή της μέσα στον Αύγουστο– ήταν το «Υστερόγραφο μιας σχέσης». Εξετάζει τις επιπτώσεις στη ζωή ενός μακρόχρονου και επιτυχημένου συναισθηματικά

γάμου, όταν η σύζυγος προσβάλλεται από τη νόσο του Αλτσχάιμερ. Η απροσδόκητη ανατροπή του τέλους αποζημιώνει τον υπομονετικό και, όπως είναι φυσικό, αγχωμένο θεατή. Από τις καλύτερες –αν όχι η καλύτερη– η ερμηνεία της όμορφης και επιβλητικής στα 65 της Τζούλι Κρίστι, χωρίς να παραβλέπεται η εξίσου ώριμη παρουσία της Ολυμπίας Δουκάκη. Η ταινία είναι καναδικής παραγωγής σκηνοθετημένη από την ηθοποιό Σάρα Πόλεϊ.

Όμως, το πιο σημαντικό, ευρύτερης καλλιτεχνικής και πνευματικής σημασίας, κινηματογραφικό γεγονός του καλοκαιριού ήταν ο, με διαφορά μιας μέρας, θάνατος του Ίνγκμαρ Μπέργκμαν και του Μικελάντζελο Αντονιόνι, τις τελευταίες μέρες του Ιουλίου. Στα 89 του ο Μπέργκμαν, στα 94 του ο Αντονιόνι. Δύο εμβληματικές προσωπικότητες έκφρασης του ευρωπαϊκού πνεύματος οι οποίες με το έργο τους έδωσαν βάθος στον κοινωνικό και τον υπαρξιακό προβληματισμό του μεταπολεμικού ανθρώπου στις κρίσιμες δεκαετίες 1950–1980. Έβγαλαν τον κινηματογράφο από την ψυχαγωγική μονομέρεια και τον αυτάρεσκο εντυπωσιασμό της τεχνικής και των εφέ. Τον άσκησαν, δηλαδή, όχι ως αυτοσκοπό αλλά ως μέσον δημιουργικής έκφρασης και ανησυχίας. Σε εποχές που ο κινηματογράφος ήταν ακόμα το κυρίαρχο μέσον της λαϊκής προτίμησης, οι δυο αυτοί δημιουργοί δεν υπήρξαν ποτέ, αυτοί και το έργο τους, αντικείμενα μαζικού θαυμασμού και προτίμησης. Χαρακτηρίστηκαν από σημαντική μερίδα του κοινού ως «καταθλιπτικοί» και δυσνόητοι σε σύγκριση με τον fast food αμερικανικό κινηματογράφο. Εντούτοις, στα χρόνια της παραγωγικής προσφοράς τους υπήρξε φανατική ανταπόκριση και αποδοχή από ένα αντίστοιχο, κυρίως ευρωπαϊκό, κοινό το οποίο στις ταινίες των δύο δημιουργών αναγνώριζε την εποχή του και τα προβλήματα της εσωτερικής ανάγνωσης. Και ήταν αυτή η ταυτοποίηση που έδωσε πιστοποιητικό αυθεντικότητας στο έργο τους. Κλασικοί πλέον και οι δύο, όχι μόνο του κινηματογράφου αλλά του ευρωπαϊκού πνεύματος, θα παραμείνουν πολιτιστικό απόθεμα ενός

Η Μόνικα Βίτι στην «Περιπέτεια» του Μικελάντζελο Αντονιόνι (1960).

Έρχονται τα κινηματογραφικά φεστιβάλ!

Φίλοι του κινηματογράφου επισπεύστε τον χρονοπρογραμματισμό σας. Παλιές και καινούργιες φεστιβαλικές διοργανώσεις, τόσο στην Αθήνα όσο και στην περιφέρεια, είναι έτοιμες να υποδεχτούν τους πιστούς της 7ης Τέχνης. Εμείς υπενθυμίζουμε. Η επιλογή δική σας. Όλα έχουν το θεματικό τους ενδιαφέρον και την ίδια αγάπη γι' αυτό που κάνουν.

Έχουμε λοιπόν:

- **ΔΡΑΜΑ «30ό Φεστιβάλ Ελληνικών Ταινιών Μικρού Μήκους».** Τριάντα χρόνια κλείνει φέτος η δεύτερη θεσμική κινηματογραφική διοργάνωση της χώρας. **Δευτέρα 17 έως Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου.** Το μέλλον του ελληνικού κινηματογράφου γεννιέται στην ακριτική Δράμα.

- **ΠΑΤΡΑ «9ο Διεθνές Πανόραμα Ανεξάρτητων Δημιουργών Φιλμ και Βίντεο».** Πολυσυλλεκτικό φεστιβάλ με 217 ταινίες από 56 χώρες. **Παρασκευή 21 έως και το Σάββατο 29 Σεπτεμβρίου.** Φέτος στο «Θέατρο Λιθογραφείον».

- **ΑΘΗΝΑ «Νύχτες Πρεμιέρας – 13ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Αθήνας».** Η επιτυχημένη διοργάνωση του περιοδικού *Σινεμά*. Εντυπωσιακό υλικό θα δουν αυτοί που θα το παρακολουθήσουν από την **Τετάρτη 19 έως την Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου.**

- **ΛΑΥΡΙΟ «10ο Φεστιβάλ Μεσογειακού Ντοκιμαντέρ».** Έργο αγάπης του Βασίλη Βαφέα που είναι και ο καλλιτεχνικός του Διευθυντής. Δεν έχει διαγωνιστικό (ανταγωνιστικό) χαρακτήρα. Χώρος της πραγματοποίησής του το Τεχνολογικό και Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου. **Σάββατο 6 έως και Τρίτη 9 Οκτωβρίου.** Ελληνική πρεμιέρα της ταινίας του πορτογάλου δημιουργού Εμμανουέλ ντε Ολιβείρα «Belle toujours». Μόνο 22 ταινίες, απ' όλη τη Μεσόγειο, μουσική, άφθονη και χαλαρή κουβέντα για τον κινηματογράφο.

- **ΧΑΛΚΙΔΑ** Ο γνωστός ντοκιμαντερίστας Σταύρος Ιωάννου πραγματοποιεί από την **Τετάρτη 10 έως την Κυριακή 14 Οκτωβρίου** την πρώτη διοργάνωση του νεοϊδρυθέντος από τον ίδιο «Φεστιβάλ Ελληνικού Ντοκιμαντέρ Χαλκίδας». Θα προβληθούν 38 ελληνικά, κινηματογραφικά ντοκιμαντέρ.

- **ΑΘΗΝΑ «20ό Πανόραμα Ευρωπαϊκού Κινηματογράφου της Ελευθεροτυπίας».** Πανηγυρική η 20ή επέτειος της καθιερωμένης αυτής διοργάνωσης. «Χειροποίητο» έργο του χαλκέντερου κριτικού Νίνου Φενέκ Μικελίδη. Επισημαίνουμε το προκλητικού τίτλου πρόγραμμα: «Κάντε έρωτα, όχι πόλεμο: Η εποχή της αμφισβήτησης – Τότε και σήμερα». Αβάν πρεμιέρ της πολυαναμενόμενης παραγωγής του Γιάννη Σμαραγδή «Ελ Γκρέκο». **Πέμπτη 11 έως και Κυριακή 21 Οκτωβρίου.**

- **ΠΕΙΡΑΙΑΣ «Ecocinema».** (Εκείνο που ξεκίνησε πριν χρόνια από τη Ζάκυνθο) από την **Πέμπτη 25 Οκτωβρίου έως την Πέμπτη 1 Νοεμβρίου.** Στόχος και περιεχόμενο η ανάδειξη των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ αργότερα.

Δ.Χ.

Δίπτυχο από τη σπουδαία δημιουργία του Αλεξάντερ Σοκούροφ «Αλεξάντρα».

διανοητικού εκλεκτισμού τον οποίο η τρέχουσα γενιά τον έχει παρακάμψει σε σημαντικό βαθμό. Θα αρκούσαν «Η έβδομη σφραγίδα», «Οι άγριες φράουλες», η τριλογία «Μέσα από τον σπασμένο καθρέφτη», «Χειμερινό φως» και η «Σιωπή», η «Περσόνα», το «Κραυγές και Ψίθυροι», «Φθινοπωρινή σονάτα», «Σκηνές από ένα γάμο» και το «Φάνυ και Αλέξανδρος» για να μονιμοποιήσουν τη θέση του Ίνγκμαρ Μπέργκμαν σ' αυτούς που έδωσαν αλήθεια και ουσίαν στην Έβδομη Τέχνη. Το ίδιο ισχύει και για τον Μικελάντζελο Αντονιόνι, αυτόν τον προοδευτικό «αριστοκράτη» της πολύσημης εικόνας. Τον δημιουργό που σύζευξε με τρόπο μοναδικό στη δραματολογία τού σινεμά το ανθρώπινο με το φυσικό τοπίο. Σήμερα που η αποξένωση και η αλλοτριωμένη κοινωνία μετατράπηκαν από παθογένειες σε χρηστική σύμβαση της καθημερινότητάς μας, η δική του τριλογία: «Περιπέτεια», «Νύχτα» και «Έκλειψη», μαζί με την «Κόκκινη έρημο», το «Blow-up» και κυρίως το «Επάγγελμα ρεπόρτερ» (την οποία η «Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου» έχει ανακηρύξει ως την καλύτερη ταινία του μεταπολεμικού ευρωπαϊκού κινηματογράφου) θα αρκούσαν για να ονομαστεί ως ο Χάιντεγκερ του κινηματογράφου.

Η, δίκην μετεωρίτη, διέλευση του Ταρκόφσκι από το παγκόσμιο κινηματογραφικό στερέωμα, έθεσε, πιο νωρίς, τη ληξιαρχική υπογραφή τελεσιδικίας στο παρελθόν ενός κινηματογρά-

φου με ανεπανάληπτο πνευματικό περιεχόμενο.

* * *

Τύχη αγαθή, τούτες τις τεφρές ημέρες, μας προσφέρθηκε η ιαματική βοήθεια μιας μικρής ρετροσπεκτίβας γνωστών στην Ελλάδα έργων του Αλεξάντερ Σοκούροφ, του σπουδαίου αλλά «μονήρη» στην ασυμβίβαστη, σχεδόν μεταφυσική άποψη που έχει για την τέχνη του κινηματογράφου. Σε βάθος σλάβικη ψυχή, με ντοστογιεφσκικό μυστικισμό, εμποτισμένο με ποιητική και εικαστική διάσταση, απέραντη όσο και η ρώσικη γη. Το σημαντικό του γεγονότος αυτών των προβολών είναι ότι το τέλος τους το ακολούθησε η ελληνική πρεμιέρα της τελευταίας ταινίας του με τον τίτλο «Αλεξάντρα» (επίσημη συμμετοχή φέτος στις Κάννες).

Ευθυγενής, επιβλητική, όμορφη in eternam η γιαγιά Αλεξάντρα (ετυμολογικά το όνομά της σημαίνει αυτήν που προφυλάγει τους άντρες) επισκέπτεται μέσα σ' ένα θωρακισμένο βαγόνι φορτηγού τρένου τον 27χρονο εγγονό της, αξιωματικό του ρωσικού στρατού, στο στρατόπεδο που υπηρετεί σε μια κωμόπολη, κάπου στο «σφαγείο» της Τσετσενίας. Η συνάντηση δείχνει συναισθηματικά φορτισμένη, με αναμενόμενες διακυμάνσεις, αφού είχαν να συναντηθούν 7 χρόνια. Δύστροπη και απόλυτη η μπαμπούσκα, αλλά και με τρυφερά αισθήματα γι' αυτούς τους σχεδόν αμούστακους στρατιώτες· εύκολα ο θεατής θα δει στο πρόσωπό της συμ-

βολοποιημένη τη Μητέρα-Ρωσία. Από την πρώτη στιγμή, είτε με τη βοήθεια του εγγονού της είτε μόνη της, περιφέρεται στο στρατόπεδο ρωτώντας είτε σχολιάζοντας (την υποδύεται με τρόπο ανεπανάληπτο η χήρα του μεγάλου Ροστροπόβιτς και θρύλος η ίδια της όπερας Γκαλίνα Βισνέφσκαγια).

Είναι από τις δύο ή τρεις στην ιστορία του κινηματογράφου πραγματικά αντιπολεμικές ταινίες. Βασική απόδειξη είναι ότι απουσιάζει ο πολεμικός ηρωισμός, το γνωστό –παρά το μακελειό– θάρρος και η γενναιότητα. Σε όλη τη διάρκεια της ταινίας δεν ακούγεται ούτε ένας πυροβολισμός, ούτε μία έκρηξη, δεν βλέπουμε ούτε έναν νεκρό ή έστω τραυματία. Και όμως όλη η ατμόσφαιρα στο άθλιο στρατόπεδο υποδηλώνει τον κάπου εκεί πόλεμο. Στη μονοχρωματική όχρα του τοπίου από καιρό σε καιρό περνάει ένα ελικόπτερο. Ξαφνικές αναχωρήσεις στρατιωτών πάνω στα κουρασμένα και ακαθάριστα τεθωρακισμένα συντηρούν την ατμόσφαιρα έντασης. Αποπνιχτική ζέστη, βαριές μυρωδιές απλυσιάς και σερνικής βαρβατίλας. Τα λόγια λιγοστά, πλάγια, με έμμεσες σημασίες. Αυτοματοποιημένοι στα όρια μηχανικής παραίτησης οι άντρες. Σπάνια ο λόγος υπηρετεί τον άμεσο στόχο, όπως π.χ. όταν η γιαγιά θα πει στο διοικητή του στρατοπέδου: «Μπορείτε να καταστρέψετε, τότε θα μάθετε να χτίζετε;». Θα βγει μόνη της έξω από το στρατόπεδο και θα περπατήσει στα όρια της κοντινής πόλης,

στην παραγκοαγορά όπου πουλιούνται και αγοράζονται κυρίως τσιγάρα και μπισκότα με συνηθισμένους πελάτες τους στρατιώτες, αλλά πάντοτε με μεσολαβητές. Η Αλεξάντρα θα πιάσει φίλια με μια Τσετσένα ηλικιωμένη, τη Μαλίκια. Θα φιλοξενηθεί για λίγες ώρες στο σπίτι της προκειμένου να ξεκουραστεί. Θα μιλήσουν πιο ανοιχτά αλλά μέσα από τα αδιέξοδα τα πανανθρώπινα αισθήματα θα υπερισχύσουν. Σε αντίθεση με τα αγόρια Τσετσένους που κάνουν ό,τι μπορούν για να δείξουν τη βουβή τους αντίσταση. Στην αναχώρησή της θα την ξεπροβοδίσουν στο τρένο Τσετσένες γυναίκες.

Η ταινία είναι γυρισμένη στο Γκρόζνι και ο φακός του σπουδαίου και μόνιμου διευθυντή φωτογραφίας του Σοκούροφ, Αλεξάντερ Μπούροφ, θα μας δώσει σύντομες εικόνες από την ξεκοιλιασμένη πόλη. Ένα μικρό απόσπασμα από συνέντευξη της Γκ. Βισνέφσκαγια παρουσιάζει τις συνθήκες μέσα στις οποίες γυρίστηκε η ταινία: «Όλα γυρίστηκαν μέσα στα στρατόπεδα στο Γκρόζνι. Φτάσαμε τη στιγμή του θανάτου του Μπασάεφ. Η κατάσταση ήταν πολύ σοβαρή. Ζούσα σε καταφύγιο. Αυτό ήταν σε μια κλειστή περιοχή έξω από το τείχος – το διπλό τείχος, δυο τρεις πύλες που ανοίγουν και κλείνουν για να μπει μέσα. Υπήρχε πάντα ένας οπλισμένος άντρας μαζί μας, οπλισμένος οδηγός και στα γυρίσματα μας ακολουθούσαν πάνω από 15 άνθρωποι με αυτόματα όπλα. Κάθε μέρα δουλεύαμε 10 ώρες». Να σημειωθεί ότι η Βισνέφσκαγια ήταν 80 χρονών όταν γυριζόταν η «Αλεξάντρα».

Τελικά αυτή η σπουδαία ταινία δεν περιορίζει το ενδιαφέρον της στην αιματηρή προσπάθεια του ρώσικου στρατού να καταστείλει την εξέγερση των Τσετσένων. Αυτό θα ήταν λίγο. Είναι ο έξοχος τρόπος με τον οποίο ο Σοκούροφ μετατρέπει το τοπικό σε πανανθρώπινο. Είναι ένας άλλος στόχος, αυτός της αναζήτησης της λογικής, μέσα από την εικόνα της απόγνωσης και της καθήλωσης. Είναι, μια ακόμα προσπάθεια να καταδειχτεί η χρεωκοπία των όπλων. Η χειμερινή αναζήτηση της πανανθρώπινης ειρήνης.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

απιτλο

Φανταστικές διακοπές

Θα έλεγε κανείς πως εδώ, τόσο μακριά από όλα, τίποτα δεν θα είχε αλλάξει δραματικά από τη μια στιγμή στην άλλη, όπως συμβαίνει σε τόσα μέρη της Ελλάδας, εκπλήσσοντάς μας δυσάρεστα τώρα το καλοκαίρι, όπου βρεδούμε να «κάνουμε διακοπές», απαιτώντας τίποτα να μην έχει πειραχτεί για χάρη μας. Και όμως.

Δεν είναι ευχάριστο να διαπιστώνει κανείς ότι ο κόσμος δεν γυρίζει μόνο για μας, ότι δεν είμαστε μόνο εμείς με κτητικά δικαιώματα κι ότι εκείνο το «εκεί-έξω» που θυμόμαστε κάθε καλοκαίρι έχει κι αυτό ανάγκες να εξυπηρετήσει –έστω, για να επιβιώσει έως την επόμενη δική μας επέλαση, το άλλο καλοκαίρι. Τα θέλουμε όλα δικά μας, ακριβώς όπως τα έχουμε αφήσει, με τους

δικούς μας όρους. Να έχουμε μόνο εμείς ανακαλύψει τους κρυμμένους «παραδείσους» και κατόπιν να απαγορεύεται στους πάντες να μπουν κι αυτοί στον κήπο να τον χαρούν. Όπως στις διαφημίσεις, τα θέλουμε όλα στα μέτρα μας, να υπάρχουν μόνο για την απόλαυσή μας.

Πράγμα που φυσικά δεν μπορεί να συμβεί. Μας παραξενεύει πως υπάρχουν «ντόπιοι» με συμφέροντα και φι-

Ἄτομο καὶ
παγκοσμιοποίηση –
ἢ πῶς ὁ σύγχρονος
καπιταλισμός,
ὡς οἰκονομικός,
πολιτιστικός ἀλλὰ καὶ
ψυχικός μηχανισμός
ἀνταγωνιστικῆς
ὀρθοπεταλιᾶς, ἀναπαράγει
τὴ θεμελιώδη ἀντίφαση νὰ
γεννᾷ στὴ συνείδηση
ὀρισμένα ἰδεώδη, ὅπως
αὐτὸ τοῦ
αὐτοκαθοριζόμενου
ἀτόμου, καὶ συγχρόνως νὰ
τὰ ἀκυρώνει στὴν πράξη.

Σελ. 560, εὐρὼ 25.

Ἐκδ. Ἀρμός
Μαυροκορδάτου 7
Τηλ.: 2103304196

λοδοξίες ανάλογα με τα δικά μας, που προσπαθούν να καταπατήσουν, να εξαπατήσουν, να παρανομήσουν ακριβώς όπως εμείς. Αυτοί θα πρέπει να είναι κάτι άλλο, απλά «επί της υποδοχής», μόνιμοι υπηρέτες μας για να ικανοποιήσουν κάθε μας βίτσιο. Αυτοί που θα κρατήσουν καθαρό και νοικοκυρεμένο το περιβάλλον των θερινών μας διακοπών, και τίποτε άλλο. Η διαπίστωση ότι η εκμετάλλευση δεν είναι μονοπώλιο των κατοίκων της πόλης σοκάρει αλλά δεν είναι η μόνη.

Μας φαίνεται παράξενο πως υπάρχουν επιχειρηματίες που, έχοντας μυριστεί πού πάνε τα πράγματα, επιδίδονται σε αγοραπωλησίες ακινήτων, σε εκμεταλλεύσεις οικοπέδων, σε ειδών ειδών «επενδύσεις» που θα τους αποφέρουν κάποιο σεβαστό κέρδος. Τραπεζοκαθίσματα πονηρά στημένα για να «παγιδεύουν» ανύποπτους περιπατητές; Ομπρέλες πλαζ και «καντίνες» εκεί που μαζεύεται ο πολύς κόσμος να κολυμπήσει; Σειρές με «ταβερνάκια» που προσφέρουν την τυποποιημένη ονειρική κουζίνα της υπαίθριας διαβίωσης; Όλοι ασχολούνται με αρπαχτές, ενώ θα έπρεπε να παίζουν το ρόλο του άδολου, πρωτόγονου «ιθαγενούς» που θα τσακιστεί να εξυπηρετήσει εμάς τους κατακτητές. Εμείς να καταφτάνουμε στολισμένοι με όλα τα σύμβολα της κοινωνικής καταξίωσης (δηλαδή, της ευμάρειας) κι εκείνοι ταπεινοί και κάπως εξαθλιωμένοι να ικετεύουν για το φιλοδώρημα. Τι τζιπούρες, τι μπρελόκ, τι τελευταίας λέξης κινητά που ανεμίζουμε περπατώντας πάνω κάτω στην πλαζ, για να μας χαζεύουν οι «χωριάτες».

Αν συχνά κόβουμε την ελληνική κοινωνία σε δύο κομμάτια: «εμείς» και οι «αλλοδαποί» (εννοώντας τους οικονομικούς μετανάστες), ειδικά το καλοκαίρι το σχήμα τροποποιείται λίγο, με την παρεμβολή μιας ενδιάμεσης κατηγορίας, των «ντόπιων». Μόνο που φυσικά αυτό δεν ισχύει με τίποτα. Ντόπιοι, αυθεντικοί μόνιμο κάτοικοι, που ασχολούνται με χωράφια και με ζώα ή με το ψάρεμα είναι απειροελάχιστοι, συγκριτικά δεν τους πιάνει το μάτι σου. Όλοι οι υπόλοιποι, οι «χωριάτες» όπως τους ονομάζουμε απαξιωτικά, είναι δικοί μας, χειμερινοί μετανάστες στην

πόλη, γείτονές μας στην αστική καθημερινότητα από όπου αποδράσαμε το καλοκαίρι. Διαθέτουν κι αυτοί συχνά τζιπούρες και κινητά, κι έχουν ίδιες πάνω κάτω συνήθειες με μας. Η διαφορά είναι πως επιπλέον έχουν κάποιο πατρογονικό σπίτι στα «χωριά» τους (για μας, «θέρετρα»). Δεν είναι όλοι διψασμένοι να το πουλήσουν στην αφεντιά μας. Προτιμούν να ξεφορτωθούν τα «τεσσάρια» (στρέμματα) πάνω στα βουνά που τους είναι πια άχρηστα. Επίσης, έχει γι' αυτούς νόημα να επιστρέφουν στα μέρη των δικών τους, για να συνδεθούν πάλι μεταξύ τους, να θυμηθούν. Εμείς τα βλέπουμε όλα αυτά απέξω, σαν σκηνοθεσίες.

Έχουν αλλάξει οι όροι του παιχνιδιού. Μερικοί, άραγε οι περισσότεροι(;), επιμένουν να μυθοποιούν την πραγματικότητα γιατί, φυσικά, τους βολεύει στις συμπεριφορές τους. Ο κοινωνικός ανταγωνισμός και οι προκαταλήψεις που μας κάνουν να τρέχουμε ασταμάτητα στην πόλη μεταφέρονται αυτούσια στην «ύπαιθρο». Έχουν δημιουργηθεί ήδη κλειστές «αθηναϊκές κάστες», μικροί συγκριτικά οικισμοί με ελεγχόμενο ποιόν κατοίκων που αγόρασαν γειτονικά παλιά σπίτια. Έχουν αρχίσει να εμφανίζονται «συγκροτήματα» (και θα ξεφυτρώσουν πολύ περισσότερα με το νέο χωροταξικό σχέδιο) που απευθύνονται σε συγκεκριμένη πελατεία, πλάι σε οικισμούς είτε σε απόμακρες τοποθεσίες. Αν κάποτε λέγαμε, κοροϊδευτικά, ότι τα προάστια μιμούνται τα πρότυπα της ελληνικής υπαίθρου, θα χρειαστεί να αλλάξουμε τροπάρι, και να παραδεχτούμε πως αντίστροφα τώρα, τα προαστιακά πρότυπα εξάγονται σε όλη την έκταση της επικράτειας για χάρη αυτής της δίψας για τελετουργική μετάθεση, μια φορά το χρόνο, της ζωής στην ύπαιθρο, δίπλα σε μια εξίσου μεταποιημένη φύση.

Οπότε όλες εκείνες οι «άγριες αποδράσεις» με τα θηριώδη SUV ή τα φουσκωτά για να ανακαλυφθούν οι «απάτητες» παραλίες όλο και πιο συχνά θα καταλήγουν σε οδυνηρές εκπλήξεις: πόσα, αλήθεια, άλλαξαν από πέρσι!

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Πόλος πολιτισμού του αρχαίου κόσμου

Christopher S. Mackay,
Αρχαία Ρώμη. (Στρατιωτική
και πολιτική ιστορία),
Μτφρ.: Δούκαινα Ζάννη,
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007, σελ. 540

Επειδή η πεμπτουσία της ψυχής και της ιστορίας των Ρωμαίων ήταν η Πειθαρχία (ενώ των Ελλήνων ήταν ο Αγών, των Εβραίων η Τορά και των Ασιατών της Άπω Ανατολής η Νιρβάνα) γι' αυτό οι κύριες επιδόσεις τους στάθηκαν οι στρατιωτικές κατακτήσεις και δευτερευόντως το Ρωμαϊκό δίκαιο, έστω και αν για το πρώτο είχαν τους Έλληνες δασκάλους, ιδιαίτερα τους Σπαρτιάτες και τους Μακεδόνες, και για το δεύτερο το Αττικό δίκαιο και τους δικανικούς ρήτορες. Ωστόσο, σ' αυτά τα δύο πρόκοψαν και έλαμψαν. Οι κατακτήσεις των Ρωμαίων όμως είναι προϊόντα του «όρθιου» πολιτισμού, του «κάθετου», και αυτός δεν δημιουργεί έργα αξίας, διάρκειας και επιρροής εφάμιλλης προς τα έργα του «καθιστού» πολιτισμού, του «οριζόντιου», όπως των Ελλήνων, ιδιαίτερα των Αθηναίων. Και αυτό πάλι συμβαίνει στους Ρωμαίους χάρη στις δύο πρώτες μορφές της πειθαρχίας, την *disciplina militaris* και τη *disciplina familiaris*, ενώ η τρίτη μορφή της, η *disciplina litterarum, scientiarum et artium*, τους οδήγησε μεν σε κάποια επιτεύγματα, αλλά όχι εφάμιλλα προς τα του Αγώνος των αρχαίων Ελλήνων. Η διαφορά είναι περίπου τόση, όση η απόσταση π.χ. του Βεργιλίου από τον Όμηρο, του Κικέρωνα από τον Δημοσθένη και του Κολοσσαίου από τον Παρθενώνα (δεν έχει σημασία αν η πρόσφατη διαδικτυακή «ψηφοφορία» μας διαψεύδει, αφού αυτό είναι θέμα των επαϊόντων, όχι των περισσοτέρων· γιατί βέβαια και οι Ιταλοί είναι πολύ περισσότεροι από τους Έλληνες και οι Καθολικοί από τους Ορθοδόξους και οι λατινογενείς γλώσσες περισσότερες από τις «ελληνογενείς», κυρίως των Σλάβων τουλάχιστον ως προς τη γραφή).

Πάντως η αρχαία Ρώμη, μαζί με την αρχαία Ελλάδα, και τα λατινικά μαζί με τα ελληνικά αποτελούν τους δύο πόλους πολιτισμού του αρχαίου κόσμου. Η ιστορία της αρχαίας Ρώ-

μης, όπως και αυτή της αρχαίας Ελλάδας, δεν αποτελεί καθόλου εύκολο εγχείρημα. Γιατί δεν είναι μόνο η «παραδοσιακή» επίπεδη αφήγηση των πολιτικοστρατιωτικών γεγονότων, αλλά και αυτή της κοινωνίας, της οικονομίας, της τέχνης, των γραμμάτων και του εν γένει πολιτισμού, και όλα αυτά λαμβάνοντας υπόψη τα εκάστοτε νεότερα δεδομένα: της αρχαιολογίας, της επιγραφικής, της νομισματολογίας κ.λπ.

Για την αρχαία Ρώμη, ανάμεσα στο τεράστιο έργο υποδομής που πρόσφερε ο πατέρας των σύγχρονων ρωμαϊκών σπουδών Γερμανός Καθηγητής (και δεύτερος Νομπελίστας της λογοτεχνίας το 1902) Theodor Mommsen –με βάση κυρίως την επιγραφική και το ρωμαϊκό δίκαιο– και στη στιβαρή δουλειά των Βρετανών με τους εξήμισυ τόμους (β' μέρος του 7ου τόμου του 1989 μέχρι και τον 14ο του 2000 της *Cambridge Ancient History*), έχει κυλήσει πολύ νερό στον Τίβερη, αν και όχι πάντοτε γάργαρα (π.χ. ελάχιστα έχει αναγνωριστεί η οφειλή στον ίδιο τον Theodor Mommsen και στον Ronald Syme, του οποίου το έργο *The Roman Revolution* είναι κορυφαίο, αλλά παραμένει αμετάφραστο σε πολλές γλώσσες και στα ελληνικά!).

Ίσως αυτή η «αβλεψία» οφείλεται στη γενικότερη υποχώρηση των κλασικών σπουδών διεθνώς και όχι λιγότερο σε μας, υποχώρηση που κι αυτή, με τη σειρά της, είναι απόρροια μιας παγκόσμιας τάσης της «παγκοσμιοποίησης» για γενικό και ανυποχώρητο «dumbing down» (αποβλάκωσης) και αυτό στο όνομα της «πολιτικής ηπιότητας», του έτερου σύγχρονου «ιππότη της Αποκαλύψεως». Το γιατί δεν είναι του παρόντος.

Το βιβλίο του Christopher S. Mackay, αναπληρωτή καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Alberta του Καναδά, πρωτοβγήκε το 2004 από το Cambridge University Press, και στα ελληνικά «έπεσε σε καλά χέρια». Γιατί όχι μόνο η μεταφράστριά και ο επιμελητής Ιωάννης Κ. Ξυδόπουλος είναι αρχαιοϊστορικοί, αλλά και ο εκδότης έχει αδυναμία στα καλά βιβλία κλασικού περιεχομένου, αν και αμφίβολης κερδοφορίας, φευ!

Αποτελείται από πέντε μέρη και 24 κεφά-

Υποψιάζεται κανείς πως ο συγγραφέας Μάικλ Λιούελιν Σμιθ είδε την Αθήνα με το βλέμμα του περιηγητή του 19ου αιώνα. Ωστόσο η έκπληξη είναι ότι η ματιά του, ενώ ξεκινά από το πανταχού παρόν παρελθόν της αρχαίας πόλης, διασταυρώνεται διαρκώς και επίμονα με την σφύζουσα σύγχρονη πόλη και αναδεικνύεται, όχι βέβαια η ανύπαρκτη συνέχειά της, αλλά ο δυναμισμός αυτής της πόλης και η σχέση της με την ιστορία και τον πολιτισμό. Εύγλωττος ο υπότιτλος του βιβλίου

«Πολιτιστική και λογοτεχνική ιστορία» (μετάφραση: Μαρία Μόντακα, πρόλογος: Ρόντερικ Μπίτον, φωτογραφίες: Αλέξανδρος Λαμπροβασίλης, εκδ. Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2007) μας υποδεικνύει τα περιεχόμενα της αφήγησης, την πυκνότητα των πληροφοριών μέσα από τις οποίες η ιστορία της Αθήνας και η δημιουργία της σε μια σύγχρονη μητρόπολη καθίσταται οδηγός για την κατανόηση της σημερινής της μορφής. Το βιβλίο δεν είναι ένας ταξιδιωτικός οδηγός, αλλά αντίθετα, είναι ένας οδηγός γνώσης και περιπλάνησης στο χώρο και στο χρόνο της πόλης μας από τη σκοπιά του «άλλου», ικανή να συνδράμει και τη δική μας ματιά σ' αυτό που «βλέπουμε» καθημερινά συχνά χωρίς να βλέπουμε.

Φωτεινή μορφή του αναρχικού κινήματος ο Πιοτρ Κροπότκιν έχει αφήσει την ιδεολογική παρακαταθήκη του σε κάθε ριζοσπάστη σοσιαλιστή, μέσα από το έργο του. Τώρα ένα ακόμη βιβλίο του Κροπότκιν, το τελευταίο και ανολοκλήρωτο έργο του

Ηθική. Προέλευση και ανάπτυξη (μετάφραση: Βασίλης Τομανάς, εκδ.

Νησίδες, 2007) μας παραδίδεται και μας προδιάθετει για μια συστηματικότερη γνώση του αξιακού συστήματός του. Ο Κροπότκιν καταρχήν εντοπίζει την προέλευση των ηθικών συναισθημάτων στην αλληλοβοήθεια και κοινωνικότητα που αναγνωρίζεται ήδη στα ζώα· μελετά τις απόψεις περί ηθικής των φιλοσόφων στη μακρά διάρκεια από την αρχαιοελληνική σκέψη έως τον 19ο αιώνα και υποστηρίζει τη θεωρία της εξέλιξης του Δαρβίνου. Το σημαντικό αυτό έργο έγραφε άρρωστος στο κτήμα του έως το θάνατό του τον Φεβρουάριο του 1921. Η κηδεία του στη Μόσχα ήταν η τελευταία διαδήλωση των αναρχικών στη Σοβιετική Ένωση.

Χάρη στον επαναστάτη τροτσκιστή **Βίκτορ Σερζ**, μέσα από τις σελίδες του βιβλίου του *Υπόθεση Τουλάγεφ* και την εξαιρετική μετάφραση της **Τιτίκας Δημητρούλια**, (εκδ. Scripta, 2007) βρισκόμαστε μέσα στα άδυτα της σταλινικής γραφειοκρατίας. Γραμμένο κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου από τον Σερζ, τον εξόριστο ρώσο επαναστάτη, που ζούσε διωκόμενος και από τον Στάλιν και από τον Χίτλερ, το βιβλίο αυτό είναι αξιοθαύμαστο για τη νηφαλιότητα, τις παρατηρήσεις και τα σχόλιά του για τη ζοφερή περίοδο μέσα από όρους συνδυασμένης ιστορίας και μυθοπλασίας. Είναι ενδιαφέρον το απόσπασμα επιστολής του Σερζ προς τον αμερικανό φίλο και υποστηρικτή του Ντουάιτ Μακντόναλντ το 1940, που

λαιο. Το Πρώτο μέρος, σε τρία κεφάλαια, πραγματεύεται την ιστορία της Ρώμης από τις απαρχές μέχρι το 264 π.Χ. (Βασιλεία, Πρώιμη Δημοκρατία – Ελευθεροπολιτεία θα ήταν η ορθότερη απόδοση της Res publica, αφού η Ρώμη δεν γνώρισε, κυρίως ειπείν, δημοκρατία). Το Δεύτερο, σε τέσσερα κεφάλαια, ιστορεί την κατάκτηση της Μεσογείου (της «mare nostrum» του Ιουλίου Καίσαρα και του... Μουσολίνι), 264 – 146 π.Χ. Το Τρίτο μέρος, σε πέντε κεφάλαια, αντιμετωπίζει την κατάρρευση της Res publica, από το 146 π.Χ. μέχρι το 27 π.Χ. Στο Τέταρτο μέρος, σε έξι κεφάλαια, ιστορείται η Ηγεμονία, 27 π.Χ. – 235 μ.Χ. Το Πέμπτο μέρος, σε επίσης έξι κεφάλαια, εξετάζει τους Ύστερους Αυτοκρατορικούς Χρόνους, 235 – 476 μ.Χ.

Ακολουθεί ένας πολύ σύντομος αλλά διεισδυτικός Επίλογος για την αναβίωση και μεταμόρφωση της Αυτοκρατορίας στην Ανατολή μετά το 476 μ.Χ. Εκτός από την Εισαγωγή έχουν προηγηθεί Κατάλογος εικόνων (πολύ προσεγμένων) και Χάρτες, και το έργο κλείνουν Χρονολογικός πίνακας, ένα χρήσιμο Παράρτημα για τα ρωμαϊκά ανθρωπωνύμια (όπου τα παρατσούκλια ως διασκεδαστικά «κλέβουν την παράσταση»), Προτάσεις για περαιτέρω μελέτη, Αρχαίες πηγές (με σφριγηλό αλφαβητικό πίνακα αρχαίων συγγραφέων), Βιβλιογραφία (ατελής και σχεδόν αποκλειστικά για αγγλόφωνους) και λεπτομερές Ευρετήριο.

Επειδή το βιβλίο απευθύνεται κυρίως στον μη ειδικό, θα ήταν χρήσιμο να προστεθούν δύο βασικά στοιχεία: η περίφημη ρήση του Ορατίου για την οφειλή της Ρώμης στους Έλληνες («Η Ελλάδα, αν και υποτάχτηκε, υπέταξε τον άγριο κατακτητή και εισήγαγε τις τέχνες στον αγροίκο Λάτιο», *Επιστ. II. i. 56*). Επίσης η γνώμη του Τσώρτσιλ για την αξία της λατινομάθειας: «Όλα τα παιδιά να μαθαίνουν αγγλικά και τα πιο έξυπνα, για να τιμηθούν, λατινικά (και, για επιβράβευση, αρχαία ελληνικά)!», *My Early Life*, κεφ. 9.

Με λίγα και (σχεδόν πάντα) επουσιώδη λάθη η μετάφραση, έξοχη η μακέτα του εξωφύλλου του Γιάννη Λεκού με λεπτομέρεια από την Καμέα (δακτυλιόλιθο) του Αυγούστου, εντυπωσιακή η εκτύπωση, η εμφάνιση, το στήσιμο και το δέσιμο του βιβλίου. Τέλος, μια σύσταση για τον εκδότη Δημ. Παπαδήμα: παρά το ότι ειδικώς και γενικώς τα κλασικά δεν πάνε καλά, επειδή όμως εσείς, αντίθετα προς τα κάθε είδους εκσυγχρονιστήρια, εμμένετε σε αξίες, καλό θα ήταν να βγάλετε στα ελληνικά, έστω αργά, το βιβλίο του Ronald Syme *Η Ρωμαϊκή Επανάσταση*. Το χρειάζονται οι μη γλωσσομαθείς περιεργόπενητες φιλόλογοι και άλλοι σκεπτόμενοι αναγνώστες και βιβλιόφιλοι.

Ανδρέας Παναγόπουλος

Απέραντο σφαγείο

Βικτόρ Σερζ, Υπόθεση Τουλάγεφ, Μτφρ.: Τιτίκα Δημητρούλια, Εκδ. Scripta, 2007, σελ. 521

Πρόδρομος όλων των μεγάλων φωνών που μετά από πολλά χρόνια ασφυξίας ακούστηκαν στη Δύση, ο Βικτόρ Σερζ (1890–1947) περιγράφει στο λεπτοδουλεμένο αυτό μυθιστόρημα πόσο στυγνή υπήρξε η σταλινική δικτατορία, που είχε φτάσει στο απόγειό της με τις δίκες της Μόσχας, εποχή κατά την οποία τοποθετείται χρονικά η «Υπόθεση Τουλάγεφ».

Η πλοκή εξελίσσεται με χρονολογική σειρά, από τη σχεδόν τυχαία δολοφονία του Τουλάγεφ, ανώτατου στελέχους του κόμματος, μέχρι την εκτέλεση, έναν χρόνο αργότερα, τριών ανδρών που υπήρξαν όλοι τους σημαίνοντες μπολσεβίκοι και επιλέχτηκαν να κριθούν ένοχοι για το ανεξιχνίαστο έγκλημα.

Δέκα ιστορίες, σχεδόν αυτοτελείς, συνθέτουν το μυθιστόρημα. Υπάρχουν, όμως, χαρακτηριστικές που επανέρχονται κι εμφανίζονται σε περισσότερα από ένα κεφάλαια. Κάθε ιστορία είναι κι ένα ψυχογράφημα. Με κοφτερό νυστέρι ανατόμου ο συγγραφέας βυθομετρεί την αγνότητα ή την αχρειότητα του εκάστοτε πρωταγωνιστή-κατηγορούμενου. Ο πιστός σταλινικός διαγράφεται κομπλεξικός, μοχθηρός και κακεντρεχής, με άφθονα απωθμένα εξαιτίας της ταπεινής καταγωγής του. Ο ιδεολόγος είναι αγνός και «υπεράνω», μένει αμετάκλητα πιστός στο όραμα του σοσιαλισμού.

Κάποιοι αντιφρονούντες επιλέγουν με απροθυμία να συνθηκολογήσουν. Οι τροτσκιστές, αθεράπευτα ρομαντικοί, διώκονται ανηλεώς. Όσο για τους ανακριτές, περιγράφονται σαν ανδρείκελα και ενεργούμενα που ακολουθούν την πεπατημένη του τρόμου. Οι χαρακτήρες, στέρεοι και πειστικοί, διαγράφονται με θαυμαστή ενάργεια, ενώ ένα δίκτυο δευτερευόντων προσώπων (που παραμένουν τύποι) ενεργοποιείται για να αποδοθούν εντονότερα οι κύριες ιδιότητες των πρωταγωνιστών.

Κάθε ιστορία είναι και μια καταγγελία. Ο πέλεκυ πέφτει βαρύς επί δικαίων και αδίκων, είτε αυτοί είναι άμεμπτοι είτε αλλοτριωμένοι και στο φόντο δεσπόζει η φτώχεια, η πείνα και η εξαθλίωση. Η κολεκτιβοποίηση προχωρεί ακάθεκτη οδηγώντας στην κατάρρευση της αγροτικής οικονομίας, οι μισθοί των εργατών είναι πενιχροί. Υπάρχει μόνο βία και τρομοκρατία μαζί με άφθονη γελοιότητα, ένα γκροτέσκο οικοδόμημα φρίκης και χαμέρπειας που καταπίνει ανθρώπους και σκορπίζει τον όλεθρο. Οι κατηγορούμενοι, «συνωμότες» και «εχθροί του λαού», «εκκαθαρίζονται»

(:θανατώνονται), ενίοτε και χωρίς δίκη, μαζικά. Πρόκειται για ένα σύστημα-κρεατομηχανή που ευαγγελίζεται το σοσιαλισμό και την αναμόρφωση του ανθρώπου.

Βαθιά πολιτικό μυθιστόρημα, η *Υπόθεση Τουλάγεφ* είναι τοιχογραφία μιας ζοφερής εποχής, όταν «όλα τα 'σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά» και μολονότι ο συγγραφέας σημειώνει στην αρχή του βιβλίου πως «το μυθιστόρημα ανήκει εξ ολοκλήρου στη σφαίρα της λογοτεχνικής μυθοπλασίας», μάλλον θα εκλάβουμε τη σημείωση ως ειρωνεία και θα διαβάσουμε το έργο με τον τρόπο που μας επιβάλλει να το διαβάσουμε η πραγματικότητα και η ηθική.

Νίκη Κώτσιου

Ιστορία αγάπης και σκότους

Κόρμακ Κακ Κάρθου, Ο δρόμος Μπφρ.: Αύγουστος Κορτώ, εκδ. Καστανιώτη, 2007, σελ. 253

Μέσα σ' ένα τοπίο ερήμωσης και καταστροφής, ύστερα από βιβλική θεομηνία ή κάποιον αδιευκρίνιστο πόλεμο, ένας πατέρας με τον μικρό γιο του πορεύονται προς τη θάλασσα του Νότου σέρνοντας ένα καροτσάκι σούπερ μάρκετ με ισχνές προμήθειες. Το γκρίζο τοπίο γίνεται ολοένα και πιο εφιαλτικό, καθώς η τέφρα από αλλεπάλληλες πυρκαγιές επικάθεται σε πολλαπλές στρώσεις πάνω στη γη ενώ η συνεχιζόμενη βροχόπτωση και χιονόπτωση δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο το έτσι κι αλλιώς δύσκολο ταξίδι προς τη σωτηρία. Οι ταξιδευτές έχουν ν' αντιμετωπίσουν κακουχίες, πείνα, δολοφονικές ενέδρες που στήνουν άλλοι φυγάδες αλλά και την οδυνηρή ανάμνηση της νεκρής πια, κάτω από αδιευκρίνιστες συνθήκες, μητέρας. Το αίσθημα χρέους και καθήκοντος έναντι του παιδιού, θα οδηγήσει τον πατέρα σ' έναν σκληρό αγώνα επιβίωσης, κατά τον οποίο θα αξιοποιήσει όλα του τα ταλέντα και τις δεξιότητες για να προφυλάξει το γιο από κάθε κίνδυνο, υπαρκτό ή πιθανό. Σε αντάλλαγμα, το παιδί θα περιβάλλει τον πατέρα με μια ανεπανάληπτη αγάπη άνευ όρων και ορίων. Έτσι, ο πανταχού παρών κίνδυνος του θανάτου θα ορίσει ένα παιδαγωγικό σύστημα βασισμένο στην αυτοθυσία και την αυταπάρνηση του γονιού αλλά και στην αυτενέργεια του παιδιού, που οφείλει πολύ πρώιμα να φροντίσει τον εαυτό του. Οι δυσκολίες της επιβίωσης, που δεν είναι πια καθόλου αυτονόητη και δεδομένη μέσα σ' έναν κόσμο κατεστραμμένο

και βάρβαρο, κάνουν τον γονιό, ενίοτε, αδίστακτο, ενώ ο μικρός γιος καταλήγει μόνος του στην επώδυνη διαπίστωση πως η αθωότητα και η καλοσύνη είναι άχρηστες κι επικίνδυνες, όταν κυριαρχεί ο νόμος της ζούγκλας και το δίκαιο του ισχυρού.

Μέσα σ' αυτό το σκληρό θανάτου και φρίκης, όπου τα τελευταία υπολείμματα ζωής απειλούνται και αυτά με αφανισμό, ενώ η κατάρρευση του πολιτισμού έχει οδηγήσει πίσω στην πιο στυγνή βαρβαρότητα, ο πατέρας, χωρίς καμία από τις ιδιότητες που προσδίδουν σ' ένα πλάσμα ανθρώπινη ταυτότητα, μοιάζει σαν άλλος Οιδίπους στο δρόμο προς τον Κολωνό, όπως ο σοφόκλειος Οιδίπους, τυφλός κι οδηγημένος από τη μικρή ακόμα τότε Αντιγόνη στο άλσος της σωτηρίας, που εδώ εκφράζεται και υποστασιοποιείται στη θάλασσα. Μολονότι το τέλος της ιστορίας δεν είναι καθόλου αίσιο, αυτό που μένει είναι η εξύμνηση της ανθρώπινης ζωής και κυρίως της ανθρώπινης θέλησης να διατηρεί και να διαιωνίζει τη ζωή, όσο αντίξοες κι αν είναι οι εκάστοτε συνθήκες. Πρόκειται, επίσης, για έναν ύμνο στη γονεϊκή αγάπη, που εδώ ενσαρκώνεται όχι, ως συνήθως, στη μητέρα αλλά στον πατέρα, που γίνεται ζωοδότης και σωτήρας για χάρη του παιδιού του. Αυτό, όμως, που εμψυχώνει το μυθιστόρημα είναι κυρίως η πίστη και η αφοσίωση στις αξίες που διαμόρφωσαν τον ανθρώπινο πολιτισμό (αγάπη, ανιδιοτέλεια, αυτοθυσία) και που είναι οι μόνες ικανές να θωρακίσουν τον πολιτισμό ενάντια στην (επικείμενη;) βαρβαρότητα.

Το μυθιστόρημα μοιάζει με ημερολόγιο που καταγράφει τις περιπέτειες του πατέρα και του παιδιού. Οι καταχωρίσεις γίνονται σε καθημερινή βάση και χωρίζονται σε μικρά, επιμέρους επεισόδια που καταλαμβάνουν έκταση μιας μικρής ή μεγαλύτερης παραγράφου. Η αφήγηση διακόπτεται ανά τακτά διαστήματα από σύντομους, τηλεγραφικούς διαλόγους μεταξύ πατέρα και γιου, ολιγόλογους και στακάτους, αλλά πολύ πυκνούς σε συναισθήματα και ψυχική ένταση.

Το ύφος παραπέμπει σε βιβλικές παραβολές και Αποκάλυψη. Η παρατακτική σύνδεση του λόγου με τη χρήση αλλεπάλληλων συμπλεκτικών συνδέσμων σε συνδυασμό μ' έναν εξαίσιον λυρισμό που απογειώνει το κείμενο σε ποιητικά ύψη δημιουργούν μια ατμόσφαιρα δέους, φρίκης και κατάνυξης σα να συντελείται μπροστά μας μια ανεξιχνίαστη τελετουργία θανάτου. Επηρεασμένος από Φώκνερ και Μέλβιλ, εντελώς απαλλαγμένος από ψυχολογισμούς (τους οποίους έχει δηλώσει εξάλλου ότι απεχθάνεται), ο Κόρμακ Μακ Κάρθου μας προσφέρει σ' αυτή τη ζοφερή διαδρομή σπάνιες και πολύ δυνατές συγκινήσεις.

Νίκη Κώτσιου

διαβάζουμε στο εμπειριστατωμένο επίμετρο του Richard Greeman (μετάφραση: Νεκτάριος Καλαϊτζής): «Μας έχει σαρώσει όλους η Ιστορία, ξεβράζοντάς μας σ' άγνωστες ακτές –κι οι βελόνες στις ταλαίπωρες πυξίδες μας έχουν τρελαθεί»...

Ψάχνοντας βρίσκεις ένα σπουδαίο βιβλίο που δεν είχε ως τώρα βρει τον κατάλληλο όσο και χαλκέντερο μεταφραστή: *Η ανατομία της μελαγχολίας* του Ρόμπερτ Μπέρτον (1577–1640), (μετάφραση: Παναγιώτης Χοροζίδης, πρόλογος: Μ.Ζ. Κοπιδάκης, φιλολογική επιμέλεια: Γεωργία Ρένεση, εκδ. Ηριδανός, 2007) είναι ένας πραγματικός θησαυρός που μέσα σ' αυτόν ενοφθαλμίζονται ιδέες, σχόλια, νοοτροπίες που διαπερνούν τους αιώνες και αποδίδουν ακόμα και σήμερα τον μέγιστο πλούτο γνώσεων για την ψυχολογική περιπέτεια του ανθρώπου. Η λογοτεχνική αξία του βιβλίου βρίσκεται βέβαια στο ύφος, τη σατιρική και αυτοκαταλυτική γραφή του και την ικανότητά του να καταθέτει το υλικό της προσωπικής του εμπειρίας, της αυτοψίας, αλλά και της άντλησης από πολλαπλές πηγές της γραμματειακής παράδοσης.

ο χαρτοκόπτης

Γράφει ο Κώστας Γ. Παπαγεωργίου

**Ανδρέας Μήτσου,
Ο κύριος Επισκοπάκης.
Η εξομολόγηση ενός δειλού,
(νουβέλα),
Εκδόσεις Καστανιώτης,
Αθήνα 2007, σελ. 143**

Όταν ο έρωτας απλώς καλύπτει ή επουλώνει προσωπικές ή κοινωνικές ανεπάρκειες και αντίστοιχα τραύματα όταν, απογυμνωμένος από όλες τις ανατρεπτικές του ιδιότητες, «μικροαστικοποιείται» και καταντά μία νοσηρή φετιχιστική εμμονή, το πιθανότερο είναι να οδηγήσει σε αδιέξοδες, τραγελαφικές και, υπό προϋποθέσεις, δραματικές καταστάσεις. Σε καταστάσεις παρόμοιες με αυτές στις οποίες οδήγησε τον κύριο Επισκοπάκη –έναν πενηνταπεντάρη, πρώην καθηγητή και νυν κοσμηματοπώλη, παντρεμένο για δεύτερη φορά, με παιδί–, ο οποίος, «στην καλύτερη ώρα του», όταν ο γάμος, η οικογένεια, η δουλειά του πηγαίνουν κατ' ευχήν, ερωτεύεται και συνάπτει σχέση με τη σαραντάρα, επίσης παντρεμένη και με τρία παιδιά, οδοντίατρο του, με την οποία «συνευρίσκονται» στο ίδιο πάντα δωμάτιο κάποιου φτηνού ξενοδοχείου της Αθήνας το μεσημέρι κάθε Πέμπτης, ημέρας που ο σύζυγός της, ένας θηριώδης βαθμοφόρος του Λιμενικού, αναλαμβάνει αξιωματικός υπηρεσίας.

Μία σχέση εξελισσόμενη στα περιορισμένα τετραγωνικά ενός κοινόχρηστου δωματίου, βυθισμένη στο τέλμα της κοινοτοπίας, με ελάχιστα περιθώρια φευγαλέων ερωτικών εξάρσεων, που όμως έμελλε να πάρει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, με απρόσμενες συνέπειες, εξαιτίας δύο, κυρίως, λόγων: Ο ένας ήταν η αφύσικη, σχεδόν διαστροφικά ερωτική, εξάρτηση του Προκοπάκη από την ομιλία της ερωμένης του («Την ηδονή που μου 'δινε η κάθε λέξη της δεν μπόρεσα

ποτέ μου να ομολογήσω σε κανέναν. Ούτε και να την ερμηνεύσω. Ήταν μια διαστροφή, μια καθαρά αφροδισιακή διεργασία. Γιατί έλειωνα πραγματικά που την άκουγα να μιλά κι έτοιμος ήμουν σε κάθε λέξη της –ντρέπομαι να το διατυπώσω, τόσο αφύσικο– να εκσπερματώσω»). Ο άλλος είχε να κάνει με την αναπάντεχη εμφάνιση ενός παραλυτικού φόβου με την επικρεμάμενη απειλή ανατροπής των οικογενειακών δεδομένων των δύο εραστών, που δημιουργείται από τη βίαιη παρέμβαση του Θιονδόρ Χελιδονόπουλου, ενός σκοτεινού και αμφίβολης ηθικής βούλγαρου μετανάστη που, άγνωστο πώς, έχει στα χέρια του φωτογραφίες των ερωτικών τους συνευρέσεων γεγονός που του επιτρέπει να κινείται από θέση ισχύος και να απαιτεί την ικανοποίηση ερωτικών επιθυμιών και οικονομικών απαιτήσεών του.

Αφηγητής της παράξενης αυτής ιστορίας είναι ένας από τους τρεις πρωταγωνιστές της: ο κύριος Επισκοπάκης. Ο οποίος, αρχίζοντας την αφήγησή του όταν όλα πια έχουν συντελεστεί, έχει την ευχέρεια να επιλέγει, από τα δραματισθέντα, όσα, κατά τη γνώμη του και τη διαίσθησή του, συμβάλλουν στην αντικειμενικά πληρέστερη και, υποκειμενικά, περισσότερο ανταποκρινόμενη στον κατακερματισμένο ψυχισμό του, αναπαράσταση-αναβίωση γεγονότων, περιστάσεων και καταστάσεων που καθόρισαν την εξέλιξη της ιστορίας. Μιας ιστορίας που, όπως αποδεικνύεται, τον σημάδεψε ανεξίτηλα. Φαίνεται όμως ότι ο χρόνος που διανύθηκε από τα γεγονότα ως την αφήγησή τους δεν στάθηκε ικανός να επουλώσει τις πληγές τού βαριά τραυματισμένου «εγώ» τού –ακόμα υφιστάμενου τις οδυνηρές συνέπειες της ερωτικής του περιπέτειας– αφηγητή. Η προδοσία, η ταπείνωση, ο εξευτελισμός που αισθάνθηκε και, πάνω απ' όλα, η συνειδητοποίηση της δειλίας που έδειξε την καίρια στιγμή, όχι μόνο αρνούμενος την πρόταση της ερωμένης του να σπάσουν τα δεσμά της κοινωνικής-οικογενειακής σύμβασης και να ζήσουν ελεύθεροι τον έρωτά τους, αλλά και μεθοδεύοντας –με σατανικό και ενδεικτικό της δειλίας του τρόπο– τον θάνατό της, προκειμένου να επιστρέψει στην άχαρη καθημερινότητα του «καλού» οικογενειάρχη, τον κρατούν σε μία ανεξέλεγκτη πνευματική, ψυχική και σωματική υπερδιέγερση.

Κάτω από το κράτος της οποίας δεν εί-

ναι λίγες οι φορές που διαταράσσεται ο αφηγηματικός του ειρμός, με συνέπεια τα γεγονότα και οι συνακόλουθες καταστάσεις να ανακαλούνται με διασαλευμένη τη χρονική τους αλληλουχία, με συχνές «εξωθεματικές», σχεδόν περισπαστικές, παρεκβάσεις μνημών της παιδικής του ηλικίας και πολλών επώδυνων, επιδεινωτικών του ηθικού του, συλλογισμών. Συλλογισμών σχετικών με την αδυναμία του να ανταπεξέλθει, όπως θα έπρεπε, στις περιστάσεις κυρίως όμως σχετικών με τις δυσκολίες του ανασυνθετικού της συγκεκριμένης τραυματικής εμπειρίας του εγχειρήματος, με την αμηχανία που αισθάνεται μπροστά στη λευκή σελίδα, με τη «διαχείριση» του βιωματικού-αφηγηματικού του υλικού με τρόπο που να κινήσει και να κρατήσει αμείωτο το ενδιαφέρον του ακροατή-αναγνώστη του και με την καινοφανή ανάγκη του για εξομολόγηση και επικοινωνία. Κάπως έτσι επιλέγει και «συγκολλάει» εικόνες και μνήμες, φαινομενικά ασύνδετες, της ιστορίας που τον σημάδεψε στη μέση της ζωής του, σαν να τις ξεκολλάει, όπως λέει ο ίδιος, από τη λάσπη της ψυχής του, «όπου έχουν βυθιστεί και αποτυπωθεί και βγάζουν δηλητήριο».

Όσο ιστορεί τα δεινά του ο δειλός κύριος Επισκοπάκης καταλαμβάνεται από την αγωνία του αφηγητή ενός περιστασιακού, ενδεχομένως, πιεζόμενου από το βάρος ενός συγκεκριμένου βιωματικού υλικού, αφηγητή, ο οποίος, από τη στιγμή που αναλαμβάνει το «ρίσκο» της έκθεσης, χρειάζεται να γίνει μεθοδικός, μετερχόμενος τρόπους που μόνο ένας έμπειρος συγγραφέας θα μπορούσε να μετέλθει («...εξομολογούμαι ετούτη την ιστορία –λέει–, τρέμοντας μην τελειώσει νωρίτερα, μη δεν αντέξω να πω άλλα και δεν φτάσω έτσι ποτέ στο τέλος»). Στην αγωνιώδη αυτή προσπάθεια τον στέργει ο συγγραφέας που διακριτικά και επιμελώς κρύβεται πίσω του, υποβαστάζοντας το χέρι του, σε όλη τη διάρκεια της γραφής, προφυλάγοντάς τον από πιθανές παρεκκλίσεις και σφάλματα τεχνικής. Γιατί, ο κύριος Επισκοπάκης δεν είναι ένας απλός ήρωας της συγκεκριμένης νουβέλας: είναι το αφηγηματικό alter ego του έμπειρου συγγραφέα Ανδρέα Μήτσου: η persona, μέσω της οποίας δημιουργεί τη δυνατότητα να ξεναγήσει τον αναγνώστη στο δημιουργικό του εργαστήριο και να τον καταστήσει κοινωνό τόσο της εξελισσόμενης ιστορίας όσο και κάποιων από τα μυστικά της διάρθρωσής της.

Έργο ευθύνης για την κοινωνία.

Το δικό μας παιχνίδι. Η ζωή.

Το δικό μας παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι με αξίες γνήσια ελληνικές.
Ποδητισμός, Παιδεία, Υγεία, Αθλητισμός.

Αξίες που κάνουν τη ζωή μας πιο όμορφη, πιο δημιουργική. Αξίες που
στηρίζουμε έμπρακτα, με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, με
προσήλωση και με πάθος. Σαν μια μεγάλη ομάδα. Και μαζί, θέτουμε τις
βάσεις για ένα μέλλον πιο ανθρώπινο, πιο αισιόδοξο, πιο ευτυχισμένο.

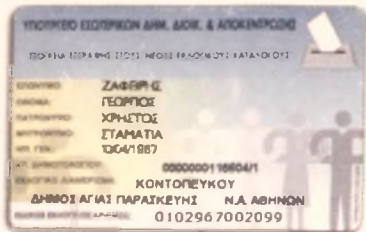
Γιατί το πιο όμορφο παιχνίδι, είναι η ζωή!

ΟΠΑΠ

Πρόγραμμα Κοινωνικής Ευθύνης

Μάθε πού ψηφίζεις

Το γράφει η εκλογική σου κάρτα.

<http://www.ypes.gr>

Πληκτρολογείς www.ypes.gr, επιλέγεις «μάθε πού ψηφίζεις», δίνεις τα στοιχεία σου και μαθαίνεις εύκολα το εκλογικό σου κέντρο.

Απευθύνεσαι στα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών.

Κι ακόμα, για την Αττική, τηλεφωνείς στο 1564.

ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Ψηφίζεις, Αποφασίζεις

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

W W W . y p e s . g r